

št. 12 (14.408) leto XLIX.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakit nad Cerkljem, razmožen na okoliščini. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Goucu pri Gorah. Trebuš, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Volskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382

CEAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190

1200 LIR POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/70

SREDA, 13. JANUARJA 1993

Gradimo skupaj.

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽASKA KREDITNA BANKA

Sprememba zakona o mamilih

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Zaradi uživanja drog narkoman odslej ne bo več zaprt. Tako je sklenila včeraj vlada, ki se je sestala pod predsedstvom Giuliana Amata in z zakonskim odlokom spremenila sporni zakon Jervolino-Vassalli o narkomaniji. S spremembo doslej veljavnega normativa bo narkoman zaradi uživanja mamil izpostavljen samo administrativnim sankcijam, medtem ko ostanejo v veljavi stroge kazni za razpečevalce drog.

Poleg tega je vlada na včerajšnji seji odobrila zakonski predlog, ki dodeljuje ministrstvu za industrijo osebje ministrstva za državne soudelezbe in s tem dejansko ukinja to ministrstvo, ter zakonski predlog, ki predpisuje večjo prozornost v sestavi družbenikov delniških družb. Strukturo zakonskega osnutka je predlagal notranji minister Nicola Mancino, njegov cilj pa je preprečiti kriminalu, da bi se skril za družbe in podjetja ter na ta način izpiral umazan denar.

Dva od včerajšnjih ukrepov in sicer odlok o drogi in osnutek o odpravi ministrstva za državne soudelezbe sprejemata teze pobudnikov dveh referendumov, ki jih vlada skuša tako »razminirati«.

Med ukrepi je bil najbolj pričakovan zakonski odlok o uživanju mamil, ki krepko

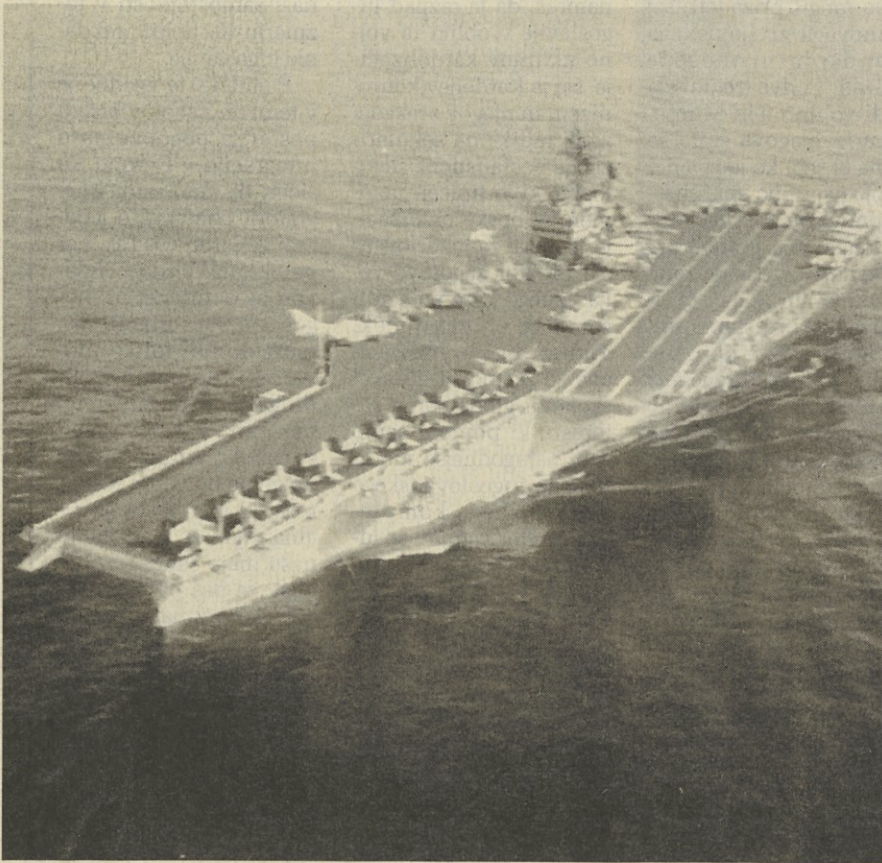
spreminja osnovno usmeritev doslej veljavnega zakona Jervolino-Vassalli. Ta zakon je bil sprejet leta 1990 med ostrimi polemikami. Do tedaj veljavni pojem »skromne količine« je zamenjal s »poprečno dnevno dozo«, ki jo je dolocalo ministrstvo, ob tem pa uvedel zaporne kazni za tiste narkomane, ki so jih preiskovalci zasacili z večjo količino mamil, kot je bila »poprečna dnevna doza«, saj je bil uživalec v takem primeru avtomatično proglašen za razpečevalca. Na ta način je zakon odprl vrata zaporu za desetine in desetine narkomanov, ni pa dosegel velikih uspehov v boju zoper narkomanijo.

Po dveletni izkušnji se Italija torej spet vrača k večji tolerantnosti do narkomanov, zoper katere so spet predvidene samo administrativne sankcije kot so odvzem vozniskega dovoljenja, odvzem potnega lista ali orožnega lista. Obenem pa zakonski odlok krepi preventivo in daje večje pristojnosti observatoriju za pojav drog, uvaja »občano ovence«, ki bo nudilo informacije o strukturah, ki pomagajo pri razstavljanju narkomanov, poenoti vsedravniki sklad za boj proti drogi in ustanavlja opeativno jedro, ki bo preverjalo uresničevanje pobud.

KUVAJT / TRETJI VODIR IRAČANOV

Bo OZN poslala dodatne sile?

Sadam se ne ozira na razne opomine

KUVAJT - Včeraj so Iranci že tretjič v treh dneh vdrl v kuvajtsko ozemlje in iz svojih nekdanjih oporišč odpeljali, kar so nasli in seveda tudi vojaško opremo. Tudi tokrat niso zaprosili sil OZN za dovoljenje, da smejo preko meje: ta zahteva je namreč po tolmacenju Iraka "necastna". Kot je izjavil glasnik opazovalcev OZN na tistem področju Abdel Latif Kabbaj, je približno 150 mož v civilnih oblekah včeraj kratkoma razstavilo nekdanje morisko oporišče in brez nikakršnega obzira do prisotnosti predstavnikov OZN odpeljalo, kar se je odpeljati dalo, vključno z

električnimi kablji in podobnim. Medtem je Varnostni svet OZN ponovno strogo opomnil Irak, naj ne izziva in naj spoštuje resolucije OZN. V besedilu, ki so ga odobrili po precej dolgi razpravi, je Varnostni svet generalnemu tajniku OZN Boutrosu Ghaliju poveril nalogo, naj prouči možnosti o skorajšnji okrepitevi sil v Kuvajtu.

Stalisce, ki ga je včeraj zavzel Varnostni svet OZN, ni obvezujoče, ker ne gre za resolucijo. Zato številni opazovalci menijo, da ne bo dosegel večjega učinka od dosedanjih opominov, ker ne predvideva posebnih sankcij proti Iraku.

Vsekakor tudi to besedilo ostro obsoja Sadamovo početje, ki ga pripisuje nujni diktatorji, da si v notranjosti države utrdi položaj. Nadalje z zadnjim staliscem OZN poziva Irak, naj silam OZN (Unikom) nemudoma vrne orožje in strelivo, ki so ju odnesli iz Kuvajta med zadnjimi vdori, zato da ju v skladu z odločitvami OZN uničijo.

V zaključnem delu teksta pa OZN Iraku postavlja zahtevo po tvornem sodelovanju s silami Unikoma in agencijami OZN, zato da bi vzpostavili pogoje o prekinitvi ognja. In ob koncu se enkrat grozja o "hudih posledicah".

LJUBLJANA

Janezu Drnovšku zaupali mandat za sestavo vlade

Koalicije za sedaj še ni

IVANKA MIHELČIČ, TANJA STARIC, MAJDA VUKELIČ

Poslanci državnega zbora so včeraj z 48 glasovi ZA tudi uradno zaupali mandatstvo dosedanjemu predsedniku vlade dr. Janezu Drnovšku, pred tem pa so izglasovali tudi predloženi zakon o vladi. Poslej bo ta vlada stela največ 18 članov: ministrskega predsednika, 15 ministrov in morebitna dva ministra brez listnice. Gre za naslednja ministrstva: za delo, družino in socialne zadeve, za ekonomske odnose in razvoj, za finance, za gospodarske dejavnosti, za kmetijstvo in gozdarstvo, za kulturo, za znanost in tehnologijo, za notranje zadeve, za obrambo, za okolje in prostor, za pravosodje, za promet in zveze, za solstvo in sport, za zdravstvo ter za zunanje zadeve. Nekatera sedanja ministrstva (vlada je doslej stela 27 članov) bodo preimenovana v vladne organe. Vse kaže, da bo takšna usoda doletela tudi ministrstvo za Slovence po svetu. Pred volitvami mandatarja pa je poslanecem državnega zbora spregovoril kandidat Janez Drnovšek. »Razmerje glasov v parlamentu je takšno, da bo imela vsaka nadaljnja kandidatura precej manj možnosti za uspeh, in s tem bi se močno približali novim predčasnim volitvam. Politčna nestabilnost je kjer koli v svetu namreč zelo slabo znamenje za gospodarske napovedi,« je dejal. Sicer je Janez Drnovšek se pred poslanskim glasovanjem izjavil za Republiko, da se vedno obstaja možnost, da bi se v novo vlado vključila tako SKD

kot ZL. To ne bi bila velika koalicija, saj bi LDS podpisala loceni pogodbi z obojema partnericama. Slo naj bi torej za neke vrste »ločni sporazum«. Čeprav so pogajanja med SKD in LDS o podpisu koalicijske pogodbe trajala več ur, obe stranki se nista podpisali nobenega dogovora. Drnovšek pa je po izvolitvi v državnem zboru izjavil, da ni presenečen, ker je dobil manj glasov, kot je bilo pričakovati. Ze dejstvu, da je bil izvoljen, čeprav ni podpisal nobenega dogovora, je zelo spodbudno, zato bo verjetno že v petek po seji državnega sveta lahko objavil predlog nove vlade. Poslanci državnega zbora pa so včeraj sprejeli tudi zakon o članstvu Republike Slovenije v Mednarodnem monetarnem skladu in zakon o vpisu in vplačilu delnic v delniški kapital Evropske banke za obnovo in razvoj. Sprejeli so tudi spremembe zakonov o delavcih in funkcionarjih v državnih organih, pozno sinoci pa tudi dodatni sklep, s katerimso naložil vladi, da do naslednje seje pripravi predlog zakona, s katerim bi posebej uredili problematiko plač sodnikov ustavnega sodišča. Na seji so sicer imenovali tudi nekaj začasnih komisij zbora, razresili Francko Strmole-Hlastec z mesta predsednice Vrhovnega sodišča Slovenije ter imenovali Bogomirja Kosa za namestnika guvernerja in Andreja Ranta za viceguvernerja Banke Slovenije. Volitve tretjega podpredsednika državnega zbora pa so prelozili.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Pred klestenjem gorskih skupnosti v deželi FJK?

Deželni odbornik Barnaba je orisal pristojni svetovalski komisiji zakonski osnutek, ki predvideva zredčitev gorskih skupnosti z enajst na šest, pri čemer naj bi Kraska gorska skupnost zajemala samo še tri občine.

stran 4.....

Prof. Guido Miglia o mejnih krajih in še marsičem

S tržaskim razumnikom istrskega porekla Guidom Miglio smo se pogovorili o preteklosti, sedanosti in bodočnosti Italije, Trsta in obeh manjšin, ki naseljujeta tukajšnje mejno območje.

stran 5.....

Naravovarstveniki o upepeljevalniku v Trstu

Naravovarstveniki so na včerajšnji fiskovni konferenci ostro ožiglosali dogajanje v zvezi z gradnjo novega upepeljevalnika, ki naj bi »sežgal denar« davkoplačevalcev, še predno so ga sploh spravili v pogon.

stran 5.....

Predlog šolskega skrbnika o združevanju ravnateljstev

Hladna prha za slovensko solstvo na Tržaskem. Tržaski šolski skrbnik je izdelal predlog o takoimenovani »racionalizaciji« šolskega omrežja, ki med drugim predvideva združevanje didaktičnih ravnateljstev in ravnateljstev srednjih šol. Po tem predlogu naj bi združili slovenski didaktični ravnateljstvi Sv. Ivan in Sv. Jakob v skupno mestno ravnateljstvo, opensko nižjo srednjo šolo Kosovel naj bi združili s proseško šolo Levstik, šentjakobsko nižjo srednjo šolo Cankar pa z rojansko šolo Erjavec.

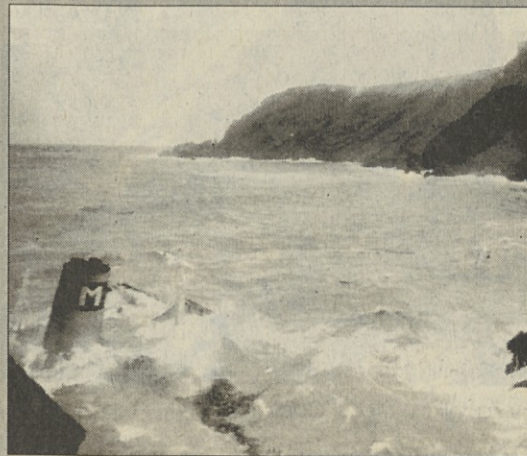
stran 6.....

Gorica: manj prebivalcev

Nizanje števila prebivalcev v Gorici se je nadaljevalo tudi v letu 1992, čeprav nekoliko manj izrazito. Ob koncu leta so kljub temu našli 82 prebivalcev manj. Podatki pa se niso dokončni.

stran 8.....

Tanker se je razbil

Tanker Braer se je včeraj dokončno razbil na 4 dele in sleherno upanje, da bi na kakršenkoli način preprečili razlivanje 85 tisoč ton nafte v morje je tako spodletelo. V tankerju ostaja samo še nekaj sto ton. Evropska skupnost je že dodelila prvo denarno pomoč za prizadete kraje.

stran 16.....

Od danes v Trstu Alpe Adria Cinema

Danes se v tržaskih kinodvoranah Excelsior začneja že četrti mednarodna prireditve Alpe Adria Cinema. Uradni začetek bo namenjen poljski filmski produkciji zadnjih let, medtem ko se bodo v tako imenovanem uradnem programu predstavili avtorji držav in dežel Alpe-Jadrana. Ob filmski bo predstavljena tudi video produkcija, med sodelujočimi pa je tudi več avtorjev iz Slovenije in Hrvaške.

stran 20.....

ZAGREB

Slovensko-hrvaška meja ni spoma

»Bliznje srečanje« obmejnih patrolnih colnov in »izlet« hrvaske raketne topovnanjace v Piranski zaliv sta v slovenski javnosti povzročila precejšnje ogorčenje, na Hrvaškem pa, sodeč po odzivih tukajšnjih oblasti, temu dogodku ne posvečajo posebne pozornosti. Na vprašanja novinarjev je odgovoril samo dr. Davorin Rudolf, predsednik hrvaske državne komisije za vprašanje meja s Slovenijo. Rudolf je povedal, da je reševanje vprašanja slovensko-hrvaske meje, kamor sodi tudi nadzor v Piranskem zalivu, še vedno odprto meddržavno vprašanje. Hrvaška stran meni, da so pogovore o vprašanju meja med državama prelozili zaradi volitev v Sloveniji oziroma do oblikovanja nove slovenske vlade. »Takrat bomo vedeli, kdo so naši sodgovorniki pri nadaljevanju dvostranskih pogovorov o zacrtnanju slovensko-hrvaske meje, ki v načelu ni sporna,« je povedal Davorin Rudolf. (G. Gojak)

Piranski zaliv iz zraka - prizorišče pogostih incidentov

ŽENEVA / POGAJANJA O BOSNI IN HERCEGOVINI

Karadžić za mirovni načrt

Potem ko so nekatere zahodne države že napovedale ostre ukrepe proti Srbom, je Karadžić izjavil, da sprejema načrt razdelitve BiH

ŽENEVA - »Zato, ker si srbski narod zeli miru v Bosni in Hercegovini in zato, ker so pri tem vztrajali predsedniki Čosić, Milošević in Bulatović, se predsednik Republike Srbije Radovan Karadžić strinja s predlaganimi ustavnimi načeli za BiH.« V uradnem sporočilu, ki so ga novinarjem v Ženevi v terek zvečer razdelili Karadžićevi spremljevalci, je zapisanih veliko cejev: bosanski Srbi sprejemajo mirovni predlog posrednikov Vancea in Owna, ce jim bo ta zagotovil popolno enakopravnost kot ustavnemu narodu, ce se bodo z njim strinjali vsi trije bosanski narodi, ce bodo srbski interesi spoštovani v pogajanjih in ce bo načrt v sedmih dneh odobrila tudi skupščina bosanskih Srbov. Kljub temu pa je Karadžićev strinjanje z mirovnim načrtom, potem ko ga je ves terek kljub posredovanjem Cyrusa Vancea in lorda Owna odločno zavrnil, velika sprememba v zenevskih

mirovnih pogajanjih o povojni ustavi ureditvi Bosne in Hercegovine.

Karadžićev načelni pristane na deset avtonomnih enot v mednarodno suvereni Bosni in Hercegovini niti ni tako presenetljiv, čeprav je voditelj bosanskih Srbov ves čas drugega kroga zenevskih pogajanj zahteval enotno srbsko državo v BiH in koridor z maticno državo Srbijo. Stevilne zahodne države so namreč zagrozile, da bodo resno razmislile o vojaškem posredovanju, ce bodo bosanski Srbi uničili zenevska pogajanja. Najbolj odločno je o zahodnih vojaških okrepitevah v Bosni in Hercegovini govoril britanski ministriški predstnik Major. Britanske vojske iz sil Združenih narodov so namreč v Bosni že nekajkrat napadli srbski uporniki.

Usoda mirovnega načrta Cyrusa Vancea in lorda Owna, posrednikov OZN in Evropske skupnosti, pa kljub Karadžićevemu pristanku se ni popolno-

ma jasna. Ne samo zato, ker voditelj bosanskih Srbov zahteva tudi potrditev svojega samoimenovanega parlamenta. V nadaljevanju zenevskih pogajanj se morajo Srbi, Hrvatini in Bosnjaki dogovoriti se o razmejitev desetih avtonomnih območij, saj Vance in Owen nista narisala zemljevidov. Opazovalci pričakujejo veliko pripomb predvsem od bosanskega predsednika Alija Izetbegovića, pa tudi od bosanskih Srbov, ki bodo najbrž hoteli dobiti zase ugodnejšo razdelitev Bosne in Hercegovine. Poleg tega Radovan Karadžić v terek do poznih večernih ur mirovnim posrednikom se ni tudi uradno poslal dokumenta, s katerim bosanski Srbi pristajajo na Vanceov in Ovnov mirovni načrt.

V intervjuju za beograjski radio pa je Karadžić v terek zvečer izjavil, da se ni odrekal prizadevanjem za suverenost. Srbska država v BiH obstaja kljub Ženevi, je dejal Karadžić. (Agencije)

Voditelj bosanskih Srbov Radovan Karadžić

KOMENTAR

Za načela, pa tudi za denar

BOSTJAN LAJOVIC

Učiteljem oziroma pedagoškim delavcem, ce smo natančni, je dokončno prekipelo. Z napovedjo tridnevne stavke sporočajo, da jim je dovolj večnih obljub, ces, potrpite, saj bo bolje, vi vendar ne morete stavkati. Ce dobro premislimo, je v nas res se vedno zelo ziva predstava o učitelju kot družbeno-političnem delavcu, kot »vojaku revolucije« in kar je se bilo samoupravnih izumov, ki so skušali solstvo umestiti v »sfero posebne družbenega pomena«. Da ne bo nespornost: solstvo oziroma njegov končni produkt - znanje, je res vredno posebne pozornosti države, vendar ne le z obljubami. Teh je že bilo dovolj, zato hočejo sindikati preprosto denar, ki jim pripada. Država je tokrat naletela na močnega partnerja, ki je hitro dojel pravila in možnosti politične igre. Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije združuje preko 30 000 solnikov, med njimi pa tudi preko 5000 vzgojiteljic in vzgojiteljev v vrtcih, kar mu daje se posebno moc. Ce stavkajo v solah, življenje se nekako teče dalje, ce pa se tega lotijo v vrtcih, je zadeva mnogo bolj nerodna, saj vsi vendar nimamo babic, da bi skrbela za nase otroke. Z ignorantsko držo si vlada dela slabo uslugo, hkrati pa spravlja v neroden položaj tudi solskega ministra Slavka Gabra, ki si je s preudarno politiko uspel pridobiti ugled in zaupanje med solniki. Tezko bi sicer zanikali številna prizadevanja za izboljšanje gnotnega stanja učiteljstva (nazivi, visji kolicniki, itd.) vendar v demokraciji »minister le toliko velja, kolikor plača«.

Napovedana stavka obeta, da se bosta vrednotenje in položaj solstva res začela spreminjati, zato bi bila škoda, ce bi se sindikati se enkrat zadovoljili z obljubami. Resitev je namreč blizu: država naj se odloči in z nacionalnim programom (ki ga že dolgo pričakujemo) pove, koliko in kakšno solstvo hoče in ga je pripravljena plačati, solniki pa bodo to uresnicili. Preprosto, kaj ne? In posteno!

POGLED

Najti drugačne oblike v drugačnih razmerah

PETER BOZIC

Zahod in ZDA v primeru Evrope le ponavljata politiko katastrofe Zalivske vojne. Tako kot bi ZDA lahko preprečile zasedbo Kuvajta, tako bi lahko oba partnerja v primeru Srbije storila enako. Bushu velika in odmevna vojna zmaga v Zalih ni prav nič pomagala, tako kot ni obema partnerjema za zdaj prav nič pomagalo ustolečevanje ne prvega ne drugega Markovića (alias Panica), s katerim sta zelela ohraniti gospodarski kompleks nekdanje Jugoslavije (in v njem seveda svoje interese), torej tudi politični status quo s kozmetičnimi popravki, ki jih je s svojimi navideznimi demokratičnimi metamorfozami dolgo producirala Milosević. Na vprašanje, ali gre v bistvu res za celovit interes svetovnih multinacional, ki (vsaj kar zadeva majhne in nerazvite dežele), igrajo najbolj odločilno vlogo, ali pa gre za povsem napačne analize stanja in dejanskih vsebin območja nekdanje Jugoslavije in zdaj predvsem Srbije, lahko se vedno odgovorimo le hipotetično. Dogajanje je tako kontroverzno, da se lahko samo nagibamo k eni ali drugi tezi. Mislim, da je pravzaprav res oboje, kajti resnica je zmeraj večinoma.

Ce je torej prva teza

resnica, je vsaj v enaki meri ali pa bolj resnica naivnost obeh svetovnih partnerjev, ki vidita svet samo skozi svojo optiko. Za kaj gre? Gre preprosto za naivnost, da lahko režim v Srbiji zlomita embargo in gospodarska blokada. Odločitev za blokado izhaja iz napačne predpostavke, da je mogoče z ukinitvijo sočrealistične strukture gospodarstva bistveno nacet sistem, ki naj bi se sesul na njegovih ruševinah. To bi se nedvomno zgodilo, ce bi na enak način blokirali katero koli zahodno strukturo katere koli razvite države, kjer je že zdavnaj brez sledu izginil celo spomin na primitivno samozadostno naravno gospodarstvo.

Srbija, ki v nasprotju s Slovenijo ne pozna političnega in urbanizacijskega, ki je pri nas zajela vse nekdanje podeželje, več kot na dveh tretjinah svojega ozemlja že ves čas ohranja naravno primitivno gospodarstvo. Relativno visoka razvitost je skoncentrirana samo v nekaj največjih mestih, ki so v kratkem obdobju celo podeseterila število svojega prebivalstva. Na dveh tretjinah tega ozemlja se večina ljudi oblači v domače suknjo, ovčjo volno in opanke, kuha milo iz bukovnega pepela in ovčjega

olja, lahko sveti samo s terpentinom, hladilniki in televizijski aparati pa so samo zanemarljiv zunanji pojav. Ce naj bom nazoren: oglejte si ljubljanska »barakarska« naselja, kjer iz lepenkastih hišic strlijo antene, pred njimi pa stojijo jugorolsrojsi. Teh dveh tretjin z embargom sploh niso mogli prizadeti, saj njihovega življenjskega standarda ni mogoče znižati. Ti dve tretjini sta tudi volilno telo Milosevića in njegova suita se je na 8. seji, ko je izvedel svoj znani puc, rekrutirala prav iz te populacije.

Poglavitna pomota, ki jo zganja evrocentrizem, je, da kulturo enaci z civilizacijskimi standardi. Višje in nižje splosne kulture ni, kultura je ena in nima ne svojih vrhov ne padcev. Razlikuje se samo po svojih temeljnih vrednotah in po tem, koliko jih lahko katera vgradi v civilizacijske standarde in kako jih katera slabo prenaša. Za islam vemo, da jih slabo, za srbsko pravoslavlje bo najbrž veljalo isto, saj sicer ne bi bilo te vojne, pa tudi pomilovanja Slovencev ne. Ta dvotretjinski (večinski) del javnosti misli (drugi morda samo na skrivaj), da smo se Slovenci odpovedali svoji identiteti in se prodali Evropi. Nasa identiteta pa je južnoslovan-

ska, torej jugoslovanska in pravzaprav srbska. Srbski etnocentrizem, karkšen se kaže do tako tujih kultur, kot sta islam in pravoslavlje, je enak evrocentizmu. Srbija se je uprla, torej izgubi svoje identitete in kulture. Kaj pa, ce je to celo res? Enako res kot tedaj, ko gre za islam? Dejstvo je namreč, da je razpad Jugoslavije v obliki te vojne ukinitve kardelizacije, saj je Kardelj komunistem in njegov »razvoj« zgolj radikalna sekularizacija socialistične ideologije, ki je tipičen fenomen evropske civilizacije. To vsaj za jugoslovanski prostor zagotovo velja. Iz tega kaže potegniti samo se en zaključek. Tudi z vojsko intervencijo se Zahod ni odrekel svojemu globalnemu interesu, ki pomeni samo zanj najugodnejšo modifikacijo jugoslovanskega ekonomskega kompleksa, kamor sodijo vse jugodezele na tej strani Karavank. Prek vojske intervencije, ce bo do nje prišlo, bo Zahod iskal možnost za ustolenje Markovića III. Samo to in nič drugega bo cilj te intervencije. To nam mora biti jasno, se bolj pa našim politikom in strankam, namreč, da je edini in najbolj relevantni nacionalni in državni interes integracija (in sicer povsem pragmatična)

Slovenije v Evropo. Samo po tem se bo merila vsaka državna politika katere koli vladne koalicije. Za tako integracijo se mi zdi bistveno nujno upoštevanje interesa Zahoda, da mora biti Slovenija kot država pripravljena na vsakršno aktivno vlogo na tem območju. Takšno, ki ne škodi naši samostojnosti v razmerju do delov nekdanje Jugoslavije.

Paradoks te zgodbe je v tem, da Zahod v bistvu postavlja pogoj za nase integracijo v Evropo, in sicer, da smo sami integritatorji območja, o katerem govorim ves čas. Ker na skupne oblike, državne in politične, ni mogoče pristati nikoli več, moramo biti toliko inovativni, da bomo našli drugačne v drugačnih razmerah. Sicer z nase evropsko integracijo se dolgo ne bo nič in nevarnost, ki nam grozi, je realna. Namreč ta, da bodo nase meje samo formalnost, za nas pa bodo veljali isti normativni Zahoda kot za dvotretjinsko Srbijo z naravnim gospodarstvom. Prvo znamenje za to je že tu. V načinu povezovanja prevzema Slovenija v Evropi samo jugoslovansko dediščino. Enake norme in enaki pogoji, kot jih je imela Jugoslavija v ES. Ali nam to ne pove dovolj?

POŠTA

Ne pred pragom

Republika trka na vaša vrata. Vsako jutro, tudi ob nedeljah. To je prvi stavek reklame, ki jo objavljate v vašem dnevniku. In je res dober. Vendar zakaj... in dobili ga boste vsako jutro pred vašim pragom... Ta del, »pred vašim pragom«, podre pri številnih potencialnih naročnikih pozitiven učinek reklame. Zakaj?

Niti tisti naročniki, ki stanujejo po stolpnica, ga ne želijo pred pragom, pred vrati, na hodniku. Se manj pa tisti, ki stanujejo po podobnih naseljih, kot so Murgle. Gotovo nekaj tisoč stanovalcev. Vsak od njih se zgrozi nad dostavo (razvado!) casopisa na način, kot ga prikazujejo filmi iz Kalifornije, kjer nedobudni dostavljaci drvojo s svojimi »biki« in mecejo casopise kar med vožnjo s ceste na travo, pred prag, ali kamorkoli pac, v smeri hiše. V Kaliforniji je sončno tudi pozimi, ce pa slučajno dezuje, kolesarski raznasalci počakajo, da preneha in tako casnik po pravilu nikoli ne konca na mokrem pred hišo. V Ljubljani posnemajo način dostave iz filmov. Le da (skoraj po pravilu) pri nas ti casniki končajo na mokrem, v luži, v blatu, kdaj tudi v pasjih iztrebkih - ob (ne) svedskih raz(na) vadah naših lastnikov psov. Tudi Republiko sem že videl ležati razmočeno pred vhodnimi vrati v naselju Murgle.

Casnik je blago. Republika je dober izdelek, dobro blago. Ce je vreden truda za pisanje, urejanje, tiskanje, reklamo, truda za razvejano, dobro organizirano distribucijsko mrežo, kot jo je vzpostavila Republika, je vreden branja in torej vreden primarne dostave tudi v bolj zahtevnih primerih, ter tako tistega denarja, ki ga zanj plača kupec - naročnik.

Ni torej dvoma, da sta pri casnikih dostava in prezentacija vredna pravega truda, tudi za manjše, takorekoč neznamno povečanje števila izvodov. V tem se odraža resnična skrb, resnost, prizadevnost tudi v podrobnostih in pravi odnos do kupca. To pa je potem tudi izredna referenca verodostojnosti za tiste casnike, ki jo znajo na prav način in ob pravem času valorizirati. (Dodaten slogan, za dobro učinkovito reklamo!). Tudi negovanje imidža.

Ko boste »... pred vašim pragom ...« zamenjali z, ali dodali obvezujoči »... v vašem postnem nabiralniku ...«, bom Republiko naročil (ne le) tudi jaz! (Res je, da bom moral potem poiskati nov izgovor za jutranji sprehod.)

Milan Seme, Ljubljana

GLOSA

Filozofija Zadnjice

MIHA NAGLIC

Nemara ste že slišali, kako se je Joža Čop, alpinist, zelezar in vmes se clovek dobre volje, svoj cas pohvalil, da je lezal v Luknji in gledal v Zadnjico. Za nepoučene: misli je na prelaz pod Triglavom in na dolino, ki se z njega spušča v Trento - in ne na predele, ki se v izgovorjavi glasijo enako, pišejo pa z malo zacetnico...

Na Čopovo prispodobno sem se spomnil ob gledanju Omizja (TVS, 5. 1. 1993), kjer so govorili o sporni gradnji male elektrarne na Krajcarici v dolini Zadnjice ter o varstvu naravne dediščine. Soočili so se predstavniki Trente in različnih oblastev, ki bdijo nad njo. Njih stališča so bila zelo različna, se naj-

bolj pa sta si nasprotovala dr. Miha Jazbinšek, minister za varstvo okolja in urejanje prostora, in dr. Zdravko Kravanja, zdravnik v Trenti in Trentar po rodu. Prvi je trdil, da gre pri vsem skupaj predvsem za doktrino, ki je (se) nimamo in zato ne moremo uskladiti svojih ravnanj, drugi pa, da je treba izhajati iz cloveka, od Trentarja, ki hoče se naprej živeti v svoji dolini in mora zato posegati v svoje naravno okolje. Ob moderaciji Boruta Menčingerja se je nato izkazalo, da imate oba po svoje prav in da gre predvsem za to, kako najti skupni jezik in ga nato izpricati v dejanjih.

Mednarodna naravovarstvena doktrina razlikuje

med naravno in kulturno krajino, med prvobitno in med tisto, ki jo sooblikuje clovek. Za kulturno krajino je najboljša, ce so v njej uravnoteženi trije vidiki: »prigibitvenost-poselitveni, ekološki in kulturni, kar pomeni, da je gospodarsko učinkovita, da je prežeta z naravnimi privinami in da izkazuje skladno podobo« (Dusan Ogrin). Prvi od teh vidikov zadeva Trentarje, drugi nas vse, tretji, žal, le nekatere med nami. Neokrnjena narava je resda lepa ze sama po sebi. A kaj, ko je ni več! Narava, za katero posega clovek, pa postane s tem predmet estetike presoje: posledice našega ravnanja so lahko lepe ali pa grde.

Zadnjica ima potemtakem tudi svojo modroslovno razsežnost. Ze Marx je trdil, da prvobitne narave pravzaprav nikjer več ni; razen morda na avstralskih koralnih otokih v nastajanju. Jo je v današnji Sloveniji se kaj? Marsikateri planinec, ki hodi po Triglavskem narodnem parku, se niti ne zaveda, da so macesni, ki jih obdukuje, porasli nekdanje gorske pašnike. Taisti planinec tudi sam obremenuje »prvobitno« naravo, čeprav je ne izkorišča. Kisli dež, ki ga pryzročajo izpuhi našega delovanja, pa pada tudi na najbolj nedostopne police v previsnih stenah. In

se dejstvo iz ne tako davne zgodovine: soska fronta in utrjevanje pred njo sta v prvi svetovni vojni dolino Soče tako opustočili, da je govorjenje o njeni prvobitnosti naravnost smešno. Premišljen poseg v dober kilometer struge Krajcarice je v primerjavi z vsem tistim, kar se je nekod dogajalo v Posočju, zanemarljiv.

Administrativno onemogočanje razvojnih prizadevanj preostalih Trentarjav je po vsem tistem, kar sta po vsej Sloveniji povzročili kapitalistična in boljševiška »doktrina«, navadno licemerje. Po eni strani sta spodbujali strahotno nasilje nad na-

ravo, po drugi pa sta si omislili nekakšne rezervate, v katere so nato zahajali predstavniki kapitala in ljudstva loviti in počivat. Prebivalci teh rezervatov pa so sami postali (nezaščiteni) vrsta, ki izumira.

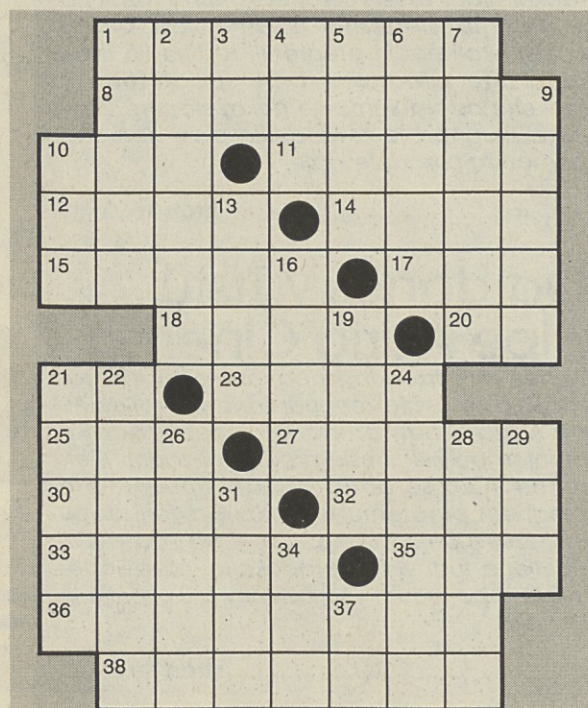
Nacela stroke so (pre) pogosto v službi vsakokratne politike in (pre) visoko nad interesi ljudi. Res ne moremo drugače, kot da svojo nacelnost zapiramo v (naravne) rezervate? Je ne bi raje izkazali tam, kjer živimo in delamo, vsak pred svojim pragom? In ne nazadnje: bo (filozofski) razgled iz Luknje v Zadnjico kar razvedroten, ce si bodo Trentarji v njej (pod nadzorom stroke!) zgradili svojo elektrarno?!

Trentarski grintavec, ki ga Kugy nikoli ni našel.

Senik v Zadnjici (Foto: J. Čop)

Vodoravno: 1. slovenski pripovednik, rojen na današnji dan leta 1904, ki se je uveljavil tudi kot mladinski pisatelj (Bogomir, »Brkonja Celjustnik«), 8. nesebiceznost, clovekoljub, 10. podzemni žukojed, 11. glavno mesto Češke, 12. pesniški polni stik, 14. ime dveh prelazov na Velebitu, 15. svetlikajoča se svilena tkanina, 17. vzdevek grškega bogataša Onassisa, 18. Zolajev roman, 20. kratka medvojne mednarodne organizacije, predhodnice ZN, 21. okrajsava za neznanca, 23. energijska stopnja atoma ali molekule, 25. sodnik v grškem mitološkem podzemlju, 27. anglesko-irski pisatelj, ki je umrl na današnji dan leta 1941 (James, »Umetnikov mladostni portret«), 30. rejec psov, 32. izoblikovanje s sekanjem, 33. rimsko pristanišče v starem veku, 35. rimsko mitološko podzemlje, 36. švicarski jezikoslovec (Ferdinand de), 38. najbolj znano delo pisatelja pod 27. vodoravno.

Navpično: 1. ime italijanskega opernega tenorista del Monaca, 2. ameriški filmski režiser (Robert, »MA-SH«), 3. zacetnici avstrijskega lirika Trakla, 4. francosko-nemški dadaistični slikar, kipar in pesnik (Hans), 5. druga doba mezozoika v geološki zgodovini Zemlje, 6. vrsta antilope (iz crk LIANA), 7. bivalisce nordijskih bogov azov, 9. creslovina, 10. star izraz za krmo, 13. starogrški didaktični pesnik (iz crk TARA), 16. junak Vergilovega epa, 19. Trdinov literarni junak, 21. starorimski zgodovinar (Cornelius), 22. glavno mesto Bahamskih otokov, 24. indijsko mesto na Dekanu, Maisur, 26. starorimski lirik (iz crk LUTKA), 28. starorimska boginja poljedelstva, 29. sovjetski filmski režiser (Nikolaj, »Pot v življenje«), 31. italijanski filmski režiser (Dino), 34. kosarkarsko moštvo iz Rige, 37. originalna kratka za Združene države.

Simon Bizjak

MUZEJI

Zakaj ni dobrih in slabih?

Kljub številnim defnicijam, kaksen bodi dober muzej, zahtevam »muzejskih strokovnjakov«, se zdi, da je eno samo merilo, ki ga je vredno upoštevati.

Kenneth Hudson, največja evropska avtoriteta s področja muzeologije in predsednik komisije za podelitev nagrade »Evropski muzej leta«, je nekod dejal: »Zame je dober muzej tisti, iz katerega odidem bolj razpoložen, kot

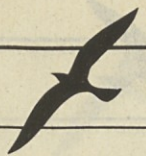
sem vstopil.« In to je tudi edina resničnost, ki jo muzej ali galerija lahko ponudita obiskovalcu.

Muzej je po svoji naravi nekaj zelo sterilnega, mrtvega in zaradi svoje vsebine obsojenega na propad. Muzeji so nastali zato, da bi varovali zaklade, ki so jih ustvarile cloveske roke. Varujejo jih pred nasilnimi cloveskimi rokami, uničevalci in neizprosno časa. Muzeje bi

zato lahko opredelili kot tampone med nasprotno si delujočimi cloveskimi rokami: kreativnimi, konstruktivnimi in uničevalskimi, destruktivnimi. Tako kot bodo Robbov vodnjak preselili v novo Narodno galerijo, tako so nekod preseljevali umetnine iz njihovega naravnega okolja v gole in puste sobane muzejev in galerij.

Zato je edina stvar, ki muzej se povezuje z

realnostjo, s svetom, ki se nenehno spreminja, njegov obiskovalec s svojimi občutji, čustvi in mislimi. Tako kot vsak razmišljujoč clovek tudi vsak muzej potrebuje svoj feedback. Na vprašanje in dvome muzejev o njihovem obstoju lahko odgovori le obiskovalec. Muzeologija je le teorija, ki lahko samo opazuje, beži in analizira, za obstoj muzejev pa je povsem nepomembna. (A. K.)

ALI JE CESAR NAG? / KOMERCIALNO IN EZOTERIČNO

Hrepenenje po izgubljeni nedolžnosti

ALES DEBELJAK, NEW YORK

Filmi, televizija in elektronske podobe oblikujejo našo zavest! To je danes že dodobra zlizana publica kulturnega novinarstva.

Drugace kot kritiki množične zavesti, ki iščejo v uniformiranih trendih skrite pasti manipulacije s človeškimi željami in upanji, pa zagovorniki sodobne kulture imidžev trdijo, da je tisto, kar v poplavi podob osvobaja, prav možnost izbire. Odrasloce naj bi bilo prav dejstvo, da lahko v globalnem supermarketu v skladu z našimi osebnimi potrebami izbiramo med množico različnih identitet, kakršne nam ponujajo mednarodne korporacije, ki pazljivo bedijo nad oceanom podob in uravnavajo našo negotovo plovbo po njem.

Med valovi zgodb, podob in usod, ki v naše na široko razprte oči pljusajo s televizijskih ekranov, svetlikajočih se magazinov in s filmskih platen, lahko slehernik menda »svobodno izbira«, katera podoba mu bo prirasa k srcu in vplivala na njegov način čustvanja, oblačenja in razmišljanja.

Konec koncev se vsak

sam odloči, ali si bo pustil rasti »ponijev rep« ali pa si bo obril glavo na balin. Po drugi strani pa se vedno lahko slišimo danes sicer se pojemajo glas tradicionalnega razuma, ki pravi, da je naše dožemanje resničnosti že preveč nevarno odvisno od imidžev industrije zabave.

Tako se resnobno pritožujejo profesorji (zlasti tisti z ameriških univerz), ki jim intelektualna tradicija kritične teorije družbe ni tuja. Morda imajo celo prav. Vendar sodobna filmska in televizijska imagerija nič manj odločilno ne vpliva na nastanek posameznikove identitete ob koncu našega težavnega stoletja, kot je bila za romantično zavest v prejšnjem stoletju odločilna tragična usoda mladega Wertherja.

Kakor so življenjsko pot nesrečno zaljubljene, dramatično nedolžnega in zapeljivo nemočnega Goethejevega junaka nekoc viharno posnemali mnogi brezimni mladeniči po vsej Evropi, tako danes z nič manjšo strastjo posnemamo heroje z Olimpa popularne godbe in filmske mitologije. Vendar se ti dve mitolo-

giji ne razlikujeta samo po času, ampak tudi po intenzivnosti: strast je nemara res ista, vendar traja v dvajsetem stoletju bistveno manj časa. Vrto-glava hitrost, s katero se sodobni medijski bogovi porajajo in izginjajo, namreč dobro zrcali dva med seboj povezana procesa: z ekonomskega vidika si ta hitrost podaja roko z vedno večjo potrebo po nenehni produkciji novih imidžev, ki prinasajo vedno nove zasluzke, s kulturnega vidika pa utelesa neobstoynost (celuloidnega in elektronskega) medija, v katerem se medijski bogovi pojavljajo.

Zato nam lahko razmišljanje o popularnosti - vzemimo naključni primer - magičnega realizma v romanih Latinske Amerike poleg vznemirljive zgodbe in junakov odkriva tudi problematično dediščino kolonializma in mešanja nasprotujočih si tradicij, ki segajo tako daleč nazaj, da so ti romani hkrati tudi odprto okno v burno zgodovino, merjeno v stoletjih.

Pri filmu je drugače. Pozorni gledalec bo pri filmu lahko odkril le navezanost na stil preteklih desetletij in njegovo povezanost z moderno »tradicijo novega«, s katero kultura dvajsetega stoletja postaja za nas samoumevna zgodovina. Morda je prav v tem skrit poseben car.

Ker film ponavadi govori o fantazijah in resničnosti dvajsetega stoletja, s tem pa se neizogibno dotakne tudi lastnega otrostva, je ta zgod filmskih simbolov in mitoloških figur tako zelo zanimiv za postmoderna posameznika, ki za dolge romane nima več časa, pozornost pa mu, ker je odrasel ob logiki montaže in ob hitrem menjavanju gibljivih slik, po uri in pol dokončno uplaine.

Dva filma, ki januarja odpirata filmsko sezono v New Yorku, razkrivata hrepenenje devetdesetih po varnosti in zanesljivosti

iz minulih časov na način, ki se zdi nadvse značilen za koketiranje filma z lastno zgodovino. Hkrati pa utelesata značilno narasčajočo potrebo po zasidranosti v tradicionalnih moralnih vrednotah ter jasni erotični etiki, kakršno nam lahko nemirna sodobnost ponuja le z največjo težavo, če nam jo sploh.

Kevin Costner v filmu *The Bodyguard* in Mel Gibson v *Forever Young* namreč razgaljata neuteljivo hrepenenje devetdesetih let, obsedenih s koncem hladne vojne, aidsom, razkrojem yuppijske subkulture, locitvami kot načinom življenja in antifeminizmom: namreč hrepenenje po tem, da bi vendarle povrnil časi, ki je bila nedolžnost se vredna svojega imena; ko tradicija se ni pomenila psolve; ko romantični lepoteč ni samo globoko stmel v oči svoje ljubljene, ampak tudi v trenutku obracunal z zlimi silami.

Da se razumemo: filma sta sicer uspešni finančni zlati kuri, vendar se nanju že prej kot v enem letu ne bo razen redkih zagrizenih ekspertov spomnil nihče. Kljub svoji predvidljivosti pa vsebinska ambicija in smisel njihunih sicer nepričljivi pripovedi vendarle več kot nazorno kaže, kako pomembna mora biti za sodobnike velika iluzija o tem, da je bilo življenje v preteklosti bolj varno, zanesljivo in privlačno kakor danes.

Kevin Costner v filmu, ki je bil pred sedemnajstimi leti napisan za Steva McQuina, igra redkobesednega in močnega telesnega stražarja, ki bi bil pripravljen tudi umreti za to, da bi zascitil ljubljeno žensko. Mel Gibson igra preizkušenega pilota, ki iz obupa zaradi nesrečne usode svoje ljubljene pristane na nenavaden znanstveni eksperiment: da ga zamrznejo za pol stoletja. Po odmrznitvi kakor nepokvarjeni idol iz časov izgubljene ne-

Mel Gibson (Foto: arhiv)

dolžnosti iz »svojih« tridesetih prikoraka naravnost v devetdeseta: mlad, ocarljiv, staromodni in kakor nalasc za dokaz, kako moski iz idealizirane preteklosti izvrstno služi potrebam od cinizma utrjene sodobnosti.

Ta dva junaka, ki bi zaradi svojega ponujanja izhoda iz neprijetne realnosti zlahka pršla iz solzavih filmov z Johnom Waynom in Garyem Cooperjem v stirdesetih, oba skupaj in vsak zase brez vsake ironije in docela nesramežljivo usmerjata pozornost gledalcev na sentimentalne minule case, zlasti pa na herojsko dobo, ko seks in ljubezen se niso bile, tako kot danes, nepopravljivo zaznamovane z nejasno mejo med dobrim in zlim, s pridobitvami feminističnega gibanja, aidsom, zahtevnimi ženskami in nezmogljivostjo za trajajoče ljubezenske zveze.

Ni naključje, da je Whitney Houston, ki - takorekoč v vlogi same sebe - igra Costnerjeve zascite iscočo pop pevko, uspela na mah osvojiti top lestvice s svojim zmagovitim singlom I Will Always Love You. Ze mogoče, da je postmo-

derni *fin de siecle* dokončno razkrinkal večno ljubezen kot se eno od mnogih vztrajnih romantičnih utvar.

Ze mogoče, da postenih, odločnih, pokončnih, a hkrati tudi dostojno neznih moskih, kakršne sugerirata Kevin Costner in Mel Gibson, definitivno ni več. Vendar pa to se ne pomeni, da se je s tem zlahka mogoče sprijazniti.

Jasno je, da sta tako *Bodyguard* kot tudi *Forever Young* brezupno daleč od zahtevno zapletene resničnosti sodobnega urbanega vsakdana v Ameriki in v njenih kulturnih satelitih, se pravi, po celem svetu. Prav velika popularnost obeh filmov pa nam daje slutiti, da nas celuloidne podobe tudi takrat, ko nam ponujajo izhod iz resničnosti, usmerjajo v labirint drugih filmskih podob.

Se pravi, da si sodobnega življenja zunaj filmskega kozmosa, te naše »druge narave«, sploh ne moremo več predstavljati. Zato ni napačno, da filme razumemo kot dokumente resničnosti celo takrat, ko se na prvi pogled zdi, da s pravih življenjem nimajo nikakršnega opravka.

NOS GOR? / GLEDALIŠKA PREDSTAVA

Kam in nazaj

URSULA CETINSKI

Iz predstave Platonov (Foto: arhiv)

Anton Pavlovic Cehov: **Platonov**
Priredba: Thomas Brasch s sodelovanjem Andree Breth

Prevod: Mojca Kranjc
Režija in dramaturgija: Janez Pipan
Lektorstvo: Majda Krizaj

Scenografija: Vojteh Ravnikar

Kostumografija: Doris Kristic

Igrajo: Jernej Sugman, Mirjam Korbar, Tanja Ribic, Damjana Cerne, Slavko Cerjak, Sreco Spik idr.

Mestno gledališče ljubljansko, premiera 8. 1. 1993

V gledališču je nedvomno zopet napočil čas za velike dramske tekste. Morda je v njem vedno case zanje. Pa vendarle je naše stoletje v teatru besedo s slastjo cefralo, preinterpretiralo, jo morilo ali prevajalo v nove diskurze. Pri tem pocetju so bili nekateri bedni, drugi povsem povprečni, pesčici pa ne gre zanikati prave genjalnosti. Za tako imenovani »novi verbalizem«, ki se v našem času poraja kot eden od možnih gladaliskih trendov, je beseda kot rosno deviška mladenka, ki ji ne gre delati sile; dotika se je oprežno in milo in išče senzibilnost, ki jo je treba na novo odkriti. »Da bi skozi oči odzvanjal svet, ki ga živimo,« (Diana Koloini, Igrati Cehova).

V tej maniri se zadnje case poskusa tudi Janez Pipan. Sele tri mesece je tega, kar se je na novogorišem odru spopadel z Marinkovičevu Gorijo, z nesojeno ljubeznijo med nuno in duhovnikom, se sprasaval, o cem govorimo, kadar govorimo o ljubezni, in tako postal tvorec enega od vrhov pretekle gledališke sezone. Videti je bilo, da se mu razpira pot, da se mu je kot pravilnemu junaku, ki mu je vedno na voljo več steza, od katerih pa le ena vodi h kraljicini, posvetilo, katera je prava, da mu ni jasno le »kam«, temveč tudi »kako«.

In ce je Glorija do kraja konsistenten gledališki podvig, je njegov Platonov vse, kar Glorija ni. Korak »nazaj«.

Platonov je diskrepanten organizem, v katerem

se bijejo raznotere gledališke govorice. Je dramaturško nepreciscen in nesuveren, ko skozi gledališko življenje vodi sedemnajstero protagonistov Antona Pavlovice Cehova. Osrednji junak (Jernej Sugman) je skupaj s sodrugi in kopicu žensk, med katere je razpet, a nobeni ne more pripadati, postavljen na modernistično oblikovano sceno, ki je tuja samemu konceptu uprizoritve, kakor je tuja tudi odvečna govorica simbolov (na primer postavljanje ogledal pred junakovo oblicjo), ki zgolj podvajajo že povedano. Poseben problem je tehnikna igre, ki jo bo za tak teater pri nas sele potrebo iznajti: kako izgovoriti plaz besed in obenem producirati emocije, ne da bi jih bilo treba simulirati z glasbeno podlago, kot se dogaja Pipanu.

Pipanov Platonov ne dokazuje nič drugega kot to, da je Beseda prav zares delikatna dama, ki, zopet pripeljana v gledališče, lahko postane do kraja zadovoljena le, kadar se znajde v rokah najbolj veselih ljubimcev.

Pipanov Platonov ne dokazuje nič drugega kot to, da je Beseda prav zares delikatna dama, ki, zopet pripeljana v gledališče, lahko postane do kraja zadovoljena le, kadar se znajde v rokah najbolj veselih ljubimcev.

NA KRATKO: OD TU...

FILM Filmske predstave in družabnost

CELJE - Tudi celjsko Kinopodjetje ni moglo ubežati praznjenju kinodvoran, novim razmeram pa se je prilagodilo s predvajanjem pomicev in tako imenovanih akcijskih filmov, ki so k obisku se pritegnili nekaj gledalcev. S tem pa se kinodverane niso znebile lastne podobe cloveku neprijaznega prostora. Bolj kot ambientu, namenjenemu kulturi in zabavi, so bile vse bolj podobne obupni puscobi hladnih cakalnic.

Novo vodstvo celjskega Kinopodjetja meni, da mora filmska predstava spet postati družabni dogodek. Če se clovek odloči, da bo sel v kino, mora priti v prostor, ki mu bo prijazen in v katerem se bo rad zdrzeval. Zato sta direktor Bojan Vivod in voditeljica programa Jasna Zmaher trdno odločena, da bosta s sprotno ponudbo odličnih filmov dvignila raven zahtevnosti gledalcev. Tako lahko Celjani v zadnjem času že gledajo evropski ali celo svetovni filmski repertoar (Ocvrti zeleni paradizniki, Lepotica in zver, JFK, Bob

Roberts ...), in to brez zamud.

Najnovejši podatki kažejo, da se je upadanje obiska ustavilo. Pred novimi filmskimi predstavami pripravijo svečane premiere, na katerih sicer ni slavnih filmskih zvezd, so pa zato sveče, pravcati pečni paradizniki in novi obiski obiskovalcev. Ti se spet vračajo v kino, ki jim ne ponuja le predstave, temveč tudi družabni dogodek in priloznost za navezovanje stikov z okoljem, ki je domačine ograjenost med stiri stene, podložena z udobnostjo fotelja, ne premore. V nacrtih za leto 1993 so januarske predstavitve tretjega dela Aliena, Zadnjega Mohikanca in Spolne strasti (Basic Instinct), v februarju pa bodo na sporedu filmi, aktualni za nominacijo za letošnji oskar.

V prvi cetrtini leta 1993 bodo zaceli prenavljati predverje kina Union, ki ga bodo spremenili v klubski prostor kavarniskega tipa in videoteko. V takem okolju bodo lažje kot doslej uveljavljali filozofijo kina, to je prodajo iluzije, z lastno videoteko pa bodo nadaljevali verigo logčne ponudbe medijske zaokroženosti. V

upanju seveda, da bo nov pravni red na tem področju omogocil pravila, ki veljajo v urejenem svetu. (D.M.)

ARHITEKTURA Urbani virus

LJUBLJANA - V arhitekturni galeriji DESSA je bila v ponedeljek 11. 1. otvoritev razstave "Viroloska arhitektura" Wiela Areta. Arhitekt Wiel Arets, rojen leta 1955 na Nizozemskem, je poučeval na Architectural Association v Londonu, Columbia University v New Yorku, Berlage Institute v Amsterdamu in na Cooper Union v New Yorku.

V predavanju po otvoritvi razstave je predstavil svoj biološki pogled na poseganje v prostor. »Na podoben način kot virus, ki temeljito spremeni cloveško telo, lahko stavba radikalno spremeni organizem mesta. Kajti vsi se zavedamo, da je mesto bolno in potrebuje zdravljenja. Ker mesto ne deluje naravno, zahteva protezo in kirurški poseg...« Posege Wiela Areta v sodobno arhitekturo si lahko na nacrtih in fotografijah ogledate vsak dan od 10 - 15 ure. (B. U.)

...IN TAM

GLEDALIŠČE Gledališče sonca

DUNAJ - Od 13. do 23. januarja bodo v dunajskem Meseppalast se zadnje ponovitve predstave »Les Atrides« (Atridi), velike evropske uspešnice pariskega »Théâtre du Soleil« (Gledališče sonca). »Atridi« so sicer tetralogija, ki je sestavljena iz Euripidove »Ifigenije na Aulidi« in Eshilove trilogije »Orestija«. Po pol tretjem letu uspešnih gostovanj in številnih ponovitev v matičnem gledališču se je režiserka Ariane Mnouchkine odločila, da bo predstavo zaključila »preden se produkcija znajde v nevarnosti, da postane bljutava«. Sicer bi pa, po njenih trditvah, predstavo lahko igrali se nekaj let pred razprodanim gledališčem, kar glede na njeno reputacijo niti ni nemogoče.

Mnouchkinova je namreč že leta 1959 ustanovila gledališko združenje pariskih studentov, ki se od leta 1966 imenuje »Gledališče sonca«. Zrasli so sicer na ideologiji in estetski upornosti leta '68 (protestirali so proti ruski okupa-

ciji Cesko-Slovaske, zasedali so tovarne in v njih igrali predstave, stavkali...), so pa imeli veliki vpliv na razvoj evropskega gledališca tudi v 70-tih letih. Takrat je npr. Mnouchkinova inscenirala svojo damatizacijo »Mefista«, do tedaj skoraj neznanega (in celo se prepovedanega) romana Klausa Manna. Kmalu za tem je roman postal velika uspešnica, na kar so se istoimeni film Istvana Szab pocastili z »Oscarjem«. Skupina Ariane Mnouchkine je znana tudi po svojih vrstnih gledališki komunij, saj je od svojih igralcev razen perfekcionistične igre terjala se racionalno »profanala« opavila. Niti najbolj razvpitim »zvezdam« ni prizanašala - prodaja vstopnic, likanje kostumov, prodajanje pijace in propagandnih spominkov, ciscenje in drugi prakticni opravki so tako postali del njihovega vsakdanjega »repertoarja«. Ali gre pri tem za »demistifikacijo« umetnosti ali pa »mistifikacijo« t.i. proizvodnega dela, je odvisno od zornega kota, je pa na vsak način nenavadno in, kar je najpomembnejše, (v njenem primeru) učinkovito. (A.M.)

Londonski festival mime

LONDON - Mima je eden od gledaliških zanrov, ki dobiva v svetu vedno širši in pomembnejši kulturni prostor. Sloni na telesu in vizualnih efekti, ki sta glavna stebra njene parodije življenja. Letošnji festival, že petnajsti po vrsti, ki se začne 18. januarja, bo predstavil »najnovejše v vizualnem in fizicnem teatru«. Mednarodne umetnike so izbrali glede na to, s kolikšno inovativnostjo parodirajo sedanjí trenutek. Solisti, kot so David Glass (-Vel.Britanija), Lacaal Duekrie (Francija) ali Paul Wildbaum (Kanada), so zanimivi zaradi svojega posebnega stila. Maske, lutke in skulpturni objekti so pomembno izrazno orodje skupin Tresthe Theatre Co, Faulty Optic in Picture Mime Show iz Velike Britanije. Razkošje spektakla pa gledalcu ponujajo: Tag Teatro (Italija), Bolek Polivka (Poljska) in seveda znani Els Jonglars (Spanija), ki pa so bili »prevroci«, da bi jim bili dovolili nastopiti na Seville Expo. Theatre Smith-Gilmour (Kanada), Talking Pictures (int.) in Teatro de

Arte Popular (Brazilija) pa na vsebinsko in oblikovno nov način povezujejo umetniška izražanja. Londonski festival mime ne bo samo v znamenju potrjevanja dosežanih dosezkov te umetnosti, ampak tudi tega, da se s svojo barvitostjo in provokativnostjo uspešno vključuje v sodobni gledališki prostor. (P. B. B.)

FILM Arisona Dream

PARIZ - Dejstvo, da novi film Emira Kusturice »Arisona Dream« prihaja na pariskata platna kot prvi »veliki« film v letu 1993, je seveda zelo spretna reklamna poteza, ki samo se potencira učinke pripravljane kampanije intervjujev in slavošpevov Kusturicinemu delu, ki so v zadnjih dveh tednih polnili francoske casopise. Slavnostna premiera je bila 5. januarja v eminentni, predvsem premieram namenjeni kinodvorani Max Linder pa se je kljub vsemu odvijala v balkanskem duhu, ki mu je botroval uvodni koncert »jugo-trubackega« orkestra. Zdi se, da bo tudi sam film najbolj ugajal ravno zato, ker ohranja za Ku-

sturico (ki se v nekem intervjuju predstavlja kot »civilizirani pogan«) značilno nainvost, pretiravanje, bizarnost ter mešanje realnega s sanjskim. Razen velikih imen - Jerry Lewis, Faye Dunaway in Iggy Pop kot glasbeni sodelavec Gorana bregovica - je v filmu najpriljubljenejša prav ta plast fantazije in sanjskosti, ki plemeniti v začetku zelo vsakdanjo amerisko zgodbo. (Su. K.)

Proti anglo-ameriški jezikovni nadvladi

PARIZ - Francoska filmska akademija, ki podeljuje Cesarje, vsakoletne nagrade za najboljše dosežke na področju filma, je sklenila da teh nagrad ne bo več podeljevala za filme, ki so delo francoskih režiserjev in so v angleškem jeziku. Ta odločitev je posledica ponedeljkove zgoče diskusije na francoski filmski akademiji, ki je filmske delavce in javnost razdelila na dva tabora. Diskusija o tem, kdaj je "francoski film res francoski" je botrovala odločitvi da bodo mnogi top-filmi preteklega leta, ki so jih režirali francoski režiserji in v

njih igrajo francoski igralci in so tujejezicni ali pa so bili posneti s tujim denarjem (Annaudova "Ljubimca", Scottov "Kristof Kolumb" v katerem igra G. Depardieu, itd.) tekmovali v konkurenci za najboljši tujejezicni film. Zoper takšno odločitev sta nastopila dva vodilna francoska režiserja J. J. Annaud in C. Berri, ki sta izstopila iz akademije. Sleđnji, avtor uspešnic "Jean de Florette" in "Manon des Sources" trdi, da ne smemo mesati literature in filma, kajti film je po njegovem mnenju "skozi svoje podobe univerzalen jezik". J. J. Annaud je odločitev filmske akademije opisal kot vrsto jezikovnega protekcionizma, se posebej ker, kinematografi zunaj Pariza vse filme predvajajo sinhronizirane. Barri je med ostalim tudi zagrozil, da bo prenehal s snemanjem filma "Germinal" po istoimenski Zolajevi predlogi s G. Depardieujem v glavni vlogi, vse do tedaj, dokler filmska akademija odločitev ne prekliče. Akademija se bo sestala se ta teden in razpravljala o problemu oz. o sklepanju kompromisov. (Reuter, T.M.)

RIM / ODLOČITEV BO VERJETNO PADLA V PETEK

Referendumi pred ustavnim sodiščem

Najvažnejši med njimi odpravlja poročni volilni sistem

RIM - »Predsednik okrožnega volilnega urada proglasi za izvoljenega kandidata, ki je dobil največje število veljavnih glasov.« Tako bi se glasil ključni odstavek volilnega zakona za senat, če bi bil sprejet referendum, ki ga sardinski poslanec Mario Segni in njegov odbor predlagajo volilcem. Zakon o izvolitvi senatorjev bi se iz sedanjega zakona spremenil v večinski z rahlo proporcno korekturo.

Raziskave javnega mnenja kažejo, da bi se ljudje, če bi volili danes, v večini opredelili za večinski sistem in s tega vidika je verjetno, da bi volilni pravilniki sprejeli Segnijev predlog ter crtali iz sedanjega zakona tisti del, ki določa zakon kot proporcni.

Preden pa se lahko o tem vprašanju izrečejo volilci, se mora izreči ustavno sodišče, ki je po ustavi poklicano, da odloči, ali je referendum o nekem zakonu možen. Italijanska ustava namreč izrecno prepoveduje referendume o davčnih ali proračunskih zakonih, o amnestijah, o ustavnih zakonih ali o zakonih, »ki so vsebinsko ustavno pogojeni«, se pravi takih zakonov, ki jih izrecno

zahteva ustava ali pa so bili sprejeti za udeležanje ustavnih predpisov. Poleg tega pa je stalna praksa, ki ne izhaja iz ustavnih predpisov, pač pa iz pravnega razmiselnja sodišča, da ustavno sodišče ne odobri tistih referendmov, ki ne odpravljajo nekega zakona ali njegovega dela, pač pa so tudi propozitivni. In prav tako sodišče doslej ni dovolilo tistih referendmov, pri katerih je bilo vprašanje zastavljeno tako, da bi lahko zmedlo volilca in mu ne bi omogočilo, da jasno izrazi svojo voljo. To je bil na primer razlog, zaradi katerega lani ustavno sodišče ni dovolilo referenduma o zakonu za izvolitev senatorjev. Sedaj pa je bilo vprašanje formulirano na novo in je, po oceni pobudnikov referenduma, postavljeno jasno in nedvoumno.

O tem problemu bo zacelo danes z razpravo ustavno sodišče, razsodba pa je predvidena morda že za jutri, najverjetneje pa za petek. Sodišče mora namreč razsoditi poleg o omejenem se o 12 drugih. Od teh je Segnijev odbor predlagal se tistega, ki odpravlja poročni

VOJMIK TAVCAR

volilni sistem za občine z več kot 5.000 prebivalci in uvaja večinskega, ki je v veljavi za majhne občine.

Od ostalih je tri referendume predlagal odbor, ki ga vodi bivši minister Massimo Severo Giannini in zadevajo odpravo ministrstva za državne soudeležbe (vlada je prav včeraj o tem vprašanju odobrila zakonski predlog), odpravo izrednega poseganja na jugu in odpravo pristojnosti zakladnega ministrstva, da imenuje glavne bančne upravitelje. Tri referendume so predlagali radikalci, ki bi radi odpravili državne prispevke strankam, spremenili zakon o narkomanijah v tistem delu, ki z zapornim kaznuje narkomane, in odvzeli krajevnim zdravstvenim enotam pristojnost za varstvo okolja. Pet referendmov pa so predlagale dežele, ki se zavzemajo za odpravo ministrstev za zdravstvo, kmetijstvo, turizem in pristojnosti ministrstva za industrijo nad obrtno dejavnostjo. Poleg tega bi dežele rade odpravile sedanji zakon o prenosu upravnih pristojnosti države na dežele.

Vsa zastavljena vprašanja so pomembna, nedvoumno pa najbolj pričakovana odločitev zadeva volilni zakon za senat. Segni je pričakovan odločitev ustavnega sodišča ocenil kot »sklep zgodovinskega pomena«, ker je po njegovi oceni reforma volilnega sistema glavni problem, ki ga je treba rešiti, da se lahko sploh začne z zdravljenjem večplastne krize, ki jo preživlja Italija. Morda sardinski poslanec pretirava. Vsekakor pa je dejstvo, da je reforma volilnega sistema eden od signalov, ki ga ljudje pričakujejo od političnega razreda. In prav tako najbrž velja trditev, da parlament zelo verjetno ne bi spremenil volilnega zakona - ali vsaj tako hitro ne - če ne bi bila proti njemu naperjena pištola, ki je nabita prav s tem referendumom.

Razsodba ustavnega sodišča bo znana v nekaj dneh, medtem ko bodo za njeno utemeljitev sodniki imeli čas do 10. februarja. In če bo odločitev v prid referendumu, bodo ljudje eno nedeljo med 15. aprilom in 15. junijem poklicani na volišča, razen seveda, če parlament ne bi pred volitvami korenito spremenil volilnega zakona v smeri, ki jo nakazuje referendum.

TRST / POROČILO ODBORNIKA BARNABE PRISTOJNI DEŽELNI KOMISIJI

Kraško gorsko skupnost nameravajo močno okrniti

Iz nje naj bi izključili tako tržaško, kakor tudi dolinsko občino

TRST - Deželni odbornik za krajevne uprave Dario Barnaba je obrazložil včeraj skupščinski komisiji za splošne zadeve podrobnosti zakonskega osnutka za preureditev oziroma številčno skrajšanje gorskih skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini, ki ga je odobrila svoj čas deželna vlada. S tem ukrepom bomo izvajali določila iz državnega zakona st. 142 o reformi krajevnih avtonomij, je pojasnil odbornik, je pojasnil odbornik s pripombo, da bodo dobile gorske skupnosti prvič status krajevnih ustanov in v tem okviru tudi vsaka svoj statut tako kakor občine in pokrajine; dodal je, da bo stevilo članov vsake posamezne skupščine in vodilnega sveta manjše in da bodo uvedli nacelo tako imenovane konstruktivne nezaupnice upraviteljem skupnosti.

Deželni zakonski osnutek izključuje iz sklopa gorskih skupnosti vse občine, v katerih stvilo ljudi, ki prebivajo v goratem oziroma hribovitem območju, ne presega 15 odstotkov vsega prebivalstva, izključuje pa tudi mesto Trst in to zaradi dveh okoliščin: prvič, ker biva tod v hribovitem predelu samo 4, 56 odstotka občanov, drugič pa, ker ima Trst več kot 40.000 prebivalcev.

Ostanimo pri Kraski gorski skupnosti: iz nje bo izločena dolinska občina (4, 54 odstotka), a med drugim se Tržič (3, 36 odstotka) in Ronke (14, 23 odstotka). Kraska gorska skupnost naj bi potemtakem zajemala samo tri občine - repentabrsko, zgonsko in devinsko-nabrezinsko (skupno 11.425 prebivalcev), ker da v celoti ležijo v višjem svetu. Pač

pa naj ne bi izključili iz gorske skupnosti Gorice (4, 61 odstotka prebivalcev v hribovitih predelih) in Krmina (9, 96 odstotka), ker bi to pomenilo razdeliti ustrezno gorsko skupnost na dva dela, česar pa državni zakon st. 142 ne dovoljuje.

Deželna svetovalska komisija za splošne zadeve se namerava pogovoriti o vsem tem s pred-

sedniki gorskih skupnosti, predsedniki pokrajinskih uprav, predstavnik združenj občin (ANCI), pokrajin (UPI) in gorskih skupnosti (UNCEN), kot tudi, kakor so zadržali včeraj, z vsemi tistimi, ki bodo za to utemeljeno zaprosili. Prva takšna avdicija bo predvidoma v četrtek, 21. januarja, kako pa pojde dalje, se kajpak se ne ve.

Po novem naj bi imela

Furlanija-Juljska krajina samo šest gorskih skupnosti (danes jih ima enajst) in sicer: Gorsko skupnost za zgornjo Furlanijo, ki bi zajemala 31 občin (vse v goratih predelih) s skupno 48.963 prebivalci; Gorsko skupnost za Kanalsko dolino, ki bi obsegala 12 občin (10 na goratem območju) z 31.606 prebivalci; Gorsko skupnost za pordenonsko območje s 26 občinami (23 v goratem svetu) in 56.305 prebivalci; Gorsko skupnost za Juljsko Predalpe, v kateri bi bilo 17 občin (12 v goratih predelih) s skupnim številom 42.025 prebivalcev; Gorsko skupnost za Goriska Brda, ki bi zajemala 9 občin (5 na hribovitem območju) s 57.690 prebivalci; in slednjic Krasko gorsko skupnost.

Slednjo nameravajo, kakor smo že povedali, krepko okrniti, s tem pa povzročiti novo, neprecenljivo škodo slovenskemu človeku. »Toda storili bomo vse mogoče, da ta zakon, takšen kakršen je, ne bo prodril,« nam je zatrdil deželni svetovalac Demokratske stranke levice Milos Budin. Za Slovensko skupnost pa je Ivo Jevnikar potrdil, da je KGS v sedanji razsežnosti več kot utemeljena in da je zato nujno, da se zanjo naredi izjema.

Včeraj na tržaški Prefekturi sprejem za konzularni zbor

Na tržaški Prefekturi je bil včeraj tradicionalni sprejem za izmenjavo novoletnih voščil med člani konzularnega zbora in tržaškim prefektom Vitellom (foto Krizmančič)

NOVICE

Odstopilo pokrajinsko vodstvo PSI

PORDENON - Pordenonski pokrajinski tajnik socialistične stranke Mauro Pivetta ter člani vodstva, tajništva ter komisije za včlanjevanje in garantov, so izstopili iz stranke. Podoben sklep je predvčerajšnjim sprejel predsednik pordenonske Pokrajine Dario Valvasori, ki pa je najavil, da bo se naprej ostal pokrajinski svetovalac kot neodvisni v pričakovanju ustanovitve skupine socialističnega preporoda. Sinoci se je sestel pokrajinski odbor, ki je imel na dnevnem redu potrditev odstopa predsednika Daria Valvasorija in vseh njegovih članov. Za tem se bo odprla faza pogajanj za izhod iz sedanje krize.

Pokrajinsko tajništvo PSI je medtem sklicalo izredno zasedanje vodstva, ki se bo sestalo v petek in na dnevnem redu imelo razpravo o položaju, ki je nastal na Pokrajini in o možnih oblikovanju nove koalicije.

Uspeh razstave proti rasizmu

VIDEM - Fotografska razstava »Nikoli več rasizem«, ki so jo komprezorijska tajništva upokojencev CGIL-CISL-UIL priredila v predvorani Ajace v Vidmu, je zabeležila velik uspeh. Razstavo si je ogledalo več stotin mladih, starejših in otrok. Clan organizacijskega odbora Severino Cavedoni je javil, da je razstava dosegla zastavljeni cilj, ker so pridelitelji skušali prikazati grozote vojne in nacistične blaznosti v zelo delikatnem zgodovinskem trenutku. Prireditelje pa je razveseljila predvsem velika prisotnost mladine.

Policija odkrila veliko ukradenih avtomobilov

TRST - V okviru skupne akcije, v kateri sta sodelovali italijanska policija (oddelek cestne policije iz Furlanije-Juljske krajine) ter romunska policija, so v Romuniji nasli okrog 250 avtomobilov višjega cenovnega razreda, ki so bili ukradeni v Milanu, Torinu, Bologni, Rimu, Pescari in Ascoli Picenu. Kot so včeraj povedali na vodstvu cestne policije v Trstu, se je preiskava začela decembra 1991 z aretacijo 8 oseb, članov organizacije, ki se je ukvarjala s krajo in prodajo avtomobilov. Tedaj so v raznih mestih v Italiji in drugod po Evropi nasli okrog 250 vozil.

V nadaljnji preiskavi so uspešno nadaljevali po »romunski sledi«, stiki s tamkajšnje policije, katero so ravnokar preurejali, pa so razvili sele avgusta lani. Preiskava v Romuniji je privedla do aretacije nekaterih Arabcev, odkrili pa so se okrog 500 ukradenih avtomobilov, ki jih bodo vrnili lastnikom, v glavnem iz severne in srednje Italije. Policija iz Furlanije-Juljske krajine namreč preverja njihove naslove in jim bo neposredno sporočila, kako naj se ravna, da pridejo znova v posest svojega vozila.

TRST / TISKOVNA KONFERENCA BIVŠEGA POSLANCA

Franco Juri: Istra kot zgled multinacionalnega prostora

Sodelovanje med Slovenskim klubom in krožkom Istria

Franco Juri s predsednikoma Krožka Istria Voccijem (levo) in Slovenskega kluba Tencejem (foto Krizmančič)

TRST - Sinočnja tiskovna konferenca in nato se klubski večer v Gregorčičevi dvorani so prvi otpljivi sad sodelovanja med dvema naprednima sogovornikoma tržaškega kulturno-političnega obzorja: v ospredju pozornosti je bil Franco Juri, predstavnik italijanske manjšine v Istri, bivši slovenski poslanec, pravkar imenovan za veleposlanika v Argentini, ki je ob sinočnji priložnosti predstavil tudi svojo drugo zbirko vinjet z naslovom V imenu naroda. Slovenski klub, ob nejm se ZSKD in krozek Istria pa so s Francom Jurijem, morda enim najzgovornjših glasnikov vrednot multikulturalnosti, začeli skupno pot stvarnega sodelovanja, v

našem mestu in se onstran meje. Se posebej pojem Istre je ob sinočnji tiskovni konferenci udeležili so se je kasnikarji vseh italijanskih časopisov v Trstu in središtev množičnega obveščanja iz Kopra in z Reke - večkrat prišel na dan kot zgled prostora, v katerem se meločljivo spletajo v celoto kulturne in narodnostne prvine Slovencev, Hrvatov in Italijanov. Juri je v svojem nastopu, po uvodnih besedah predsednika SK Sendorja Tenceta in predsednika krozka Istria Marina Voccija, izrazil tudi svojo solidarnost s Slovenci, ki živimo v Italiji in nas nacionalistične sile delce močnejše pritiskajo v geto. (dam)

TRST / ZANIMIVO PREDAVANJE MLADEGA ZGODOVINARJA ROBERTA SPAZZALIJA

Nemška okupacija Trsta skozi oči deportirancev v lagerje

Snov je še premalo raziskana - Vloga kolaboracionistov - Zavrnjeni poskusi rehabilitacije nacističnih »upraviteljev«

TRST - Na pobudo Centra ekonomskih in socialnih studij »Frontiera duemila«, je pred dnevi prof. Roberto Spazzali predaval o nekaterih aspektih nemške okupacije v Trstu med leti 1943 in 1945.

Mladi zgodovinar se je začel že pred leti zanimati za to obsirno problematiko, predvsem pa je raziskoval usodo deportirancev v taborišča in na prisilno delo v Nemčijo. Tega dela se je lotil tudi iz družinskih razlogov, nato pa se mu je ponudila možnost, da je vprašanje temeljito poglobil.

Ob pomoči prof. Itala Vascotta - nekdanjega deportiranca - se je lotil raziskovanja: obrnil se je predvsem na ljudi, ki so doživeli to usodo in tako zbral okrog 500 pričevanj, predvsem pisem o osebnih pripetljajih in pa raznih dokumentov. Pri tem sta prof. Spazzali in prof. Vascotto ugotovila, da je bilo to področje v veliki meri še neraziskano. Zabela sta brskati po arhivih, večkrat tudi po ljubljanskih, in ugotovila, da je bilo zbranega precej gradiva, da pa vsebina dokumentov ni bila podrobno analizirana, zara-

di cesar se malo ve o podrobnostih iz obdobja nemške okupacije v Trstu.

Da je okupator lahko »dobro« deloval na našem področju, se mora v veliki meri zahvaliti kolaboracionistom. Po besedah prof. Spazzali ni moglo teh oseb opravičiti, vendar pa je treba razumeti okoliščine, v katerih so delovali. Bili so pod močnim pritiskom: eni so pristopili na stran Nemcev, drugi na stran partizanov, tretji pa so želeli preživeti, ker so bili stalno ogroženi.

Prof. Spazzali je pole-

miziral s tistimi, ki so skušali rehabilitirati nemško okupacijo: o zloglasnem Rainerju se je namreč govorilo dobro in se poudarjalo, da je nemška okupacija le malo vplivala na prebivalstvo.

Posebno vlogo so v tem obdobju imela podjetja, tako italijanska, kot nemška, ki pa se danes (vsaj nekatera) nočejo razkriti marsikatero skrivnosti. Odprtih je tako še več vprašanj, med katerimi, na primer, kam je izginil ves denar, ki so ga Nemci zaplenili. Sicer pa bo treba podrobno raziskati iz marsikatero področje iz

obdobja nemške okupacije, zaradi česar čaka raziskovalce še veliko dela.

Zakaj pa so se pravzaprav odločili za to delo? Prof. Spazzali pravi, da ga je močno vzpodbudilo zanimanje mladih za to obdobje, ki ga sola ne obravnava. Sam je sicer že izdal več publikacij, eno od zadnjih o fojbah. Gre za raziskavo, ki je pripomogla, da se je razblinila marsikatera spekulacija na ta račun. Sicer pa je tudi tako raziskovalno-zgodovinsko delo zelo težavno, ker so ga mnogo časa pogojevale instrumentalizacije z obeh strani.

Prof. Roberto Spazzali

RIM / PREDSEDNIK POSLANCEV NAPOLITANO

Evropska integracija je nov izziv za levico

Njena naloga je zapolniti vrzeli Maastrichta

RIM - Evropska integracija je lahko nov izziv za levico, pravzaprav sansa, ki se ji nudi, da prebrodi svojo sedanjo krizo. »Ce levici ne bo uspelo, da se uveljavi kot evropski pojav, tvega zaton in marginalizacijo na obrobje.« Tako meni predsednik italijanske poslanske zbornice Giorgio Napolitano, ki je svoje poglede na Evropo in levico orisal v okviru okrogle mize, ki so jo priredili v Rimu ob predstavitvi knjige esejista Maria Teloja »Med nacijo in Evropo«.

Napolitano je v svojem poglobljenem izjavljanju izhajal iz vprašanja, katera zamilsel Evrope je danes v

krizi. Po njegovi oceni sta v krizi tako nadnacionalna Evropa kot tudi »mala Evropa«. Kako odgovoriti na to krizo?, se je vprašal predsednik zbornice. Napolitano je najprej navedel možne odgovore, ki so po njegovem mnenju zgoreni: razvojeniti perspektivo integracije, počasno nazadovanje s poti, ki je bila nakazana v Maastrichtu, vračanje k ideji in konceptu nacije.

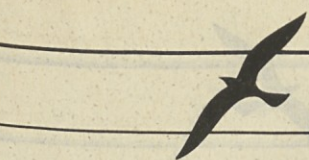
Katera je prava pot torej? Napolitano jo vidi v naporih za ratifikacijo, »ki so za levico priložnost, da sprevrže pecat, ki so ga v teh desetih letih ideji o Evropi dale zmerne sile«. Toda z delom je

treba zaceti takoj, da se ne bo zgodilo kot doslej, ko »levičarske stranke niso uspeli dati Maastrichtu naprednejše vsebine«, predvsem pa jim ni uspelo, da bi v Evropi uveljavili »rezultate, ki so jih levičarske stranke dosegale na državnih ravneh«.

Po oceni predsednika poslanske zbornice je kriza, ki jo preživlja ideja o Evropi, priložnost, da se zavre proces integracije, ki se razvija z različnimi hitrostmi, prav tako pa je treba zavreči tudi idejo tistih, ki so menili, da je treba uresničiti najprej gospodarsko integracijo, kateri bo nujno sledila tudi socialna. Levica mora zapolniti te vrzeli Maastrichta s tem, da poglobi nujnost ne samo ekonomske integracije in da razširi idejo o uniji na dejanski nadnacionalni osnovi.

In potem, ko je nategnil novinarjem usesa zaradi premajhne pozornosti, ki so jo sredstva javnega obveščanja posvetila ratifikaciji Maastrichta v Italiji, je Napolitano opozoril na dva nasprotna, obenem pa nevarna pojava: »boleče zapiranje samih vase, pri tistih, ki radi vzklikajo kako grd konec stoletja« in »likvidatorski bes tistih, ki vidijo spremembo kot vračanje na zaceten izhodisce«.

Od tod nujnost, meni predsednik poslanske zbornice Napolitano, novega motiviranja za levico. (VT)

TRST / IZVRŠNI ODBOR SKGZ

Zagotoviti zastopanost Slovencev

Važnost deželnih volitev

TRST - Letošnje junijske deželne volitve, pred katerimi bodo po vsej verjetnosti ob koncu marca tudi izredne tržasko pokrajinske, so bile v ospredju razprave na ponedeljkovi seji izvršnega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze.

Volitve povsem logično niso le domena strank, ampak zadevajo tudi SKGZ kot organizacijo civilne družbe, se posebej ko gre iskati interes in možnosti, da so v javne uprave izvoljeni Slovenci. Za letošnje volitve nedvomno velja ugotovitev, da so prelomnega pomena. Sprico velikih institucionalnih in družbenih sprememb je njihov izid zelo težko napovedovati. Strankarski sistem se v Italiji nahaja sredi hude krize, v minulem letu smo bili priča velikim zasuhom, katerim bodo v prihodnjih mesecih sledili se novi. Zato je tudi med Slovenci v Italiji potrebno budno spremljati dogajanja in se dejavno vključevati v njihovo hitro dinamiko, da manjšina ne ostane izrinjena na obrobje.

Novi volilni zakon v deželi postavlja nase skupnost pred dilemo, kako ravnati, da bo tudi v bodočem mandatu prisotna s svojimi izvoljenimi predstavniki. Obstaja resna nevarnost, da se številno izvoljenih Slovencev v

deželnem svetu zmanjša na minimum (doslej so bili stirje), ali pa celo izniči, saj v tem trenutku nobena izmed strank, za katere volijo Slovenci, ne nudi absolutnega jamstva, da bodo ob novem dolocilu o eni sami preferenci in spodnjo mejo 5 odstotkov, kot to doloca deželni volilni zakon, izvoljeni tudi slovenski predstavniki.

Izvršni odbor SKGZ je izrazil prepričanje, da bi bila za manjšino izguba slovenske prisotnosti v izvoljenih telesih nenadomestljiva in že zaradi tega bi moralo biti v bodoče predstavništvo Slovencev na vseh ravneh po zakonu zajamčeno, mimo vseh volilnih mehanizmov. Vendar so pokrajinske in deželne volitve tako rekoč pred vrati, zato bo SKGZ v pogovorih s strankami preverjala vse možnosti, da se tudi za bodočo mandatno dobo izvolijo slovenski svetovalci.

Volitve vzbujajo poleg navedenih še dodatne skrbi, predvsem ob dejstvu, da nacionalistična aktivnost ob meji in strah pred Severno ligo peljeta stranke iz vladnih krogov v zblizevanje z Listo za Trst, od česar si manjšina ne more ometati nič dobrega, v resne komplikacije pa lahko ob tem zaidejo tudi odnosi med Italijo in Slovenijo, ki sta tik pred novimi pogajanjimi o osimskih sporazumih.

Misovci spet na pohodu po Benečiji

SPETER - Kar ni uspelo malosevilnim gololavcem pred nekaj tedni, bo tokrat poiskovala sama Ducejeva nečakinja in poslanka MSI Alessandra Mussolini, ki bo prisla v soboto, 23. januarja, v Barnas v Občini Speter, da bi potrdila italijanski značaj teh krajev.

Režiserji te farse so si omislili povsem »družinski« okvir obiska Mussolinijeve nečakinje. Pršla naj bi v kraje, v katerih se je v času prve svetovne vojne bojeval njen ded. Slo bi torej za intimni obisk. V resnici pa njen prihod v Benečijo pomeni začetek volilne kampanje MSI, ki je jasno pokazala, na katerih strunah bo igrala, da si bo zagotovila konsenz volilcev. Ducejeva nečakinja pa ne bo prisla v Benečijo sama. Z njo bo celoten deželni vrh MSI, napovedujejo celo prihod vsedržavnega tajnika Finija.

Družcina naj bi se zbrala v Barnasu, kjer so najeli tudi gostišče, kjer je menda večkrat obedoval sam Duce.

Naravovarstveniki proti potratu denarja in za večjo prozornost

Upravitelji ene od družb, ki so si zagotovile zakup, so se znašli v aferi podkupnin

DANIEL BIZJAK

TRST - »Naprava, ki pozira (ali bolje, sežiga) denar«. Tako bi po mnenju naravovarstvenikov najbolje označili nov tržaski upepeljevalnik, ki je v gradnji v Ul. Errera. O tem vprašanju so govorili na včerajšnji tiskovni konferenci, ki so jo sklicali Dario Predonzan, predsednik deželnega WWF, Franco Zubin, predsednik tržasko sekcije »Italia Nostra« ter Sandro Laurenzi, predsednik »Zelenomodrega krožka Lige za okolje«.

Ing. Alberto Russignan, predstavnik naravovarstvenikov v pokrajinskem tehničnem uradu, ki ocenjuje načrte naprav za uničevanje odpadkov, je spomnil, da je bil zakup-natečaj za prvi funkcionalni del upepeljevalnika do deljen, potem ko je posebna komisija v enem samem tednu »ocenila« kar 27 izredno obsirnih načrtov. Dejansko je slo za »pravi čudež«, je naglasil Russignan (zakup so si zagotovila podjetja EMIT, Carena in Riccesi). Za prvi del upepeljevalnika (dimnik, peč, uradi in drugo, ki je omogočajo njegovo delovanje) je bilo namenjenih 32 milijard lir, ko bi bila zagotovljena potreb-

na finančna sredstva, pa bi zgradili se dve liniji. Na natečaju za zakup se je javilo devet podjetij, vsako pa je predstavilo po tri načrte, po enega za vsako linijo.

Kot je povedal občinski svetovalec zelenih Paolo Ghersina, je bil član »čudežne komisije« tudi ing. Dorian Del Monaco, avtor osnovnega projekta, ki ga je Občina odobrila v rekordno kratkem času in ki je služil kot osnova za zakup-natečaj. Izvršilni načrt podjetij EMIT-Carena-Riccesi pa je dejansko enak osnovnemu načrtu ing. Del Monaca. Ghersina je povedal, da je Del Monaco zadnja leta v tesnih odnosih z gradbenimi podjetji, ki opravljajo skoraj vsa druga velika javna dela: istocasno je namreč direktor del na stadionu N. Rocco (ki so ga zgradili Riccesi in drugi), projektant in direktor za postavitev podmorskih cevi za odpadne vode (Carena in Riccesi).

Naravovarstveniki pa zlasti nasprotujejo varianti k načrtu upepeljevalnika. To varianto je leta 1991 predstavil sam Del Monaco, za njeno

Ghersina, Zubin, Russignan in Predonzan na tiskovni konferenci (foto Krizmančič)

uresnitvev pa bi potrosili 9 milijard in 700 milijonov lir. Znesek je bil izračunan, kot izhaja iz dopisa Del Monaca, na podlagi cen, ki so veljale januarja 1990, kar pomeni, da jih bo treba revidirati glede na inflacijo zadnjih treh let.

Po mnenju naravovarstvenikov pa so povsem iz trte izvit sami razlogi (zahteve kontrolnih organov, od KZE do gasilcev, itd.), s katerimi so utemeljevali varianto. Samo spremembe pri gradbenih delih, ki pa jih ni zahteval noben kontrolni organ, predstavljajo kar 64% celotnega zneska, namenjenega za varianto.

To ni se vse. Russignan je spomnil, da je ing. Del Monaco, ne da bi se sploh posvetoval s KZE, vnesel v načrt izgradnjo notranjih stopnic v dimniku, ki je sicer že zgrajen. Stopnice bi potrebovali za jemanje vzorcev dima, kot sicer predpisuje zakon. Odvzem pa treba opraviti, ko so peči prižgane, in torej temperatura dima dosega 120 stopinj Celzija, kar pomeni, da so take stopnice povsem neuporabne in bo potrebna nova varianta z dodatnimi stroški za zunanje stopnice.

Prvi del upepeljevalnika bi morali dokončati prihodnjega 19. januarja,

po 660 dneh, odkar so dela poverili podjetjem. Veliko stvari pa je se nedokončanih, a za vsak dan zamude bi podjetja morala plačati 30 milijonov lir kazni. Ing. Del Monaco pa je že vprašal za »odpust« kazni in za nov termin.

Danes se bo sestal pokrajinski tehnični urad, ki naj bi dal svojo oceno o omenjeni varianti. Naloga pa je zelo zahtevna: izvedenec bi samo za pregled posameznih stroškov potreboval nekaj tednov. Ze doslej pa so pri ocenjevanju opreme odkrili, da so cene, ki jih je navedel Del Monaco, poprečno stirikrat višje od tistih,

ki običajno veljajo v naši deželi. Zato Italia Nostra, Liga za okolje in WWF terjajo, da se pred kakršnokoli odločitvijo preverijo posamezne cene.

»Potrebna je največja prozornost«, so zaključili naravovarstveniki, bodisi zato, ker gre za denar davkoplacevalcev, kot tudi zato, ker so naprave za uničevanje odpadkov in se zlasti družba EMIT vpleteni v afero podkupovanja, kot dokazujejo nedavne aretacije nekaterih njenih upraviteljev. Paolo Taidelli, upravniki družbe EMIT, je namreč obtožen korupcije, kot tudi Ottaviano Pisante, bivši predsednik in večinski delničar, ki se je znašel v zaporu, v katerega je koncal tudi sedanji predsednik Achille Girolletti. Kopijo zasliševanja Pisanteja je sodnik Antonio Di Pietro pred casom že poslal tržaskemu pravdnistvu.

Preiskavo o upepeljevalniku je odprlo tudi tržasko sodstvo, potem ko je sindikat CGIL zahteval nekaj pojasnil, in sicer glede odločitev, ki so jih sprejeli z izredno naglico, »napihljenih« placil, variant k načrtu, ki visajo stroške, in pa vloge projektanta, ki je bil član iste komisije, ki je zatem razpravljala o načrtu.

Spori o novem vodstvu Friulie

TRST - Imenovanje novega upravnega sveta deželne finančne družbe Friulia je v središču polemikah in očitkov. Sam predsednik deželne vlade Turello je moral včeraj objaviti tiskovno noto, v kateri zavrača predvsem časopisne ocene, da so bili novi člani upravnega sveta imenovani po strankarskem ključu. Nasprotno, pravi Turello, izbere deželnega odbora so narekovali »zgodnji tehnični kriteriji«, zato ni ko- rektno pripisovati posameznim članom novega upravnega sveta to ali ono strankarsko pripadnost.

Polemico noto v zvezi z imenovanji pa je objavil socialistični deželni svetovalec Bulfone, ki se je obregnil predvsem ob predlog bivšega predsednika deželne vlade Biasuttija, da bi imenovali se drugega podpredsednika finančne družbe, tako da bi zadostili kriterijem ozemeljske zastopanosti v vodstvu Friulie. To je nesprejemljivo, pravi Bulfone, se bolj pa je nesprejemljivo dejstvo, da se Biasutti se naprej vmesava v zadeve, ki se tičejo izključno Dežele in njenih organizmov.

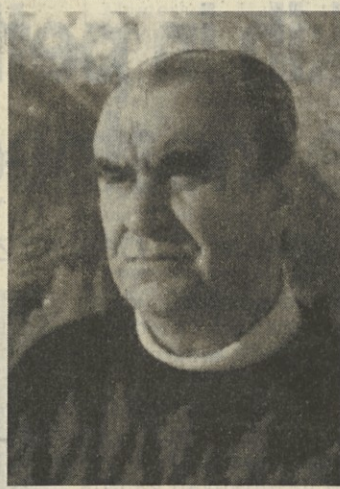
TRST - Maurizio Costanzo je v znani televizijski oddaji spraševal: Kaj je za vogalom? S tem vprašanjem smo tudi mi začeli daljši razgovor s profesorjem Guidom Miglio, uglednim razumnikom in pisateljem, Istranom po rodu, demokratom, kakršnih v Trstu ni veliko in so uradnemu Trstu kot trn v peti. Tudi zaradi tega, ker je ostal zvest svoji zemlji, a zna obravnavati polpreteklo zgodovino objektivno, tvorno, brez predsodkov in dlak na jeziku. Pa tudi morda zato, ker je prijatelj Slovencev, ker se druži z našimi intelektualci, ker se srečuje s takšnimi našimi krogi, ki jih gotovi oblastniki ne marajo. In slednjic se zaradi tega, ker si prizadeva za dialog, dialektiko, sodelovanje med manjšinama, nase na tej in italijansko na oni strani meje. Manjšine in solidarnost: ta izraza sta bila v najinim pogovoru pogosta, nista pa zadevala le rečenega, temveč vse sklope ljudi, ki so izpostavljeni vevinam, torej močnejšim, torej tudi sikanam.

Kaj tici za italijanskim vogalom? Profesor Miglia ni ravno optimist, ve pa, da se ne ne gre predajati črno-gledju, ampak delovati za okrepitve politično sibe države, kakor označuje Italijo s posebnim pogledom na njen srednji in južni del, ki je bil v birokratsko-političnem smislu vselej upravljan arogantno, brez čuta za odgovornost in egoistično; gre za pravo infekcijo od borbonskih časov sem, ki je dalec od naših civilizacijskih pojmov, naglasja prof. Miglia s pripombo, da je nevarnost vzpostavitev avtoritarnega režima oziroma populističnega zasuka danes čisto stvarna. Po prvi svetovni

INTERVJU: PROF. GUIDO MIGLIA

Hrast s tremi koreninami simbol volje po sodelovanju

DRAGO GASPERLIN

vojni, po zmagi Italije, po zarisu krivčnih meja je izbruhnil fasizem, 25-letno barbarstvo, sedaj pa je temu sledila huda politična praznina, ki odpira vrata novemu populizmu po vzoru Bossijeve Severne lige. Toda tega je kriva predvsem vrzel, ki je zavezala v (ne) odnosih med strankami in občani, tega je krivo tudi upadanje izobrazbene ravni, dejstvo, da ljudje vse manj citajo, pač pa sedijo pred televizijskimi zasloni in se napajajo z ljudsko-demagškimi, cenenimi oddajami, ki te odvracajo od razmišljanja. Pa tudi družina in sola sta po svoje krivi pri tem. Zakaj, to ne potrebuje izrecne razlage.

Državni poglavar Oscar Luigi Scalfaro je v novoletni poslanici izrekel prepričanje o vnovičnem preporedu Italije. Mi pa se vprašujemo se, ali bo takšen preporek doživel tudi Trst. Kaj meni o tem Guido Miglia? Novi predsednik republike je resna osebnost, clovek, ki mu je demagogija odvratna, čisto drugačen od prejšnjega, ki ga profesor označuje kot laznega patriota, kot ultranacionalista, D'Annunzijeveca. Scalfaru, ne optimistu in ne pesimistu, pač pa realistu, gre torej verjeti... In Trst? Profesor Miglia vidi v njem resno, bogato referenčno točko za vsestranski razmah. Njegovo rečnično bogastvo je v prepletanju različnih jezikov, kul-

tur, upov, vendar tega bogastva ni znal doslej s pridom izkoristiti. In ne po krivdi tukajšnjih Slovencev, zatrjuje Miglia. Odgovornost za to ima, kdor ukazuje, kdor tišči v rokah vzvode oblasti, kdor je večinski. Slovenci so bili vselej drugorazredni državljani, podložniki: najprej pod fasizmom, a zdaj vnovic pod prevlado Liste za Trst, ki se je obramaba z znanimi 65.000 podpisi v obzoru italijanstva, ki ga prav nihče ne ogroza.

Prijazni sogovornik, s katerim sva sedela v pisarni, njegov razumljivo najljubšem kotičku z zbirko knjig, a tudi vzdušjem, fizično nabitim s spomini, se je tedaj spomnil prijatelja in pisatelja Mina Di Giacoma, ki je spisal roman o Slovincih, v isti sapi pa za-skrbljenosti družine v Ajlije. Mi pa se vprašujemo se, ali bo takšen preporek doživel tudi Trst. Kaj meni o tem Guido Miglia? Novi predsednik republike je resna osebnost, clovek, ki mu je demagogija odvratna, čisto drugačen od prejšnjega, ki ga profesor označuje kot laznega patriota, kot ultranacionalista, D'Annunzijeveca. Scalfaru, ne optimistu in ne pesimistu, pač pa realistu, gre torej verjeti... In Trst? Profesor Miglia vidi v njem resno, bogato referenčno točko za vsestranski razmah. Njegovo rečnično bogastvo je v prepletanju različnih jezikov, kul-

kulturi in slovenstvu nasploho.

Gre nekako za starodaven protislovanski sindrom, meni profesor Miglia in se hkrati spomni na našega pisatelja Borisa Pahorja. Le koga med nasimi kulturniki ne pozna? Pred petnajstimi leti sva govorila o kraskih Slovincih, toda Pahor me je popravil: nekaj smo tako rekoč gospodari, tudi v mestu. Toda slabo izobraženi malomestanski Trst je Slovence v duhu odri-nil, izrinil na obrobje, na Kras, in iz njega umetno ustvaril tako imenovani nevarni rdeči pas. Miglia se trenutke zamisli, spregovori o nujni po-solidarnosti med ljudmi ne glede na narodnost in druge razlike, omeni nam pisatelja Alessandra Manzoni, ki se je zavzemal za milosten odnos do socloveka, obenem pa sodnika Paola Falconeja, ki ga je nedavno barbarsko ubila mafija. Tudi njega je poznal. Pač v slogu cloveka, ki se bojuje za pravičnost, enakopravnost med subjekti, vzajemno bogatenje med ljudmi z različnimi koreninami. Dal sem skozi vso Benesko Slovenijo in Režijo pa tudi Slovenijo, spremljal me je Pavle Merku, je izpovedal Miglia, in ugotovil sem, kako so slovenski ljudje v teh krajih žrtve psihološkega ustrahovanja; in vendar so ponosni.

Spregovorila sva seveda tudi o trojni manjšinski pro-

blematiki: Slovenci v Italiji, Italijani v Sloveniji in Hrvaški. Slovenija ima pred sabo demokratično prihodnost, italijansko narodno skupnost na Koprskem, ki steje sicer kvečjemu kakšnih 3.000 dus, obravnava na zelo demokratičen način, priznava Miglia, ki je med soustanovitelji Istrskega demokratičnega zbora. Povsem drugače pa je onkraj Dragonje, v hrvaškem delu Istre in na kvarnerskem območju, kjer prebiva dobrih 30.000 Italijanov. Bili smo večina, zdaj pa smo ne samo manjšina, ampak pesti moje sorojake tudi hud kompleks manjvrednosti, ki jim ga je vtila nacionalistična vlada v Zagrebu. Tudi strah jih je. Hrvaški pisatelj Milan Rakovac je to vprašanje nadel in ga obravnaval, gotovo pa ni v cislih vladajočih. Celo mene je strah potovati v Pulj, dodaja Guido Miglia, a nam z globoko vero v bodočnost spregovori o hrastu s tremi koreninami: slovensko, italijansko, hrvaško. Ta hrast naj bo simbol medsebojnega razumevanja in sodelovanja, naj bo odsev istrske stvarnosti, katere brez ene same od teh korenin ne bi moglo biti.

Kanček optimizma pa je vendarle pricurljal. Za italijansko manjšino v Sloveniji bo poskrbljeno, za ono v Hrvaški bomo se videli, za slovensko v Italiji pa se vsemu navkljub pišejo boljše casi: »Tudi v Trstu si nazadnje utira pot globlje razumevanje za slovenski problem, ljudje so siti nacionalizma in so se postopoma le dokopali do prepričanja, da jim bodočnosti ne jamči zapiranje vase, temveč samo sodelovanje z neposrednim zaledjem, ki se razprostira onstran meje s Slovenijo.

NOVICE

Federacija zelenih o odsotnosti Turella na Dnevu emigranta

TRST - Deželni svetovalci Federacije zelenih Federico Rossi, Giorgio Cavallo in Andrea Wehrenfennig so vložili interpelacijo na predsednika deželnega odbora Vinicia Turella, v kateri ugotavljajo, da je njegova odsotnost na 31. Dnevu emigranta v gledališču Ristori v Cedadu, sprožila negativne reakcije, medtem ko se manifestacije udeležili predstavniki vseh slovenskih kulturnih organizacij, zastopniki krajevnih oblasti, upravitelji bližnjih slovenskih občin, generalni konzul Slovenije v Trstu ter slovenski minister za Slovence po svetu.

Deželni svetovalci Federacije zelenih se zato obračajo na predsednika deželne vlade, da bi izvedeli za razloge, zaradi katerih se predstavnik deželne vlade ni udeležil manifestacije, kar je po njihovem mnenju se ustrdilo najslabši italijanski nacionalizem in seveda poželo odobravanje MSI. Prisotnost predstavništva deželnega odbora -ugotavljajo omenjeni deželni svetovalci v interpelaciji- bi sicer bila dosledna z njegovimi večkratnimi razgласi, poleg tega pa bi tudi z institucionalnega vidika in konkretno potrdila voljo po preporodu emigrirane skupnosti, ki se bori s socialnim in gospodarskim propadanjem in z izgubljanjem kulturne identitete ter z nevarnostjo, da bi sla ponovna pogajanja o osimskih sporazumih preko slovenske manjšine iz videmske pokrajine. Omenjeni deželni svetovalci tudi ugotavljajo, da je Dan emigranta postal najvažnejša kulturna manifestacija Slovencev iz videmske pokrajine.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržasko tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PR A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst
Tisk: VITA, Videm
Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročniška služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533725 fax: 0481-532958
Ekonomika propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, tel. 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (slika 1 stolpec visina 42 mm) 80.000 LIT,
financi in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu, IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Narocnina za Italijo: letna 300.000 LIT plačljiva do 31.1.93.
za Slovenijo: mesečna 1.200 SIT
Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6.-12.1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

SOLSTVO / PREDLOG TRŽAŠKEGA ŠOLSKEGA SKRBNIKA O »RACIONALIZACIJI« ŠOLSKEGA OMREŽJA

Ukinjanje ravnateljstev?

V predlogu združitve šol Kosovel in Levstik, Cankar in Erjavec in mestni didaktični ravnateljstvi

Novo leto je prineslo slovenski soli na Trzaskem bridko presenečenje. V času, ko so bili solariji in solniki na pocitnicah, je trzasko solsko skrbništvo izdelalo »predlog o racionalizaciji solskega omrežja za solsko leto 1993/94«, ki predvideva za slovensko solo vrsto neprijetnih novosti.

Na kratko: po nactru, ki ga je solski skrbnik Vito Campo že poslal v prejšjo pokrajinsko solsko skupino, naj bi združili sentjakobsko nizjo srednjo solo Fran Cankar z rojansko nizjo srednjo solo Fran Erjavec, tako da bi to solo »spremenili« v »oddeljene razrede sole Cankar«, opensko nizjo srednjo solo Srečko Kosovel pa naj bi združili s prosesko nizjo srednjo solo Fran Levstik. Tudi v tem primeru bi prosesko solo »spremenili« v »oddelek openske sole«.

Solsko skrbništvo v svojem predlogu utemeljuje, da predvidevajo »racionalizacijo solskega omrežja« nova ministrska določila o petletnem razvoju vsedravnega solske mreže. Po teh določilih bi moralo v vsakem didaktičnem ravnateljstvu poučevati vsaj po 40

solnikov, na vsaki srednji soli pa bi moralo delovati vsaj po 12 razredov.

Solsko skrbništvo zagovarja združitve didaktičnih ravnateljstev Sv. Ivan in Sv. Jakob z dejstvom, da delujeta obe v trzaski občini v mestnem področju. Novo združenje ravnateljstvo naj bi sestavljalo tako osem osnovnih sol in pet državnih otroških vrtcev. Skrbnik obenem izrecno poudarja, da »narekuje združitve potreba po boljši didaktični in organizacijski službi«, pri čemer omenja, da so bila

MARJAN KEMPERLE

»približno desetletje vsaj tri mesta slovenskih didaktičnih ravnateljstev nekrita, kar je imelo negativne posledice na didaktično-vzgojnem področju in pri upravljanju slovenskih osnovnih sol.« Ob tej ugotovitvi skrbnik zaključuje, da je zato na vsakem didaktičnem ravnateljstvu neobhodno potrebna prisotnost rednega didaktičnega ravnatelja.

Pri obravnavanju »racionalizacije« na slovenskih nizjih srednjih solah

solski skrbnik uvodoma ugotavlja, da nobena sola ne razpolaga z »minimalnim številom razredov - 12«. »Ker pa gre za manjšinske sole, smatramo, da je mogoče s predlaganim združitvama prilagoditi realnim potrebam številu avtonomnih sol, obenem pa tudi obdržati število solskih struktur - pa čeprav kot oddelek drugih sol - na območju zascitenim od Londonskega memoranduma in Osimskega sporazuma«, je se zapisano v skrb-

nikovem predlogu.

Po skrbnikovem mnenju naj bi sama zdrava pamet silila v združitve rojanske sole Erjavec s sentjakobsko solo Cankar, saj delujejo na soli Erjavec le trije razredi z 20 dijakov, obe soli pa delujeta v mestu. »Ta rešitev (ki se povsem razlikuje od predloga izpred nekaj let o združitvi sole Erjavec s prosesko solo Levstik) bi tudi omogočila združitve openske sole Kosovel s solo Levstik,« utemeljuje solski skrbnik

Campo. Po njegovem mnenju bi z združitvijo teh dveh sol »ustanovili eno ravnateljstvo za ves trzaski Kras«.

Po takšni »racionalizaciji« naj bi na Trzaskem delovalo pet slovenskih nizjih srednjih sol, in sicer:

1. sola Kosovel-Levstik s sedežem na Opcinah in oddelkom na Proseku;
2. sola Gruden v Nabrezini z oddelkom v Krizu;
3. sola Cankar-Erjavec s sedežem pri Sv. Jakobu in oddelkom v Rojanu;
4. sola Sv. Ciril in Metod pri Sv. Ivanu z oddelkom na Katinari;
5. sola Gregorčič v Dolini.

Solski skrbnik prav ob koncu svojega predloga pojasnjuje, »da bodo ravnateljska mesta srednjih sol Erjavec in Levstik od 1.9.1992 (!) prosta zaradi upokojitve rednih ravnateljstev«.

Kaj zapisati ob tako zamisljeni (in premisljeni) »racionalizaciji«? Najprej, da gre preprosto za kršitev mednarodnih obvezit slovenske države do slovenske manjšine, saj so slovenske sole na Trzaskem (z ravnateljstvi vred) zascitene z mednarodnopravnimi akti (kar priznava tudi sam solski skrbnik).

Minister za solstvo (ali njegov periferni pred-

stavniki - solski skrbnik) nima nobene pravice to početi, ker za to preprosto ni pristojen.

Solski skrbnik v »utemeljevanju« svojega predloga omenja, da je združitve mestnih didaktičnih ravnateljstev potrebna, ker bo tako lahko vsako ravnateljstvo imelo svojega ravnatelja. Zelo cudno je, da se je na to spomnil deset let potem, ko so začeli slovenski solniki opozarjati na pomanjkanje slovenskih didaktičnih ravnateljstev in na velike zamude pri razpisih in izvajanjih natečajev za slovenske didaktične ravnatelje!

Solski skrbnik govori o »zdruzevanju« nizjih srednjih sol, zatem pa predstavlja nov plan s samim petimi slovenskimi nizjimi srednjimi solami. Sedaj jih imamo sedem. Zato ne more biti govora o »zdruzevanju«, pač pa preprosto b ukinjanju. Zakaj? Odgovor tici v zadnjem stavku skrbnikovega predloga, ki nam dejansko pojasnjuje, da bodo soli Erjavec in Levstik »združili«, ker odhajata ravnatelja v pokoj. Ob takih primerih ne more biti več govor o »racionalizaciji«. Tu smo že na področju perverzne bizarnosti.

O tem pa več v jutrišnjem nadaljevanju te zalostne »neracionalne« zgodbe.

SOLSTVO / ZDRUŽEVANJE

Pred petimi leti »poskus« z rojansko šolo Erjavec

Sedanj »nactr za racionalizacijo solskega omrežja na Trzaskem« ima svojega predhodnika v planu, ki ga je pred petimi leti izdelal takratni trzaski solski skrbnik (in sedanj deželni solski skrbnik) Ottaviano Corbi. Plan je temeljil na določilih zakona št. 426 iz istega leta, ki je predvidel »zdruzevanje številno majhnih sol«. V besedilu vsedravnega zakona je bilo omenjeno minimalno možno število učencev, oziroma dijakov za ohranitev samostojne sole.

Teh števk se je solski skrbnik striktno držal pri izdelavi svojega nactra.

In tako je naneslo, da je bila po nactru predvidena tudi »združitve« rojanske nizje srednje sole Erjavec s prosesko nizjo srednjo solo Levstik. Predlog je takoj nalezel na oster odpor in nasprotovanje staršev otrok, proti pa so izrekle tudi ostale solske komponente.

Ravnatelj sole Josip Pecenko se je »uprl« nactru s prizivom na

Dezelno upravno sodišče TAR. V obrazložitvi in utemeljitvi priziva je omenil, da zaradi specifičnosti slovenske manjšinske sole ni mogoče obravnavati kot drugih italijanskih sol, obenem je menil, da ministrstvo za solstvo ne more odločiti o ukinutvi ravnateljstva, ki jo scitijo mednarodni sporazumi.

Dezelno upravno sodišče je po preliminarni obravnavi priziva odločilo, da suspendira odlok o združitvi rojanske nizje srednje sole s prosesko. Slo je za nekakšno »zamrznitev« skrbnikovega plana v pričakovanju dokončnega sklepa TAR.

Odtlej so minila že stiri leta, a o razsodbi ni bilo doslej ne duha ne sluha: vsi ustrejni akti se počivajo v predalih deželnega sodišča.

Namesto njih je na pisalne mize nekaterih naših ravnateljstev (tudi rojanskega!) cez počitnice »priletel« nov predlog o se huji »racionalizaciji« solskega omrežja. (M.K.)

NOVICE

Od enotnega tržišča do gospodarske in ekonomske zveze

Od enotnega tržišča do ekonomske in monetarne zveze: pod tem naslovom se bo odvijala konferenca, ki jo danes prireja Trgovinska zbornica v sodelovanju s Pokrajinskim združenjem industrijcev; konferenca bo ob 17.30 v zbornični dvorani, v Ul. S.Niccolò, 5. Predsednika obeh ustanov, Tombesi in Toresella, bosta predstavila predavatelja inz. Flavia Mondella, nekdanjega direktorja bruselskih uradov Confindustrie, ki sedaj predseduje Skupini malih in srednjih podjetij v Evropski zvezi podjetnikov. Dolgoletne in pomenljive izkušnje poročevalca bodo omogočile zanimivo pogleditev vprašanji, ki se zastavljajo ob startu Enotnega evropskega tržišča. V tem okviru se politična in socialna vprašanja prepletajo z gospodarstvom in njegovimi problemi v zelo kritičnem obdobju, v katerem se ponovno porajajo nacionalne občutljivosti. Na predstavitvi konference je Tombesi poudaril, kako pri krajevnih podjetnikih raste zanimanje za boljše storitve v tem sektorju.

SKP o zakonu volilne reforme

Stranka komunistične prenovе prireja danes, ob 11. uri, na sedežu v Ul. Tarabocchia 3, tiskovno konferenco, na kateri bo orisala cilje javne manifestacije, ki bo v soboto, 16. t.m. v Kongresnem centru proti takimenovanem zakonu-prevari o volilni reformi. Manifestacija bo potekala istočasno s pobudami, ki jih bo stranka priredila v vseh glavnih mestih Dezel. Ob tej priložnosti bo SKP orisala potek upravnega priziva, ki so ga vložili strankini občinski svetovalci glede imenovanja predsedstva ACEGA.

Drevi prva letošnja seja odbora Kraškega pusta

Odbor Kraskega pusta se bo drevi sestal na Opcinah prvič po božičnih in novoletnih pocitnicah, da bi pregledal, kako potekajo dosedanje priprave na letošnji 26. kraski pust. Vse kaže, da so vesti iz zamejskih pustnih logov tudi letos protislovne: polne razočaranja, a tudi lepih presenečenj. Dolgoletni zmagovalci openskega pustnega tekovanja, Prosečani in Kontovelci, bodo letos izgubili, in to kar brez borbe, ker se ne bodo udeležili tradicionalnega spreveda. Ista usoda naj bi čakala Krizane in krasko »pustno vas« SAZGO. Po drugi strani pa se vse bolj slišja, da se bodo letos po večletnem pocitku spet zavrtela kolesa starega openskega voza: Opcine, vas organizator, naj bi spet stopile na zamejski pustni oder!

Agent izsiljeval denar

Dva agenta železniske policije iz Firenc, Trzacan Alessandro Monteforte in Marco Superbi, sta bila obtožena izsiljevanja. Od nekaterih Tunizijcev, ki so se ukvarjali s prekupevanjem manjših količin mamil, naj bi namrec zahtevala vsote denarja. Pravijo, da je Monteforte, ki je že nekaj let v lužbi v Firencah, zelo dober preiskovalec.

PROMET / »SALOMONSKA« ODLOČITEV ODBORA

Ob torkih in petkih omejeno zaprtje mestnega središča

Odbornica Polettijeva besna zaradi premilega ukrepa

Trzaski občinski odbor je včeraj odločil, kako se bo odslej »boril« proti onesnaženosti zraka. Sklenil je, da bo mestno središče ob torkih in petkih zjutraj in popoldne zaprto za promet: zjutraj kot doslej od 7. do 9. ure, popoldne pa od 16. do 20. ure, to je polldruge uro več, kot je veljalo ob dosedanjih mejitvah prometa (od 18. ure do 20.30). Obenem je potrdil vse dosedanje ukrepe: če bo stopnja onesnaženosti zraka prekoračila mejo 10 miligramov ogljikovega monoksida na kubni meter zraka, bo avtomatično stopila v veljavo časovna omejitev prometa z zaprtjem mestnega središča.

Odločitev občinskega odbora ni bila soglasna. Odbornica za okolje Rosana Poletti je že kake cetrt ure pred zaključkom seje v razburjena zapustila dvorano občinskega odbora. Zbranim novinarjem je povedala, da se sploh ne strinja s sprejetim ukrepom. Po njenem mnenju gre že spet za poskus po dveh mesecih eksperimentiranja, ki ni obrodilo zazelenih sadov. Polettijeva je na seji zagovarjala radikalnejšo odločitev, takšno, ki bi lahko dejansko pripomogla k izbolšanju kvalitete zraka v mestu (zaprtje središča).

Njeno stališče ni prodrla, saj je bilo tudi zelo težko, da bi v takšni družini, kot jo združuje sedanj mestni občinski odbor, sploh kaj resnega in radikalnega kdaj prodrla. Polettijeva je ob

izhodu razkrila, da je sprejeti sklep predlagal poveljnik mestnih redarjev.

Slednje daje misliti, da je odbor klonil pritisku mestnih redarjev, ki so nasprotovali zaprtju središča, ker bi jim tak ukrep povzročil velike težave. Da je tako, potrjuje dejstvo o podpisu okvirnega sporazuma med Obcino in sindikalnimi organizacijami redarjev pičle pol ure po zaključku odborove seje. V sporazumu se Obcina obvezuje, da bo razpisala natečaj za sto novih redarjev in da bo reorganizirala nadzorniško mrežo ob zaprtju mestnega središča.

Občinski odbor je s svojo »salomonsko« odločitvijo zadostil tudi drugi pomembni mestni družbeni kategoriji: trgovcem. Le-ti se sedaj lahko veselijo, ker popolnega zaprtja mestnega središča ne bo. Petkovo delno zaprtje naj bi pozitivno vplivalo na kvaliteto zraka, zaradi česar jim ob sobotah (ko je obisk v trgovinah največji) ne bi več grozili omejitveni ukrepi.

Včerajšnja odločitev občinskih moz je že dvignila val kritik. Zelenci trdijo, da gre za farso na kozji prebivalstva, in protestirajo, ker Obcina sploh ni vprašala za mnenje KZE, ki je odgovorna za meritve kvalitete zraka.

V ponedeljek so njene naprave izmerile 9.9 mg strupa v kubiku zraka, to je 0, 1 mg manj (!) od dovoljene meje. Zato danes - vsi v avto, brez omejitev! (M.K.)

Ob torkih in petkih bo odslej promet časovno omejen

MESTO / TREU KRITIZIRA OBČINO

Vprašanje prometa je tesno povezano s parkirnimi prostori

Kaj so počeli s 7 milijardami lir?

Sesta svetovalska komisija Obcine Trst bo obravnavala 25. januarja nactr za nova mestna parkirna, obenem pa se nactr za ureditev prometa v mestu. Osvojila je torej stališče svetovalca DSL-Demokrate zveze Roberta Treua, da ni mogoče razpravljati o teh dveh problemih ločeno, saj sta tesno povezana.

Končno bomo torej zvedeli, kaj misli Obcina o popolnem zaprtju zgodovinskega jedra, meni Treu, ki pa se v isti sapi pritožuje, da mu mestna uprava ni odgovorila na vprašanje, kaj je s 7 milijardami iz Sklada za bencin, ki ležijo že dobro leto dni neizkoriščene. Svetovalec DSL je predlagal namrec, naj se

ta denar uporabi za izgradnjo velikega občinskega parkirišča, kar bi vsaj deloma ublažilo sedanjo krizo, povezano tudi z onesnaževanjem zraka v mestu, a bi istočasno blagodejno vplivalo na zaposlenostno raven gradbincev; gradbeni sektor je v hudi stiski, gradnja parkirski pa bi to stisko nekoliko vendarle omilila.

Roberto Treu, ki seveda se zmerom čaka na odgovor Staffierijeve uprave, o kateri trdi, da ne zna vladati in da je razpisna, pa hoče vedeti tudi to, kaj se dogaja s parkirnim prostorom pri veleblagovnici Il Giulia: koncesije zanj ni, upravitelj pa ne plačuje občini niti lire, čeprav ima od tega lep zaslužek.

OBISK / IZ ARGENTINE

Potomci izseljencev v uredništvu Primorskega

Skupino osemnajstih studentk in studentov sprejel tudi predsednik deželne skupščine Nemo Gonano

Včeraj je bila na obisku v uredništvu Primorskega dnevnika skupina osemnajstih potomcev slovenskih družin, ki so se izselile pred mnogimi leti iz primorskih krajev v Argentino. Kakor je ponazoril ravnatelj cedajske Zveze slovenskih izseljencev Renzo Matteligi, so prišli gostje v Furlanijo-Juljsko krajino že 28. decembra, da bi z udeležbo pri ustreznem natečaju v priredbi Zveze in ob finančni zaslombi deželne uprave pogledali svoje kulturno in zgodovinsko poznavanje teh krajev

ter obogatili tudi jezikovno znanje. Pravzaprav so se skoraj vsi že v Buenos Airesu udeleževali tečajev slovensčine, ki jih prirejajo razna društva. Skupina osemnajstih studentk in studentov - referenčna točka za združevanje med Slovenci po svetu, ki nočejo za nobeno ceno zgubiti svoje identitete - je obiskala tudi deželno skupščino, kjer jih je sprejel predsednik Nemo Gonano, pogovorili pa so se tudi s slovenskima svetovalcema Ivom Jevnikarjem ter Milošem Budinom.

REPENTABOR / PESTRA DRUŽBENO KULTURNA DEJAVNOST

Kraški dom na sledi izgubljenih vrednot

Po seriji dosežkov, v pripravi novi zanimivi načrti

BORIS SIMONETA

Repentabsko društvo je že z mislimi pri prihodnji Kraški ohceti (Posnetek s prejšnje)

Zivimo v casih, ko se nekdaj vrednote namerno ali na oltarju pragmatizma kar cez noc obracajo na glavo. Kriza istovetnosti se kaže v brezglavem iskanju samozadostnosti in užitkov v opojnosti potrosniskih dobrin, kar ima za posledico razvodenitev in osiromašenje duhovne bitnosti. Prav v takih okoliščinah so kulturna društva dolzna prevzeti zelo pomembno vlogo družbenega katalizatorja, ki naj vsestransko oplaja določeno skupnost in jo obvaruje pred kvamnimi vplivi dekadence in invulcije.

Med društv, ki so se znala prilagoditi novonastalim razmeram in ki nazorno tolmacijo to svojo družbeno poslanstvo prav gotovo lahko prištejemo KD Kraski dom iz repentabske občine. Ze nekaj let je društveno delovanje usmerjeno navznoter v funkciji potreb krajanov.

»Zavestno smo se odlocili, da odcepimo nasemu delu družbeno vsebino, z drobnim vsakodnevnim delom se trudimo za dobrobit nase vase, nase skupnosti,« pravi neustrahovana kulturna delavka Vesna Gustin - Grilanc. »Stvari se spreminjajo in na primer tra-

dicionalne oblike kulturnega udejstvovanja morda nimajo vec velikega odziva in zato dajemo vse vecji poudarek socialnemu aspektu medloveskih odnosov.«

Pobude Kraskega doma se tako prepletajo v smeri spodbujanja cloveskega in družbenega komuniciranja. V zadnjih dveh mesecih se je vrstilo kar nekaj taksnih srečanj: martinovanje je bilo povezano iz izletom na Dolenjsko, najmlajsi so se pozabavali na miklavzevanju, clanski vecer je postregel z zabavno razvedrilno sprostitvijo, zelo dobro pa je uspelo tudi silvestrovanje v Motelu na tovrnem postaja-

liscu pri Sezani. Aktivna pa je tudi dramska skupina, ki je na odrh nekaterih sorodnih društev uprizorila delo »Kdo je kriv?« domače avtorice Stane Milic-Lazar.

Skupina repentabskih žena obiskuje sivalni tecaj, ki ga vodi mentorica Marta Kosuta. Potem ko so pred dvema letoma uredile noso, so se sedaj z vnemo lotile oblikovanja svilenega naramnega sala - »karpuona«. Te izdelke bodo predstavili na posebni razstavi.

Tudi za naslednje mesece ima Kraski dom precej načrtov in zadolžitve. Tako bodo Dan slovenske kulture pocastili z gostovanjem dramske

skupine Jaka Stoka s Proseka-Kontovela. Spomladu bodo drustveno delovanje prerესetali na obnem zboru, soorganizirali bodo razstavo vin, otrokom bodo pripravili poletni center, poskrbeli bodo tudi za pik-nik v naravi in za kak izlet. Osrednja in najbolj zahtevna naloga pa bo izvedba letosnje Kraški ohceti, katere dusa so prav repentabski kulturni delavci. KD Krsaki dom in Zadruga Nas kras sta se izbrala porocni par, prav kmalu pa se bodo zacele priprave za organizacijsko in vsebinsko urednicitev te edinstvene folklorne-etnografske manifestacije.

Danes odprtje razstave Zvok in oblika

V Trstu bodo danes odprli vsedravn biennale kolajne, ki ga prireja trzaska občina v sodelovanju z raznimi mestnimi muzeji in numizmatičnimi organizacijami in pod pokroviteljstvom ministrstva za kulturne dobrine. Gre za pomembno manifestacijo, ki so jo doslej priredili že dvakrat, in sicer v Rimu in v Bariju. Razstava, ki nosi naslov »Zvok in oblika«, bo razčlenjena v več sekcij. Del razstave bo v umetniški galeriji Palace Costanzi, kjer bo uradna otvoritev ob 17. uri, del pa v razstavnih dvoranah Ljudske knjižnice v U. Teatro Romano, kjer bo otvoritev uro kasneje. Razstavljene bodo razstavo vin, otrokom bodo pripravili poletni center, poskrbeli bodo tudi za pik-nik v naravi in za kak izlet. Osrednja in najbolj zahtevna naloga pa bo izvedba letosnje Kraški ohceti, katere dusa so prav repentabski kulturni delavci. KD Krsaki dom in Zadruga Nas kras sta se izbrala porocni par, prav kmalu pa se bodo zacele priprave za organizacijsko in vsebinsko urednicitev te edinstvene folklorne-etnografske manifestacije.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Milan Jesih

CESARJEVA NOVA OBLACILA

Režija VLADIMIR JURC

Trzaska premiera danes, 13. januarja, ob 18. uri

Izšla je
ENCIKLOPEDIJA
SLOVENIJE

.....6. knjiga.....

Trzaska knjigarna

KINO

ARISTON - 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »Il dannò«, r. Louis Malle, i. Jeremy Irons, Juliette Binoche. Predom tel. 350505 - TELEVISION.

Jutri bo dvorana rezervirana British Film Clubu. EXCELSIOR - EXCELSIOR AZZURRA - Od 13. do 17. januarja se bo v dvoranah odvijal Filmski festival Alpe Adria Cinema. NAZIONALE I - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »Guardia del corpo«, i. Kevin Costner, Whitney Houston. NAZIONALE II - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »L'ultimo dei Mohicani«, i. Daniel Day Lewis.

NAZIONALE III - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Graziosa anala«, prepovedan mladini pod 18. letom.

NAZIONALE IV - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »Al lupo, al lupo«, r. Carlo Verdone, i. Francesca Neri.

GRATTACIELO - 17.00, 19.30, 22.00 »Codice d'onore«, i. Tom Cruise, Jack Nicholson, Demi Moore.

MIGNON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »La storia di Qiu Ju«, r. Zhang Yimou, i. Geng Li.

EDEN - 15.30, 22.10 »Eva, la pornomotociclista«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.00, 18.00, 20.00, 22.10 »La morte ti fa bella«, r. Robert Zemeckis, i. Meryl Streep.

LUMIERE - 17.30, 19.45, 22.00 »Pomodori verdi fritti alla fermata del treno«, i. Kathy Bates, Mary Stuart Masterson, Mary Louise Parker.

ALCIONE - 16.00, 18.05, 20.10, 22.10 »I protagonisti«, r. Robert Altman, i. Tim Robbins, Jack Lemmon.

RADIO - 15.30, 21.30 »Cavalcata anala«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

VČERAJ-DANES

Danes, SREDA,
13. januarja 1993
VERONIKA

Sonce vzide ob 7.43 in zatone ob 16.45 - Dolzina dneva 9.02 - Luna vzide ob 23.24 in zatone ob 10.04.

Jutri, CETRTREK,
14. januarja 1993
ODON

VREME VČERAJ: Temperatura zraka 9 stopinj, značilni tlak 1021,3 mb ustaljen, brezvetrje, vlaga 90-odstotna, nebo oblačno s slabo vidljivostjo, morje mirno, temperatura morja 9,4 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Stefania Zanini, Jessica Cannavò, Gaia Giacomini, Asja Gregori, Martin Yarc, Mia Kraus.

UMRLI SO: 90-letni Giovanni Giacomini, 58-letna Romana Malini, 74-letni Romano Tassan, 12-letna Antonia Marsich, 88-letna Domenica Petronio, 58-letni Ivano Bovolenta, 75-letni Antonio Pintaldi, 74-letna Annita Irmanni, 70-letni Alberto Cante, 76-letni Guerrino Crisanz, 80-letni Felice Biekar, 89-letni Giuseppe Cesini, 80-letni Amedeo De Giorgio, 80-letni Remigio Petroni, 58-letni Bruno Brando, 80-letna Milena Percić, 81-letna Santa Ceppi, 70-letna Maria martinolich, 64-letna Anita Perini, 84-letna Maria Ziza, 69-letna Luciana Gerold, 80-letni Ernesto Zoch, 84-letna Gertrude Cofoli in 80-letni Carmelo Giusti.

LEKARNE

Od ponedeljka, 11., do nedelje, 17. januarja 1993 Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Roma 16 (tel. 364330), Trg Valmaura 11 (tel. 812308), Milje - Lungomare Venezia 3 (tel. 274998). NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Roma 16, Trg Valmaura 11, Trg Garibaldi 5, Milje - Lungomare Venezia 3. NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za nujne primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Trg Garibaldi 5 (tel. 726811). Za dostavljanje zdravih in dom tel. 350505 - TELEVISION.

Urad za informacije KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpriznana od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

PRIPREDITVE

TPK SIRENA priredi v petek, 15. januarja, ob 20.30 VEČER MED ZVEZDAMI.

Predaval bo Andrej Gustin iz Ljubljane s pomočjo diaprojektiv in, če bo vreme naklonjeno, tudi teleskopa.

Vstop prost! Vabljeni!

KD IVAN GRBEC - V petek, 15. januarja, bo ob 20. uri Miran Kosuta predstavil knjigo Borisa Pangerca MAJENCA. Nastopil bo MPZ Valentin Vodnik iz Doline pod vodstvom Ignacija Ote. Vabljeni!

SKD Tabor - Prosvetni dom Općine - V nedeljo, 17. t.m., ob 16.30, bo gostovala gledališka skupina KD Kraski dom z Repentabom z dramskim delom Stane Milic-Lazar »Kdo je kriv?« Vabljeni.

STRANKA KOMUNISTIČNE PRENOVE občine Dolina vabi člane in simpatizere na PRAZNIK VČERANJEVANJA, ki bo v soboto, 16. januarja, ob 19.30 v dvorani V. Vodnik v Dolini.

Program: razvijte partijske zastave sekcije dolinske občine in nastop Pihalnega orkestra Breg.

KD PRIMORSKO vabi na predstavitev knjige SAVRINSKE ZGODBE - drugi del - Marije Franca iz Gracišca v nedeljo, 17. t.m., ob 19. uri v Srenjski hiši v Mackoljah. Avtorico bo predstavil urednik Fontane Danilo Japelj, sodeluje vokalni kvartet Galeb iz Izole.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB IN MLADINSKI ODBOR SLOVENSKE PROSVETE vabita ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije na SAMOSTOJNA PARTY, ki bo v soboto, 16. t.m., v UL. Donizetti 3. Oblikovali ga bodo predsednica SKK Natasa Zubalic, vokalno-instrumentalni kvartet Nomos, gledališka skupina SKK, slavnostni govornik pa bo pisatelj Boris Pahor. Sledila bo družabnost ob prigrizku in glasbi. Zacetek ob 19.30.

OBVESTILA

SPOROČILO CLANOM TPZV v petek, 15. januarja, ob 20. uri bo v Bazovici v Partizanskem domu PRVA VAJA V LETU 1993. Vaja bo za celotni ansambel.

STRANKA KOMUNISTIČNE PRENOVE - KROZEK KRAS vabi vse člane in simpatizere na PRAZNIKA VČERANJEVANJA v ponedeljek, 18. januarja, ob 19. uri v Prosvetni dom na Općinah in v petek, 22. januarja, ob 20. uri v Ljudski dom v Trebach.

V DOMU NA BRDINI na Općinah bo 17. januarja ob 11. uri predavanje »Kako si z bioenergetskimi masazami (shiatsu, reiki) pomagamo pri revmatičnih in drugih obolenjih. Sledijo praktični prikazi, tudi posamezni. Vabljeni.

SKLAD MITJA CUK obvesca, da se opravljajo silvilska popravila ob sredah od 8.30 do 12.30.

SOLSKÉ VESTI

UCITELJI COS M. SAMSA - DOMJO IN I. T. ZAMEJSKI - RICMANJE obvescajo, da bo informativni sestanek za predpis v 1. razred v petek, 15. januarja, ob 16.15 v prostorih osnovne šole pri Domju. Vabljeni!

MALI OGLASI

V JAMLAH, Zupanciceva 8, je Mario Pahor odprl osmico.

V ZGONIKU 71 je odprl osmico Mario Milic. OSMICO je odprl Radovan Semec iz Prečnika.

DAJEM instrukcije iz matematike in finančne matematike za srednje in višje šole. Tel. na št. 310954 ob večernih urah - Monika.

DIPLOMIRANA prevajalka Mirjam Levstik opravlja strokovne in poslovne prevode v/iz nemščine, italijanske in slovenske. Instrukira nemščino, italijansko in slovensko na vseh stopnjah. Možen individualni ali skupinski pouk. Profesionalen pristop, zajemčen uspeh. Telefon/Fax 0481-522250.

18-LETNI RTV-tehnik, diplomiran na zavodu Jozef Stefan, isče primerno službo. Tel. na št. 281211.

PRODAMO na Fernetičih hiso z vrhom. Tel. na št. 826084 v uradnih urah.

PRODAJAM renault clio 1.4 RT, januar 1991, v odličnem stanju. Tel. na št. (0481) 535019.

PRODAMO hlevski gnoj (goveji ali konjski) v okolici Gorice, dostava na dom. Tel. (0481) 20521 ob uri obeda.

OBRITNIK vgrajuje aluminijasta okna in blindirana vrata v teku dneva za od 1.400.000 lir dalje. Tel. v večernih urah na št. (040) 228834.

PODARIM enosebno posteljo, nočno omaro in predalnik s stiri predali. Tel. ob uri obeda na št. 395003.

PRIMORKA, z višješolsko izobrazbo, zeli spoznati sopotnika, od 40 do 52 let, s srčno kulturo in smislom za življenje v dvoje. Ponudbe pošljite na: Fermo Posta Centrale, Trieste, Patente 100925.

GOSTILNA Gustin v Zgoniku obvesca cenjene goste, da bo zaprta zaradi dopusta do petka, 15. januarja.

PRISPJEVKI

Namesto cvetja na grob Marija Coka darujeta družini Ruzic-Gombac 30.000 lir za Skupnost Družina Općine.

V spomin na Ivanko Luksa darujejo družino Husu 100.000 lir za FC Primorje.

V spomin na Viktorja Mervica daruje družina Lisjak 50.000 lir za zbor Fantje izpod Grmade.

Lorenzo Papis daruje 150.000 lir za opremo Kulturnega doma padlim v NOB iz Brisicov.

V spomin na dragega Stanka Prasla darujeta Volja in Ivan 10.000 lir za spomenik padlim v NOB na Proseku.

Ob obletnici smrti dragih staršev daruje Vida Strnad 30.000 lir za Zadrugo Ban.

V spomin na Viktorja Mervica daruje družina Lisjak 50.000 lir za zbor Fantje izpod Grmade.

Danica Skrk (Sempolaj 24) daruje 20.000 lir za sempo-lajski cerkveni pevski zbor. Namesto cvetja na grob Josipa Colje daruje družina Zuzek 15.000 lir za SD Kontovel.

V spomin na Marjoto Coka darujejo Cika, Adrijana in Stanko 60.000 lir za Skupnost Družina Općine.

V spomin na partizana Marjana Stoko, ob 69. obletnici mučeniške smrti v Storjah pri Sezani darujeta sestra Dorka in Ivanka 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB na Proseku.

V spomin na Miljoto Skarbarja daruje Lojzka Kontovela 10.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob Maksa Morelja darujeta Pino in Silvana Zavaddal 50.000 lir za Center za rakasta obolenja.

Namesto cvetja na grob Maksa Morelja daruje družina Stepančić 50.000 lir za Center za rakasta obolenja.

V spomin na strica Marija Krizmančica darujeta Mirko in Ladko Komar z družinoma 50.000 lir za SZ Sloga in 50.000 lir za SD Zarja.

Ob obletnici smrti Milkota Milica daruje družina Blazić 25.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob prijatelja Maksa Morelja daruje družina Blazić 25.000 lir za Skupnost Družina Općine.

V spomin na Maksa Morelja darujeta Dana in Boris Možina 50.000 lir za Dijasko dom.

Namesto cvetja na grob Maksa Morelja daruje Roza Cesar 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk. V isti namen daruje Snežka, Sergij in Devan 20.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob Maksa Morelja daruje Inci 20.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob Maksa Morelja daruje M.C.B. 30.000 lir za SPDT.

Ob 6. obletnici smrti dragega Stanka Prasla darujeta žena Berta in hči Dezi z družino 75.000 lir za FC Primorje.

Ob 6. obletnici smrti dragega Stanka Prasla darujeta Olga in Albin 15.000 lir za FC Primorje.

Namesto cvetja na grob Valerije Kokorovec darujeta Tatjana in Antek 50.000 lir za SD Polet.

V spomin na Maksa Morelja daruje Sonja Masera 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob Maksa Morelja daruje družine Viller, Pizzamus in Ferluga 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

V spomin na pok. Maksa Morelja daruje Ljudmila Jogan 10.000 lir za Dijasko matico.

Namesto cvetja na grob nepoznane Valerije kokorovec daruje Vida Zagar 30.000 lir za Zavod za slepe Rittmeyer.

Dne 10. 1. 1993 nas je zapustila draga teta in sestra

Jerica Kofol

Pogreb bo jutri, 14. januarja, ob 12.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v boljunoskih cerkev.

Zalostno vest sporočajo

SVOJCI

Boljunc, 13. 1. 1993

(Pogrebno podjetje Zimolo)

Zapustil nas je nas dragi

Felice Biekar

Pogreb bo v petek, 15. januarja, ob 12. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice v cerkev v Skedenj.

Zalostno vest sporočajo žena Adalgisa, sinova Sandro in Igor, snahi Loredana in Alice, vnuki Marko, Stefan, Paolo, David in Erika, sestra Marija, svak, svakinja in drugi sorodniki

Skedenj, 13. 1. 1993

KD Ivan Grbec izreka svoje sozljaje Adalgisi Biekar in družini ob izgubi moza Feliceja.

KD Ivan Grbec izreka svoje sozljaje Adalgisi Biekar in družini ob izgubi moza Feliceja.

Mirno nas je zapustil nas dragi

Pepi Lukač

Pogreb bo jutri, 14. januarja, ob 10. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Ani.

Zalostno vest sporočajo žena Pina, hčeri Maria in Laura z mozema in vnuki

Skedenj, 13. 1. 1993

KD Ivan Grbec izreka globoko sozljaje svoji odbornici Lauri Sancin in njeni družini ob težki izgubi očeta Josipa Lukaca.

Drage Laura, Dajdi in Dunja, v tem težkem trenutku smo vam ob strani in z vami sočustvujemo

ŽPZ Ivan Grbec

DSI / PREDAVANJE FILOZOFA IN TEOLOGA DR. EDVARDA KOVAČA

Svobodo lahko uživaš, če jo prej omogočiš drugemu

HELENA JOVANOVIC

Prvo letošnje predavanje v Društvu slovenskih izobražencev je bilo v ponedeljek posvečeno filozofski temi. Govoril je dr. Edvard Kovač, filozof in teolog, ki je svojemu razmišljanju dal naslov »Pojem z obrazom«, kar v drugih besedah pomeni: koncept, ki ima obraz, osebnost. Dr. Kovač je že predaval v Trstu, sedaj poučuje v Toulousu na tamkajšnji filozofski fakulteti Katoliškega inštituta. Zanj je značilna postmoderna miselnost in utemeljevanje personalistične usmeritve v etiki.

Predsednik DSI Sergij Pahor je pred začetkom predavanja predstavil drobno knjižico, ki jo je prav v teh dneh izdala lju-

bljanska založba Družina. V njej sta objavljena referata dr. Franceta Radeta in dr. Kovača z lanskimi studijskih dni »Draga« na Općinah, knjižnica pa nosi naslov »Slovenska nacionalna zavest«.

Gost Društva slovenskih izobražencev je svoje razmišljanje pričel z ugotovitvijo, da je moderna doba prišla do viska in s tem tudi do svojega konca. Izhoda iz tega stanja sta dva; prvi je regresija (v to smer gredo na primer verski integralizmi), druga pa poskus rešitve moderne dobe, obogatene s tradicionalnimi vrednotami. Tu gre za rešitev na treh ravneh, je poudaril dr. Kosmač, in sicer za rešitev razuma, svo-

bode in posameznika.

Današnje pojmovanje svobode, je med drugim dejal predavatelj, je bistveno drugačno kot v preteklosti.

Smisel tega bi lahko strnili v naslednjem stavku: clovek lahko uživa svobodo le, če jo najprej omogoča drugemu. V tem smislu lahko govorimo tudi o rešitvi cloveka, ki je več kot posameznik, je oseba, in končno tudi naroda.

Po predavanju se je med gostom in občinstvom razvila daljša diskusija. V njej je dr. Kosmač med drugim poudaril, da bo združena Evropa imela uspeh le, če se bo kulturno konstituirala, tako, kot je to storila Slovenija.

Dr. Edvard Kovač med predavanjem v DSI (f. Kizmančić)

BALET / POGOVOR Z BALETNIM MOJSTROM JANEZOM MEJAČEM

Sedemnajsto leto Baletne šole v okviru SSG

Kljub upadanju števila gojencev je zanimanje med mladimi za tovrstno dejavnost še zmeraj občutno

NEVA LUKES

Brez velike reklame - kar nekako v tisi - nadaljuje svoje delo Baletna šola. Ze sedemnajsto leto jo vodi baletni mojster Janez Mejac, ki se dvakrat tedensko vozi iz Ljubljane, da se »s srcem in dušo«, kot sam pravi, posveti mladim, ki se odločajo za balet - eni iz veselja in ljubezni do te zvrsti umetnosti, drugi pa morda samo iz želje po rekreaciji.

NOVICE

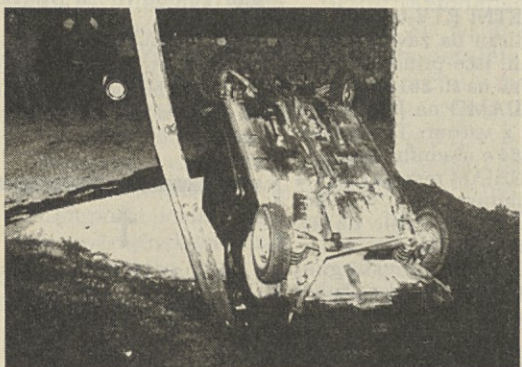
Obisk v Osijeku odložen

Goriska delegacija ne bo kot napovedano odpotovala v Osijek 15. in 16. januarja, temveč 29. in 30. t.m. Za odlozitev so se odločili iz dvoja razlogov. Prvi je ta, da bi 16. obisk sovpadal z obiskom hrvaskega predsednika Tudjmana. Odlozitev pa prav pride tudi goriskim predstavnikom, ki upajo, da se bo tako delegacija obogatila s predstavnik Trgovinske zbornice, gospodarskih združenj, univerzitetnih ter drugih ustanov.

Na Italia 1 oddaja iz Gorice

Televizijska mreža Italia 1 bo nocoj, jutri in v petek ob 20. uri oddajala tri polurne oddaje Karakoe, ki so jih decembra posneli na goriskem Travniku. V oddajah, ki jih vodi pevec Fiorello, nastopajo "pevci", ki jih zbirajo med gledalci.

Avto razbit, voznik zdrav

Precej sreče je v nesreči imel 23-letni Giorgio Gabbi iz Bielle, ki je pri nas na sluzenju vojskega roka. Predsinoci ob 22.30 se je z avtom ford fiesta peljal proti Gorici. Med Mosem in Locnikom je zavozil v precej globok jarek in se prevrnil. Iz razbitega vozila je prilezel poln strahu, vendar pa samo z nekaj praskami. (Foto Studio Reportage).

Številne lažje nesreče

Zaradi spolzkega cestnišča so včeraj na Goriskem zabeležili precej prometnih nesreč. Na srečo hujših posledic ni bilo. Na državni cesti v Slovenju sta dopoldne celno trčila fiat uno videmske in A112 goriske registracije. Lažje poškodbe je utrpel 37-letni Manlio Marcioni iz Gorice. Lažja nesreča se je zgodila okrog 10. ure v Standrežu, v krizišču Smihelove ulice in ulice Abetti. Ranil se je 72-letni Giuseppe Baccagliini iz Gabrij.

Dvoje samotnih smrti

V stanovanju v ulici Catterini 5, kjer je živela sama, so včeraj okrog 10. ure našli mrtvo 86-letno Marijo Ferligoj. Zenico so našli sedeco v fotelju. Leteči oddelek goriske kvesture je včeraj jutraj posredoval tudi v ulici dei Gelsi 11, kjer so našli v spalnici, mrtvo 62-letno Rito Bocin.

GORICA / NADALJUJE SE PADANJE ŠTEVILA PREBIVALSTVA

Konec 1992 v Gorici
le 38.728 občanov

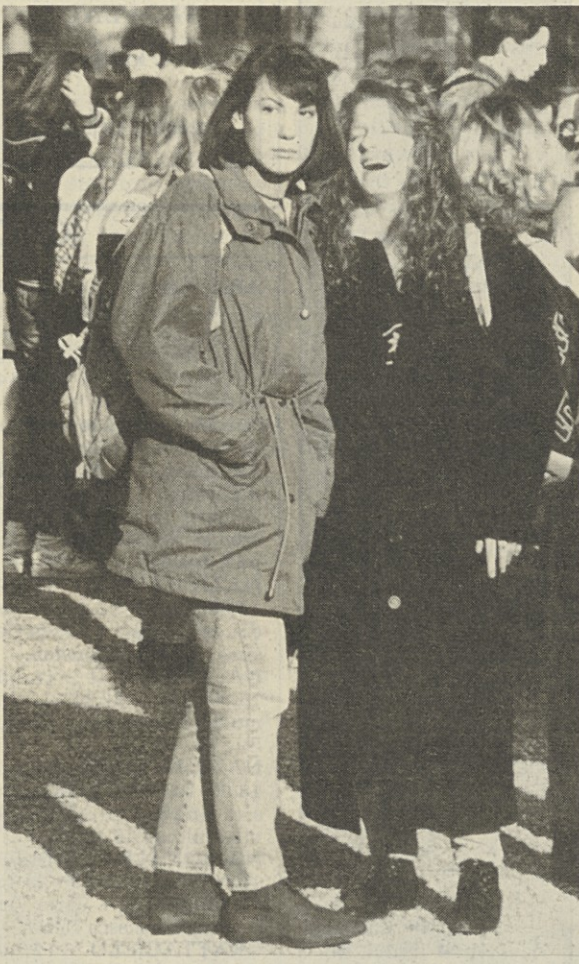
Še zmeraj dvakrat več smrti kakor rojstev

VLADO KLEMSE

Proces staranja in upadanja števila prebivalstva Gorice se nadaljuje, čeprav z upočasnjenim ritmom. V letu, ki je za nami, je Gorica izgubila samo 82 prebivalcev. 31. decembra 1992 je po podatkih občinskega urada za statistiko Gorica stela 38 tisoč 810 prebivalcev, od tega 18 tisoč 178 moških in 20 tisoč 550 žensk. Podatki so začasni in jih je treba jemati z določeno rezervo. Se zmeraj namreč niso bili objavljeni podatki ljudskega štetja iz oktobra 1991, ki bodo, seveda po objavi v Uradnem listu, veljali kot uradni in jih bodo morali tudi na Obcino upoštevati. Število stalnega prebivalstva v občini je po teh podatkih se za kakih petsto enot nižje.

Manj neugodne podatke o gibanju prebivalstva v lanskem letu - prejšnja leta je znašal osep okrog dvesto do tristo oseb - je pripisati predvsem zivahnemu priseljevanju, kajti razmerje med številom rojenih in umrlih oseb je se zmeraj zelo neugodno, približno 1:2. V letu dni se je rodilo 264 otrok, umrlo pa je 534 občanov.

V Gorico se je lani

Upadanje prebivalstva se je lani nekoliko upočasnilo, toda mladih je v Gorici vedno manj (f. S. Reportage)

priselilo 680 oseb, odselili pa sta se 502 osebi. Pozitivni saldo priseljevanja/izseljevanja znaša torej 178 oseb (116 moških in 62 žensk).

Zanimiv je pregled naravnega gibanja prebivalstva po posameznih

mesecih. Največ rojstev so zabeležili julija (30), najmanj, skoraj polovico manj (16) pa marca. V povprečju se je rodilo 22 otrok na mesec. Smrtnih primerov so zabeležili največ januarja in marca

(po 52), najmanj pa julija (37). Povprečno je umrlo vsak mesec 44 občanov.

Glede priseljenih oziroma odseljenih občanov velja najprej zabeležiti ugotovitev, da migracijski tokovi zadevajo v znatno večji meri moške - posebej kar zadeva priseljence. Priselilo se je namreč 370 moških in 310 žensk. Podatek je razumljiv, če upoštevamo prisotnost raznih državnih služb (zlasti policije, karabinjerjev in finančne straže). Nekoliko nižje je število oseb, ki so se iz občine izselile in tu je razmerje med moškimi in ženskami skoraj uravnoteženo. Izselilo se je namreč 254 moških in 248 žensk.

Največ priselitev so na občini zabeležili v oktobru (77), najmanj pa v decembru (36). Največ oseb se je izselilo v oktobru (72), najmanj pa v juniju (23).

Z demografskega vidika torej Gorica se vedno nazaduje. Vendar pa po dogodkih iz zadnjih tednov sodce, mesto nazaduje tudi na socialnem področju. Težko je namreč razumeti, da je tako težko zagotoviti stanovanje za nekaj družin, ki so se zaradi višje sile znasle brez strehe nad glavo. V mislih imamo trideset stanovanj Vilje Frommer.

Vodstvo
KD za
širšo
upravno
večino

Na seji vodstva goriske kršćanske demokracije so razpravljali o zaostitvi odnosov s socialistično stranko. Člani vodstva so soglasali s poročilom občinskega tajnika Maurizia Tripanija. Člani vodstva so Tripanija spodbudili, naj nadaljuje s pobudo, ki jo je začel s ciljem prenove in ovrednotenja vloge KD v Gorici in s ciljem izdelave nacrtu političnega, socialnega in gospodarskega preporoda mesta.

Tajnik Tripani nam je na izrecno vprašanje odgovoril, da je KD za nadaljevanje pogovorov za razširitev koalicije, seveda v kolikor se s tem strinjajo tudi drugi partnerji, vendar pa postavlja ob tem tri osnovne pogoje: da ne pride do prekinitve upravne dejavnosti, da se morebitni vstop DSL opravi po vzgledu Pokrajine, da pride ob morebitni razširitvi večine tudi do zamenjave oziroma pomladitve oseb na vodilnih mestih na občini. S temi stališči so se seznanili partnerje v koaliciji.

PODGORA / V CERKVI SV. JUSTA

Uprizoritev
Božje noči

Pevci zborov PD Podgora pripravili lep božični nastop

Pevci-pastirji zbora Podgora (foto Studio Reportage)

Olepszana podgorska cerkev sv. Justa se je v soboto zvečer napolnila s številno publiko, ki je z zanimanjem in na koncu s toplim aplavzom sledila božični predstavi Božja noc. Skrbno sta jo pripravili prosvetno društvo Podgora in župnija sv. Justa, ki sta uspeli ob režijski zasnovi Janeza Povseta in orgelski spremljavi Urosa Ceja pripraviti nenavaden božični večer.

Prelepe slovenske božične pesmi in recitacije z božično tematiko so vsi od najmlajše članice mladinskega zbora do najstarejšega člana moškega in mesnega zbora izvajali s prisrčno zavzetostjo. Božična noc je prišla do vseh poslušalcev, ki so se ob posrečeni dramski predstavitvi večera lahko najlepše poslovlili od zadnjega Božica. Iz podgorske cerkve so odhajali obogateni z lepoto naše besede in pesmi, hvalezni organizatorjem za večer, ki jim bo ostal prav gotovo še dolgo v spominu. (DM)

SOLIDARNOST / AKCIJA ZSKD IN ZŠSDI

Igrače za hip osrečile
otročiče v begunstvu

Darila goriških otrok izročili na Velikih Blokah

Skupina otrok v begunskem centru na Velikih Blokah (foto Vili Princić)

Darilo za nasmeh je bilo geslo clovekoljubne akcije, ki sta jo pripravili ZSKD in ZŠSDI, da bi ob božičnih in novoletnih praznikih slovenski otroci na Goriskem eno od svojih igrac podarili vrstnikom iz Bosne in Hercegovine, beguncem v zbirnih središčih v Sloveniji. Solidarnostna pobuda je naletela na izreden odziv, saj so v nekaj dneh zbrali za poln kombi igrac.

V dogovoru s posebnim Uradom za begunce iz Ljubljane je delegacija obeh zvez te igrace odpeljala na Velike Bloke nad Cerkljanskim jezerom, kjer je v opuščenih vojašnicah našlo zatočišče okrog stirištiro beguncev, dobren del so otroci. Na lastne oči smo se lahko prepričali, da je bilo geslo »Darilo za nasmeh« pravšnje za akcijo, saj so

se oči teh otrok ob pogledu na kup igrac kar iskrale od veselja. Pa tudi nasmeh se je za trenutek pokazal na njihovih obrazih, ki jih je nepopisna tragedija verjetno za vselej zaznamovala. Ko vidis vse to, te najprej prevzame zadošenost, da si sirotam vlil nekaj upanja in zavesti, da niso pozabljeni. Takoj zatem pa te v duši zaboli in prevzame občutek krivde, da nisi znal kot delček sirše civilizirane družbe storiti dovolj in pravocasnoprepričati grozote.

V pogovoru z upravitelji centra, pa tudi z otroki, smo se lahko prepričali, da je za stanovanje središča dobro poskrbljeno. Vodijo vrtec in solo, kjer pa imajo nekaj težav zaradi ucnega osebja. Med starejšimi begunci je namreč zelo

malo takih z visjo solsko izobrazbo, saj večina prihaja iz gorskih vasi v vzhodni Bosni, največ iz občine Srebrenica.

Spričo zelo nizkih temperatur smo ugotovili, da so otroci neprimerno oblečeni. Na zasneženi Bloki planoti se temperatura stalno giblje med minus 10 in minus 15 stopinjami. Pred nekaj dnevi se je živo srebrni stolpec spustil celo na minus 20 stopinj. Zato ob zahvali našim otrokom in njihovim staršem za podarjene igrace, pozivamo javnost, da bi centru na Blokah pomagala zlasti s toplimi spodnjimi oblačili (zimsko perilo) in zimsko obutvijo. Z naše strani bomo takoj poskrbeli, da blago pride do tistih, ki ga najbolj potrebujejo.

Vili Princić

PROMET / ONESNAŽEN ZRAK

Občina še čaka
na podatke KZE

Zaenkrat niso predvideni ukrepi za omejevanje prometa v mestu

Problem onesnaženosti zraka je vse bolj občuten tudi v Gorici. Megleno vreme brez izdatnejših padavin, ki bi "sprale" zrak, tudi včeraj ni prispevalo k bistvenemu izboljšanju stanja, vendar z občine se ni znakov o kakem ukrepu. Zupan Tuzzi je po podatkih o meritvah ogljikovega monoksida v zraku, ki smo jih objavili včeraj, zaprosil KZE, naj podobne meritve izvede še na drugih prometnih točkah v mestu. Očitno hoče uprava pred vsakršno odločitvijo razpolagati s popolnejšimi podatki. To pa pomeni tudi, da ne namerava vsaj kratkoročno sprejeti nobenega ukrepa in da torej lahko samo upamo na dez ali ve-

ter, ki naj bi očistila zrak. KZE namreč v mestu nima fiksnih merilnih naprav, pač pa uporabljajo premični laboratorij, ki je last Pokrajine, s katerim pa bodo za popolnejše analize (govor je o 5-6 mestih, kjer naj bi opravljali meritve po deset dni) potrebovali vsaj dva meseca.

Za letošnjo zimo bo torej najbrž slo vse po starem. Podatke, ki jih bo taces zbiral KZE pa naj bi upoševali vsaj pri pravi nacrtu za preureditev v mestu. Kot smo poročali je prav v tem mesecu v pripravi študija o prometnih tokovih, ki naj bi tudi upoštevajoč podatke o onesnaževanju, ponudila upraviteljem izhodišča za odločnejše ukrepe v tej smeri.

Pesnik Ković
jutri v Gorici

Srečanje z njim v Feiglovi knjižnici

V okviru srečanj z avtorjem, ki jih že vrsto let prireja upravni odbor Kulturnega doma v Gorici, bo jutri ob 18. uri v citalnici knjižnice Damir Feigel v Ul. Croce 3 v Gorici srečanje s pesnikom Kajetanom Kovićem. Njegovi najnovejši pesniški zbirki bo predstavila prof. Lucana Budal, občinstvo pa bo seveda imelo možnost neposrednega razgovora s samim avtorjem.

TRŽIČ / NOVA PRILOŽNOST ZA LADJEDELNICO

Pogodba o gradnji potniške ladje -
velikanke za ameriškega brodarja

V Trzicu bodo kmalu začeli graditi luksuzno potniško ladjo - velikanko. To bo pravcato plavajoče mesto, saj bo ladja imela skoraj 95 tisoč ton nosilnosti, na krov bo lahko sprejela tri tisoč potnikov, poleg tisoč članov posadke. Ladja bo vredna okrog osemsto milijard lir, naročniku Carnival cruise lines naj bi jo izročili čez dobra tri leta, ob koncu leta 1996.

Zadevno pogodbo sta podpisala predsednik ameriške družbe Micky Arison in poverjeni upravitelj Fincantieri Corrado

Antonini. Ladjo bo poganjalo šest dizelskih električnih motorjev GMT-Sulzer, ki jih bodo zgradili v Fincantieriju.

Plovna družba Carnival razpolaga z osemnajstimi ladjami za krizarjenje in velja za liderja na tem področju. Doslej je pri Fincantieriju naročila tri ladje. Dve sta v gradnji, eno pa so že dokončali. Letos, oziroma prihodnje leto bodo naročniku izročili dvojico ladjedelnice v prihodnjem srednjem obdobju, saj se bo mogoče izogniti dopolnilni blagajni.

morju (na območju Aljask) ter v Karibskem morju.

Naročnik je bil z do zdaj opravljenimi posli zadovoljen in je seveda pohvalil strokovnost in tudi prilagodljivost ladjedelnic posebnim zahtevam. Podpis nove pogodbe je izredno pomembno priznanje za obrate Fincantieri v mednarodnem merilu.

Novo naročilo bo, kot kaže, znatno omililo krizo ladjedelnice v prihodnjem srednjem obdobju, saj se bo mogoče izogniti dopolnilni blagajni.

GLEDALIŠČE

V VERDIJEVEM GLEDALIŠČU V GORICI bo nocoj ob 20.30 nastopila odrska skupina Giuseppe Pambieri in Lia Tanzi s komedijo »L'inquillina del piano di sopra« Pierra Chesnota. Režija: Gianfranco De Bosio.

PRIREDITVE

DRUŠTVO SPORTNIH RIBICEV VIPAVA prireja nocoj ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah srečanje članov ob 20. obletnici delovanja. Na srečanju bo predaval dr. Specchi o omejevanju podusti v tukajšnjih vodah.

PD STANDREŽ - DRAMSKI ODSEK pripravlja premiero Goldonijeve komedije Sluga dveh gospodov. Premiera bo v soboto, 16. januarja 1993, ob 20.30 v župnijski dvorani v Standrežu, ponovitev pa v nedeljo, 17. t.m., ob 17. uri.

V CERKVI V SOVODNJAH bo v nedeljo, 17. t.m., ob 15. uri koncert božičnih pesmi. Sodelovali bodo otroški zbor iz Rupe, zbor Bilje-Orehovlje-Miren ter združeni zbor Rupa-Pec in cerkveni zbor Miren. Božično misel bo povedal Marjan Markežic.

KINO

GORICA VITTORIA 20.00-22.00 »Puerto Escondido«. Rež. G. Salvatores. I. D. Abantano in V. Golino. CORSO 17.15-19.30-22.00 »Codice d'onore«. T. Cruise in J. Nicholson. VERDI 20.30 »L'inquillina del piano di sopra«. Gledališka predstava. TRZIC COMUNALE 20.30 koncert Simfonikov RTV Slovenija. EXCELSIOR Zaprt.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI BASSI RITA - Don Boscova ulica 175 - tel. 32515. DEŽURNA LEKARNA V TRZICU RISMONDO - Ul. E. Toti, 52 - tel. 410701.

POGREBI

Danes: 9.00 Carmen Gorkic vd. Elard iz bolnišnice Janeza od Boga v cerkev v Strazicah in na glavno pokopališče, 10.30 Benito Mauri iz splosne bolnišnice na glavno pokopališče, 12.00 Joze Kusterle iz splosne bolnišnice na glavno pokopališče.

SLOVENSKA KULTURNO
GOSPODARSKA ZVEZA
in
ZVEZA SLOVENSkih
KULTURNIH DRUŠTEV

ob sodelovanju kulturnega društva Sovodnje vabita na

POGOVOR O
PRIMORSKEM DNEVNIKU

ki bo v petek, 15. januarja, ob 20. uri v sovdenskem Kulturnem domu. Prisotna bosta predsednik založniškega upravnega odbora KLAVDIJ PALCIC in glavni urednik BOJAN BREZIGAR

Vabljeni!

IDRIJA / PODJETNIŠTVO

Cesarju daj njegovo a niti cekina več!

Direktor Rafisa Lojze Rejc o svojem malem podjetju

ROMAN BRIC

Finančno-racunovodsko podjetje Rafis iz Idrije si je pod vodstvom direktorja Alojza Rejca v dveh letih svojega poslovanja ustvarilo sloves zanesljivega finančnega svetovalca in poslovnega partnerja. Lahko mu zupamo vodenje poslovnih knjig, sestavljanje periodičnih obračunov, raznih poslovnih poročil, celotnega finančnega poslovanja in knjigovodstva ter drugih finančnih poslov. V kratkem času se je za sodelovanje z Rafisom odločilo več kot 30 idrijskih firm in zasebnikov različnih strok. Njihovo število se iz meseca v mesec povečuje, »saj je dober glas več vreden od vsakršne reklame«, pravi direktor Rejc.

»Vsi se bojijo administriranja. Odnos institucij, davčnih, inspekcijskih, finančnih in drugih služb do podjetnikov in obrtnikov, se na žalost ne spreminja. Se vedno so potrebne gore papirja, formularjev in formalnosti, ki s poslovanjem nimajo nič skupnega. Nasa zakonodaja od zakona o računalništvu do zakona o prometnem davku, dohodnini in drugi predpisi so se vedno nedodelani in komplicirani. Mislim, da bi morali vso zakonodajo postaviti na nove osnove, jo narediti bolj pragmatično, eksakt-

no in enostavno, kar bi omogočilo sedanje izigravanje na eni in nepotrebnost administriranja na drugi strani.«

Alojz Rejc tudi ugotavlja, da je odnos do obrtnikov in njihovega poslovanja se vedno preveč sumničav, kar se kaže na različne načine, z dokazovanjem števil, tekanjem od vrat do vrat itd...»V bodoče si enostavno tovrstnega dokazovanja in urejanja obrtniških in podjetniških dejavnosti v različnih službah predstavljam kot prenos potrebnih podatkov na računalniški

disketi, na kateri bodo vse zahtevane informacije o poslovanju in vodenju, podjetnik pa jih bo enostavno oddal uradniku, ki zeli določene stvari preveriti.«

Pri tem je navedel slabe izkušnje z izdelavo elaboratov za pridobitev republiških sredstev za demografsko ogrožena območja, kjer je od vseh enotno izdelanih in utemeljenih primerov skozi uradniška sita prišel le eden.

»Res pa je da včasih stranke od nas zahtevajo tudi nemogoče. Tako je nedavno nekdo po vsej

sili zeel, da mu opravi- mo neki uvozni posel, kar pa ni nasa dejavnost. Takim pomagamo z nasvetom, kam naj se obrnejo, pa tudi sicer brezplačno enkrat tedensko nudimo obrtnikom koristne nasvete in informacije, ki so zanje lahko zelo pomembne. Tako pomagamo tudi svojim strankam, izvajamo plačila, terjatve, pišemo virmane, v posebnih primerih nudimo tudi finančno pomoč in opravljamo druge storitve, kar znajo nasi poslovni partnerji ceniti in to povedo tudi drugim, »pravi direktor Rafisa, Alojz Rejc. Primer Rafisa je vsekakor dovolj zgovoren.

Lojze Rejc, direktor podjetja Rafis iz Idrije (Foto: R. Bric)

SEVERNA PRIMORSKA / IZKLJUČEVANJA

Gospodarstvo na psu, standard ne

Kriza v regiji je vendarle manjša zaradi možnosti zaposlovanja ob meji

MARIJAN DROBEZ

Zaključni računi o poslovanju gospodarstva v severnoprimerški regiji (ajdovska, idrijska, novogoriška in tolminska občine) v lanskem letu, bodo znani sele cez nekaj mesecev, toda razmere, stanje in gibanje v industriji in v drugih gospodarskih dejavnostih, so v marsičem znani in jih je ze močoe tudi oceniti.

Očitno je, da se gospodarska kriza, ki jo doživlja Slovenija, odraza tudi na Severnem Primorskem, vendar je slednja manj opazna in boleca, ker jo blazijo učinki, ki jih omogoca obmejna lega novogoriške in tolminske občine. Cez mejo, torej v Italiji, je obcasno ali stalno zaposlenih kar nekaj tisoč prebivalcev, kar seveda prinaša dohodek in omogoca gmotno blaginjo, ki je vecja od življenjskega standarda drugod v Sloveniji. Tudi je znano, da mnoge družine na tem območju prejemajo italijanske pokojnine, le da sredstva iz slednjih gredo bolj za nabavo potrošnih dobrin in predmetov, denimo novih modernih avtomobilov znanih tujih tovarn, kot pa jih uporabljajo za pospeševanje proizvodnje in storitev.

Te ugotovitve so toliko pomembnejše in tudi zanimive, ce upostevamo, da je družbeno gospodarstvo v razsulu, kar je v

pogovoru za Republiko potrdil tudi Edvard Abram, direktor novogoriške podružnice Službe družbenega knjigovodstva. Zato je devet podjetij tega območja preslo v last Sklada za razvoj Slovenije, ki jih bo poskusal sanirati oziroma osposobiti za proizvodnjo in poslovanje v razmerah in odnosih svobodnega tržišča, ce bo to močoe. Podjetja, kot so TIK v Kobaridu, Iskra Avtoelektrika in Metalflex v Tolminu ter Kovinsko podjetje v Ajdovščini, sicer imajo tržišča za svoje izdelke, toda finančne težave pri njih so tolikšne, da imajo (tudi druga podjetja, ki jih je prevzel Sklad) skoraj zmeraj blokirane žiro račune.

V podjetjih na Goriskem, ki so postala last Sklada za razvoj, je zaposlenih skupaj okrog 4.800 delavcev, kar predstavlja 15 odstotkov vseh zaposlenih v družbenem sektorju lastništva na Goriskem. Največ delavcev (včasih jih je bilo okrog 3 tisoč) je se zmeraj zaposlenih v Industriji pohištva in opreme Meblo v Novi Gorici in v Tovarni obutve in otroških potrebščin Ciciban v Mirnu. Vsa podjetja pestijo težave in zadolženost. Edvard Abram je dejal, »da ima

Meblo samo pri SDK v Novi Gorici evidentiranih za okrog milijardo tolarjev dolgov. Seveda ni močoe zanesljivo vedeti, kakšna bo nadaljna usoda tovarn na Goriskem, ki jih je prevzel Sklad za razvoj. Nekaj jih bodo nemara usposobili za nadaljno proizvodnjo in poslovanje, pri čemer pa bodo tudi v takih primerih zagotovo znižali število zaposlenih. Nekaj podjetij pa bodo najbrž ukinili oziroma jih prodali različnim domačim ali tujim interesentom.

Za družbeno gospodarstvo je značilno vsestransko nazadovanje, pravo razsulo. Proizvodnja v podjetjih takega lastništva upada že pet let, in lani se je, recimo znižala za 14 odstotkov v primerjavi z letom 1991. Kolektivni nimajo sredstev za nove naložbe, vendar pa ne investirajo niti razpoložljivega denarja iz amortizacije. Zaposlenost v družbenem gospodarstvu se je v obdobju od leta 1987 dalje znižala od 42 tisoč na okrog 31.600 delavcev. Izgube v družbenem sektorju gospodarstva so leta 1990 znašale okrog 713 milijonov tolarjev. Splosne ravnodušnosti do usode družbenega gospodarstva naj bi predvsem povzročilo spoznanje, da je omenjeno gospodarstvo v fazi preoblikovanja, ko bo torej postalo zasebna ali državna last.

Zasebno gospodarstvo je tudi na Goriskem že prevladujoče in kaže zagnanost, s katero bo morda postransko močoe nadomestiti izgube, ki nastajajo zaradi hitrega in splošnega siromašenja družbenega sektorja. Na severnem Primorskem je trenutno evidentiranih že okrog 1.600 zasebnih podjetij, ki ustvarjajo od 8 do 10 odstotkov vseh prihodkov v regiji. V privatnem podjetništvu je zaposlenih približno 1.200 delavcev, dodati pa je se delež zasebnih obratnih delavnic. V novogoriški občini je v začetku leta 1993 obratovalo 1.720 obratnih delavnic, v ajdovski občini pa 680. Privatizacijo gospodarstva spodbuja tudi banka iz Gorice. Ta je v dobrem letu zasebnim podjetnikom odobrila za okrog dve milijardi lir kreditov.

Ce torej ocenjujemo na podlagi (se) neuradnih, a verodostojnih podatkov, kakšno je stanje severnoprimerškem, lahko rečemo tako, kot smo naslovili ta sestavek: gospodarstvo je na psu, standard ne!

NOVICE

Zanimanje za zemljišča

DOBROVO - Med kmetovalci Goriskih Brd je kar precej zanimanja za zemljišča, na katerih se je Kmetijska zadruga odpovedala lastni proizvodnji. Gre za 180 do 300 hektarjev zemljišč, predvsem vinogradov in sadovnjakov, ki se niso amortizirani in ki jih namerava zadruga dati v najem. Pri tem so se odločili za v strokovnih krogih sporen enoletni najem, vendar so vsi prepričani, da bi tisti, ki bi zemljo sedaj najeli, to tudi kasneje obdržali. Da bi vse skupaj ne potekalo preveč mimo zakonov, so se včeraj v Novi Gorici sestali predstavniki zadruga, razlascencev, izvršnega sveta in slovenskega ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Dogovorili so se, da bodopri najemu imeli prednost kmetje, nato mejasi in razlascenci, sele na repu lestvice pa je skupina doslej zaposlenih pri obdelvi teh vinogradov in sadovnjakov. Se prej morajo pripraviti natančen seznam zemljišč, preveriti nastanek nekdanje družbene lastnine in ugotoviti, kaj je po novem last države, kaj zadruge, kaj se lahko vrne in kaj ne. Roki so postavljeni tako da bi lahko s prvim marcem ze začeli z redno obdelavo teh površin, vendar je le malo upanja, da bodo do takrat uredili samo zemljiško knjigo, kaj sele vse ostalo. Sicer pa bo interese v bodoče vsklajevala komisija za oddajo zemljišč, v kateri bodo predstavniki občinskega izvršnega sveta, briske kmetijske zadruga, svetovne službe pri KVZ, ministrstva za kmetijstvo in združenja razlascenih lastnikov. (TG)

Podelitev nagrade

CERKNO - Pisali smo že o nagradah, ki jih je prejela občina Idrija za najboljše turistično urejeno občino, ki jo je izvedla turistična zveza Slovenije. Na posebni slovesnosti so jih podelili konec leta. Podobna akcija v občinskem merilu je prinesla prvo nagrado Cerknemu. Idrijski zupan dr. Janez Podobnik podeljuje priznanje za turistično najbolj urejen kraj v akciji "urejena in cista-turistično zanimiva občina Idrija" predsedniku sveta KS Cerkno, Janezu Rupniku. (Foto: R. Bric)

Smetišča niso samo krivda vasi

TOLMIN - Crna smetišča so povsod tam kjer ni urejenega odvoza smeti in tam, kjer ne odvažajo večjih predmetov. Potem pa se ob teh večjih kosih kmalu naberejo se druge smeti, priznavajo povsod, kjer smo povprašali, kako je s tem. Tam, kjer so se pristojni z ljudmi o vsem pogovorili so bila crna smetišča kmalu odpravljena. Z javnim odvozom smeti se v tej občini ukvarja samo Komunala Tolmin. ki drobne smeti iz kant odvaja enkrat na teden v vseh večjih krajih, vendar kljub temu ostaja okoli 3500 občanov brez organiziranega odvoza smeti. Zlastno je da so ti v goratih oddaljenih predelih, odkoder so prihajali v dolino nekdanji čisti študenti... V teh krajih, od države vsestransko pozabljenih, torej zmanjka tudi za odvoz smeti. Toda tukaj se ljudem v dolini, ki imajo povsod besedo narava sama masčuje z onesnaženimi vodami. Zato je pričakovati, da bodo pristojni kmalu našli rešitev tudi za to, in zlasti vsem iz Baske Grape dokazali da spadajo tudi oni v to občino in državo. Izgleda da bo najucinkovitejše, ce se bodo ljudje sami organizirali, občina pa naj to placa, povsod tam, kamor ne morejo priti vozila Komunale Tolmin. Da pa bodo odpadla vsa crna odlagališča smeti pa bo treba kar precej truda, saj jih je v občini okoli 160. (MM)

Projekt za Zgornjo Branico

SEZANA - Republiško ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je sprejelo program za revitalizacijo podeželja in vasi na območju Gornje Branice, ki ga je posredovala stanjijska krajevna skupnost. S tem so se tudi ze začele aktivnosti za izpeljavo projekta celostne podobe podeželja Gornje Branice. Zelja prebivalcev tega dela sezanske občine je, da se ob pomoči strokovnih organizacij uredijo vasi in posamezni objekti na vseh nivojih in sicer z vidika arhitekture, urbanizma, kmetijstva, komunalne infrastrukture do celostne podobe podeželja in vasi. S sezansko občino je podjetje Koda iz Ajdovščine ze sklenilo pogodbo, republika je ze nakazala nekaj sredstev, pri celotni stvari pa bodo sodelovali tudi pristojni strokovni organi občine. Na zadnji seji IS so imenovali tudi delovno skupino za pripravo projekta Celostna ureditev podeželja za območje Gornje Branice, ki jo bo vodil Crtomir Pecar s sezanskega Zavoda za urbanistično načrtovanje. V teku je prva faza, ki vsebuje analizo naravnih danosti in ustreznosti prostora. Vzporedno potekajo tudi ankete prebivalstva tega dela sezanske občine, kjer se zasleduje predvsem zelje, potrebe in razvojne cilje gospodinjstev. V programu revitalizacije podeželja Gornje Branice, ki predstavlja dolgoročni projekt, je dan poudarek nadaljni prosperiteti in oživljanju podeželja Gornje Branice. Sredstva za izvedbo programa pa naj bi se stekala iz stredstev naslovov. (OKS)

TOLMINSKA KNJIŽNICA

"Astralne voščilnice" Irene Stergar in Pogačnikovo "zdravljenje zemlje"

JOZEK ŠTUCIN

Razstava unikatnih voščilnic grafične oblikovalke Irene Stergar iz Kobarida, je bila zadnja prireditev knjižnice Cirila Kosmaka v Tolminu v lanskem letu. Ravnatelj ustanove Ivan Jermol je minulo leto označil za izredno uspešno saj se bralna kultura na Tolminskem dviguje, da opazajo bistveno večji obisk in da raznorazne pireditve postajajo zanimive za vedno večji krog ljudi.

Pravzaprav je bilo tudi tokrat tako. Astralne voščilnice mlade oblikovalke so privlele kar precej ljubiteljev likovne umetnosti. Irena Stergar, samostojna oblikovalka iz Kobarida, se je po končani soli za oblikovanje v Ljubljani zaposlila v tiskarni Soca v Novi Gorici, kjer so ji zaupali oblikovanje celostne podobe tiskarne. V petih letih oblikovalskega dela je ustvarila kar lepo število uspešnih likovnih rešitev za proizvode in reklamna sporočila raznih naročnikov, kar ji je leta 1990 omogočilo vpis med samostojne kulturne delavce. Od takrat ustvarja samostojno na področju uporabne umetnosti - grafičnega oblikovanja in unikatnega oblikovanja ročno tkanih izdelkov, tokrat pa se je predstavila s serijo voščilnic. Razstavo je z rahločutnim razmišljanjem o virtualnih svetovih in svetlobi, ki sestavlja svet pa o vilinskih bitjih in življenju izven območja cutne

percepcije, odprl akademski slikar Marko Pogacnik.

Zanimivo, za Tolminsko publiko skoraj nekoliko hipnotično, je spregovoril tudi o svojih projektih zdravljenja Zemlje, ki jo je clovek s svojim ozkim racionalnim delovanjem ze do dobra nacei, ali bolje izgubil iz območja svojih drugačnih, širših spremanj.

Astralne podobe Irene Stergar v marsičem dopolnjujejo Pogacnikove teze, saj je njena osnovna motivacija v bistvu zenica - oko, ki kot vizualni embrio odpira pot svetlobi v umetniško, onstransko, duhovno eksistenco cloveka. Svet je v bistvu ena sama svetloba, ki se združuje v srediscu ocesa, pogled pa mora imeti tudi duhovno razsežnost celotnega zrenja saj le tako zaznamo vse razsežnosti narave in življenja.

Na mestu, ki je bilo določeno za (premajhno) tržnico, bo trgovina (Foto: M. Mihelich)

TOLMIN / PONUDBA

Namesto neusojene tolminske tržnice bo v kratkem zrasla nova prodajalnica

MIRAN MIHELICH

Nekoc se je to, kar se dogaja, recimo, v Tolminu zdelo nemogoče. Podjetje UPI je pravkar pripravilo projekte za 140 kvadratnih metrov prodajnih prostorov zasebne trgovine zakoncev Pavlin, na površini neusojene tolminske tržnice, ki je zaradi neprimerne lokacije samevala in so vajo sosedje parkirali osebne avtomobile. Zaradi zadovoljstva občanov z dosedanjim ponudbo s pridobitvijo lokacije niso imeli težav. V sedanjih trgovini, locirani v blagovnici je povedal g. Pavlin, ne morejo več ostati, ker hočejo lastniki lokal nazaj pa tudi pretesno jim je ze postalo.

Pripravljalna dela so izvedli v lastni režiji v ponedeljek pa bo podjetje Gradbenik ze pričelo z rekonstrukcijo. V kolikor bodo investicije zagotovljene kot je bilo načrtovano, potem bo v maju Tolminska ponud-

ba ze bogatejša, saj bo v sedanjih trgovini lastnik prostorov nadaljeval z isto ponudbo.

Novo lokacijo sta zakonca Pavlin vzela v dolgoročni najem od KS Tolmin. Ker bodo novi prodajni prostori dvakrat večji od dosedanjih, bodo poleg sadja in zelenjave lahko sedaj ponudili kaj delikatne in ce bo močoe se kotičke za serviranje hrane.

V skladiščnem delu bodo uredili sest do osem kubičnih metrov veliko hladilnico za sadje. Menijo pa, da v Tolminu manjka zoriščna banan in se cesa za kar bi bila verjetno primerna lokacija v enem od objektov bivših vojsk. S tem, da se bodo pri nabavi blaga v bodoče izogibali posrednikov si upajo ohraniti se za naprej status "poceni in dobro". Posebno se zato, ker ga je bilo v začetku naporno doseči.

KOPER / OBVEŠČANJE

Inforinwest ustanavlja Teleistrio

FRANC ORESNIK

»Mi imamo sicer najboljšo voljo, ampak zdi se da nas do prvih oddaj Teleistrie in Radia Istre loci se trnova pot birokratskih postopkov, dolga kakšnih šest mesecev«, nam je dejal predstavnik družbe za avdiovizualne komunikacije Inforinwest d.o.o. Koper, Valentin Prelovec.

Znani koprski podjetnik in dosedanj republiški poslanec obrtnikov oziroma socialdemokratske stranke, pa je včeraj na tej poti napravil nov korak. Koprski izvršni svet je z enim vzdramim glasom in enim glasom proti soglasal s programskimi izhodišči bodoče radijske in televizijske postaje. In tudi pridržki niso bili ravno usodni: eden od članov IS je menil, da bi si koprška družba ze lahko našla drugače slovensko zveze ime kot je Inforinwest. Programa bosta dvojjezna in omogocala bosta družbeno, socialno in kulturno komuniciranje v primorski regiji, vzpostavljala most s slovenskimi in italijanskimi prebivalci na Hrvaškem. 30 do 50 odstotkov programa bo lastne produkcije, piše v programski zasnovi, programska shema bo obsegala 6 ur premiernega programa, ki se bo cez cas ponovil. Inforinwest je pripravljen programski prostor deliti tudi z domačimi in tujimi partnerji.

TOLMINSKA / SOSEDSKI ODNOSI

Zavzemanje Tolmincev in Furlanov za skupno carinsko cono ob meji

ROMAN BRIC

rajsnji seji tolminske vlade.

Pobudo, ki jo podpirajo na obeh straneh meje, naj bi vnesli na dnevni red pogovorov o dopolnitvi osimskih sporazumov med Republiko Slovenijo in Italijo. Zupan Spetra, Firmino Marinič, je s sklepom občin in druge občine v obmejnem pasu in Nadiskih dolinah na italijanski strani ter Zgornje posoce do Mosta na Soči tostran državne meje. S tem so soglasali tudi na vce-

de in vse župane obmejnih občin v Italiji in Tolminu. Pobudo so tako podprli tudi v Tolminu, kjer so za sodelovanje vsestransko zainteresirani, saj kar polovica slovensko-italijanske meje poteka ob tolminski občini. Svojo podporo bodo posredovali pristojnim republiškim telesom z namero, da bi bili v bodoče meddržavne pogovore simbolj aktivno vključeni.

Tolminsko vodstvo podpira tudi zahtevo po globalni zaščiti slovenske manjšine v Italiji, zlasti v Videmski pokrajini.

PRENOVA PODJETIJ

Nič zato, če cena projekta ni javna - samo da bo uspešen!

ALENA L. JAKOMIN

ter primerjalnih podatkov svetovnih konkurentov. Z javnim razpi-

som so povabili k sodelovanju podjetja v omejenih panogah. Med 35

prijavljenimi podjetji je Odbor za gospodarstvo pri vladi RS izbral 10 ta-

LJUBLJANA - V integralni vladni projekt Prestrukturiranje in privatizacija slovenskega gospodarstva je vključenih več projektov. Mednje sodijo prestrukturiranje bank, prestrukturiranje in privatizacija podjetij, ki zajema dva podprojekta, in sicer finančno sanacijo in lastninjenje ter prenovu podjetij, nato projekt prestrukturiranja javnega sektorja, projekt socialnega programa in vključevanja Slovenije v evropske integracije. Slovenska javnost je seznanjena predvsem s

jo. Tega so že precej kritizirali in o njem javno polemizirali, ponekod so ga uspešno izvedli (Donit), drugod pa je izzval stavke zaposlenih (Adria). Sklad in Agencija poskušata reševati predvsem tista podjetja, ki jih pestijo dolгови zaradi zgrešenih investicij in poslovnih odločitev v preteklosti, izgube trgov, prevelikega stevila zaposlenih itd.

Podprojekt Prenova podjetij pa se loteva prenovе dobrih podjetij. Njegov osnovni namen je, da bi z intervencijo države in njenih institu-

Vlada zeli pomagati predvsem večjim podjetjem, ki zaposlujejo precejšnje število delavcev in se ukvarjajo z dejavnostjo, ki posredno pomembno vpliva na celotno slovensko gospodarstvo.

Direktorica tega podprojekta dr. Tea Petrin in Renata Vitez z ministrstva za industrijo, ki prav tako sodeluje pri njem, pojasnjujeta, da ga bodo, glede na sredstva, namenjena zanj, izpeljali le v petih pomembnih industrijskih panogah in 10 pilotskih podjetjih. Projekt zajema proizvodnjo električnih aparatov, proizvodnjo prometnih sredstev, predelavo kovin, proizvodnjo končnih lesnih izdelkov in zivilskih proizvodov. Pri izboru panog so upoštevali relativni obseg proizvodnje, delež v izvozu, multiplikativni učinek na celotno gospodarstvo in število zaposlenih.

Strateske panožne analize bodo izdelali po podatkih, ki so jih dobili iz odgovorov podjetij na vprašalnik ter na obiskih v ključnih podjetjih v panogi, t.j. tistih, ki predstavljajo skupaj vsaj 60 odstotkov celotne prodaje panoge. Podjetja bodo analizirali tako s strateskega kot tudi operativnega vidika. Usmeritve za posamezno panogo bodo oblikovali na osnovi analiz relevantnih tujih trgov

AJDOVSCINA - V Fructalu so nam povedali, da zdaj, ko so tako rekoč sredi prestrukturiranja, neradi dajejo izjave in podatke, saj se niso popolni. Ko bodo - to se bo zgodilo v začetku februarja, bodo z rezultati seznanili javnost. V Fructalu ze od srede lanskega novembra deluje skupina strokovnjakov, ki pripravljajo vse potrebno za ozdravitev podjetja. Koordinator skupine in njenega dela je Branko Tomazič, direktor oddelka za plan, analize in informiranje, vanjo pa so vključeni vsi oddelki podjetja. Skupini pomagata zunanja svetovalca Barbara Cerle (podjetje Inin) kot predstavnica ministrstva za industrijo in tuji svetovalec Jan van der Oord, ki kot predstavnik ameriškega podjetja A. T. Kearney zastopa Evropsko skupnost. »Zelim opozoriti, da Fructal ne sodi med tista podjetja, nad katerimi je vso ingerenco prevzel republiški sklad, in da nam ne grozi nikakršen stečaj, kot se govori v javnosti, ampak da smo podjetje, ki ga je ministrstvo izbralo za sanacijo oziroma prenovu,« je povedal Tomazič. »Fructal je tako kot številna slovenska podjetja prizadel razpad jugoslovenskega tržišča. Sok je bil dvojen: bili so ob polovico prodaje (ta je sla v južne republike) in v dobrih delu odrezani tudi od surovinske baze. Irg v Vojvodini je docela izgubljen, tovarna Frigos v Celiciu v Bosni in Hercegovini zaenkrat se ne, vendar jo bo najverjetneje doletela enaka usoda,« pravi Barbara Cerle. Tako bodo morali najprej zbrati vse, kar je v podjetju zdravega, to konsolidirati, izbrati prave programe in se preusmeriti na tuja tržišča, ni važno ali na zahodna ali vzhodna. Morali bodo »očistiti« dosedanje paleto izdelkov, ki jih v tem trenutku izdelujejo približno 300 in jih imajo razvrščene v sedem skupin. »Treba bo premisliti, kaj je za trg zanimivo in kaj ne, oziroma kaj bodo ljudje kupili in cesa ne bodo,« je se povedala Cerle. Fructalovi delavci so zadovoljni tudi z izbiro ameriškega podjetja A. T. Kearney, ker je, kot pravi direktorica Fructala Cveta- na Rijavec, ponudilo najustreznejše rešitve in ker so pristali na enakopravno sodelovanje domačih, torej Fructalovih strokovnjakov, na katere prenašajo svoje znanje. »Zato zelim s tem podjetjem in gospodom Van der Oordom sodelovati tudi potem, ko bo naloga opravljena,« nam je se zaupala direktorica Rijavecva. (Vojko Cuder)

ko imenovanih pilotskih podjetij, in to na osnovi priporočil strokovnjakov ministrstva za industrijo, Zavoda za makroekonomske analize in tuje vladinega svetovalca. Pri tem so poleg poslovnih rezultatov upoštevali tudi obseg izvoza, oceno perspektivnosti proizvodnih programov in registrsko zastopnost.

V projekt so vključena podjetja Iskra Avtoelektrika iz Nove Gorice, Iskra Kondenzatorji Semič, Avtomontaža iz Ljubljane, Zelezarna Ravne-Industrijski nozi, Niko Zelezniki, Liv Postojna, Lip Bled, Brest Cerknica, Javor Pivka in Fructal iz Ajdovscine. Podjetja pokrivajo tretjino stroškov projekta, dve tretjini sredstev pa republiški proračun in Evropska banka za obnovo in razvoj v okviru programa Phare. Natancnega zneska, ki je predviden za izpeljavo projekta, nam sogovornici nista zeleti izdati, zatrjuje pa, da so stroški zelo nizki.

Projekt vodita projektni svet in direktor projekta, izvajajo pa ga svetovalci ameriškega podjetja A. T. Kearney, ki je specializirano za tovrstna svetovanja in ima podružnice po vsem svetu, ter sodelavci 11 slovenskih svetovalnih organizacij, izbranih na podlagi rezultatov javnega razpisa. K proje-

ktu so pritegnili tudi perspektivne studente MBA in absolvente ekonomije. V vsakem pilotnem podjetju se bo vključilo svetovalni skupini se 5 do 6 strokovnjakov iz podjetja.

Skupine strokovnjakov-svetovalcev so se analizirale konkurenčne prednosti oziroma sposobnosti posameznih podjetij na vseh poslovnih področjih. Analizo podpira primerjava izbranih kazalcev svetovno uspešnih podjetij in vsebuje tudi priporočila za oblikovanje strategije podjetja. V mesecu ja-

hta Prenova podjetij je razpršen izkušen in pridobljenega znanja na podjetja v izbranih panogah, ki v projekt niso bila neposredno vključena, kasneje pa tudi na druge panoge.

V kratkem bodo v okviru programa Phare začeli podoben projekt izvajati tudi v tekstilni panogi.

»Uspeh projekta bo potrjen takrat,« pravi dr. Tea Petrin, »ko bodo stroški poslovanja v pilotskih podjetjih primerljivi s stroški svetovnih konkurentov in ko bomo s pridobljenimi

Dr. Tea Petrin (Foto: Aleš Pavletič/TRIO)

projektom prestrukturiranja in privatizacije podjetij, ki ga vodita republiški sklad za razvoj in Agencija za privatizaci-

cij na začetku olajšali delavcev odkupi delniški kapital. Razdelitev delnic med delavce se finansira z najetjem posojil ali s podjetniškim presežkom. Ameriški kongres spodbuja te načrte z vrsto davčnih olajšav.

Mnogi tovrstni načrti so omogočili preprosto manjšinsko udeležbo delavcev pri glavnici, toda

po ocenah, ki jih je citiral Oakeshott, je 1000 do 1500 podjetij ze prešlo pod kontrolo delavcev, pogosto tudi 100-odstotno. Med njimi je Oakeshott navedel Avis, Polaroid in največjega proizvajalca jeklenih plošč, Republic Engineered Steels Inc. iz Ohia.

Kaksen pomen bi lahko imel ta pojav za države bivšega realsocialističnega bloka? O tem so pretekli teden razpravljali v britanskem Oxfordu na simpoziju, ki ga je pripravila agencija Job Ownership in katerega so poleg britanske vlade financno omogočila podjetja, ki so ze uresničila načrt za delničarstvo delavcev.

Oakeshott, angleški raziskovalec in direktor londonske agencije Job Ownership Limited, je na posvetu v Imoli orisal mehanizem tim. Employee Stock Ownership Plan (Načrt delničarstva odvisnih delavcev). Po tem načrtu podjetje ustanovi »trust« ali neke vrste zaupno upravo, ki v imenu delavcev odkupi delniški kapital. Razdelitev delnic med delavce se finansira z najetjem posojil ali s podjetniškim presežkom.

Ameriški kongres spodbuja te načrte z vrsto davčnih olajšav.

Mnogi tovrstni načrti so omogočili preprosto manjšinsko udeležbo delavcev pri glavnici, toda

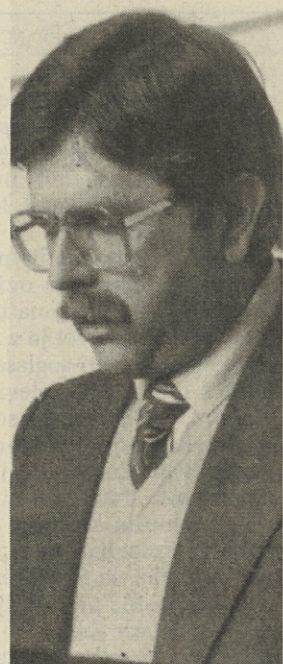
Lanski pretresi na italijanskem in na veliki večini svetovnih finančnih tržišč se odražajo tudi v obračunih skupnih investicijskih skladov. V prvi polovici leta je bilo zanimanje za sklade kar precejšnje. Rast vrednosti delnic na italijanski borzi in pričakovanje, da bodo zdrave EGS znizale obrestne mere je namreč vplivalo na rast italijanske borze in posredno tudi na vrednosti deležev skladov, predvsem tistih z večjo težo delnic. Skupna vrednost investicij v sklade je tako konec maja presegla 62 tisoč milijard

lir. Po neuspelem referendumu na Danskem se je povečala nestabilnost tržišč, z njo pa je upadlo zaupanje italijanskih varčevalcev v dolgoročne investicije, med katere sodijo tudi skladi.

Na donosnost italijanskih skladov je lani močno vplivalo razvrednotenje lire, ki se je posebej ugodno odrazilo pri skladih z visjim deležem investicij v tujini. Kljub slabim rezultatom italijanske borze so »italijanski« delniški skladi lani doživeli povprečno rast 3,4%, »mednarodni« delniški skladi pa 17,4%.

Kakšna naj bo začetna plača

V Uradnem listu je bil v ponedeljek objavljen popravek 11. člena zakonskega odloka o zaposlovanju, ki je stopil v veljavo 8. t.m. Člen zadeva t.m. začetno plačo (»salario d'ingresso«) za zaposlitev brezposelnih delavcev, s popravkom pa je pojasnjen status tistih, ki so brez dela ze več kot dve leti. Delodajalci, ki jih sprejemajo na delo za nedoločen čas, morajo v pogodbi predvideti plačo, ki prvo leto ne more biti nižja od 70, drugo leto pa od 80 odstotkov začetne plače ze zaposlene delavca.

Rado Andolšek

NAŠ POGOVOR / PREDSEDNIK KONZORCIJA GRADIS RADO ANDOLŠEK

V času suhih krav ostaja gradbenikom le adaptacija in restavriranje starega

Javna dela je paralizirala podkupninska afera, splošna gospodarska kriza pa ne daje upanja za hitro rešitev zastoja v gradbeništvu - Nelojalna konkurenca tudi iz Veneta

BORIS SIMONETA

Gospodarska recesija ni prizanesla niti gradbeni stroki. Uradni statistični podatki kažejo na nadpovprečno okrnitev poslovnih dejavnosti, na kar seveda učinkuje tudi skandal s podkupovanjem pri oddajanju javnih del.

V vrstah slovenskih obrtnikov iz trzase pokrajine je med najaktivnejšimi Rado Andolšek od Ferlugov, ki upravlja lastno gradbeno podjetje z osmimi delavci, obenem pa je predsednik gradbenega konzorcija Gradis. Na začetku razgovora nas je najprej zanimalo, kako se je lotil te dejavnosti.

»To je ze družinska tradicija. Ze moj nono je bil zidar, z gradbeništvom pa sta se ukvarjala tudi oče in brat. Otroška leta sem preživel takorekoč v malti, zidarska dela sem od mladih nog imel v krvi in tako je bila moja strokovna usmeritev takoj zaznamovana.«

Gradbeno področje je dokaj kompleksna in razvejana stroka. Vase podjetje opravlja vse posege ali je nujna specializacija?

»Moje podjetje izvaja izključno zidarska dela. Zato moram biti stalno v tesni povezavi z drugimi obrtniki, saj so njihovi posedi komplementarne narave. Ze za izkop temeljev moram poklicati obrtnika, ki upravlja bagerje. Ce namreč tehnični stroji niso polno izkoriščeni, se ta nalozba ne splaca.«

Gradbisci imate tako v mestu kr v okolici. Ali je kakšna razlika pri organizaciji dela?

»Prav gotovo je velika razlika. Rajsi sprejem del na Krasu, kjer so veliko manjši rezijski stroški in dovoz materiala cenejši. Grosist mi iz tovarne pripelje ves material neposredno na gradbišče, kjer ga nato razmestim, ce pa delam v mestu, moram gradbeni material, ki ga kupim v skladišču, z manjšim dostavnim vozilom voziti v več obrobkih, kar seveda končni izdelek podraži. Gradbišče v mestu je treba tudi ograditi, si zagotoviti in plačati parkirnice in se bi lahko naseval.«

Gradbeništvo preživlja precej težke čase, tako vsaj pravijo uradne statistike.

»Križa je dejansko najbolj zela večja podjetja, ki so odpustila veliko delavcev. To velja predvsem za tiste gradbenike, ki so ziveli od javnih del. Kot so pred kratkim ugotovili v Bologni na največjem sejnu gradbeništva, se je ta krizni proces začel v Milanu zaradi podkupnin in sedaj se siri v vsevppek. Pri nas se manjša dela se najdejo, predvsem razne adaptacije in restavratorski gradbeni posegi. Ljudje se v glavnem opredeljujejo za adaptacijo starejših stanovanj, kar pomeni, da na skupni strošek in ceno gradbenih storitev v visini kar 90 odstotkov vplivajo izdatki za delovno silo, medtem ko na material odpade le 10 odstotkov. Prav zato nam delajo nelojalno konkurenco podjetja iz bolj oddaljenih pokrajin.

Do pred nekaj leti so prevladovali Furlani, zdaj pa prihajajo gradbeniki iz Veneta, ki se občasno poslužujejo kmečkih zavarovancev (na crno) in tako se njihov strošek za osebe zniža celo na 60 odstotkov. Na takih osnovah lahko ponudijo konkurenčne cene, ceprav je kvaliteta njihovih storitev marsikdaj vprašljiva.«

Kakšne so možnosti pridobivanja podpov iz javnih skladov?

»Dežela ze nekaj let ne zagotavlja ponovnega finansiranja zakona, kar predvideva podporo 40 milijonov lir za gradnjo prvega stanovanja manj premožnim posilcem. To se seveda precej obcuti, kar velja predvsem za mlade pare, ki si ustvarjajo družino. Predvideno je tudi delno kritje stroškov za energetske varčevanje. Tu mislim na toplotno izolacijo stanovanj, na instalacijo posebnih grelcev za centralno ogrevanje, pa na gretje vode s sončnimi panoji in se kaj. Svojcas lastniki novih zgradb niso plačevali davka ILOR, to olajšavo pa so sedaj ukinili. Tudi možnost javnega kreditiranja je usahnula, tako da morajo zasebniki iskati posojilo pri banknih zavodih, ki obrestno mero seveda prosto oblikujejo.«

Vi ste predsednik gradbenega konzorcija Gradis. Za kakšno pravno-proizvodno strukturo pravzaprav gre?

»V zadruhi je povezan 22 obrtnikov, članov Slovenskega deželne

gospodarskega združenja, ki delamo v gradbenem sektorju. Zagotavljamo celovito pahljaco gradbenih storitev, od splošnih zidarskih del pa do bolj specializiranih posegov in celo do urejanja zelenih površin. Gradis je tista nadgradnja, ki nam omogoča udeležbo na javnih dražbah.«

Kakšne so po vašem mnenju perspektive v gradbenem sektorju?

»Sprico splošne gospodarske krize krozi vedno manj svežega denarja in v srednjeročnem obdobju ni pričakovati razcveta novih gradenj. Adaptacij in restavratorskih posegov na starejših stavbah bi lahko bilo obcutno več, ce bi premostili pregrado, ki jo postavlja zakon o pravičnih stanarinah, saj bistveno vpliva na tržno ponudbo in nenaseljenost tolikih stanovanj je prav posledica tega. Mislim, da bi morali imeti lastniki možnost, da oddajajo stanovanja v najem po pravični tržni ceni. Tako bi se skokovito povečalo tudi povpraševanje po gradbenih adaptacijah, predvsem pa ne bi bilo več tako obcutnega urbanističnega pritiska in novih gradenj na Krasu, saj bi lahko v srediscu Trsta preuredili zunanjo oziroma notranjo podobo in stanovanjsko usposobili nič koliko poslopj, ki jih je cr posteno načel zob casa.

Trenutna raven gradbenih posegov je vsekakor zadovoljiva, velika neizkoriščena možnost pa je v arhitekturni revalorizaciji zgodovinskih naselitvenih jeder, kakršno je trzasko.«

OXFORD / SIMPOZIJ O PARTICIPACIJI

Leta 2000 v znamenju delavca - kapitalista?

Pri iskanju novega modela so najdlje v ZDA

JOHN EARLE

IMOLA - Imola v Emiliji je italijansko mesto z najgostejšo »poseljenostjo« z zadruhami: od 80 tisoč prebivalcev jih je kar 36.643 včlanjenih v zadruge. Po ocenah ustvarijo zadružna podjetja, ki delujejo v prav vseh ekonomskih sektorjih, več kot polovico lokalnega kosmatega proizvoda. V tem casu recesije pa podatki dokazujejo, da zadruge iz Imole klujujejo bolje kot mnoga kapitalna podjetja.

Nedavno bil v Imoli posvet, na katerem so skušali ugotoviti, ali bi bilo koristno to izkušnjo - predvsem v industriji - uporabiti tudi v drugih okoljih. Benito Benati, eden od vodilnih pri zadruzi SACMI - sicer svetovnem liderju na področju naprav za keramično industrijo - je z analizo izkušenj iz preteklosti in sedanjih razmer gladko odgovoril, da to ni mogoče. Zadružni instrument je namreč po njegovih besedah zlasti v industriji pojav dobre, ki je dokončno za nami.

Pac pa lahko izkušnja Imole po njegovem mnenju veliko prispeva k razpravi o participaciji, o kateri tacas govorijo po vsem svetu. »Prepričan sem,« je izjavil Benati, »da bo v letih 2000 prevladujoč prav problem udeležbe delavcev pri kapitalu, pri upravljanju in profitih podjetij, v katerih delajo.«

Država, kjer je ta razprava privedla do najbolj konkretnih rezultatov, so vsekakor ZDA. Robert

FINANČNO TRŽIŠČE / SKUPNI INVESTICIJSKI SKLADI

Dokaj ugodna lanska gibanja naj bi se po uvedbi pomembnih zakonodajnih novosti letos še okrepila

Lanski pretresi na italijanskem in na veliki večini svetovnih finančnih tržišč se odražajo tudi v obračunih skupnih investicijskih skladov. V prvi polovici leta je bilo zanimanje za sklade kar precejšnje. Rast vrednosti delnic na italijanski borzi in pričakovanje, da bodo zdrave EGS znizale obrestne mere je namreč vplivalo na rast italijanske borze in posredno tudi na vrednosti deležev skladov, predvsem tistih z večjo težo delnic. Skupna vrednost investicij v sklade je tako konec maja presegla 62 tisoč milijard

lir. Po neuspelem referendumu na Danskem se je povečala nestabilnost tržišč, z njo pa je upadlo zaupanje italijanskih varčevalcev v dolgoročne investicije, med katere sodijo tudi skladi.

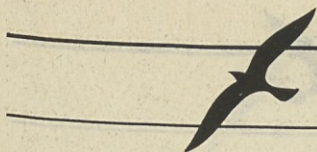
Na donosnost italijanskih skladov je lani močno vplivalo razvrednotenje lire, ki se je posebej ugodno odrazilo pri skladih z visjim deležem investicij v tujini. Kljub slabim rezultatom italijanske borze so »italijanski« delniški skladi lani doživeli povprečno rast 3,4%, »mednarodni« delniški skladi pa 17,4%.

Povprečen rezultat »italijanskih« skladov je bil prav tako 3,4%, mešanih »mednarodnih« pa je rahlo presežek 18%. Podobno je bilo tudi pri obvezniških skladih, kjer so mednarodno usmerjeni v enem letu v povprečju zrasli za kar 19,8%, »italijanski« pa za približno 10,5%.

V začetku leta 1992 je stopil v veljavo tim. zakon o družbah SIM (Società di investimento mobiliare), ki ureja trgovanje z vrednostnimi papirji in se dotika tudi upravljanja in same prodaje skladov. S spreje-

mom direktiv EGS se je povečala operativnost skladov, rimska vlada pa je lani končno sprejela tudi odredbo, ki omogoča ustanavljanje posebnih investicijskih družb za vlaganje v vrednostne papirje (SICAV).

Vse te novosti, ki so sicer le delno zazivele, pomenijo prispevek za normalizacijo italijanskega finančnega tržišča, vendar manjka se najvažnejši člen, pokojninski skladi, do katerih naj bi prišlo letos in brez katerih si je le težko zamisliti privatizacijo državnih podjetij. (-OK)

MENJALNIŠKI TEČAJI

12. januar 1993

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka Avtohisa Ljubljana*	61,45 62,00	62,45 62,60	8,70 8,70	8,85 8,83	6,15 6,30	6,70 6,68
Banka Vipra Nova Gorica	61,80	62,43	8,51	8,79	6,53	6,70
Bela vrtnica*	61,60	62,70	8,70	8,95	6,30	6,80
Bobr Fuzine	61,70	62,30	8,70	8,88	6,60	6,90
Bobr Trzin	61,70	62,30	8,70	8,88	6,60	6,90
Brdar Koper	61,60	62,20	8,61	8,80	6,43	6,68
BTC terminal Sezana*	61,70	62,50	8,70	8,85	6,30	6,70
BTC d.d. Ljubljana	61,20	61,59	8,65	8,85	6,30	6,70
Burin Moste	61,90	62,60	8,60	8,85	6,30	6,60
Burin Center	62,00	62,55	8,60	8,85	6,30	6,60
Come 2 Us*	62,00	62,80	8,60	8,80	6,40	6,80
Creditanstalt - Nova banka	61,40	62,40	8,70	8,90	6,20	6,80
Dom na trgu	62,20	62,49	8,76	8,82	6,15	6,70
Dom - Kaffe Domžale*	61,70	62,20	8,76	8,88	6,70	6,85
Emona Globtour	61,35	62,75	8,68	8,92	6,20	6,75
Eros Ljubljana*	61,90	62,35	8,75	8,90	6,55	6,70
Eros Kranj-Stari Mayr*	61,90	62,40	8,75	8,90	6,55	6,70
Euroservis Sezana	62,00	62,30	8,70	8,80	6,50	6,64
Euroturs international*	61,80	62,70	8,75	8,89	6,50	6,90
Feniks d.o.o.*	61,65	62,20	8,64	8,81	6,40	6,70
Fiba Koper	61,66	62,20	8,60	8,76	6,38	6,60
Firadas Idrija	61,90	62,70	8,70	8,90	6,30	6,65
Golfturist	61,75	62,60	8,70	8,89	6,35	6,90
Hida*	62,00	62,20	8,73	8,80	6,40	6,70
Hipotekarna banka Koper*	61,55	62,50	8,60	8,88	6,40	6,80
Hram Rožice Mengeš	62,00	62,30	8,70	8,90	6,10	6,90
Hranilno kreditna služba	61,85	62,60	8,67	8,83	6,32	6,85
Ilirika Ilirska Bistrica	61,20	62,35	8,55	8,73	6,30	6,61
Ilirika Slovenj Gradec	61,70	62,35	8,71	8,83	6,11	6,22
Ilirika Postojna	61,70	62,35	8,66	8,75	6,31	6,65
Ilirika Sezana	62,01	62,29	8,70	8,80	6,51	6,65
Invest Skofja Loka	61,60	62,40	8,71	8,89	6,25	6,80
Italdesign Nova Gorica*	61,80	62,40	8,62	8,80	6,57	6,65
Klub Slovenijales	61,90	62,50	8,70	8,90	6,50	6,80
Komercialna banka Triglav	61,54	62,60	8,65	8,86	6,30	6,70
Kompas Hertz Celje*	61,90	62,40	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Velenje*	61,90	62,40	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Idrija*	61,90	62,40	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Tolmin*	61,90	62,40	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Novo Mesto*	61,90	62,40	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Krško*	61,90	62,40	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Bled*	61,90	62,40	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Fintrade	61,80	62,29	8,70	8,89	6,40	6,89
Kompas Holidays*	61,85	62,60	8,70	8,85	6,35	6,80
Libertas Koper*	61,60	62,20	8,66	8,80	6,48	6,68
Ljubljanska banka d.d.	61,35	62,85	8,67	8,93	6,43	6,86
LB Banka Zasavje Trbovlje	61,40	62,50	8,73	8,88	6,55	6,90
LB Dolenjska banka N.M.	61,50	62,50	8,65	8,85	6,38	6,80
LB Komer. banka N.G. d.d.*	61,06	62,55	8,57	8,96	6,32	6,72
LB Kreditna banka MB d.d.*	61,20	62,45	8,69	8,87	6,45	6,97
LB Splošna banka Celje	62,00	62,80	8,70	8,87	6,70	6,95
LB Splošna banka Koper*	61,03	62,37	8,54	8,73	6,40	6,69
MA - VIR	61,70	62,40	8,65	8,88	6,40	6,85
Media*	62,00	62,50	8,70	8,80	6,50	6,75
Petrol*	62,00	62,40	8,65	8,80	6,40	6,80
Posna banka Slovenije*	61,25	62,35	8,40	8,84	6,00	6,55
Probanka Maribor	61,25	62,50	8,68	8,83	6,60	6,90
Publikum Ljubljana	62,00	62,25	8,75	8,92	6,50	6,89
Publikum Celje	61,90	62,20	8,72	8,82	6,40	6,79
Publikum Dobova	61,60	62,59	8,52	8,85	6,35	6,85
Publikum Kostanjevica	61,60	62,59	8,52	8,85	6,35	6,85
Publikum Krško	61,60	62,25	8,52	8,85	6,35	6,85
Publikum Maribor	61,86	62,13	8,74	8,80	6,30	7,09
Publikum Metlika	62,00	62,50	8,60	8,80	6,30	6,70
Publikum Mozirje	61,50	62,29	8,70	8,89	6,30	6,80
Publikum Novo Mesto	61,80	62,50	8,65	8,80	6,20	6,75
Publikum Piran	61,50	62,20	8,56	8,70	6,30	6,80
Publikum Ptuj	61,50	62,30	8,72	8,82	6,20	6,60
Publikum Sevnica	61,70	62,50	8,55	8,85	6,45	6,79
Publikum Sentilj	61,86	62,13	8,73	8,82	6,30	6,85
Publikum Šentjur pri Celju	62,00	62,49	8,65	8,80	6,40	6,90
Publikum Trebnje	61,55	62,42	8,55	8,85	6,40	6,90
Publikum Zagorje	61,90	62,39	8,69	8,80	6,50	6,89
Publikum Zalec	61,90	62,25	8,69	8,81	6,40	6,79
Roja	62,10	62,50	8,75	8,85	6,35	6,70
Shalaby Koper	61,62	62,30	8,60	8,80	6,33	6,68
Simotisk*	61,70	62,50	8,70	8,85	6,80	6,90
SKB banka d.d. Ljubljana**	61,80	61,82	8,78	8,78	6,36	6,61
Slovenijaturist	62,00	62,40	8,72	8,82	6,50	6,70
Slovenska Investicijska banka*	61,70	62,30	8,60	8,85	6,40	6,80
SI.hranilnica in posojilnica	62,00	62,50	8,70	8,85	6,40	6,80
SKB d.d. Ljubljana	61,95	62,70	8,67	8,83	6,32	6,86
Sonce	62,00	62,60	8,75	8,90	6,40	6,84
Štajerska banka obrti in podj.	61,60	62,40	8,69	8,84	6,40	6,95
Tartarus Postojna	61,46	62,38	8,63	8,76	6,23	6,64
Tentours Domžale	61,75	62,35	8,60	8,85	6,30	6,80
Tori*	62,00	62,50	8,70	8,88	6,20	6,80
Tourist Service Portorož	61,60	62,30	8,60	8,77	6,35	6,80
Trias*	62,00	62,50	8,70	8,83	—	6,75
Upimo	62,05	62,25	8,75	8,85	6,50	6,70
Valuta*	61,90	62,30	8,73	8,88	6,50	6,90
Wilfan Kranj	62,10	62,40	8,77	8,85	6,30	6,70

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA

Pokrita tržnica Ljubljana
ISCEMO NOVE SODELAVCE
Pisne prijave z življenjepisom posljite na naslov:
HIDA TRADE FINANCE, Kozeljeva 6, Ljubljana

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 8 z dne 12. januarja — Tečaji veljajo od 13. 1. 1993 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	67,0078	67,2094	67,4110
Avstrija	040	šiling	100	867,5544	870,1649	872,7754
Belgija	056	frank	100	296,4897	297,3818	298,2739
Kanada	124	dolar	1	77,8491	78,0384	78,3177
Danska	208	krona	100	1581,0342	1585,7916	1590,5490
Finska	246	marka	100	1830,0929	1835,5997	1841,1065
Francija	250	frank	100	1798,3501	1803,7614	1809,1727
Nemčija	280	marka	100	6104,3792	6122,7474	6141,1156
Grčija	300	drahma	100	—	45,8410	45,9785
Irska	372	funt	1	—	161,7018	162,1869
Italija	380	lira	100	6,6995	6,7197	6,7399
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	12,0000	—
Japonska	392	jen	100	79,4179	79,6569	79,9959
Nizozemska	528	gulden	100	5429,8452	5446,1838	5462,5224
Norveška	578	krona	100	1429,0352	1433,3352	1437,6352
Portugalska	620	escudo	100	68,2469	68,4523	68,6577
Švedska	752	krona	100	1317,3250	1321,2889	1325,2528
Švica	756	frank	100	6675,7491	6695,8366	6715,9241
Velika Britanija	826	funt sterling	1	154,6239	155,0892	155,5545
ZDA	840	dolar	1	99,3793	99,6783	99,9773
Evropska Skupnost	955	ECU	1	120,1647	120,5263	120,8879
Španija	995	peseta	100	86,0107	86,2695	86,5283

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 13. JANUARJA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA 1993:					1.000.000	590,011	604,450	1.194,461
62	61,2275	118,0021%	120,8900%	119,4462%	100,000	59,001	60,445	119,446

Od 31.12. 1992 Banka Slovenije ne bo več objavljala podatkov za blagajniške zapise z dospelostjo 10.12.1992. Znesek za izplačilo teh zapisov je do 10.12.1995 enak znesku na dan 31.12.1992

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

12. JANUAR 1993	v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Bela vrtnica	7,00	12,00
Banka Zasavje	10,00	16,00
Hida*	9,00	12,00
Hipotekarna banka Koper	7,00	11,00
Kompas Fintrade	9,00	12,90
Kreditna banka Maribor	9,00	13,00
LB Dolenjska banka	8,00	12,00
Slovenijaturist	8,00	11,50
Tentours Domžale	10,00	15,00
Tori	8,00	14,00
Upimo	10,00	12,95

Tečaj velja danes:*

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

12. JANUAR 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1455,00	1475,00
nemška marka	895,00	910,00
francoski frank	261,00	270,00
holandski gulden	790,00	815,00
belgijski frank	43,10	45,00
funt sterling	2245,00	2320,00
irski sterling	2340,00	2415,00
danska krona	230,00	237,00
grška dragma	6,25	7,00
kanadski dolar	1135,00	1170,00
japonski jen	11,50	12,20
švicarski frank	975,00	1005,00
avstrijski šiling	126,50	131,00
norveška krona	208,00	214,00
švedska krona	195,50	202,00
portugalski escudo	9,30	10,35
španska pezeta	12,25	13,10
avstralski dolar	975,00	1010,00
madžarski forint	11,00	15,50
slovenski tolar	14,50	15,00
hrvaški dinar	1,20	2,00

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

12. JANUAR 1993			
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pilberk	10,00	11,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,70	11,70
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,50	11,50
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,70	11,70
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,00	11,80
Italija	Kmečka banka Gorica	14,50	14,90
Italija	Tržaška kreditna banka	14,50	15,00

DEVIZNI TRG BEOGRAD

11. JANUAR 1993	ZA DEVIZE				
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6457,2393	6476,6693	6496,0993
Francija	frank	100	13369,3600	13409,5880	13449,8170
Nemčija	marka	100	45428,2080	45564,9030	45701,5980
Italija	lira	100	49,0006	49,1480	49,2954
Švica	frank	100	49763,6300	49913,3710	50063,1110
ZDA	dolar	1	747,7500	750,0000	752,2500
V.Britanija	funt	1	1141,0639	1144,4974	1147,9309

NOVICE

Arabska liga zahteva sankcije proti Izraelu

KAIRO - Zunanji ministri arabskih držav so na zasedanju Arabske lige v Kairu zahtevali od VS OZN, naj uvede sankcije proti Izraelu, če ne bo dovolil vrnitve 415 izgnanih Palestincev. PLO pa je sporočila, da bo zaustavila mirovna pogajanja z Izraelom, dokler ta ne bo izpolnil zahtev resolucije Varnostnega Sveta OZN, ki zahteva vrnitev izgnancev. (Reuters)

Izpustili voditelja hindujskih nacionalistov

NEW DELHI - Včeraj so izpustili iz zapora voditelja hindujske nacionalistične stranke Janata Bharayita Advanija. Po prihodu iz zapora je izjavil, da njegova stranka ni usmerjena proti muslimanom, zavzema pa se za kulturni nacionalizem hindujscev, kar bi morale upoštevati tudi državne oblasti, saj je kar 82 odstotkov indijskega prebivalstva hindujske vere. Advanija so pripili v začetku decembra, ko so hindujski nacionalisti porušili mosejo v Ajodiji v zvezni državi Utar Prades. (Reuters)

Ponovno vzpostavljena arktična zveza

OSLO - V norveškem mestu Kirkenes so zunanji ministri Rusije, Norveške, Švedske in Finske podpisali sporazum o obnovitvi arktične zveze oziroma tako imenovanega Sveta Barentsove regije. To naj bi predvsem oživilo gospodarsko sodelovanje na tem področju, veliko pozornost pa sporazum posveča tudi ekološkim vprašanjem. Pri podpisu sporazuma so bili navzoči tudi predstavniki Islandije, Danske in Evropske komisije. Predstavniki ekoloških organizacij kritizirali sporazum, češ da zastopa predvsem gospodarske interese podpisnic. (STA)

Tadžiški vdor v Kirgistan

MOSKVA - Oborožene enote tadžiških muslimanskih sil so vdrlle v Kirgistan. Pri tem so ubili tri ljudi, osemnajst pa so jih zadržali kot talce. Kirgisko notranje ministrstvo je ukazalo povečano stopnjo bojne pripravljenosti. Opazovalci dogodka povezujejo z državljansko vojno v Kirgistanu, kjer poteka državljanska vojna med prokomunističnimi vladnimi četami in islamsko opozicijo. (STA)

Clintonove težave s Cerkvijo

WASHINGTON - Novi ameriski predsednik Bill Clinton bo imel, po vsem sodeč, močnega nasprotnika v katoliški cerkvi. Washingtonski kardinal James Hickey je namreč na seji ameriške škofovske konference izjavil, da ni primerno, da bi Cerkev podpirala politiko novega predsednika. Clinton se med drugim zavzema za pravico do abortusa in za liberalnejšo politiko do homoseksualcev. (STA)

Bombni napad na jugu Libanona

BEIRUT - Bomba, ki je bila namenjena izraelski vojski patrolji, je v mestu Kfar Houen na jugu Libanona ranila nekaj civilistov. Odgovornost za bombni napad je prevzela proiranska šiitska milica Hesbolah. Gverilci so v zadnjem času zmanjšali število bombnih napadov na izraelske enote, saj hočejo, da bi bila pozornost svetovne javnosti usmerjena na 415 Palestincev, ki jih je Izrael izgnal na jug Libanona. (Reuters)

Sporazum somalskih frakcij

MOGADIS - Predstavniki somalskih frakcij so se sporazumeli o mirovni konferenci, na kateri naj bi oblikovali nacrt notranje ureditve Somalije. Opazovalci navajajo, da so bili predstavniki rivalskih frakcij pod pritiskom predstavnikov OZN. Generalni sekretar OZN Butros Gali upa, da ta sporazum pomeni začetek konca državljanske vojne. (Reuters)

IRAK / VPADI V KUVAJT

Sadam Husein nagaja naprej...

VS ZN zagrožil z ukrepi, če bo Irak še naprej kršil njegove resolucije

KUVAJT - Kljub grozjam z mednarodnim vojskim kaznovanjem so irske čete v torek že tretjič vdrle na kuvajtsko ozemlje. Vojaški opazovalci Združenih narodov so ob devetih dopoldne opazili približno 150 civilno oblečenih Irancov, ki so vkorakali na kuvajtsko ozemlje tam, kjer so imeli Iranci med zalivsko vojno svoja vojaška oporišča. Ker vojaški opazovalci ne smejo ukrepati, so lahko spet samo nemarno opazovali irsko odnasanje orožja in nevojasko opreme, čeprav Bagdad Združenim narodov ni zaprosil za dovoljenje.

Z vpadi na kuvajtsko ozemlje Irak nadaljuje izzi-

vanje predvsem Združenih držav Amerike, ki zamenjuje vladno administracijo. V upanju, da si odhajajoči predsednik Bush ne bo upal ukrepati, je Irak konec decembra preletaval območja, ki so mu jih posebej prepovedale resolucije VS ZN. Tudi po sestrelitvi irskega vojaškega letala Bagdad ni nehal z nagajati, saj je na meji območja južno od 36. vzporednika, prepovedanega za polete, postavil protiletalske rakete. Tudi na severu Iraka, kjer skuša Zahod zascititi Kurde, Bagdad z bombami in zaseganjem konvojov na vse načine nagaja Amerikanom in Združenim narodom.

Irski general Amir Ra-

sid, direktor uprave za vojaško industrijo, je izjavil, da ima danes Irak večjo letalsko moč kot pred napadom tridesetih držav pod vodstvom ZDA januarja 1991. Iraske zračne sile so dobile ukaz, naj nadaljujejo s svojim delovanjem na celotnem ozemlju države, vključno z območji južno od 36. vzporednika.

Zaradi irskih akcij se je v noči med ponedeljkom in tokom sestal Varnostni svet ZN in zahteval, naj Irak takoj vrne orožje in opremo, ki ju je zasegel na kuvajtskem ozemlju. V nasprotnem primeru bo Bagdad cutil »resne posledice«, so sporočili s seveda Združenih narodov v New Yorku. (Reuters, STA)

Kemično industrijo bo strogo nadzorovala komisija ZN

LONDON - Predstavniki večine svetovnih držav danes v Parizu podpisujejo konvencijo Združenih narodov o nadzoru nad proizvodnjo kemičnega orožja; podpisale je ne bodo le arabske države, ki trdijo, da so zaskrbljene zaradi domnevnega izraelskega jedrskega orožja. Konvencija predvideva strog nadzor vseh proizvajalcev kemičnih snovi in redno izdelovanje letnih poročil, izvajanje sporazuma pa bo nadzorovala nova mednarodna komisija,

ki jo bodo ustanovili posebej v ta namen. Konvencija zajema vse strupene kemične snovi in snovi, ki so potrebne za njihovo proizvodnjo. Na seznamu omenjene nove mednarodne komisije se bo znašlo stiriinajst skupin strupenih snovi in devetindvajset posameznih kemikalij. Vse omenjene snovi so razdeljene v tri kategorije glede na to, ali se uporabljajo v miroljubne namene, za izdelovanje kemičnega orožja ali imajo dvojno funkcijo. Sesta-

vljalcem konvencije so imeli največ težav zato, ker veliko snovi, ki so se znašle na seznamu prepovedi, zdaj industrija uporablja v proizvodnji plastike, kemičnih gnojil in zdravil. Tak je med drugim metilamin, plin, ki ga je prepovedano proizvajati in prodajati, uporabljajo pa ga tudi kot eno od sestavin pri izdelavi zdravil proti raku. Tudi fosgen, ena prvih snovi, ki so jih uporabljali za izdelovanje bojnih strupov, se uporablja na več področjih. (Reuters)

RUSIJA / BOJ Z OPOZICIJO

Diplomatski slalom zaradi vojne v BiH

Ruski nacionalisti očitajo Moskvi paktiranje z Zahodom

ALEKSANDER S. TEREHIN

MOSKVA - Zunanje ministrstvo Ruske federacije vztrajno zavrača možnost vojaškega posredovanja v BiH. Moskva meni, da je ze nadaljevanje pogajanj v Zenevi uspeh in da je preboj mogoč samo s pogajanjem. Uradna politika kljub ostrim kritikam »narodno-domoljubne opozicije«, češ da je izdala slovanske brate, signalizira, da vsa politična sredstva se niso izčrpana.

Predstavniki zunanjega ministrstva je med drugim dodal, da ruski diplomati vsak dan vsaj telefonsko vzdržujejo stike zdaj s to zdaj z ono stranko v bosansko-hercegovskem sporu. Ob nezmanjsani ofenzivi opozicije, češ da je Moskva s pridružitvijo mednarodnim sankcijam proti Srbiji izdala tradicionalne zavetnike in lastne nacionalne interese na Balkanu, pa zunanje ministrstvo poudarja, da se uradno stališče do ZRJ ni bistveno spremenilo.

Minister Kozirjev, ki se mudi na turneji po Skandinaviji meni, da je politično-pogajalska naravnost trojke Gali-Owen-Vance najbolj realistična, kajti vse strani

potiska v enako neugoden položaj. Prepričan je, da se je Moskvi doslej posrečilo vse sprte strani prepričati, naj nihče ne racuna na nasilno zmago. Hkrati naj bi zlasti Muslimanom dopovedali, da ukinitve embarga na pošiljke orožja ne pride v poštev in da nobena tuja

vojska ne bo reševala njihovih težav. Ruska politika je vendarle nadvse previdna, ko gre za islamsko stran. Tako je nekdanji vrhovni sovet SZ svaril pred vojskim posredovanjem v Iraku, češ da bo sovjetska soudeležba prizadela muslimane iz SZ. Na podobno karto igra opo-

zicija v ruskem parlamentu tudi danes.

Rusija je do zadnjega upala v Paničevu zmago, po Milosevičevi zmagi pa skuša razočaranje prikriti z novim upanjem, da bo prišlo do nenadnega preobrata.

Ceprav ruski diplomati zatirajo, da je prezgodaj govoriti, »kako bo Rusija glasovala v VS ZN«, pa je to vprašanje povsem na mestu. Opozicija v ruskem parlamentu je pred iztekom lanskega leta sprejela poseben sklep, naj se država pri glasovanju o vojski intervenciji v VS ZN zateče k pravici veta. Kozirjev takšno možnost vnaprej zavrača kot poraz ruske diplomacije.

Z zasedanjem ruskega parlamenta je pričakovati tudi novo ofenzivo povečanih pritiskov na celotno zunanjo politiko Borisa Jelcina. Opozicija trdovzno demonstracijo prosrbskih čustev in ultraprijatelstva izrablja zlasti kot poligon notranjega boja za oblast.

Samo naivni verjamejo, da bo Jelcin ob očitnih popuščanjih dosežen mednarodni ugled zrtvoval za »slovansko-pravoslavno« bratstvo z Beogradom. Ponašanje Andreja Kozirjeva, da so vse strani vpletene in odgovorne za konflikt v Bosni, pa dopuša misel, da zeli Moskva prav s tem prikriti »antisrbsko« naravnost nove resolucije, za katero bo v VS ali glasovala ali se glasovanja vzdrla.

EVROPSKA SKUPNOST

Združena Evropa drago plačuje združitev Nemčije

DRAGO BUVAČ

lo, da bo sla ES v denarni unijo po »dveh tirih«.

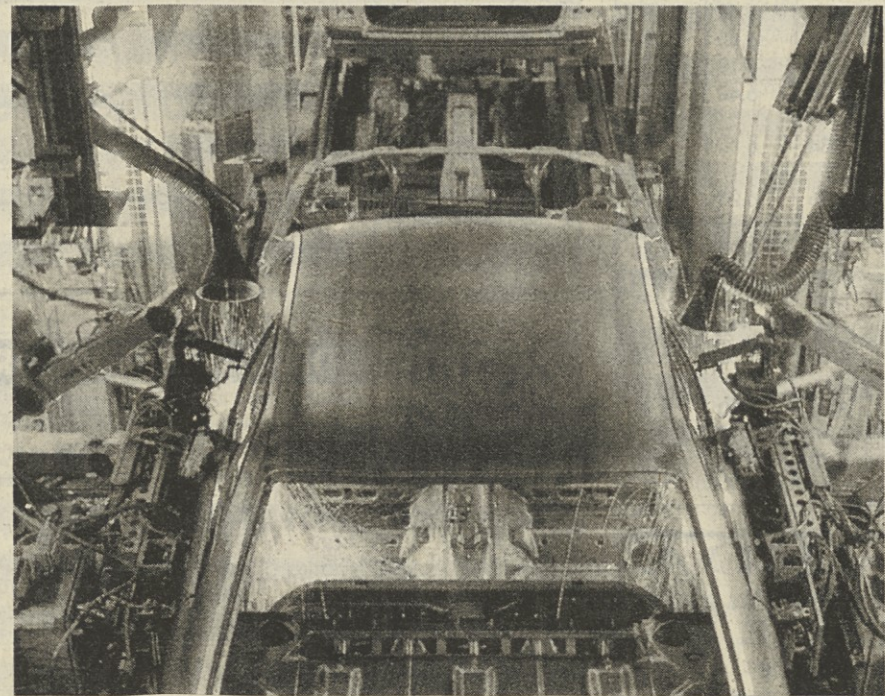
V skladu z Delorsovim programom naj bi bila prva etapa prehoda k enotni denarni uniji zaokrožena do leta 1994. V tem obdobju pričakujejo stabilizacijo deviznih tečajev vseh članic ES (z izjemo Grčije in Portugalske ter s »svobodnim izborom« Velike Britanije, zdaj pa tudi Danske). Takrat naj bi bil ustanovljen tudi Evropski monetarni institut, ki bi spremljal monetarno

in fiskalno politiko. To naj bi bila politika »konvergenca«, usklajevanja deviznih tečajev finančne politike. Ko pa bo vse to doseženo, naj bi bila v tretji etapi leta 1997, najpozneje do leta 1999, ustanovljena tudi Evropska centralna banka.

V tem programu velja spet posvetiti pozornost kriterijem za uvajanje euja. Vsaka država, ki bi se vključila, bi morala vzdrževati nizko stopnjo inflacije. Tekoči prora-

cunski deficit ne bi smel preseči treh odstotkov bruto nacionalnega proizvoda, skupni državni dolg pa ne več kot 60 odstotkov. Obrestna mera prav tako ne bi smela biti več kot dva odstotka nad tremi državami z »najdražjim denarjem«. In končno, nacionalna valuta bi morala biti dolgoročno stabilna, brez devalvacije do preostalih valut v sistemu.

Ce primerjamo te kriterije s tistimi, ki zdaj veljajo med članicami ES,

je težko pričakovati, da bi jih posamezne države lahko izplonile. Tega ne bo zmogla Grčija, kjer močno naraščajo cene in je državni dolg visok.

Tudi Italija ima velik državni dolg in malo možnosti, da bi ga v predvidenem roku spravila na »evropsko raven«.

Celo Belgija, katere gospodarstvu je slo v zadnjih letih dobro, je obremenjena z velikimi državnimi dolgovi. Zato lahko pričakujemo, da bo v prihodnje sleherni nacionalno gospodarstvo - pod bremenom recesije in brezposelnosti - v gospodarski politiki dalo prednost reševanju svojih nacionalnih ciljev, in ne prilagajanju enotni denarni politiki.

Največ problemov pa izziva tisto gospodarstvo, od katerega bi bilo to najmanj pričakovati. Nemcija je po združitvi vstopila v fazo taksne gospodarske politike, ki izziva precej kritik njenih partnerjev v ES. Marka se sicer dobro drži (čeprav v zadnjem času izgublja v primerjavi z ameriškim dolarjem). Znotraj evropskega denarnega sistema velja njeno moč pripisati tudi drugim okoliščinam. Cene naraščajo hitreje kot v večini razvitih članic ES.

To pripisujejo velikim »stroškom združitve«, ki so presegli pričakovanja in politične obljube (za nekaj sto milijard nemških mark na leto). Zaradi tega naraščajo davki in državni deficit, ki spodbujata inflacijo. V takšnih razmerah Bundesbank ohranja močno marko z visokimi obres-

tnimi stopnjami.

Prav nemške obrestne mere so jabolko spora med evropsko dvanajsterico. Nemcija namreč s tem privlači tuji kapital in z njim poravnava stroške združitve.

To pomeni, da nemsko združitve plačuje ES. Če kapital odteka v Nemcijo, potem ga drugod ni. Poleg tega morajo tudi druge članice ES ohranjati visoke obrestne mere (zdaj so francoske za okoli dva odstotka višje od nemških), da se jim ne bi odvil ves kapital. Drag denar otežuje ozivljanje gospodarstev, investicije so predrage. Recesija se prenaša v vse države dvanajsterice, nanjo pa se vežejo nevarni politično-socialni naboj rastoče brezposelnosti.

Ceprav bi kritiki s podrobno analizo lahko marsikaj oporekali, ostaja dejstvo, da bi posameznim nacionalnim gospodarstvom bolj ustrezalo, da bi vodile samostojnejšo gospodarsko politiko in ne bi bile navezane na močno nemško marko. Če bo prevladal nacionalni interes, bo konec programa enotne denarne politike, s tem pa tudi vseh ambicij Evropske unije.

Naj bo to videti se tako nenavadno, a prav najmočnejša valuta ES, nemška marka, je najnevarnejši izziv za uvedbo enotne valute. Če Nemcija ne bo spremenila svoje gospodarske politike in presla iz recesije v hitro gospodarsko ekspanzijo, utegnemo biti priče ne samo hudim valutnim pretresom, ampak tudi razpadu skupnosti.

ISTRA / POBUDA DEMOKRATSKEGA SABORA

Istrski Italijani zahtevajo nacionalno enotno Istro

Najprej zahtevajo svoje premoženje - zavračajo odškodnino

GORAN MORAVEČEK

REKA - Italijanska manjšina ni zadovoljna s svojim položajem, odkar sta Slovenija in Hrvaška postali samostojni državi. Italijani sicer ne postavljajo pod vprašaj državni mej, prepričani pa so, da te na področju Istre ne smejo razkosati njihovega nacionalnega korpusa. Zato je italijanska unija pripravila svoj predlog, ki ga bo poslala vladam Italije, Slovenije in Hrvaške, v katerem naj bi oblastem v teh državah nakazala, kakšen odnos naj bi v prihodnje zavzele do Osimskih sporazumov.

Pravice iz teh sporazumov namreč po njihovem mnenju niso bile nikoli uresničene, posebej se Italijani v nekdanji SFRJ niso smeli ukvarjati s podjetnostvom. Zato je manjšina postajala vse bolj siromašna, Istrani pa so se množično preseljevali v Italijo.

Tako se je baje iz prostora nekdanje Jugoslavije izselilo celo 350.000 ljudi. Eksodus postaja vse bolj osrednja tema v Istri, ki hitro spreminja svojo politično podobo.

V eni od osmih zahtev, ki jih nameravajo poslati v Rim, Ljubljano in Zagreb, istrski Italijani zahtevajo, da njihova nacionalna skupnost postane naslednica družbenih dobrin, ki so jim bile po letu 1945 odvzete. Za Hrvaško

to utegne biti se posebej neprijetna tema, saj je večji del Istre v njenem sestavu, prav tako tudi Reka, otoki in Dalmacija. Italija je z jugoslavijo sklenila več sporazumov, po katerih bi morala nekdanja država izplačati približno 110 milijonov ameriških dolarjev za zaplenjene hiše. Za to plačilo se se ni so dogovorili, za približno 40.000 ljudi, ki so v Italiji vložili zahteve za odškodnino, pa se je položaj zapletel potem, ko sta nastali dve novi državi.

Prav ta premolčani problem je onemogočil naseljenost notranjosti Istre in njeno gospodarsko oživitve. Resko staro mesto je bilo zato zavrženo z zemljo, Plomin, Gračišče, Boljun in številna druga istrska mesta pa se posebej pozimi delujejo kot mesta strahov.

Hrvaška demokratična skupnost (HDZ) je v svojem novem programu za Istro že napovedala rešitev tega problema z ustanovitvijo domovinskega parka Istre in gospodarskim ozivljanjem notranjosti polotoka. To seveda ni mogoče brez novih priseljencev, zato domnevajo, da bi Zagreb utegnil pristati na plačilo dolga do Italijanov. Povsem zanesljivo je, da Tudmanov

celo 20, 92 odstotka krajevno opredeljenih Istranov. Zdaj se iz njihovih vrst zaradi gospodarskih ugodnosti zeli vse več Istranov priključiti italijanskemu nacionalnemu korpusu. Pred kratkim je poleg Buj in Rovinja tudi Pula na pobudo župana Luciana Delbianca postala dvojezično naselje. Delbianco se je pred kratkim vključil v Istrski demokratski sabor, za katere Hrvate pa je s tem dokazal, da je tudi on avtonomist. Politični pro-

SRBIJA / PRIVILEGIRANI BEGUNCI

Bunde iz humanitarne pomoči naprodaj v veleblagovnicah

Številni begunci imajo denar, a ga nočejo zapraviti

ZARKO RAJKOVIĆ

BEOGRAD - »Seveda smo s Srbi onstran Drine bratje in vesel sem, da sem jim pomagal, dokler sem mogel. Pomagal bi komurkoli, ki bi bil te pomoči potreben, ampak to je preseglo vse meje. Če smo zanje bratje, zato se nečemo biti bedaki...«

Tako je začel svoje pričevanje Jovan Lazarević, premožen kmet iz Topole, natanko 100 kilometrov južno od Beograda. Julija je sprejel na dom dve družini beguncev, tricalansko iz Tuzle in petclansko iz Bosanskega Novoga. Goštil bi jih še naprej, a nima casa. Kmetijska opravila so v polnem teku. Jovan, žena in dva sinova, dve snahi in najstarejši vnuk delajo po ves dan. Begunci pa sedijo in cakajo, da se vrne gospodar in jim

pogrne mizo za večerjo.

Jovan je najel tudi sezonske delavce, vsak večer pa so mu odrasli člani begunskih družin govorili o tem, kako jim je plačal preveč. Nikomur med njimi ni priložilo na misel, da bi človeku, ki jih je tako širokorsno sprejel, tudi pomagali. Ko so mu pustili živci, jih je naglal. Ze drugo jutro je na vrata potrkala policija. Begunci so se pritožili, da je z njimi grdo ravnal.

Prav nič bolje se ni godilo Milanu Saniću iz Beograda. V dvosobno stanovanje so on, žena in dva otroka sprejeli stitriclansko družino. Po dveh mesecih je Milanu zmanjkalo denarja. Ženi je sepnil, naj

mu da tistih zadnjih 100 mark, da jih bo prodal, saj s plačo ne more prehranjati dveh družin. Ne bodi len, mu njegov gost, ki ga prej ni poznal, ponudil, da bi odkupil devize. Odkod mu denar? Imam kar dovolj denarja, pravi begunec, samo zapraviti ga nočem.

Kljub temu pa je najbolj cudna zgodba o bundi, ki jo je pred kratkim pripovedovala neka begunka iz Banjaluke. Kupila jo je pri državnem podjetju v blagovnici Beograd. Ko je prišla domov, je segla v žep in tam našla pismo. V pismu je napisano, naj se lastnica bunde, ki jo je poklonil Rdeči kriz, oglasi na telefonsko številko v

Münchnu zaradi prijateljstva. Kako se Rdečemu krizu podarjene bunde znajdejo v blagovnici, po vsej verjetnosti ne bo nikoli ugotovljeno.

V casih splošnega pomanjkanja so begunci privilegirani del prebivalstva. Imajo brezplačen mestni promet in uživajo se številne druge ugodnosti, o katerih lahko Beograjanci samo sanjajo. Bogati begunci s prezirom gledajo na Beograjance.

V Nusičevo ulico, kjer je Matica srbska, se je pred kratkim s mercedesom bihaške registracije pripeljal mladenič po pomoč 225.000 dinarjev (10 nemških mark). Prav gotovo je za bencin plačal več, a tudi ta bedna pomoč za begunce je dobrodošla, saj je pridobljena - brez dela.

Kdo jim odvzema pomoč, ki prihaja z vsega sveta? (Foto: Srđan Živulović/TRIO)

HRVAŠKA / KDO SO PRAVI KRŠČANSKI DEMOKRATI?

Bodo evropski krščanski demokrati medse sprejeli kar Tuđmanovo HDZ?

BRUNO LOPANDIĆ

PULJ - Evropski krščanski demokrati imajo vse več razlogov za zaskrbljenost. Če bi namreč sodili po prvih rezultatih ustanavljanja Hrvatske demokratske unije, ki naj bi združila vse krščanske demokrate na Hrvaškem, ta cilj ni dosežen. Se več: prišlo je do prav nasprotnih učinkov. Hrvatsko politično prizorišče je zasičeno s številnimi krščanskodemokratskimi strankami, katerih članstvo komaj presega število njihovih vodstev.

Novo ime v hrvatski krščanski demokraciji pa je

vsekakor Ivan Kegljević, ki živi in dela na Dunaju, javnosti pa je oznanil, da je izvoljen za predsednika hrvatske krščanskodemokratske stranke (HKDS), ki podpira združitve vseh krščanskih demokratov.

Podrobnostim zakulisnih iger je težko priti do dna. Predvsem gre za željo, da bi si pridobili podporo katoliške cerkve, ki je v hrvatski družbi zelo močna, in naklonjenost evropskih krščanskih demokratov. Medtem ko se majhne krščanskodemokratske stranke in njihove frakcije spopadajo,

največ pridobiva vladajoča stranka, od katere pred skrajšnjimi volitvami prihajajo tudi izjave, da mora HKDS izginiti. V celotno podobo se zelo dobro vključuje tudi nova programska usmeritev HDZ, ki se hitro usmerja proti krščanski demokraciji. Zato niti ni daleč misel, da bodo tudi pragmatični evropski krščanski demokrati pri odločitvi, koga naj sprejmejo v svoje vrste, zlahka dali prednost nacelu, naj bo to pač največja krščanskodemokratska stranka na Hrvaškem - vladajoča HDZ.

Foto: Kamenko Pajic

MAKEDONIJA / IZZIVANJA

Od opozoril h grožnjam

Grško letalo je zopet kršilo makedonski zračni prostor

MARJAN KOS

SKOPJE - Makedonski mediji so poročali, da je v nedeljo grško letalo prekršilo makedonski zračni prostor in »zaslo« približno tri kilometre v notranjost makedonskega zračnega prostora.

Na to je takoj reagiral makedonsko ministristvo za zunanje zadeve. V ponedeljek so poklicali grškega generalnega konzula v Skopju in mu izročili protestno noto, v kateri od njegove vlade zahtevajo pojasnilo za ta incident.

Tokrat so makedonske oblasti prvič reagirale na tak način. V podobnih primerih, ki jih je bilo v minulemu letu kar nekaj, se je namreč vse končalo pri tem, da so informacijo pač objavili v makedonskih medijih.

O najnovejšem vdoru v zračni prostor Republike Makedonije pa so bili obveščeni tudi predstavniki Kevsa in Unproforja, ki so v nekdanji jugoslovanski republiki zadolženi za obmejni nadzor.

V ponedeljek so iz Aten prišle nove grožnje Makedoniji. Grški tiskovni predstavnik Vasilis Manginas je v zvezi z zahtevo za sprejem Makedonije v član-

stvo Organizacije združenih narodov ocenil, da »razvoj dogodkov ne poteka v korist Grčije« zaradi nesposobnosti, da bi razrešili bosansko-hercegovsko krizo.

Opozoril je, da bo Grčija »ukrenila vse, kar je potrebno, za zaščito nacionalnega dostojanstva in interesov«. To naj upoštevajo vsi, ki so zainteresirani za mir na Balkanu, je poudaril. Kaj naj bi razumeli z grškim »narodnim dostojanstvom in interesi«, je dobro znano.

Grčija namreč nasprotuje, in to je povzročeno na raven »ključnega nacionalnega vprašanja«, mednarodnemu priznanju in sprejemu Makedonije v Organizacijo združenih narodov pod tem imenom, saj v tem prepozna ozemeljske apetite do svojih ozemelj.

Z drugimi besedami, Grčija je pripravljena na »prijateljsko in vsestransko sodelovanje pa tudi na priznanje neodvisnosti svoje severne sosede s pogojem, da iz imena makedonske države izbrise besedo Makedonija, ki pripada grški zgodovinski dediščini«.

NOVICE

Vse več držav za poseg v BiH

BRUSELJ - Predsednik belgijske vlade Jean Luc Dhaene je izjavil, da vlada pripravlja varnostni načrt za belgijske vojake v BiH, če bi prišlo do vojaškega posega v BiH. Tudi v Veliki Britaniji po nedeljskem spopadu britanske enote Unproforja s srbskimi enotami vedno pogostejše govorijo o vojaškem posegu. Tako je britansko obrambno ministristvo sporočilo, da so izdelali načrte za namestitev protiletalskih 105-milimetrskih topov, če bi Varnostni Svet OZN sprejel odločitev o uporabi sile pri uresničevanju prepovedi preletov nad BiH. (STA)

Romuni zanikajo vpletenost v trgovino z orožjem

BUKARESTA - Tiskovni predstavnik romunskih oboroženih sil je zanikal vpletenost romunske vojske in poslovnežev v trgovino z orožjem, ki poteka na prostoru nekdanje Jugoslavije. Poudaril je, da je Romunija zivljenjsko zainteresirana, da bi se na Balkan vrnila mir in stabilnost. Novico o tem, da Romunija trguje z orožjem, je objavil madzarski radio Kossuth. Po njegovih navedbah naj bi Romunija trgovala predvsem s Srbijo. (CINA)

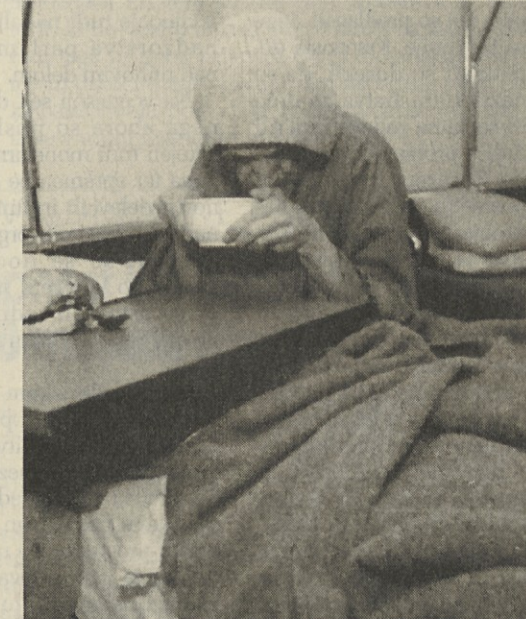
Grčija vztraja pri svojem stališču do Makedonije

ATENE - Grški ministrski predsednik Konstantin Micotakis je sklical izredno sejo Sveta za zunanje zadeve in obrambo, ki ga sestavljajo najvišji funkcionarji zunanjega in obrambnega ministristva ter predstavniki vojaškega vrha. Po mnenju grške vlade bi mednarodno priznanje republike Makedonije ogrozilo mir in stabilnost na jugu Balkana. Tiskovni predstavnik grške vlade Maginas pa je zanikal makedonske obtožbe, da so grška vojaška letala kršila makedonski zračni prostor. Maginas je tudi sporočil, da je Micotakis poslal pismi ameriskemu predsedniku Bushu in francoskemu zunanjemu ministru Dumasu. V pismih pojasnjuje grški odklonilni odnos do mednarodnega priznanja Makedonije. (Reuter)

Predsednik hrvaške vlade na obisku v Italiji

RIM - Na uradni obisk v Italijo je prišel hrvaški premier Hrvoje Sarinić. Sestal se bo s predsednikom italijanske vlade Amatom in predsednikom republike Scalfarom, srečal pa naj bi se tudi z vatikanskim državnim tajnikom Sodanom. Z italijanskimi sogovorniki naj bi se pogovarjal o vprašanju italijanske manjšine na Hrvaškem, meje na morju in cestnih povezav. Pričujejo, da bo italijanska stran postavila na dnevni red tudi vprašanje odškodnine za italijanske begunce iz Istre. (VT)

Francija podpira pogajanja v Ženevi

BUKARESTA - Francoski zunanji minister Roland Dumas, ki je na uradnem obisku v Romuniji, je izjavil, da so zenevska pogajanja edina možna rešitev za krizo na področju BiH. Roland Dumas pa tudi meni, da je nujno ohraniti pritisk mednarodne skupnosti na udeležence v konfliktu, posebno se na Srbijo. Francoski zunanji minister je sicer obiskal Romunijo, da bi podpisal sporazum o francoski pomoči gospodarskim reformam v Romuniji. (Reuter)

BIH / ZASEBNE VOJSKE

Bosansko obrambo slabijo tudi spopadi med branitelji

ZAGREB - Skupaj z zenevskimi pogajanjmi, kjer skušajo za silo pomiriti sprte strani, potekajo tudi spopadi med branilci. Tako so se včeraj streljali v Gornjem Vakufu pripadniki HVO in vojske BiH drug na drugega iz pehotnega orožja, izstreljene pa so bile tudi tri minometne granate. Zrtev ni bilo, na vsaki strani pa so priprli pet vojakov, za katere se pogajajo, da bi jih zamenjali. Muslimansko-hrvatska napetost v Gornjem Vakufu, kjer sicer ne živijo Srbi, Muslimani pa so v večini, traja že dlje časa.

Poveljnik četrtga kor-

pusa BiH Arif Pasalić je v Mostaru izjavil, da je pred šestimi dnevi na Igmanu prišlo do spopada med enotama vojske BiH pod poveljstvom Zulfikara Ališpahe-Zuke in Jusufa Prazine-Juke, v katerih so umrli trije vojaki, trije pa so bili ranjeni. Jusuf Prazina-Juka, eden od prvoborcev saraevske obrambe, pa je ustanovil zasebno vojsko in se sprl s poveljnikom vojske BiH Severom Halilovićem. Morebiten vzrok nesporazumov med Jukovimi vojniki z drugimi enotami se skriva v njihovi napovedi, da bodo presli k HVO. (Goran Vezić)

NOVICE

Osinski sporazumi so plod mnogih kompromisov

NOVA GORICA—V zadnjem času prihaja zlasti na italijanski strani do zahtev po reviziji osinskih sporazumov, ki jih je 1975. leta SFRJ podpisala z Italijo. Sporazum je nastal v veliki tajnosti, njegova celostnost pa je vidna v obsežnih prilogah, ki govorijo tako o pospeševanju gospodarskega sodelovanja kot o dokončni ureditvi meja. Zveza za Primorsko oziroma njen predsednik Lucijan Vuga v pismu medijem opozarja, da bi morebitna revizija Osima pomenila tudi poslabšanje odnosov s sosednjo republiko Italijo, namesto tega bi se morali slovenski predstavniki z italijanskimi sestiti za pogajalsko mizo in se odkrito pogovarjati o neresenih problemih. »Jasno je treba vedeti, da so osinski sporazumi plod mnogih kompromisov, posledice druge svetovne vojne so cutili tako pregnani Italijani iz Dalmacije in Istre kot tudi Slovenci, saj je na oni strani meje ostala naša številna manjšina,« se dodaja Vuga.

Obrambni minister sprejel vdove pripadnikov TO

LJUBLJANA—Minister Janez Jansa se je ob tej priložnosti z vdovami petih teritorialcev, ki so padli v vojni za samostojno Slovenijo, pogovarjal o tezhavah, s katerimi se spopadajo v vsakdanjem življenju. Ministrstvo je že doslej vsem prizadetim dajalo vsestransko podporo, trenutno pa v sodelovanju z Rdečim križem Slovenije ustanavlja sklad za pomoč žrtvam vojske agresije na Slovenijo, katerega poglavitni namen bo pomoč otrokom padlih pripadnikov teritorialne obrambe. Poleg sestih otrok bodo pomoči deležni tudi ranjenci, nekateri med njimi imajo še vedno velike zdravstvene težave, tako da jim bodo s sredstvi sklada placevali tudi morebitno zdravljenje v tujini. Sklad bo javno predstavljen predvidoma čez štirinajst dni. (STA)

Protest Sindikata državnih in družbenih organov Slovenije

LJUBLJANA—Republiki odbor omenjenega sindikata ter stavkovni odbori sindikatov carinikov, republiške uprave za družbene prihodke, kazensko-popoljševalnih domov in zaporov ter temeljnih sodišč v protestu, ki so ga poslali državnemu zboru republike Slovenije, ministru za pravosodje in upravo Mihi Kozincu in množicnim občilom, "najostreje protestirajo" proti visokim plačam poslancev državnega zbora (najmanj aktiven poslanec 3000 DEM na mesec) in sprejemu predloga zakona o vladi. V njegovem 41. členu namreč piše, da se place ministrov smiselno urejajo v skladu z določbami zakona o poslancih.

»Taka višina plač poslancev in bodocih ministrov gre krepko predačle glede na razmere, v katerih smo, nesprejemljivo pa je tudi, da bi posledice krize občutili samo delavci,« so se zapisali v javnem protestu.

ZASEDANJE DRŽAVNEGA ZBORA

Zelena luč zakonu o vladi

Vladno moštvo bo poslej štel največ 18 članov - VIS poslej vladni urad, dosedanje pristojnosti notranjega ministra pa v rokah predstojnika VIS - Kritično o usmeritvah vlade

IVANKA MIHELČIČ, MAJDA VUKELIČ

Osrednja pozornost zasedanja državnega zbora je veljala predlogu zakona o vladi, ki je bil navkljub prejšnjemu dogovoru med parlamentarnimi strankami včeraj deležen precejšnjega števila dopolnil. Zato se je morala ponovno sestati posebna delovna skupina zbora, in v precej ogretim ozračju opraviti še zadnja usklajevanja.

Rezultat njihovega dela je mogoče strniti v nekaj bistvenih točkah. Seznamu 14 ministrstev so poslanci dodali se enega: ministrstvo za znanost in tehnologijo, kot so predlagali Zelena luč Slovenije. Krščanski demokrati so dosegli, da so naziv ministrstva za delo in socialne zadeve razširili tudi s problematiko družine. Zdrženi listi pa se ni posrecilo »premestiti« področja socialne iz ministrstva za delo v ministrstvo za zdravstvo. Pomembno spremembo je doživel tudi 39. člen zakona, po katerem prehaja varnostno-informativna služba pod jurisdikcijo vlade. Poslanci so namreč na predlog posebne delovne skupine sprejeli za samo VIS ugodnejšo dikcijo tega člena, ki zdaj določa, da dosedanje pristojnosti notranjega ministra, ki so se nanasale na delo VIS, prehajajo v pristojnost predstojnika te službe. Zakon tudi določa, da vlada imenuje posebno komisijo iz svojih članov, ki jim mora predstojnik poročati o svojih ukrepih v roku 24 ur od njihovega sprejema.

Dosedanji pravosodni minister Miha Kozinc nam je povedal, da tako obliko-

van člen vpeljuje razmero-ma ostro nadzorno funkcijo vladne komisije nad delom VIS, kar je dobro. Direktor VIS Miha Brejc pa nam je dejal, da takšna odločitev zbora zanj pomeni predvsem modro odločitev poslancev, da VIS postane operativna in učinkovita vladna služba. Da bo vladna komisija opravljala nadzorstvo nad njegovim delom, pa se mu ne zdi izraz nezaupanja, temveč normalni koncept delovanja tovrstnega vladnega urada. Takšna organizacija pa nikakor ne izključuje tudi nadaljnjega nadzorstva parlamenta nad njihovim delom.

Na včerajšnji seji državnega zbora so poslanci sprejeli tudi monetarna zakona ter spremembe zakonov o delavcih in funkcionarjih v državnih organih. Sprejeli so se dodatni sklep, po katerem naj bi place ustavnih sodnikov uredili po posebnem zakonu.

V popoldanskem delu seje pa so posebno pozornost namenili izvolitvi novega mandatarja Janeza Drnovška, ki se je pred tem predstavil poslancem. Njegovim programskim usmeritvam je nasprotovalo le nekaj poslancev ljudske stranke, ki so mu očitali, da ne ponuja veliko novega. Menili so tudi, da gre predvsem za zmešnjavo, zlasti v odnosu do podeželja, cestne infrastrukture, družine, kmetijske politike in brezposelnosti. Z 48 glasovi ZA pa so poslanci Drnovšku vendarle zaupali mandatstvo.

Presenečenje včerajšnjega zasedanja je bilo zagotovo skromno število glasov, ki jih je, kljub drugačnim obljubam strank v minulih dneh, dobil novi mandatar Janez Drnovšek. Čeprav je bilo dopoldne slisati, da je na pragu sporazum strank, ki naj bi sodelovale v novi vladi, so pogajanja, ki so potekala čez dan, napovedi postavila na glavo.

Ze dopoldne je Drnovšek za Republiko povedal, da računa na možnost »ločenega sporazuma« med Liberalnimi demokrati in Krščanskimi demokrati na eni strani in med LDS in združeno listo na drugi. V vladi pa naj bi bili tudi socialdemokrati in demokrati.

Po nasih informacijah obe pogodbi med »velikimi« tremi strankami že obstajajo. Tak-

sna ločena sporazuma bi omogočila sodelovanje v vladi tako krščanskim demokratom kot združeni listi, vendar obe stranki med sabo ne bi sklenili nikakršne pogodbe. To, da združena lista ne bo v vladi, pa je tudi sklep sveta SKD, od katerega ta stranka ne namerava odstopiti.

TANJA STARIC

Nasi viri navajajo, naj bi bila v pogajanjih sporna tudi število in razdelitev ministrskih mest. Združena lista in krščanski demokrati pričakujejo najmanj tri, verjetno pa štiri ministrska mesta. Prvi kandidirajo za gospodarsko ministrstvo, za pravosodje, za delo in za kulturo, imajo pa kandidate

tudi za druga področja. Najpogostejše se omenjajo Jozica Puhar, Marko Voljc, Peter Bekeš, Sergij Pelhan, Janez Kojancic in se nekaj drugih.

Krščanske demokrate pa zanimajo ministrstvo za zunanje zadeve, za kmetijstvo, za enega od gospodarskih resorjev in za notanje zadeve. Najpogostejše se omenjajo kandidate Lojzeta Peterleta, Ivana Bizjaka, Jozeta Duhovnika, Jozeta Osterca.

Ni se jasno, kaj se je včeraj zares dogajalo na večernih pogajanjih med Peterletom in Drnovškom, dejstvo pa je, da koalicijske pogodbe vendarle niso podpisali in da so nato krščanski demokrati po vsej verje-

tnosti glasovali proti mandatarju. Proti so bili zagotovo tudi poslanci ljudske stranke in morda tudi poslanci manjših strank (demokrati, socialdemokrati), ki so se potem, ko je Drnovšek potrdil govorice o možnosti »ločenega sporazuma«, zasnili v veliko slabšem pogajalskem položaju. Izračuni kažejo, da so za mandatarja poleg LDS verjetno glasovali tudi poslanci združene liste, zeleni in očitno tudi nekateri člani nacionalne stranke.

Drnovšek je tudi po objavi izida se enkrat potrdil možnost ločenega sporazuma in povedal, da bo pogajanja nadaljeval jutri, v petek pa bo po vsej verjetnosti že objavil predlog vlade. Po nasih informacijah so na sobotnem obisku italijanski demo-

kristjani pozvali SKD, naj stopijo v vlado. Novica je pomembna tudi zato, ker je Lojze Peterle resen kandidat za podpredsednika evropske internacionale konservativnih strank, ki torej daje očitna znamenja, naj slovenska SKD postane članica vlade.

Tako se zdi, da je bilo včerajšnje glasovanje bolj opozorilo mandatarju in morda tudi užalenost kot pa dokončni »ne« vladni koaliciji. Seveda pa se postavlja vprašanje, ali se bo Drnovšku zares posrečilo do petka sestaviti vlado. Čeprav trdi, da se mu je z glasovanjem še okrepil pogajalski položaj, poznavalci menijo, da bo prvi predlog kabineta znan sele v roku, ki ga predvideva poslovnik, namreč po 15 dneh.

Poslanci so bolj kot na poslanska gradiva čakali na koalicijske pogodbe (foto: TRIO)

EVROPSKO ZDRUŽENJE KRŠČANSKIH DEMOKRATOV

Visok položaj za L. Peterleta

Prvak SKD potuje v Bruselj

Lojze Peterle bo jutri odpotoval v Bruselj na zasedanje Evropskega združenja krščanskih demokratov, ki ga za zdaj vodi predsednik italijanske krščansko-demokratske stranke Emilio Colombo.

Za novega predsednika je predlagan Wilfred Martens, dosedanji predsednik Evropske ljudske stranke v Evropskem parlamentu in do nedavna tudi belgijski premier. Na četrtkovnem zasedanju združenja v Bruslju bodo poleg novega predsednika predstavniki držav članic evropskih krščansko-demokratskih in njim sorodnih strank izvolili tudi pet podpredsednikov združenja, med katerimi je za to dolžnost predlagan tudi Lojze Peterle.

Lojze Peterle bo, če bo izvoljen, dolžnost v tej mednarodni organizaciji opravljal nepoklicno. To pomeni, da bi se vedno lahko poklicno sodeloval v slovenskem političnem prostoru. Za eno izmed podpredsedniških mest, doslej jih je bilo sedem, so Peterleta predlagali slovenski krščanski demokrati.

Evropsko združenje krščanskih demokratov je nastalo leta 1965 kot naslednik dotedanje organizacije z imenom Nouvelle equipe internationale. Njene članice, med njimi je tudi Slovenija, pa so avtomatično tudi vse članice tako imenovanih evropskih ljudskih strank (EPP- European peoples parties) iz držav Evropske skupnosti.

Ivan Bizjak pa bo konec tedna odpotoval na zasedanje Evropske demokracije unije v Estonijo, in sicer na zasedanje komisije za evropsko politiko. Ta zveza, ki združuje evropske demokracije stranke, bo na povabilo slovenskih krščanskih demokratov pripravila svoje delovno zasedanje konec meseca tudi v Ljubljani. (P.V.)

J. DRNOVŠEK PREDSTAVIL PREDNOSTNE NALOGE NOVE VLADE

Mandatar Janez Drnovšek je dal včeraj poslancem razdeliti dokument z naslovom Pomembnejše programske usmeritve za delovanje vlade. V njem je predstavil svoj pogled na to, katere najpomembnejše naloge naj bi opravila nova vlada.

Na začetek najpomembnejših vladnih opravil je Drnovšek postavil uvajanje učinkovitih in pržnih mehanizmov za uravnavanje plac. Poleg umiritve gibanja plac in drugih prejemkov je napovedal tudi nadaljevanje politike stabilizacije cen. V bruto domačem proizvodu naj bi se skrčil tudi delež pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter delež zdravstvenega zavarovanja, ki se financira iz virov javnih financ. Davkoplacevalcem Drnovšek med drugim obljublja spremembe pri plačevanju dohodnine.

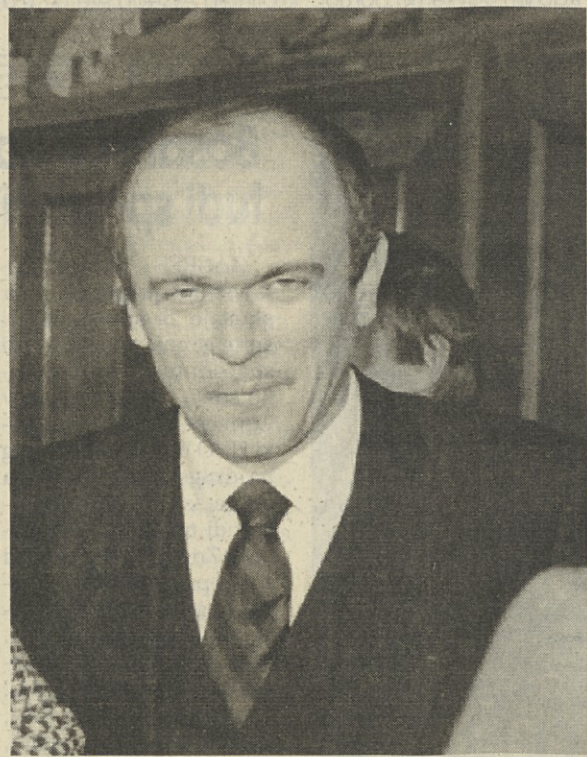
Mandatar vlade omenja tudi sanacijo podjetij in bank. Proces prestrukturiranja podjetij naj bi se tako razširil na vsa podjetja, ki poslujejo z izgubami. Preoblikovanje bi zajelo tudi podjetja v gospodarski infrastrukturi. Državno lastnino in s tem fiskalna bremena namerava njegova vlada omejiti zgolj na podjetja za proizvodnjo, prenos in distribucijo električne energije, distribucijo plina, železniški transport, pristanišča, leta-

lišča, telekomunikacije, poštne storitve, vodovod in vodno gospodarstvo. Drnovšek opozarja, da lahko pričakujemo gospodarsko rast samo s spodbujanjem zasebnih nalogb in da se na javne investicije, ki naj bi sprožile investicijski cikel, pri tem ne gre zanašati.

Janez Drnovšek napoveduje izboljšanje kvalitete dela v državni upravi in zmanjšanje števila zaposlenih v državni upravi za 20 do 25 odstotkov do leta 1995.

Med zunanje-političnimi nalogami njegove vlade je mandatar postavil na prvo mesto prizadevanja, da bi Slovenija postala eno od novih poslovnih in finančnih središč Evrope. Omenja tudi aktivno sodelovanje Slovenije v mednarodnih organizacijah in forumih, ki skrbijo za kolektivno varnost in v procesu o nasledstvu SFRJ. Janez Drnovšek je pri odnosih s Hrvaško kot prednostno nalogo postavil začrtanje meje na kopnem in določitev meje na morju ter sklenitev sporazuma o gospodarskem sodelovanju. Poleg Hrvaske v svojem programskem dokumentu med sosednjimi državami eksplicitno omenja tudi odnose z Italijo. V stikih s to državo naj bi si njegova vlada prizadevala predvsem za ohranitev in utrditev Osinskih sporazumov ter za varovanje pravic manjšin na obeh straneh meje. (M. J. L.)

Rado Bohinc, združena lista, o Drnovškovem programu: »Programske usmeritve za delovanje vlade so gotovo programsko konsistentne. Pomenijo nadaljevanje dosedanje politike vlade, odgovarjajo na ključna gospodarska vprašanja, ki so zdaj aktualna in jih zato v osnovi gotovo kaže podpreti. Nekaj vprašanj pa bi vendarle kazalo nekoliko bolj celostno obdelati in drugače uravnovežiti določene poudarke. Na splošno menim, da bi moralo odpasti kot usmeritev večje zmanjševanje danih socialnih pravic. Zelene cilje bi lahko dosegli edino z agresivno politiko preseganja recesije. Na tej točki je tudi nekaj predvidenega in mislim, da so predlogi pravi.«

Mandatar verjame v zasebno pobudo (foto: TRIO)

Ignac Polajnar, krščanski demokrati, o Drnovškovem programu: »S tistim, kar je napisano v programskih usmeritvah, se je mogoče strinjati, saj gre za splošne usmeritve. To so seveda večinoma stvari, ki jih bodo predložili ministri ob svojih predstavljah. Toda ti bodo predlagani sele taktično, ko bo jasno, kakšen bo program vlade v celoti. Zato mislim, da bo v naslednjih dneh potekal predvsem »programski« pogovor med tistimi, ki bodo sestavljali vladno koalicijo. Moti me, da v programskih usmeritvah ni bolj natančno obdelano področje družine, prav tako ne lastninjenje in revizijski postopki. Pogrešam tudi opredelitev, kako bo vlada spodbujala zasebno pobudo.«

DRŽAVNI SVET / POSLOVNIŠKA KOMISIJA

Zgolj z enim pozitivnim glasom svetnika sklepov ne bo mogoče sprejemati

MAJDA VUKELIČ

Ker so člani državnega sveta na prvi seji sklenili, da bodo poslovniška pravila sprejeli do konca februarja, so se na včerajšnji seji komisije za pripravo poslovnika lotili le tistih rešitev, ki naj bi jih vseboval začasni poslovnik. Ta naj bi urejal le tista vprašanja, ki so nujna, da bo lahko državni svet normalno deloval naprej.

Po pričakovanjih je bilo največ razprave o rešitvah, ki zadevajo odločanje, saj ustavne določbe, po katerih se zadeve spjemajo z večino opredeljenih glasov, sprožajo različne razlage. Da bi se izognili ne-

katerim skrajnim interpretacijam, ki so se že pojavile (denimo, da je lahko zakon sprejet, če zanj glasuje ze en poslanec, drugi pa so se vzdržali), je komisija sklenila, da mora vsak njen akt, o katerem bodo glasovali, dobiti vsaj 11 glasov za, saj je navzočnost 21 svetnikov tisti minimum, da svet lahko sploh dela. Kljub temu naj bi v državnem svetu - v nasprotju z državnim zborom - poznali tri možnosti glasovanja, in sicer za, proti in vzdržani. V prime-

rjavi s prejšnjo skupščinsko ureditvijo naj bi se vzdržani glasovi le evidencialni in se ne bi pristevali k tistim proti, kot smo poznali doslej. O predlogu, da bi državni svet lahko sklepale le v primeru, če je na seji navzoča večina članov sveta in predstavniki vsake od petih inetresnih skupin, komisija ni zavzela dokončnega stališča.

Komisija je se sklenila, da bi svet zasedal ob sredah in da bi za koordinacijo dela imeli predsedstvo, ki naj bi ga sestavljali predsednik in podpredsednik sveta ter vodje petih interesnih skupin.

KOROŠKA / LJUDSKO ŠTETJE 1991

Pliberk je največja »slovenska« občina

60 odstotkov koroških Slovencev živi v devetih občinah
Delež Slovencev v periferiji upada, v centrih pa raste

DUNAJ/CELOVEC - Pri ljudskem štetju v maju 1991 je od 535.000 Korošcev z avstrijskim državljanstvom 96 odstotkov (516.000 oseb) navedlo nemščino kot pogovorni jezik, 2, 6 odstotkov (14.100 oseb) pa je navedlo slovenscino kot pogovorni jezik. Deset let poprej je bilo beleženih 14.204 oseb s slovenskim pogovornim jezikom.

Predstavniki Avstrijskega statističnega centralnega urada to malenkostno nazadovanje interpretirajo kot razveseljivo prenehanje prevladujočega trenda preteklih desetletij, ko je število prebivalstva, ki se je priznavalo k slovenskemu občevalnemu

IGOR SCHELLANDER

sko kategorijo slovenscine (večina avstrijskih jezikoslovcev jo vsekakor enaci s slovenscino), potem je tudi leta 1991 število slovensko govorečih v primerjavi do štetja '81 znatno upadlo (od 16.552 na ca. 15.000). Samo za primerjavo: 1951. leta je na Koroškem (ob upoštevanju obeh kategorij, torej slovenskega in "vindišarskega" pogovornega jezika) bilo beleženih še nad 40.000 oseb s slovenskim pogovornim jezikom.

Kje je delež slovensko govorečega prebivalstva na Koroškem največji? Po zdajšnjih

vanja slovenskega pogovornega jezika na Koroškem, ki ga na Dunaju interpretirajo kot ustavitelj nazadovalnega trenda preteklih desetletij, podatki iz ljudskega štetja 1991 dokumentirajo regionalno različne razvoje. Tako je na primer nazadovanje slovenscine v občinah z do zdaj visokim deležem slovensko govorečih bolj izrazito, kot v občinah z manjšim deležem slovensko govorečega prebivalstva. V letih je po zadnjem štetju delež celo rahlo narasel. Vendar se te razlike prikazujejo v takih dimenzijah, da dunajski statistiki skle-

veliko presenečenje. Pri štetju 1991 je skoraj 80.000 Avstrijcev izjavilo, da govori enega izmed manjšinskih jezikov peterice narodnih manjšin v Avstriji. 1981 jih je bilo samo 52.000. Število je torej naraslo za več kot eno tretjino! Najštevilnejša je narodna skupnost gradiscanskih Hrvatov. Na Gradiscanskem in na Dunaju jih je skupaj skoraj 30.000. Pred desetimi leti jih je bilo beleženih samo 20.000. Tudi število češko govorečih Avstrijcev se je povečalo za 10.000. Madžari pa so se v preteklih letih "razmnožili" od 12.000 na 20.000.

Ta sprememba trenda, ki jo zlasti predstavniki avstrijskih Hrvatov, Cehov in Madžarov povezujejo s preobratom v bivših socialističnih matičnih državah in z novo, ekonomsko pogojeno atraktivnostjo svojih jezikov, na Koroškem očitno ni učinkovala. Zakaj je to tako - na to vprašanje strokovnjaki statistike verjetno ne bodo mogli odgovoriti. Je torej ključ za odgovor na to vprašanje (kljub izbojšanju odnosov med Slovenijo in Koroško) slej ko prej tako imenovana posebna politična in narodnostna klima na Koroškem?

CELOVEC / UNIVERZA

Je demontaža že sklenjena?

SPÖ ne odstopa od svojega koncepta

IVAN LUKAN

CELOVEC - »Koroški socialdemokrati niso pripravljeni sprejeti diktata uradnikov ministrstva za znanost in raziskovanje oz. ministra Erharda Buseka«. To je izjavil deželni poslanec Peter Kaiser po sestanku kontaktnega komiteja, ki se je v Gradcu lotil nadaljnjih usode celovske univerze za izobraževalne vede.

Zadnji predlog ministrstva, iznesen na seji kontaktnega komiteja, predvideva občno demontažo celovske univerze. Sola naj se bi ne samo preimenovala od »univerza za izobraževalne vede v Celovcu« v »univerza Celovec«, marveč bi bistveno spremenila tudi svojo dosedanje strukturo. Nacrt predvideva namreč delitev na dve fakulteti: eno s tezišči gospodarske vede, informatika, in matematika, drugo pa za jezike, geografijo in zgodovino. Sedanje možnosti studija filozofije in pedagogike bi po teh najnovejših nacrtih ukinili leta 1994 oz. leta 1998.

Kot smo poročali, so zastopniki univerze, na čelu z rektorjem Albertom Bergerjem, s podporo socialdemokratske in ljudske stranke v ko-

Minister Erhard Busek

roškem deželnem zboru, izdelali tako imenovani »Koroški koncept«, ki predvideva poleg ohranitve obstoječih studijskih smeri, razširitve gospodarskih znanosti. Po tem konceptu naj bi univerzo razdelili na tri fakultete, ki bi zajele področja humanističnih ved, kulturnih ved ter gospodarskih ved in matematiko.

Peter Kaiser je v ostri tiskovni izjavi rezultat seje kontaktnega komiteja označil kot »porog« in poudaril, da želi ministvo s preimenovanjem v »univerza Celovec« v javnosti ustvariti vtis, da gre za polno univerzo, čeprav gre samo se za »trup neke univerze«. »Busekov diktat ne vsebuje nikakršnih konceptov v smer razširitve studijske ponudbe in tudi ne odgovarja več karakterju polne univerze«, je dejal socialdemokratski poslanec.

Kaiser je nadalje kritiziral, da ministvo za znanost in raziskovanje do danes ni predložilo koncepta za vseavstrijski visokosolski koncept. »Dokler takega koncepta ni, dokler vse nacrtje ministra za znanost ne bomo vzeli resno«, je zaključil deželni poslanec.

Obstoj in izgraditev celovske univerze podpirajo vse pomembne institucije na Koroškem, od delavske zbornice preko sindikata in trgovske zbornice, do zveze industrialcev. Celozemelni glavar Zernatto se je svojemu strankarskemu predsedniku Buseku v tej zadevi postavil po robu.

PRIREDITVE

Jutri, četrtek, 14. januarja 1993

CELOVEC
Univerza - predavalnica 2: ob 20. uri Die Sezessionisten von Qumran - Wüstenge-meinde und Christentum. Predava univerzitetni prof. dr. Karl Woschitz. V nemščini.

Petek, 15. januarja 1993

CELOVEC
Novi trg: ob 17. uri Veriga luci »Ljudje proti sovratstvu do tujcev«.

Bierjokl-Pri Joklnu (Badgasse): ob 20. uri otvoritev obnovljenje dvojezične kulturne gostilne.

DUNAJ
Klub slovenskih študentov, 7 (Mond-scheingasse 11): ob 20. uri Predstavitve česke narodnosti na Dunaju - predavanje in glasbeni večer.

CELOVEC / V PETEH V FELSENTHEATRU

Achternbushova »Susn« v slovenskem jeziku na celovškem odru

CELOVEC - Ljubitelji gledališča, ki jih je med koroškimi Slovenci kar precej, bodo zopet, že drugič v kratkem času, prišli na svoj račun. Na povabilo Dietmarja Pflgerla, novega intendantna celovskega Mestnega gledališča, bo namreč v petek, 15. januarja, v celovškem Felsentheater gostovalo Slovensko mladinsko gledališče iz Ljubljane s premiero »Susn« znanega nemškega avtorja Herberta Achternbusha. Novi intendant s tem uresničuje napovedi po tesnejšem sodelovanju med gledališči v prostoru Alpe-Jadran. V zadnjih mesecih sta na odru celovskega gledališča že nastopala Drama SNG iz Ljubljane ter trzasko mestno gledališče.

Gre torej za pobudo, ki združuje dva pomena: prvi je to predstava prostora Alpe-Jadran, za katerega se je Koroška zelo aktivno angažirala, drugi pa gre za slovensko predstavo, ki bo seveda zanimala predvsem koroške Slovence, ki imajo zelo malo možnosti obiska gledaliških predstav v svojem jeziku na Koroškem.

Achternbusch opisuje lik Susn, ki župniku pove, zakaj je izstopila iz cerkve. To je studentka Susn, ki skuša premagati seksualno bojazn, to je soproga pisatelja, ki se ji upira, da bi postala predmet njegovega pisanja, to je zenska alkoholik, ki se ozira v svoje preteklo življenje, obremenjeno s po-

nizanjem in pomanjkanjem, in to je Susn, ki skriva v sebi vse zenske usode in se odloči prenehati s taksnim življenjem.

Avtor v besedilu skuša prikazati biografijo zenske, ki beži iz zavozlane mreže ponižanja in izkoriščanja.

Premiera je v petek, 15. januarja 1993, ob 20. uri, ponovitve so v soboto, 16. januarja ob 20. uri, v nedeljo, 17. januarja ob 15. uri in v ponedeljek, 18. januarja ob 20. uri. Vse predstave bodo v Felsentheater v Celovcu, vstopnice lahko dobite pri Slovenski prosvetni zvezi (tel. 0463-514300/21) ali pri dnevnih blagajni celovskega mestnega gledališča (tel. 0463-54064).

CELOVEC / NOVA LOKACIJA

Gostilna »Pri Joklnu« v petek zopet odprta

CELOVEC - V koroškem glavnem mestu so spet odprli dvojezično kulturno gostilno Bierjokl/Pri Joklnu, ki se je morala spomladi lanskega leta umakniti zaradi del za razširitev Zveze slovenskih zadrug oziroma slovenske banke v Pavličevi ulici. Nova lokacija gostilne je sedaj v Badgasse v starem delu mesta.

Pri obnovitvenih delih je prišlo do mnogo nepricakovanih problemov, tako da se je otvoritev zavlekla za skoraj pol leta. Sest nemščincev skrbi za dobro

pocutje gostov, na razpolago sta dva sanka, deset miz, posebna soba za nekadilce, v prvem nadstropju pa je prireditvena dvorana za sto oseb.

Uradna slovesna otvoritev bo v petek, 15. januarja; med Slovenci in številnimi nemško govorečimi priljubljena gostilna pa je odprta od ponedeljka do petka od 10. do 22. ure, ob sobotah pa od 18. do 22. ure. Nedvomno bo tudi v novih prostorih življenje, se zlasti srečanja kulturnikov, prav tako živahno kot je bilo prej.

AVSTRIJA / KMETIJSTVO ZAHTEVA DRŽAVNE PODPORE

Vključitev Avstrije v Evropsko skupnost bo avstrijske kmete oškodovala za približno 8 milijard šilingov

IGOR SCHELLANDER

največji izziv za avstrijsko kmetijstvo v teku preteklih desetletij. Kmetje bodo pričakovali, da bodo lahko premostili le, če bodo dobili na razpolago več podpore iz javnih sredstev. Zahteve kmetov se nanašajo predvsem na potrebno prehodno ureditev v primeru pristopa k ES, sprejemljive proizvodne kvote, zaščito agrarno zastopanih področij, izgradnjo subvencij ter izravnavo od integracije povzročenih

škodljivih posledic za avstrijske kmete. Schwarzböck meni, da so prehodne rešitve potrebne vsaj za sedem let, dokler se bo avstrijsko agrarno gospodarstvo stabiliziralo na evropskem trzišču.

»Umiranje kmetov zaradi pomanjkanja hrane, da obcutljiva družba ne bi smela mirno spat«, pravi predsednik kmečkih zbornic. V Avstriji samo se 85.000 kmetov lahko zivi izključno od kmetijstva.

Popis 1991: 6, 6 odstotka inozemcev v Avstriji

DUNAJ/CELOVEC - 15. maja 1991, na dan popisa prebivalstva, je bilo v Avstriji 517.690 oseb s tujim državljanstvom. To je sporočil Statistični urad na Dunaju. Odstotek tujih državljanov znasa torej 6, 6 odstotka celotnega prebivalstva (7.795.786 ljudi), kar je za 2, 7 odstotka več kot pri popisu leta 1981.

Preneseno na zvezne dežele je popis prebivalstva leta 1991 pokazal, da živi največ inozemcev, namreč 13, 3 odstotka, na Predarlškem (Vorarlberg), sledi pa Dunaj z 12, 8 odstotka. To hkrati pomeni, da živi 38 odstotkov ali 196.652 oseb s tujim državljanstvom v zvezni prestolnici.

Na Koroškem je odstotek ljudi s tujim državljanstvom znašal 3, 3 odstotka ali 17.000 oseb, kar je znatno pod avstrijskim povprečjem.

Spet veliki požar

DUNAJ - Samo mesec in pol po katastrofalnem požaru v dunajski Hofburg, ki je poleg ogromne materialne škode uničil vrsto dragocenih kulturnih vrednot, je na Dunaju spet gorelo. Tokrat je ogenj uničil del stavbe znanega velepodjetja Palmers v dunajskem predmestju Wiener Neudorf. 15 požarnih bramb s skoraj 300 gasilci je pol dneva gasilo upravno stavbo, kljub temu je popolnoma izgorelo eno nadstropje. Ranjenih k sreči ni bilo, materialna škoda pa gre v milijone silingov. Vzrok za požar še ni znan.

Mešani zbor »Danica« pripravlja prvo kaseto

SENTPRIMOZ - Predsednik Slovenskega prosvetnega društva »Danica« iz Sentprimoz v Podjuni je v okviru uspešnega novoletnega koncerta »Danice« naznanil, da društveni mešani pevski zbor pripravlja kaseto. Pevski zbor, ki ga vodi Stanko Polzer, je sooblikoval tradicionalni koncert, nastopal pa so ob Oktet Suha, instrumentalisti Slovenske glasbene sole ter mlade pevke z družine Blažej iz Galicije. Koncerta se je udeležil tudi generalni konzul Republike Slovenije Jože Jeraj, pozdravil pa so prvič tudi delegacijo domačega nemškega pevskega zbora.

Obsiren program katoliških žena za 1993

DUNAJ - Katoliško žensko gibanje v Avstriji, ki združuje nad 200.000 žena, je predstavilo tezišča delovanja v letu 1993 in najvažnejše prireditve. 5. marca bo Družinski postni dan pod geslom »Deliti pomeni združevati svet«, ki bo povezan tudi z zbiralo akcijo za zene v tretjem svetu. Katoliško žensko gibanje bo praznovalo tudi 8. marec, mednarodni dan žena, poleti - med 12. in 16. julijem - pa bo poletno studijsko zasedanje za vse vodilne sodelavce tega ženskega gibanja. Poletni seminar pa bo v Liechtensteinu, glavna tematika pa je »Duh casa - življenje iz Duha«. Za konec leta pa žensko gibanje nacrtuje v Welsu na zgornjem Avstrijskem svoj zvezni kongres z izvolitvijo novega vodstva ter sprejemom novih smernic.

Emisijske norme tudi za traktorje

DUNAJ - Čeprav v državah Evropske skupnosti še niso uveljavljene emisijske norme za traktorje, hoče avstrijski minister za promet in transport Klima, da Avstrija kot prva uveljavi emisijske omejitve. Tako naj bi bila zmanjšana ekološka obremenitev na poljedelskih površinah in v gozdovih. Minister se pri tem sklicuje med drugim na ekspertizo Tehnične univerze na Dunaju, ki potrjuje, da je mogoče postopoma znižati škodljive emisije traktorskih motorjev. Nacrtovana je redukcija ogljikovih vodikov na 2, 6, ogljikovega monoksida na 12, 3 in dušikovih oksidov na 15, 8 gramov na kilovato uro. Od 1. marca 1993 bodo te omejitve veljavne pri tipizaciji novih traktorjev (oz. motorjev), od 1. marca 1994 pa bodo te emisijske omejitve obvezujoče pri prijavi novih traktorjev. Tako naj bi za tovornjaki in osebnimi vozili postale emisijske omejitve veljavne tudi za traktorje. V Avstriji je trenutno prijavljenih 386.000 traktorjev. Pri tem številu niso upoštevani traktorji, ki ne vozijo hitreje od 10 km/h in katere zaradi tega ni treba prijaviti. Nova zakonska ureditev in določilo maksimalno dopuščenih emisij bo kajpada imela posledice za proizvedene in uvoznike v tujini izdelanih traktorjev. (IS)

jeziku, nenavadno hitro upadalo. Lani jeseni je Statistični centralni urad v zvezi s štetjem '91 predstavil prve aktualne podatke glede števila avstrijskega prebivalstva, ki govori manjšinske jezike (Republika je o tem aktualno poročala, - op. ur.). Zdaj so na razpolago tudi prve krajevne analize in interpretacije trendov.

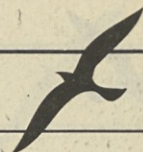
Pri avstrijskih štetjih ni v ospredju vprašanje po narodni pripadnosti, temveč vprašanje po občevalnem jeziku. Danih podatkov torej po formalni plati ni mogoče enaciti s številom pripadnikov manjšin. Zlasti glede uradnih podatkov o slovenski manjšini na Koroškem pa njeni predstavniki odkrito dvomijo o njihovi pravilnosti, saj so v času povojne Avstrije narodnostna mrznja, grožnje in socialni pritisk za del slovenskega prebivalstva imeli za posledico strah pred priznavanjem in nagnjenost k asimilaciji.

Toda tudi ob upoštevanju tako imenovanih »vindišarjev« - jezikovna kategorija »vindišch« kot nekakšna mešanica (slov.) narecija oziroma kot politična kategorija je bila uvedena prvič v času nacionalsocializma, v uradnih štetjih pa je obstajala vse do leta 1981 - število slovensko govorečih ni večje od 15.000. Leta 1981 je bilo starih 2.348 »vindišarjev«, leta 1991 pa je samo se okroglih 900 oseb navedlo to kategorijo kot pogovorni jezik. Če pristevamo vindišar-

podatkih Statističnega centralnega urada je koncentracija slovensko govorečih na vzhodnem predelu dvojezičnega področja južne koroške največja. Politicni okraj Velikovec (Völkermarkt) vodi s 17 odstotki slovensko govorečega prebivalstva, sledijo mu pa okraj Celovec-dezela (Klagenfurt-Land) s sedmimi odstotki, Beljak-dezela (Villach-Land) s štirimi odstotki in Celovec-mesto (Klagenfurt-Stadt) z nekaj nad enim odstotkom. V ostalih okrajih koroške je okoli 200 oseb (nekaj manj od 1%) pri ljudskem štetju 1991 navedlo slovenscino kot pogovorni jezik.

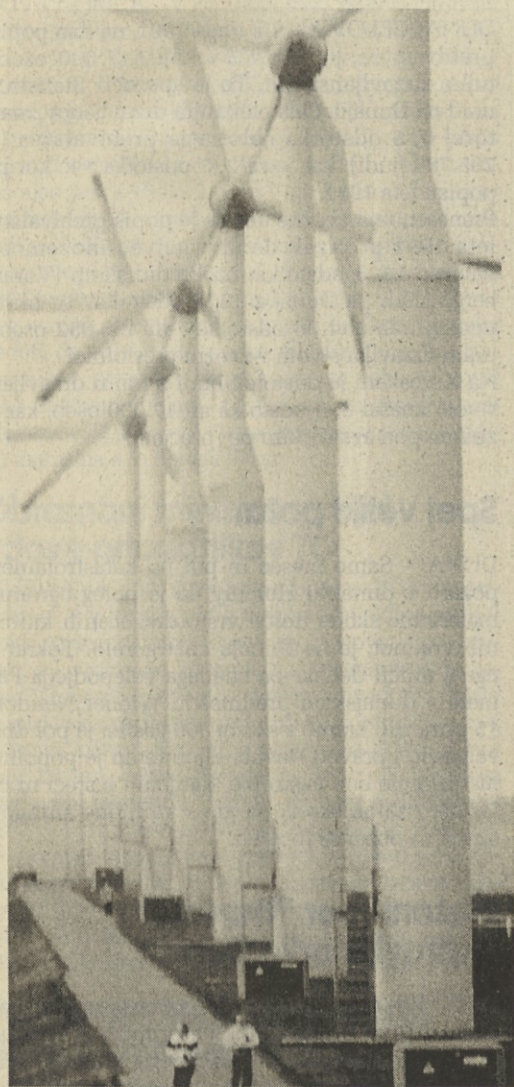
Glede na občine pa osnovni podatki Statističnega centralnega urada prikazujejo naslednjo sliko: na Koroškem je devet občin z nad 700 prebivalci s slovenskim pogovornim jezikom - v teh občinah živi 60 odstotkov vseh Korošcev, ki so navedli slovenscino kot pogovorni jezik! Občine po vrstnem redu z absolutnim in relativnim številom slovensko govorečega prebivalstva so navedene v razpredelnici, ki jo ločeno objavljamo. Iz tega med drugim končno sledi jasen podatek, da je Celovec (glede na absolutno število) tretja največja »slovenska« občina.

Kako strokovnjaki dunajskega Statističnega centralnega urada razlagajo zaznavno nazadovanje števila slovensko govorečih, zlasti v odmaknjenih regijah? Poleg uvodoma omenjenega rahlega nazado-

NOVICE

Novi mlini na veter na Nizozemskem

AMSTERDAM - Za nizozemsko pokrajino so bili od vedno značilni mlini na veter, ki jih vidimo na vseh slikah starih flamskih mojstrov. Pro-pelerji na sliki so prav tako na Nizozemskem, poganjajo pa turbine, ki proizvajajo električno energijo in tako v za sedaj majhni meri, prispevajo k uravnoteženju energetske bilance.

Umrla Cohenova, ki je izročila SZ ameriške jedske skrivnosti

MOSKVA - Na predvečer novega leta je v Moskvi umrla Lona Cohen, ki je skupaj z mozem Morrisom v prvih povojnih letih odnesla iz ZDA v Sovjetsko zvezo pomembne dokumente z jedskimi načrti. Vohunsko dejavnost zakon-cev Cohen so odkrili leta 1961 v Londonu, ko je policija v njihovi knjigarni odkrila sedem različnih potnih listov, radijske aparate, fotografske aparate za mikrofotografije in podoben vhuński material. Potem ko sta izročila SZ jedske načrte SZ, sta se Cohenova namreč bila preselila v Veliko Britanijo, kjer sta nadaljevala s svojo vohunsko dejavnostjo, dokler ju niso odkrili in obsodili na 20 let zapora. Osvobodili so ju po 8 letih, ko so ju oktobra 1969 zamenjali za britanskega vohuna Geralda Brooksa.

Obsojeni na smrt zaradi trgovanja z belim blagom

PEKING - V pokrajini Henan so obsodili na smrt štiri osebe, ki naj bi ugrabili in prodali 74 zensk. Drugih pet oseb, ki so tvorile isto tolpo, so obsodili na zaporne kazni, ki gredo od 5 do 15 let.

Parizani bodo počastili spomin na Ludvika 16.

PARIZ - Prihodnji teden se bodo Parizani lahko zbrali na Trgu Concorde, nekdanjemu Trgu revolucije, da bi počastili spomin na Ludvika 16., ki so ga prav na tem trgu obglavili pred 200 leti. Manifestacijo so pariske mestne oblasti najprej prepovedale, kasneje pa so omejile proslavo samo na en dan. Bolj nepopustljiv je bil kardinal Lustiger, ki je odrekel odboru, ki pripravlja spominsko svečanost, da bi v Notre Dameu darovali maso zadušnico.

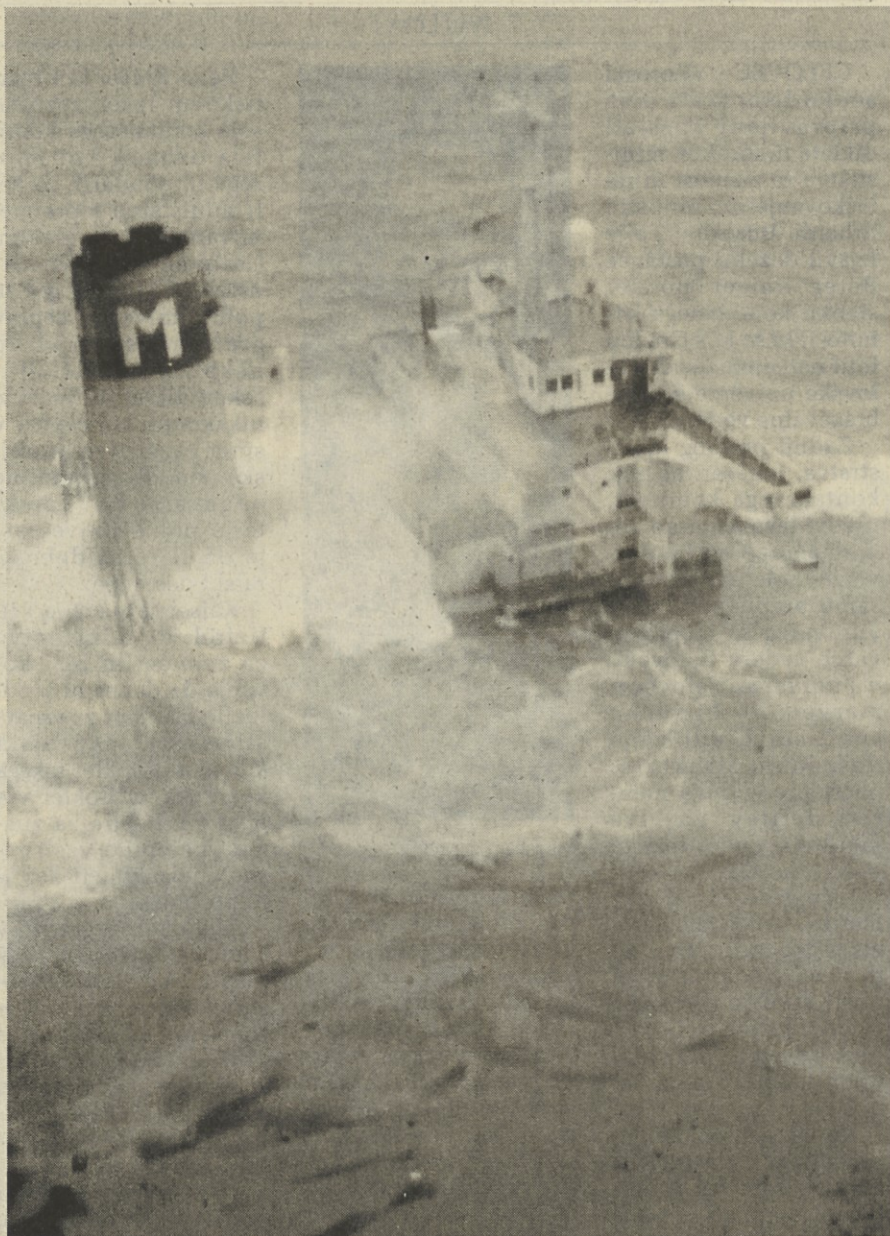
Aretirali kapitana karabinjerjev

NEAPELJ - V okviru preiskave o razpredeni mreži tatov avtomobilov so aretirali 28-letnega kapitana karabinjerjev Alfreda Travaglioneja, ki ga dolžijo, da je tatovom pomagal. Aretirali so ga pripadniki iste operativne enote, v kateri je castnik služil.

SHETLANDSKO OTOČJE / SILOVITO NEURJE PREPREČILO KAKRŠENKOLI POSEG REŠEVALNIH SKUPIN

Tanker Braer se je razklal na štiri dele in preostala nafta je odtekla v morje

ES je že namenila prvi prispevek za pomoč prebivalstvu, obljublja pa še dodatna sredstva

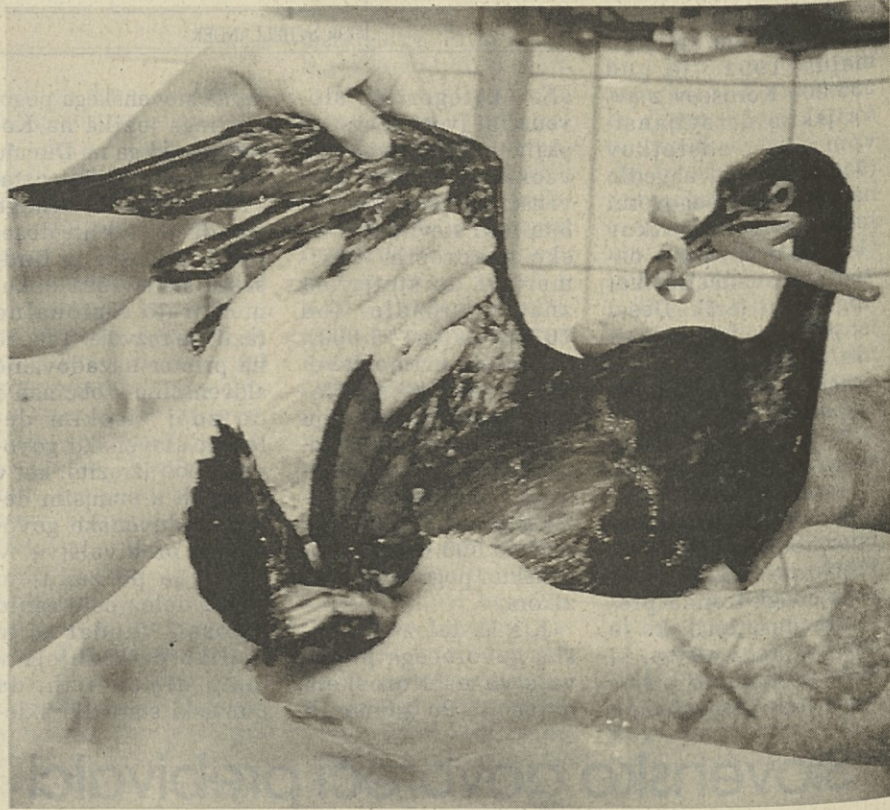

Eden od treh ali štirih delov tankerja Braer (Telefoto AP)

LONDON - Tanker Braer se je včeraj razklal na tri ali štiri dele in skoraj vsa nafta je stekla v morje. Silovito neurje, ki že tretji dan divja nad Severnim morjem, je bilo torej usodno in je onemogočilo reševalnim ekipam, da bi iz tankerja izcrpale večjo količino nafte. Preostaja torej le še sanacija morja in obale, ki bo nedvomno zelo draga in ne zelo učinkovita.

Vest o tem, da se je tanker razklal, je na tiskovni konferenci sporočil poveljnik reševalne skupine Geert Koffeman, ki je dejal, da je skoraj vsa nafta stekla v morje in da je v tankerju mogoče se nekaj sto ton od skupnih 85.000, kolikor jih je prevažala. Pristaniski poveljnik Shetlandov George Sutherland pa je dejal, da se je ladja razklala na tri dele. Tri ali štiri, to je pravzaprav nebitveno, saj oba potrudjeta, da je ekološka katastrofa taka, kakšno so napovedovali največji pesimisti. Vsekakor pa je vzrok za razliko med obema verzijama v zelo slabi vidljivosti, ki je onemogočala polet nad krajem brodoloma ter tako točno ugotavljanje stanja.

Koffeman, ki vodi reševalna dela po nalogu nekega nizozemskega specializiranega

Prizor, ki zgovorno kaže dramatičnost ekološke katastrofe (Telefoto AP)

podjetja, je o razbitju na štiri dele sklepal po legi tankerja. Dejal je tudi, da ladje ne bo več mogoče rešiti in da ostajata samo dve možnosti: ali jo prodajo kot staro železo, kar pa bo zelo drago, saj jo bo treba razrezati na manjše kose, ali pa jo bodo zvlekli nekoliko dlje od obale in pustili, da potone. Po vsej verjetnosti se bodo odločili za drugo rešitev, ki

je znatno cenejša.

Obala Shetlandskih otokov je seveda se vedno močno onesnažena, z izlitem zadnje količine nafte pa črni madež ogroža obalo tudi nekaj desetnih kilometrov daleč. Vsekakor bo sanacija obale zelo dolga.

Včeraj je to vprašanje obravnavala tudi Evropska skupnost. Komisija ES, ki je zasedala v Bruslju, je namenila prvi

prispevek v višini 700 tisoč ECU-jev kot pomoč prizadetemu prebivalstvu. Gre za zelo visok prispevek, pri komisiji ES pa so celo zagotovili, da bodo namenili se 330 tisoč ECU-jev za čiščenje plaz in obale. Vendar pri ES preučujejo tudi možnost uvedbe strožjih evropskih norm za varno plovbo, ki naj bi jih sprejeli v kratkem.

Benito Mussolini še vedno častni občan toskanskega mesta Siene

SIENA - Benito Mussolini je se vedno, 50 let po padcu fašizma, častni občan Siene, ki mu je to čast podelila leta 1924 kot »državnemu poglavarju in vodji fašizma« in katere občinski svet svojega sklepa ni nikoli preklical. Na seznamu častnih občanov Siene je samo 14 imen, med katerimi so poleg Mussolinija med drugimi se Niccolò Tommaseo, Armando Diaz (za znago v prvi svetovni vojni), zavezniška generala Edgar Erskin Hume in Mark Wayne Clark, ki sta leta 1945 osvobodila mesto ter nekateri znanstveniki, med katerimi naj omenimo

samo Alberta Sabina, ki je odkril cepivo proti otroški paralizi.

Castnega občanstva Siene so bili torej deležni le maloštevilni zaslužni moze in edini, ki so mu ga odvzeli je bil marsal Pietro Badoglio, ki so ga z debelim rdecim svincnikom brisali s seznama častnih občanov nekaj mesecev po padcu fašizma.

Pred kratkim je občina Montelupo Fiorentino, ki je za časa fašizma tudi podelila častno občanstvo Mussoliniju, sklenila ta sklep po razpravi o naraščanju antisemitizma in rasizma v Italiji in Evropi, preklicati.

KENIJA / V ZAHODNEM DELU

"V ognju naj zgorijo čarovniki" - ponorela skupina 40 mladih zažgala osem oseb

NAIROBI - V Keniji se vedno verjamejo v obstoj carovnic in carovnikov. Konec prejšnjega tedna so namreč v vasi, ki leži približno 240 kilometrov stran od glavnega mesta zažgali osem starejših oseb - pet zensk in tri moške - pod obtožbo, da se ukvarjajo s carovnijami. Uradno sporočilo o grozljivem dogodku je posredoval prefekt Philip Kilonzo, ki je izjavil, da je dejanje zagrešila pobesnela skupina 40 mladih. V nedeljo ob zori - tako pravi uradno sporočilo, ki so ga povzela kenjska sredstva javnega obveščanja - je oborožena skupina mladih obkrožila nekaj hišic, v katerih je živel osem oseb, ki so bile stare od 57 do 75 let.

Razjarjeni mladi (o vzrokih njihove nerazumljive in neopravičljive jeze so bila zaenkrat dana samo zelo splošna ugotovila) so zaprli vse izhode oziroma sploh niso dovolili osebam, ki so jih vzeli na piko, da bi zapustili skromna prebivališča. Nakar so hišice kratkoma zažgali in z njimi so zgoreli tudi njihovi stanovalci.

V uradnem sporočilu pise nadalje, da je policija že ustavila nekaj oseb, vendar točnih podatkov o preiskavi niso posredovali. Vsekakor je zaskrbljujoče dejstvo, da je bilo v istem predelu države lani ubitih 12 oseb pod isto obtožbo, in sicer, da se posvečajo carovništvu.

FRANCIJA / NA RUSKEM POKOPALIŠČU

V Parizu slovo od Nurejeva

V Parizu so včeraj pokopali slavnega ruskega plesalca Rudolfa Nurejeva. Iz pariške opere, kjer so se mu poklonili ljubitelji baleta, so ga odpeljali na rusko pokopališče

ZDA v vročičnem objemu zaljubljenosti v Billa, Hillary in Chelsea z njeno nič hudega slutečo mačko vred

WASHINGTON - Dick Tracy je le bled spomin, za Batmana nihče več ne sprašuje in celo otroci so pozabili na male filmske zelve: v Združenih državah Amerike namreč trenutno vsi norijo za Clintonom in njegovo družino v širšem pomenu besede. Do "ustoličenja" novega predsednika ZDA manjka dober teden in trgovci se zadovoljno muzajo zaradi vročice, ki se je polastila prebivalcev prve svetovne vesile.

Se posebej so si dali duška trgovci in gostinci New Yorka in Washingtona, ki si seveda obetajo, da se jim bo iznajdljivost bogato obrestovala. In resnici na ljubo je treba priznati, da se niso omejili zgolj na tradicionalne t-shirt z ustreznimi napis ali slikami kakega člana Clintonove družine, ali

na precej predvidljive broške v obliki saksofona (kdo se ne ve, da Clinton rad piha v ta instrument?). Fantazija odličnih zagovornikov trznega sistema je segla veliko dlje: tako je v središče pozornosti prišla mična mačka najstniške Chelsea imenovana Socks. Tej nič hudega sluteči živalci je ena največjih newyorških veleblagovnic Bloomingdale's posvetila posebno butiko. S to pobudo pa želijo - tako je dejal predstavnik veleblagovnice - z zgodovinskega vidika osvetliti prisotnost mack v Beli hiši. Kdor zeli izpricati svoje zadovoljstvo nad Clintonovo izvolitvijo in istocasno ljubezen do živali, lahko kupi malo zlato broško z upodobitvijo Socksa za borih 45 dolarjev.

Veliko bolj vneti volivci Billa Clintona pa si bodo oskrbeli njegovo

silhueto iz lepenke v naravni velikosti, cena 400 dolarjev. Za veliko manj - osem dolarjev - se lahko vsakdo v središču Washingtona "slika" z Billom in Hillary ali pa s podpredsedniškom parom, v ceno je vstet tudi plastičen okvir. Ob teh in še številnih drugih spominkih pa pod oznako "Inaugural Commemoratives" ponujajo uradno priznane suvenire, s prodajo katerih naj bi vsaj delno krili stroške za umeštitveno slovesnost, ki bo izredno razkošna. Nekateri od uradnih spominkov so izredno dragi, kot npr. medalja s portretom Billa Clintona, za katero zahtevajo tisoč dolarjev. Organizacijski odbor pa je sestavil tudi seznam nezazelenih predmetov, med temi so tako skodelice za kavo s Socksom kot tudi kondomi v barvah ZDA.

Z G O D B A 6

Kaotična struktura misli

BOJAN RAUTER KOSIC

Po številnih neuspešnih resilnih posegih na eksperimentalnem planetu Zemlji so morali znanstveniki s planeta Zeros priznati, da so negativne posledice njihovega eksperimenta nepopravljive in da je realen izhod le eden: uničiti poskusne zajčke. Ti so namreč na begu pred svojo notranjo bojaznijo intenzivno uničevali planet, dom tisočerih živalskih in rastlinskih vrst. Tega so se med njimi zavedali zelo redki, vendar njihovih opozoril in pozivov nihče ni resno poslušal, kajti odpoved pomirjevalnim dobrinam bi jih znova potisnila v hudo tesnobo notranje bojazni. Raje so odvrnili pogled od posvijnane narave ter se se prizadevneje zasklepili za bleščavo pomirjevalnih predmetov in aktivnosti. A se preden so Zerci domislili, kako bi uničili Eksperimentalce, so opazili nekaj, kar jim je dalo novo upanje in novo idejo ...

Nekateri posamezniki, ki so izumljali nove predmete za pomirjanje in vojskovanje, so namreč pokazali izjemno inteligenco - resda kvečjemu na ozkem tehničnem področju, a vendarle. Obstajali so tudi misleci, ki sicer niso razmišljali tako natančno, so pa zato prodirali s svojim umom globoko v bistvo človeškega problema in prizadevno iskali rešitev za človeško trpljenje. Pojavljalo se je tudi vse več takih, ki so čakali na nasvete modrih, kajti zavedali so se poglobnosti svojega potrošniškega načina življenja in so ga bili pripravljeni opustiti v prid prihodnosti. Zerci so torej računali na inteligentne in modre. Ti naj bi pogolbili in razsiriili svoje raziskave, odkrili rešitev, bi ponudili streznjencem in človeštvu bi morda preživel. In pri tem procesu se je Zercem pokazala čudovita priloznost za skok na pomoč ...

Iz svojih zgodovinskih izkušenj so namreč vedeli, da je bil prav njihov razum tisti, ki je igral najpomembnejšo vlogo v procesu njihovega prilagajanja na primordialno anomalijo, ki je bila osnovni vzrok njihovega civilizacijskega odmika od živalskega sveta. Prav razvoj racionalnega znanja je bil tisti, ki je bil izpodrinil kaos njihove imaginarne sfere in preuredil njene elemente v jasno, stvarnostno adekvatno miselno strukturo; in prav tovrstno, v seriji kolektivnih in individualnih izkušenj razvijajoče se znanje je predstavljalo osnovo za razvoj njihove celotne tehnične kulture; in prav njemu so se imeli zahvaliti za dejstvo, da jim je uspelo sproti in pravočasno reševati negativne posledice anomalije in obstati na Zerosu v povsem znosni harmoniji z naravnimi principi živega in neživega sveta. Na enak način je torej tudi Eksperimentalce lahko rešil edinole njihov lastni razum. Se toliko bolj, ker so jih pestili problemi, kakršnih Zerci niso nikdar poznali: zasleplevali so jih premnogi predsodski, fikcije in napačni sklepi, obkroženi so bili z nepopravljivimi ali zelo težko popravljivimi učinki represivnega načina življenja na okolje... Se najbolj pa problem, ki so ga se Zerci komajda razumeli: morali bodo dognati ozadje svoje nenormalne reakcije na pojav anomalije, morali bodo dojeti mehanizme obnavljanja svojih psihofizičnih prenapetosti in morali bodo najti način za takšno prestrukturacijo svoje psihicne strukture, da bodo njihove notranje napetosti upadle celovito in za vselej, ne le delno in začasno - kajti sicer bodo se naprej prisiljeni živeti na pretežno represiven, kratkoročno ugoden, dolgoročno pa absolutno poguben način.

Zerci bi Eksperimentalcem z veseljem pomagali pri razvoju tovrstnega znanja, vendar jim ga niso mogli enostavno dati - niti tistega, ki so ga imeli sami, kaj se nekega novega. Vedeli so namreč, da je razvoj znanja v bistvu strogo individualen, takorekoc nevrofiziološki proces, nanj pa Zerci s svojimi aparaturnimi niso mogli neposredno vplivati.

A kljub temu so lahko nekaj storili. Vedeli so namreč, da je oblika končne stopnje razvoja znanja pri vseh posameznikih bistveno enaka, kajti to je preprosto končna stopnja prilagoditvenega procesa, stopnja, v kateri je imaginarni svet, ki se je nekot tako drastično oddaljil od percepcije stvarnosti, maksimalno usklajen z izkustvenim svetom. Seveda pa tudi te končne oblike Eksperimentalcem niso mogli preprosto vcepiti ter z njo iziniti njihovo kaotično miselno strukturo. Nova miselna oblika bi namreč v kaosu starih predsodkov, fikcij in imaginarnih konstruktov sploh ne prišla do izraza; morala bi biti izključen, končni rezultat temeljitega očiscenja in preureditve starih miselnih elementov. Lahko pa so Zerci prispevali k hitrosti tega procesa - seveda ne tako, da bi Eksperimentalce prisiljevali v potrebna izkustva ali jim izboljšali same miselne procese, ampak nekako drugače.

Ko so podrobno proučili specifičnosti percepcije in misljenja Eksperimentalcev, so transformirali končno formo svojega znanja v vibratno konfiguracijo, primerno za ojačitev in transmisijo preko svojih sevalnikov. Ta snop - imenovan UNIVERZALNA MATRICA - naj bi usmerili na tisti predel eksperimentalnega planeta, katerega prebivalci so bili zaradi geografskih, zgodovinskih, kulturnih in ostalih dejavnikov intelektualno najnaprednejši, najbolj trezni, kritični in samokritični, najbolj »logični« in resnicoljubni, najbolj inovativni in kreativni ter celostno razmišljajoči. Na dejali so se, da bodo najrazvitejši umi s tega področja že kmalu zaznali prisotnost Univerzalne matrice ter da bodo v njej ugledali idealne poteze pravilnega znanja, obrise resnice, h kateri so intuitivno težili, pa tudi nakazila rešitev vprašanj, ki so jim iskali odgovore - nakar naj bi to znanje posredovali drugim ali pa domislili realen projekt za rešitev svojih bratov in sosedov planetarnega doma.

EKOLOGIJA / BIOSFERA II JE V RESNICI VELIKANSKI TERARIJ

Projekt biosfera: znanost ali golo razkazovanje?

Zagovorniki priznavajo, da gre za komercialni podvig

MILOS KRMELJ

Videti je zanimivo, vprašanje pa je, ali bi Bog ustvaril Biosfero II, potem ko je ustvaril Ze Biosfero I (Zemljo). Ko je nastalo življenje na Zemlji ni bilo na voljo toliko rastlinstva in živalstva, da bi lahko oskrbovalo se kakšne druge prebivalce. Na otvoritvi projekta Biosfera II je bilo res navzočih nekaj posebnosti: hodec po vročih kamnih, indijanski vrac in v kostume oblečeni plesalci. Biosfera II je dejansko velikanski terarij, ki se prav fantazijsko dviga iz arizonske puscave. Prizor spominja na opis znanstveno-fantastičnih romanov Julesa Verna. Gre za prav nenavaden projekt, ki posnema Zemljo kot planet v malem. Poskus posnema najrazličnejše podnebne in zemljepisne kombinacije: puscavo, deževni pragozd, savano, ocean in kmetijsko zemljišče, vse seveda v okviru površine 2, 75 akrov (kar je približno 1 hektar), prekrit s stekleno in jekleno konstrukcijo. Takoj po tem, ko je vstopilo 8 prostovoljcev, so se za njimi zaprla jeklena vrata. Osem ljudi, stiri moški in štiri ženske, je ostalo skupaj s 3800 vrstami rastlin, živali ter žuželk v dvehletni prostovoljni izolaciji. Teksaški milijarder Ed Baas je pozdravil osemčlansko »posadko« in zazele uspešno potovanje njihovi vesoljski ladji, da bi tudi planet Zemlje lahko svoje vesoljsko plovilo odpeljal v

prihodnost.« Program Biosfera II, ki ga je zasnovalo podjetje Space Biosphere Venture ali SBV, ki si prizadeva dobiti vpogled v krhek biosistem Zemlje in s tem ustvariti model za morebitno naseljevanje zemljanov. S sedmimi ločenimi »biomi« naj bi Biosfera II zivela samozadostno; prebivalci naj bi sami proizvajali zrak kot reciklažni proizvod, prav tako hrano, vodo in odpadne snovi. Od Allen ustvarja kult, kar sam seveda zanika. Pri pravi na projekt je SBV najela tudi izvedence ameriške geoloske uprave, znani Smithsonovi inštitut ter kraljevske botanične vrtove iz Britanije. Toda od osmih članov posadke je samo eden, 67-letni znanstvenik dr. Roy Walford, človek z znanstvenim imenom. Vsi drugi so mladi navdušenci, če se ne kar avanturisti, od katerih so nekateri že sodelovali v Allenovih projektih. Vsak od njih bo imel svoj zasebni prostor za bivanje ter prosti čas za sončenje, kopanje in branje itd. poleg svojih znanstvenih dolžnosti. Nimajo pa v nacrtni psihološki studij, ki bi raziskovalno spremljal njihove medsebojne odnose. Posadka namreč zavrata namige, da bo prej ali slej prislo do sporov in napetosti. Vsi člani posadke so tudi neporočeni; izjavili so, da je spolno življenje med eksperimentom njihova njihova zasebna stvar.

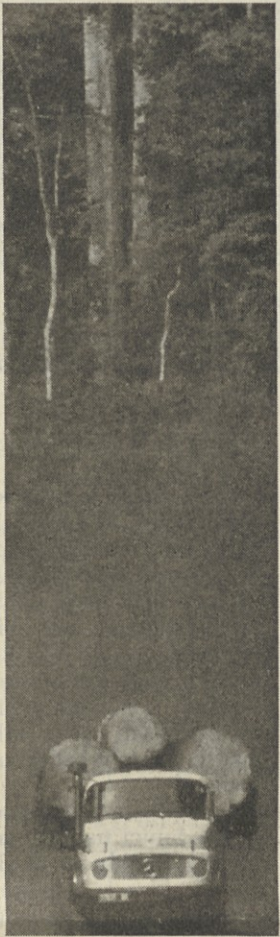
Zagovorniki projekta

scenarijev in metalurg in Harwarda, ki je med drugim sodeloval že pri več mednarodnih ekoloških projektih, na primer pri komuni v Santa Feju, betonski oceanski raziskovalni ladji in pri okolju prijaznem hotelu v Katmanduju. Nekateri kritiki trdijo da Allen ustvarja kult, kar sam seveda zanika. Pri pravi na projekt je SBV najela tudi izvedence ameriške geoloske uprave, znani Smithsonovi inštitut ter kraljevske botanične vrtove iz Britanije. Toda od osmih članov posadke je samo eden, 67-letni znanstvenik dr. Roy Walford, človek z znanstvenim imenom. Vsi drugi so mladi navdušenci, če se ne kar avanturisti, od katerih so nekateri že sodelovali v Allenovih projektih. Vsak od njih bo imel svoj zasebni prostor za bivanje ter prosti čas za sončenje, kopanje in branje itd. poleg svojih znanstvenih dolžnosti. Nimajo pa v nacrtni psihološki studij, ki bi raziskovalno spremljal njihove medsebojne odnose. Posadka namreč zavrata namige, da bo prej ali slej prislo do sporov in napetosti. Vsi člani posadke so tudi neporočeni; izjavili so, da je spolno življenje med eksperimentom njihova njihova zasebna stvar.

priznavajo, da gre za komercialni podvig. Menedžerka projekta Margaret Augustine je prepričana, da bi v naslednjih petih do desetih letih lahko vzpostavili sisteme ponovne reciklaze vode, zraka in novih materialov za domove, ki ne bodo onesnaževali okolja. Vendar pa Biosfera II v tem trenutku bolj spominja na zabavišni park kot pa na področje za raziskovanje in razvoj. Za zdaj so na voljo majice, razne nalepke in knjige o tako imenovani »biosferitiki«. Obiskovalci (doslej jih je bilo 650 tisoč) si lahko Biosfero II ogledajo za 9, 95 dolarja, nekaterim omogočijo celo pogled v sam terarij, kjer opazujejo posadko pri delu. Obstajajo tudi načrti za »ekološko občutljive parke« in »okolju prijazna igrišča za golf«. Projekt zelo boga tamkajšnje prebivalce. Sosed Tom Norbett pripominja, »ne vem, če si res želim na svojem dvorišču Disneyland, pa čeprav ta poudarja ekologijo.«

Poleg nastetih obstajajo tudi resnejši dvomi o projektu. Nekateri kritiki se bojijo, da bo v tako raznovrstnih življenjskih prostorih in v taki bližini lasti pri rastlinah in živalih prej ali slej prislo do kompromisnih razlik, če bodo seveda sploh preživele dve leti. Ker ne bodo znanstve-

no spremljali eksperimentov, dobljenih rezultatov ne bo mogoče znanstveno utemeljevati. Toda na vse to so navdušeni govorniki ob otvoritvi projekta kar pozabljali. Poudarjali so samo enkratnost Biosfere II in seveda cilje tega poskusa. Cas pa bo pokazal, koliko se je v resnici posrečilo.

OSEBNI RAČUNALNIKI / STE KUPILI KATEREGA OD NAŠTETIH PROGRAMOV?

Poskusite se primerjati tudi na tem področju ...

DUSAN MERNIK

Ko govorimo ali pišemo o osebnih računalnikih, večina najprej pomisli na »zeleznino«, ki jo je mogoče videti skoraj v vsaki pisarni. Precej manj pa je običajno govora o programski opremi, s katero računalnik sele postane učinkovito orodje. O tem se raje ne govori veliko, saj je velika večina programov »spiratirana«, kljub temu - ali pa predvsem zato - da njihova vrednost dosega ali presega ceno samega računalnika. Zanimivo pa je, da se to prav tako dogaja tudi v podjetjih, ki prisegajo na Evropo in poskušajo posnemati nekatere njihove dobre navade.

Prej ali slej pa bo razvitemu svetu treba slediti tudi pri programski opremi, kar v drugem jeziku po-

meni: programe bo treba kupovati, tu ne bo velike izbire. To si bomo lahko privoščili šele z odstevanjem kar lepih denarjev, pa se pri tem bomo zaradi kompatibilnosti (primerljivosti) precej vezani na dogajanja v razvitim svetu.

Koristno in zanimivo bi seveda bilo, če bi lahko delali primerjave v našem okolju, vendar pa se zaradi omejenega vzroka ni mogoče dokopati do podatkov o tem. Zato je pogled »čez lužo«, kjer vse pravzaprav nastaja, se bolj zanimiv, seveda za tiste, ki hočejo iz osebnega računalnika potegniti kar največ.

V spodnji tabeli je navedenih 15 najbolje prodajanih programov za osebni računalnik (v maloprodaji 12.000 prodajnih mest ozi-

roma natančneje: poslanih na toliko prodajnih mest). Ker v tabelo ni vključena neposredna prodaja programskih hiš, je ni mogoče razlagati kot celotno sliko prodaje programske opreme.

In kaj je k tabeli vredno dopisati?

Na prvem mestu je urejevalnik besedil za okolje Windows iz programske hiše WordPerfect Corp., ki je doslej slovela po se bolj znanem izdelku za okolje DOS, ta pa je tokrat na koncu tabele.

Podjetje Microsoft se pojavlja na več mestih, in sicer z operacijskimi sistemi ter s svojim znanim urejevalnikom besedil. Prvi bi bili lahko za naše okolje zanimivi zato, ker se iz visokih mest, ki jih zasedata prodaja in nadgradnja operacijskih sistemov, vidi pomen, ki ga tovrstni programski opremi

tam pripisujejo. Uvrstitev programa Word for Windows 2.0 ni presentljiva, saj gre za vrhunski urejevalnik besedil. Drugo mesto zaseda program, ki je skoraj obvezen za izkoriščenost visoko zmogljivih osebnih računalnikov (386 in več).

Za naše okolje bi lahko bilo za marsikoga presenetljivo, da se komunikacijski programi (Procomm, dvakrat, in PC Anywhere) prodajajo bolje kot znan program za delo s preglednicami. Iz te kategorije je tokrat 1-2-3 for Windows (nadgradnja različice 1.1) tudi edini na lestvici. Je to dokaz hitrega razvoja komunikacije in uporabnosti takšnih programov ali pa že zasitenosti s preglednicami, katerih so doslej prodali že na milijone?

Verjetno bo prvo veliko bolj drzalo kot drugo in lahko pričakujemo, da bo

do modeni in faksi kmalu obvezni sestavni del osebnih računalnikov, Programi za delo s preglednicami pa imajo seveda še enak pomen, kot so ga imeli doslej, saj jih potrebuje skoraj vsak uporabnik računalnika.

Oris pa moramo dopolniti se s podatkom, da je Quicken 6.0 znani izdelek iz kategorije računovodskih programov.

Zaključek: vsi programi (razen sedmega) so prek zastopnikov dosegljivi tudi našim kupcem, prek drugih kanalov pa uporabnikom, ki niso bili kupci ... Kako se ti programi prodajajo pri nas, ni mogoče izvedeti. Kot pa smo v enem prejšnjih člankov že zapisali, gre le za prodajo posamičnih paketov, na katerih pogosto uporabljajo DOS-ov ukaz za razmnoževanje. Vir: PC Magazine, 8. december 1992.

NOVICE

Iskanje vode na daljavo

DOHA - Pod pokroviteljstvom Združenih narodov in v sodelovanju z univerzo iz Dohe se odvija projekt, v okviru katerega skušajo odkriti priobalne podmorske izvire sladke vode v Kataru in Perzijskem (Arabskem) zalivu. Ta dragocena pitna voda se zdaj izliva v morje in najprej bodo skušali ugotoviti njene količine, da bi ocenili možnosti zajetja. Nacrt finansira ministrstvo za mestne zadeve in kmetijstvo Katara, raziskave, ki bodo stale približno 300 tisoč funtov, pa po dogovoru vodi britanski Nacionalni center za daljinske senzorske raziskave (NRSC). Opravili so že infrardeca snemanja z večspekterskim skenerjem, montiranim v letalu - s to naravo je moc odkriti tudi najmanjše temperaturne razlike med toplejšim morjem in hladnejšimi izviri. Podatke obdelujejo na sedežu NRSC v Famboroughu, in sicer s strojno in programsko opremo, razvito za analize satelitskih posnetkov. Rezultati in karte bodo na razpolago tako vsem zainteresiranim znanstvenikom kot javnosti.

Ni vse zlato, kar se sveti

MIAMI - Moskim, ki imajo "težave s centimetri", kozmetik dr. Ricardo Samiter s Floride pomaga s postopkom, ki ga je poimenoval (verjetno zaradi učinka) "periferna avtologna penilna polnitev". Ze od leta 1982 je s posegom, ki traja približno pol ure, "obdelal" več kot 80 strank, in to "brez ene same pritožbe". Kozmetik vzame s trebuha približno sto kubicnih centimetrov podkožne maščobe in jo vbrizga pod kožo penisa. Maščobe se enakomerno razležejo okrog vsega uda, razen če stranka ne zahteva, naj ji napravijo "hričke in dolince". Kozmetik pravi, da lahko zagotovi vsakršno zazeleno obliko.

Richard Sadove, profesor plastične kirurgije na Univerzi Kentucky, je te posege komentiral z besedami, da "ni vse zlato, kar se sveti" in da morebitno tveganje močno presega možne koristi. "Tako dolgo bom dvomil, dokler dr. Samiter svojih dolgoletnih rezultatov ne bo objavil v kaki ugledni znanstveni publikaciji," je poudaril.

Sprehajališče v krošnjah

KUALA LUMPUR - Oblasti državnice Negri Sembilan, ki je del Zahodne Malezije, so se zaradi finančnih težav zasnle v skušnjavi, da svoje goste tropске gozdove posekajo in les odprodaajo. Gozdove so nazadnje le obrnle v denar, vendar na drugačen način. Najeje so kalifornijsko družbo UpRight, da bi jim v rezervatu Pasoh v višini drevesnih krošnji napravila mrežo sprehajališč. Med stolpi iz aluminijeve zlitine, visokimi 30 do 40 metrov, so speljane kovinske steze z ograjo. Turistom se ni treba več prebijati skozi gosti podrast, kar je za gozd prav toliko škodljivo kot sečnja, temveč si lahko od blizu ogledajo bogato floro in favno v naravnem okolju - letece lišice in pavjane v krošnjah ali tigre in vepre na tleh. "Sprehajališča" uporabljajo tudi znanstveniki, ki preučujejo rastlinske in živalske vrste na tem 2500 hektarjev velikem rezervatu (tod raste recimo približno 800 vrst orhidej in se spreletava 950 vrst metuljev).

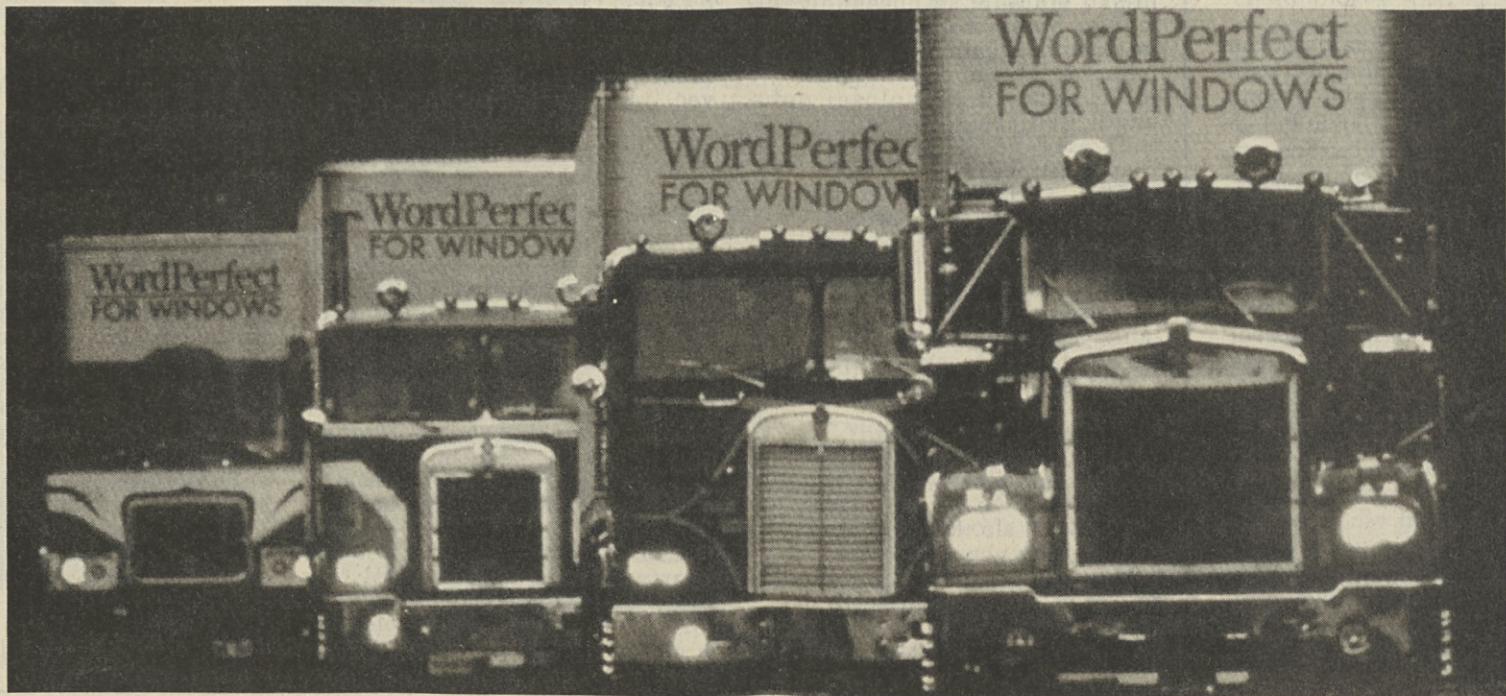
Intelligentni jojo

BOSTON - Le malokdo ne ve, kaj je jojo: dva motka z debelim sukancem, izmed katerih enega držiš v roki, da se drugi odmotava in spušča, potem pa se spodnji spet vzpenja, ker se nit namotava na prvega. Mnogim otrokom ta prastara spretnost vendarle ne gre od rok. Pomagati si ne morejo niti s sodobnimi različicami jojoja, ki se med vzpenjanjem svetlikajo oziroma igrajo različni melodiji, pač odvisno od tega, kateri motek je v igri. Naposled so le nasli rešitev tudi za največje nerode. Družba Yomega iz Bostona je izdelala jojo z notranjim mehanizmom, ki poskrbi, da se nit tisti hip, ko se odmoti, začne spet namotavati na gornji motek. Ni kaj, danes lahko tudi "brez teorije in prakse" postaneš pravi virtuozi!

Desettisočletna naseljenost Cipra

LONDON - Novejše arheološke raziskave so potrdile domnevo, da so ljudje že pred 10.000 leti naselili sredozemski otok Ciper. Prvi naseljenci so na tem otoku naleteli na raznovrstno floro in favno: predvsem na male povodne konje, ki so jih zelo nenaravno uporabljali za prehrano, tako da so te živali že zelo zgodaj iztrebili. To sta pred nedavnimi odkrila arheologa Rolfe Mandel z University of Nevada v Omahi in Alan Simmons z University of Nevada v Renu. Kot poroča britanska revija New Scientist, sta omenjena arheologa na južni strani otoka na enem mestu odkrila več kot 1.000 kosov kamnitega orodja in številne ostanke kosti, ki so pripadale malim povodnim konjem, pritlikavim slonom in pticem, ki pa niso mogli leteti. Strokovnjaka sklepata, da gre v tem primeru za ostanke neke zgodnje naselbine, v kateri so si ljudje pripravljali hrano in izdelovali različno orodje; starost naselbine pa naj bi bila približno 1.500 let. Slednja ugotovitev ni skladna z dosedanjimi ocenami, po katerih naj bi Ciper naselili pred 8.000 do 9.000 leti. Pri tem je zanimivo, da naj bi po prejšnjih ocenah mali povodni konji izumrli že pred 20.000 leti, kar bo potrebno znova preučiti.

KOŠARKA / DEŽELNO MLADINSKO PRVENSTVO

Trdoživi cicibonaši klonili pred borovci

Kontovelci izgubili doma proti ekipi Latte Carso

BRANKO LAKOVIC

Cicibona Radenska - Bor Radenska 65:91 (38:52)

CICIBONA RADENSKA. I. Bajc 21 (2:3), Barini 12 (6:11), Rudež 4, Krizmančič 16 (1:1), Punis 4 (0:2), Umer 2, Korosic, E. Bajc 6 (0:1), trener Jogan.

BOR RADENSKA: Simončič 13 (1:2), Debeljuh 5 (1:3), Cupin 14 (0:2), Grbec 27 (2:3), Samec 9 (1:2), Giacomini 13 (1:2), Bandi 4, Vidali 2 (0:3), Verri 4, trener Martini.

ON: Cicibona 16, Bor 18. PM: Cicibona 9:16, Bor 6:18. TRI TOČKE: I. Bajc 1, Krizmančič 1; Giacomini 2, Simončič 2, Grbec 1.

Slovenski in društveni derbi deželne mladinskega prvenstva se je končal s predvideno zmago borovcev, ki pa so se morali tokrat le bolj potruditi, da so lahko dočela strli odpor okrnjenih cicibonasev, ki so nastopili brez Filipčiča in Skarbarja.

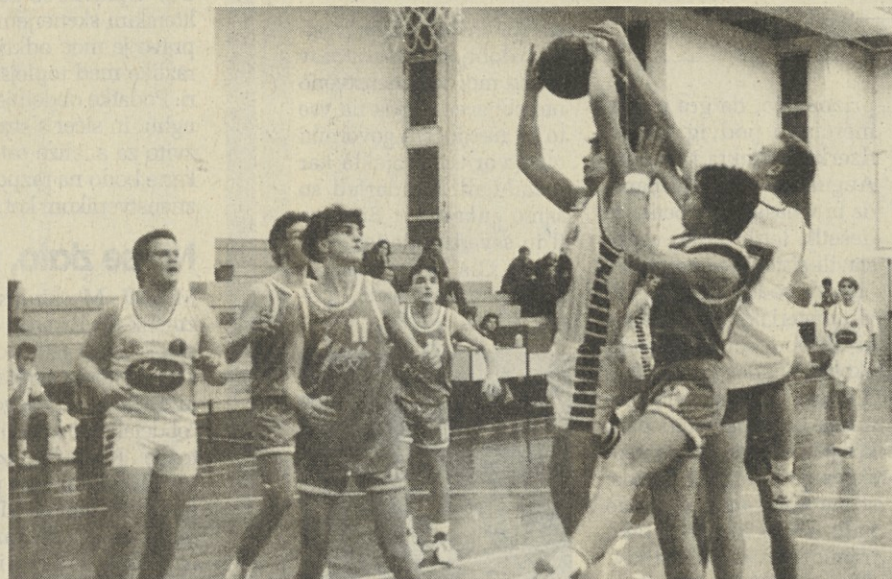
Cicibonaši so v prvem polčasu kar držali v sahu Martinijevu ekipo. Ne samo: vse do 9. minute so tudi vodili, v prvih petih minutah celo zanesljivo (12:4). Na dlani pa je bilo, da cicibonaši ne bodo držali koraka z borovci dlje časa, saj je bila kakovostna razlika vendarle prevelika, da bi lahko gostitelji pripravili presenečenje. V Borovem mladinskem mostu namreč nastopajo kar štirje igralci (Simončič, Debeljuh, Grbec in Samec), ki so tudi v članski ekipi.

Z veliko mero poztrovalnosti, borbenosti in ob dobri igri predvsem I. Bajca, ki je dosegel 21 točk, ter Barinija in Krizmančiča, pa so cicibonaši se v 12. min. zaostajali le za štiri točke (19:23), da bi se polčas končal s »sprejemljivim« zaostankom 12 točk.

V nadaljevanju pa je prišla na dan predvsem boljše telesna pripravljenost borovcev, ki so se predvsem s Michelom Grbecom razigrali. Ze v 24. min. je bil izid 61:40 za goste. Razlika se je stalno večala in »sukalavod« 25-30 točk.

Sredi polčasa se je poskodoval se Iztok Bajc, ki je bil glavni pobudnik vseh akcij cicibonasev, in pričakovana Borova zmaga je bila tu.

Cicibonasev je verjetno prva zmaga v prejšnjem kolu proti Ferrovitari dala novega zagona in tako so dobro zaigrali tudi na ponedeljkovem derbiju. Prav

Boj pod košem za odbito žogo na slovenskem derbiju Cicibona - Bor. (foto Ferrari)

vsi so se borili zelo poztrovalno, boljši od ostalih pa je bil gotovo Iztok Bajc, ki je dobro vodil igro in bil tudi najboljši strelac svoje ekipe. Skoda, da cicibonaši neredno trenirajo, saj bi v nasprotnem primeru lahko v tem prvenstvu poskrbeli se za marsikatero presenečenje.

Glede borovcev bi zlasti omenili Michela Grbca, ki se z naglimi koraki razvija v kar »zanimivega« kosarkarja.

Kontovel - Latte Carso 68:83 (31:45)

KONTOVEL: Ban 4 (2:2), Gulic 19 (3:7), Milic, Krizman, Cinglerja, Kralj 12 (4:10), Hmeljak

8 (2:2), Daneu 10 (0:4), Cerne, Vodopivec 4 (1:3), Turk 11 (3:7), trener Furlan.

PON: Daneu (36), Turk (38). TRI TOČKE: Vodopivec 1.

Latte Carso je bil tokrat v vseh elementih boljši od Kontovelcev in je tudi zaslužen zmago. Za nase kosarkarje je bil zlasti Monticolo neresljiva uganka, saj je bil s 23 točkami najboljši strelac srečanja, poleg tega je bil zelo uspešen pri skokih tako v obrambi kot v napadu.

Ze v prvem polčasu so si Skedenjci nabrali zanesljivo prednost okoli 15 točk, ki so jo nato brez težav tudi branili do kon-

ca srečanja. Gostje so bili zelo točni v napadu in poztrovalni v obrambi.

»Proti takemu tekme- cu bi morali naši zaigrati zelo odločno, samozave- stno in z zvrhano mero poztrovalnosti, da bi lahko upali na zmago.

Nasprotno: prav gostje so pokazali večjo borbenost in tudi povsem zaslužen o osvojitvi točki. To srečanje je bilo za nas dokajšnje važnosti. Po spodrsilaju s SGT smo namreč upali, da bomo proti Skedenjcem le zmagali in tako z večjo samozavestjo nadaljevali na končni lestvici. Goto- vo je bil v šestih letih tekmoovanja na tekmah Fisi nedeljski spust za ti dve naši smucarki eden

SMUČANJE / VELESLALOM NA PIANCAVALLU IN V FORNI DI SOPRA

Precej dobri dosežki zamejskih smučarjev

Presenetljivo dobri rezultati v tako ostri konkurenci, tako je izjavil trener Dusan Videmsek v nedeljo v Piancavallu po tekmi v kategoriji pionirjev, kjer so nastopali smucarji selekcije v polnem številu. Kot je bilo pričakovati, je bila konkurenca smucarjev iz Pordenone res velika, poleg tega pa so ostali pri trzaskih klubih samo tisti smucarji, ki imajo dobre rezultate tudi v državnem merilu. Tekma se je odvijala na progi Sauc, visinska razlika je bila 200 m, vratic je bilo 29, sneg je bil kar v redu, proga je bila precej zahtevna, tako da so nasi smucarji pripadniki selekcije ZSSDI, ki so tehnično boljši, dosegli res dobre rezultate tudi glede na hudo konkurenco v letosnji sezoni.

Prva tekma v kategoriji deklic in znano ime na prvem mestu. Zmaga je pripadla lanskej prvakinji Trofeje Pinocchio na smuceh v Abetoni Irini Germani (Sci Club 70) s casom 42.21. Dobro sta v tej kategoriji smucali sestri Mezgec, pripadnici Brdine Indules, ki sta s casoma 47.25 Fjone in 48.23 Karin zasedli deveto oziroma deseto mesto na končni lestvici. Goto- vo je bil v šestih letih tekmoovanja na tekmah Fisi nedeljski spust za ti dve naši smucarki eden

najboljsih. 16. mesto je pripadlo Tjasi Trampus (Devin Indules) s casom 56.14. Takoj za njo se je uvrstila Anja Strekelj (Brdina Indules) s casom 56.78; 19. mesto je pripadlo Nedi Sancin (Breg) s casom 57.79, cas 65.24 pa je prinesel Giulii Sadlowski (Mladina) 21. mesto.

Nasim smucarjem pa ni slo najbolje v kategoriji dečkov, kjer je zmagal Trzacan, ki tekmuje za S.C. Pordenone Stock Aron s casom 41.80. Od nasih tekmovalcev je 24. mesto pripadlo smucarju Devina Tomazu Sirca s casom 57.02. Takoj za njim se je uvrstil s casom 59.81 član Brdine Dario Cossutta. Na isti progi so tekmovali tudi narasčajniki. V tej kategoriji je zmagal član Blue Horse Pn Andrea Marchi s casom 39.41, na dobro 12. mesto se je uvrstil s casom 45.31 Gabrijel Talotti (Brdina Indules). Aljosa Paulina (Devin Indules) je bil s casom 48.49 sedemnajsti. Za njim se je uvrstil njegov klubski tovariš Kristjan Legisa s casom 48.97, devetnajsto mesto je pripadlo članu Brega Dimitriju Praslu s casom 50.08, Danijel Tence (Breg) pa je s casom 60.90 pristal na 21. mestu.

V kategoriji narasčajnic je zmagala Anna So-

lari (SC Pn). S casom 55.05 se je na dobro 7. mesto uvrstila članica Brdine Alja Hrvatic. Res skoda, da se tekne zaradi bolezni ni udeležila Jasmina Strekelj (Brdina Indules), ki bi v tej kategoriji lahko računala na dobro uvrstitev.

Tudi v Forni di Sopra je bil za kategorijo babicicibani na programu veleslalom, ki se ga je udeležilo precej naših smucarjev, ki so dosegli dobre rezultate. V kategoriji baby ženske, kjer je zmagala Valentina Tabacchi (S.C.Maniago) s casom 55.23, je s casom 64.95 odlično peto mesto osvojila članica Mladine Martina Bogatec. Takoj za njo se je uvrstila Mateja Paulina (Devin) s casom 70.63, Roberta Purič (Brdina) je bila sedma s casom 73.59. Med cicibankami je zmagala Alessia Filippin (S.C. Maniago) s casom 48.71. Najboljša od nasih je bila Ingrid Bianchi (Brdina), ki se je s casom 57.80 uvrstila na 12. mesto, Nika Furlani (Devin Indules) pa je s casom 59.12 pristala na 16. mestu.

V kategoriji cicibanov se je prijavilo kar 38 smucarjev. Zmagal je Paolo Buttignol (S.C.Pn) s casom 46.80. Pro pricakovanju je dobro izpeljal progo smucar Brdine Indules Erik Piccini,

ki je z dobrim casom 51.61 josvojil deseto mesto. Dobro je med vratici vozil tudi smucar Devina Matej Krizmančič, ki je s casom 52.07 osvojil 112. mesto. Patrick Kocijancic (Devin) je bil s casom 52.96 16., takoj za njim se je uvrstil Giorgio Pittacco (Brdina) s casom 53.38, ki kot kaže letos se ni v pravi formi. 22. mesto je pripadlo članu Brdine Indules Devanu Cecchiju s casom 55.27, Borut Bogatec (Mladina) je bil s casom 56.90 27.,

njegov klubski tovariš Marko Sadlowski pa je bil s casom 66.00 petin- trideseti. Tudi s temi nasimi mladimi smucarji moramo biti zadovoljni, tudi zato ker so skoraj vsi letos prestopili v višjo kategorijo.

Tekmovaci mlajših kategorij in pionirji bodo v nedeljo pocivali, medtem ko bodo mladinci nastopali v soboto na Nevejskem Sedlu v veleslalomu, v nedeljo pa bo se slalom v Forni di Sopra.

E.M.

Nika Furlani (Devin Indules) je bila v nedeljo 16.

DRŽAVNI MLADINCI

Brez K. Rebule poraz Jadrana v San Donaju

San Donà - Jadrana Farco 103:89 (42:40)

SAN DONA': Pagotto 2, Tosato 13, Manzato 4 (0:2), Bona 9 (1:4), Imbesi 6, Cibin, Finotto 6 (4:6), Bertocco, Boatto 5 (1:3), Biancon 27 (10:13), Casteletto 17 (6:10), Francescato 14 (8:14), trener Baruzzo.

JADRANA FARCO: Pavlica 14 (2:6), Briscik (0:2), Kapun 6 (4:5), Starec 7 (1:6), Milic 35 (19:28), Pettiroso 6 (4:8), Godnic, Tomsic 18 (6:8), Bordon 3 (3:8), Gregori, trener Drvaric.

SODNIKA: Russo (Aviano) in Vecchio (Treviso). ON: San Donà 50, Jadrana Farco 39. PON: Finotto (38), Boatto (40), Tosato (40), Pagotto (41), Pettiroso (43), Bordon (43), Fran-

cescato (45), Bertocco (48), Tomsic (48). TRI TOČKE: Casteletto 3, Bona 2, Imbesi 2, Tosato 1, Biancon 1; Pavlica 2, Tomsic 2. DELNI IZIDI: 23:23, 42:40, 69:62, 103:89.

SAN DONA' - V ključni tekmi za osvojitve 5. mesta državnega mladinskega prvenstva so jadranci v ponedeljek izgubili proti neposrednemu tekmeču San Donaju in si, razen presenetljivih razpletov v preostalih kolih te lige, dokončno zapravili možnost uvrstitve v nadaljnji del.

Prav na tem odločilnem srečanju pa so jadranci imeli tudi zvrhano mero smole, saj so nastopili brez najboljšega strelca Kristjana Rebule (vnetje mandeljnov), Jan Gregori je komaj okrepal po gripi, Mateju Pettiroso pa so pred kratkim sneli mavec z noge.

Kljub vsem nezgodam pa so se jadranci vseeno poztrovalno in zanosno vrgli v boj in bili gostitelji tri četrtine povsem enakovredni, naposled pa so morali priznati njihovo premoč.

Tekma je bila trda, pikolovska sodnika pa sta piskala brez prestatanka in skupno dosodila kar 89 osebnih napak, jadranci so izvedli 71 prostih metov, kar bo verjetno vsaj meddeželni rekord vseh casov.

Kljub porazu je treba pohvaliti vse jadrance za izredno poztrovalno igro, posebno pa Iva Milica, ki je bil tokrat zares odličen, in izredno borbenega Alesa Kapuna. (bl)

Ce bi sodili po uspehih, ki so jih v sportu dosegli v zadnjih letih manjšinski sportniki, potem bi morali ugotoviti, da trenutno vodijo dekleta proti fantom z 2:1. Ob kotalkarju Samu Kokorovcu sta tu namreč dve ženski: Sonja Miliceva in Arianna Bogatecva. Obe sta namreč posegli s svojimi uspehi v sam državni vrh in celo preko njega.

V minulem letu je »dežurala« na vrhu te lestvice mlada jadralka Arianna Bogatec, članica barkovljanske Sirene, ki si je poleg vseh dose- danjih izjemnih uspehov prikmarila tudi status prve slovenske zamejske olimpijke (pred dvema leti je bil to med fanti ze goriski kole- sar Jurij Ursic).

Poisitati cas za pogovor z njo je bil dokaj zapleten posel, saj trenutno studira na Istitutu za tele- sno vzgojo v Rimu, a smo jo z nekaj vztrajnosti in novinarske neuvidevnosti le ujeli za nekaj minut. V minulih dneh se je namreč mudila na krajsih počitnicah doma, zdaj pa je ze spet v večnem mestu.

Odveč je pripominjati, da je med zamejci lani vladalo za olimpijsko jadranje se posebno zanimanje. Mnogi so bili prepričani, da Arianni kolajna ne bo usla. Ena izmed treh, pač. Toda zgodilo se je drugace. Ob vsesplosni polomiadi italijanskih jadralcev se je tudi Arianna nekako držala italijanskega poprečka.

Zdaj, ko je vse mimo, lahko v miru analiziramo svoj nastop?

V Španijo sem odšla razpoložena na optimistično. Bila sem dobro pripravljena, mnogo sem trenirala, zdelo se mi je, da mi veliki podvig lahko uspe. Toda napori, ki sem jih vlagala v ta svoj pomembni zivljenjski cilj se mi niso obrestovali.

Cemu lahko pripisete to?

Dejansko sem imela nekaj smole. Ne samo na olimpijskih igrah, ampak tudi ze na državnem prvenstvu. Ni slo. Mislim, da so bili vzroki predvsem psihicni.

Mar niste imeli v ekipi psihologa, kot ostali reprezentanti?

Smo, toda poslali so nam ga se le v zadnjem trenutku, ko je bilo

INTERVJU / ARIANNA BOGATEC

Za izgubljeno olimpijsko medaljo mi je seveda žal trenutno pa je na prvem mestu dokončanje študija

BOJAN PAVLETIC

ze preka- sno.

In tako si ostala brez možnosti?

Torej, možnosti je bilo nekaj, pokopal me je prvi del tekmo- vanja. Ce bi vse re- gate opravi- la vsaj tako, kot zadnje tri, bi osvojila bron.

Gotovo ga boš pa skušala osvojiti kdaj kasneje, ce ne celo kaj vec...

Bomo videli. Trenutno imam bolj kratkoroc- ne nacrtje. Zdaj usmerjam svoje si- le v študij, katerega sem v pretek- losti zaradi sporta nekoliko zane- marila. To moram nadoknaditi.

Obiskujem tretji letnik, zadnji.

In potem?

Ne vem. S službo profesorice te- lovadbe bo zelo težko, pa tudi v p- d- bonem poklicu enako. Trenutno se ne vem, kako bo po koncu študija. Vsekakor ga moram naj- prej dokoncati. To je zdaj moj prvi cilj. Potem bomo videli.

Imas morda občutek, da si svoje sportno izbiro zgresila? Bi raje gojila kako drugo panogo?

Ne, to ne. Moj najljubši element je morje. Ce bi tega ne bilo, bi bi-

la, morda, r a d a kosarkari- ca.

Zakaj?

Kosarka se mi zdi zelo dina- m i c e n sport, razig- r i b a n , poln vibra- cij. Mislim, da z a h t e v a vec "gla- ve" kot od- bojka.

Navijačica pa ni- si...

O ne, navijačica sem. Navijam za Jadrana, seveda.

Kaksen sport je ja- dranje, tak kjer je ze v s e dokončno, ali pa se

se razvija.

Tudi v tem sportu so predvide- ne novosti. Med drugim so na zadnjem kongresu Mednarodne ja- dralne zveze spremenili olimpijski trikotnik v stirikotnik. Ust- varjalci novega jadralnega polja pač pričakujejo, da bo nudilo gle- dalcem več sportnega užitka kot prej.

Zelijo torej, privabiti več občin- stva?

Da, tega namreč pri tem sportu ni ravno dosti, zlasti pa ne v Trstu. Kot bi ne bil obmorsko mesto.

Mar ni v tej panogi tudi prevec razredov?

Ne, to ne. Vsaj nas jadralcev to-

liko različnih razde- rov ne moti. Vska ima pač svojo specifiko in svoj draž.

Pred dnevi sem gledal na televiziji ja- dralno tekmovalje "indoor" v Ameriki.

Na robu 90 x 40 m ve- likega bazena so na- mestili velike ventilatorje in manjši jadralci sta vijugali na nekakšni miniprogi med bojami proti cilju. Ker je tudi roketni nastal kot "zunanji" sport pa enako kosarka in odbojka, danes pa se to skoraj izključno dvoranski sporti, bi lahko tak razvoj pričakovali tudi v jadraniu? V bazenu bo namreč vedno veter, na odprtem pa ga po- gosto ni?

Mislim, da bi jadranje v dvorani izgubilo prav vse, kar je na njem lepega. Povsem bi odpadel faktor naravnih vplivov na jadralcevo spretnost. Ne, mislim, da ta meta- morfoza ne bo uspeła. Osebo sem proti takim variacijam.

Vrniva se k tebi. Trenira te oče. Kaj je bolje: oče ali trener, s kate- rim nisi v sorodstvu?

Vsekakor je oče, kot trener, do- locena prednost. Vsaj zame. Ce- prav ga je težje vedno ubogati, kot bi tujega, pa tudi odgovorim mu včasih kaj takega, kar drugemu ne bi. Vsekakor sm z očetom kot tren- nerjem zelo zadovoljna.

Ce ti je oče v tehnično in moral- no oporo, kdo te pa podpira pri tej dragi dejavnosti materialno?

Brez podpore svoje družine vsekakor ne bi bila to, kar sem. V ostalem pa se lahko največ zane- sem na svoj klub, Sireno.

Prejela si vrsto nagrad, med te- mi tudi Bloudkovo priznanje, bila si na vrhu domače lestvice naj- boljših sportnikov. Kaj ti to pome- ni?

Veselim se teh priznanj. So mi pač v zadoscenje.

Kaj pa strah? Se kdaj bojiš?

V colnu nicesar nikoli!

Te je coln kdaj izdal?

Doslej nikdar. To pa zato, ker ni zame noben rekvizit, ne pripo- mocek, ampak predvsem prijatelj.

In kaj trenutno najbolj po- gresas?

V Rimu? Vsekakor Trst.

Obvestila

SD BREG SMUCARSKA SEKCIJA obvesca, da je na razpolago se nekaj prostorov za smucarski izlet v Gerlitz 17. t. m. Zainteresirani se lahko javijo pri Alesu Stefančiču na tel. st. 67001 od 9. do 17. ure in pri Miranu Zobcu na tel. st. 228297 od 19. uri. Za izlet v Gerlitz je potreben veljaven dokument za tujino SD Breg ima v programu se dva izleta in sicer 24. in 31. januarja.

SD POLET obvesca, da bo 25. redni letni občni zbor v cetrtek, 14. januarja 1993, v dvorani Prosnetnega doma na Opcinah ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju. Dnevni red: 1. poročila, 2. razprava, 3. razno. Vabljeni!

SMUCARSKI KLUB DEVIN organizira 17. in 24. januarja prevoz in tecaj na snegu v Podklostru (Arnoldstein). Za informacije in vpisovanje lahko telefonirate Skerku - 200236 ali Sosicu 220423.

KOŠARKA / POMEMBEN USPEH LJUBLJANČANOV V EVROPSKEM POKALU

Za Smelt Olimpijo polfinale zdaj bližje

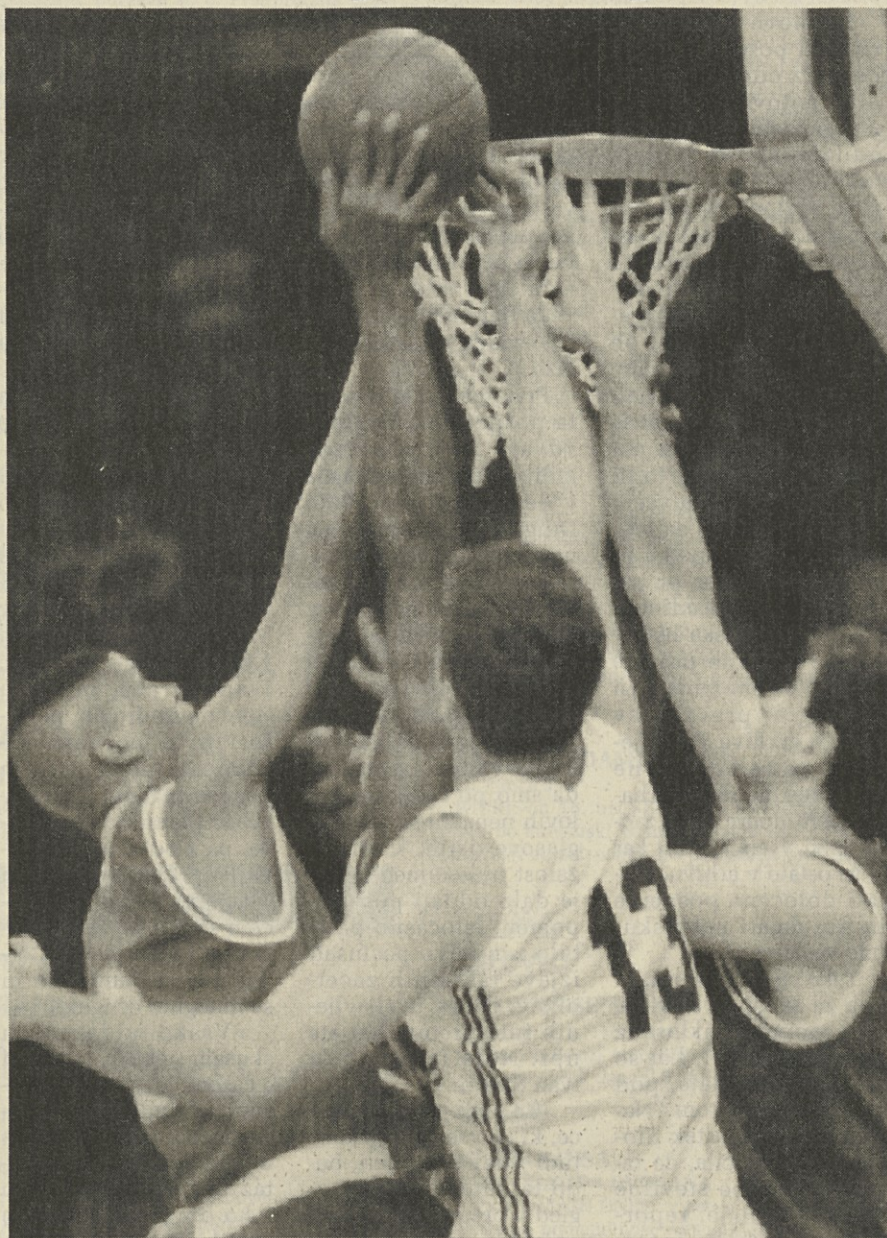
JURE ZORCIC

Smelt Olimpija - EFES Pilsen 77:75 (34:31)
LJUBLJANA: Dvorana Tivoli; GLEDALCEV: 4.000;
SODNIKA: Zanon Italija in Poiger Avstrija.
SMELT OLIMPIJA: Horvat 9, Cooper 2, Hauptman 6 (1:2), Kraljević 2, Gorenc 27 (9:12), Kotnik 17 (9:10), Djurišić 14.

EFES PILSEN: Korucu 6, Naumovski 14 (7:8), Aydin 8 (2:2), Ozturk 1 (1:2), Richard 14 (2:4), Oyguc 12 (4:4), Sarica 20 (3:5).

Turški kosarkarji, ki v petih kolih do sedaj se niso izgubili, so prvič klonili prav v Ljubljani. Smelt Olimpija je Turke ugnala z zelo majhno razliko, vendar popolnoma zaslužno, s tem, da Ljubljancani niti niso prevec poskušali doseči razlike osemnajstih točk. Tivolski kosarkarji so namreč v prvem kolu pokala pokalnih zmagovalcev v Istanbulu izgubili s sedemnajstimi točkami razlike. Tokrat pa so največ vodili v 35' z enajstimi točkami razlike (70:59). Pri Ljubljancanih velja pohvaliti prav vse igralce, prava škoda pa je, da nista igrala se Daneu in Langston, ki bo moral počivati približno mesec dni. V prvem polcasu so gostje v glavnem vodili z nekaj točkami razlike. Cooper in Hauptman nista bila najbolj razpoložena, zelo dobro pa je igral tokrat najboljši moz Smelt Olimpije mladi Boris Gorenc, ki je bil učinkovit tudi v napadu. Ljubljancani so Turke ujeli sele v 17' (27:27), ko je Gorenc zadel trojko. Prvic pa so povedli dve minuti kasneje, ko je bil izid 31:29.

V drugem delu je Smelt Olimpija zaigrala conski pressing, ki je bil zelo učinkovit, saj so vodili s 6, 8, 9 in 11 točkami razlike. V tem delu so Ljubljancani zelo dobro metali za tri točke, čerpad so imeli slabši skok. Po dolgem času je tokrat dobro zaigral tudi center Kotnik, v obrambi je bil prvi moz ponovno Djurišić, medtem ko je Horvat bolje igral v prvem polcasu. Ljubljancani so se z zamago v Tivoliju povsem približali vrhu, tako da lahko mirno potujejo v Tel Aviv, kjer se bodo v naslednjem kolu pomerili z Hapoelom. Kot kaže, bi Ljubljancanom že zmaga v gosteh proti Rigi omogočila nastop v polfinalu, vendar bo potrebno se prej v Ljubljani zmagati dve tekmi. Po dolgem času je bila dvorana Tivoli zopet polna, številni gledalci so pripravili izjemno kosarkarsko vzdušje, kar je znak, da Ljubljana se kako potrebuje vrhunsko kosarko.

Eric Cooper (Smelt Olimpija) v akciji (Foto Ales Pavletič/TRIO)

KOŠARKA / ZBOR AZZURROV V MODENI

Tudi Gregor Fučka med izbranimi reprezentanti

Novi trener Messina spet zaupal slovenskemu kosarkarju

MILAN - Novi zvezni trener italijanske kosarkarske reprezentance Ettore Messina je sklical svoj prvi skupni trening azzurrov, ki bo v ponedeljek in torek v Modeni. Treninga se bo udeležilo 15 igralcev in med temi je tudi bivši Olimpijin kosarkar Gregor Fučka, sedaj član trzaskega Stefanela.

Ostali izbrani kosarkarji pa so: Gentile (Phonola), Rossini (Clear), Bonora (Glaxo), Niccolai (Virtus), Abbio (Rube di Kappa), Pittis (Philips), Boni (Bialetti), Tonut (Clear), Bosa (Clear), Ruggeri (Marr), Cantarello (Stefanel), Frosini (Glaxo) in Conti (Cagiva).

Messina je na prvi trening poklical tudi Moretti, Coldebello, Binelli in Morandotti (Knorr), Myersa (Scavolini), Rusconi in Vianini (Benetton), ki pa se ne bodo udeležili treningov, ker s svojimi klubi igrajo v evropskih pokalih.

Med izbranimi je tudi Stefan Rusconi, ki ga je disciplinska komisija zaradi nesportnega vedenja (udaril je De Pola) na nedeljski prvenstveni tekmi v Trstu proti Stefanelu kaznovala s tremi tekmami neigranja.

V tej reprezentanci je kar nekaj novih obrazov, saj je Messina pri svoji izbiri upošteval predvsem način igranja, ki ga misli uvesti v novo reprezentanco, in ne izbrati najboljših s prvenstva.

Tu so v prvi vrsti Moretti in Conti, Avenia (ki sicer ima tri nastope za azzurre) in predvsem najboljši italijanski strellec A-1 lige, Mario Boni, ki je doslej le enkrat oblekel državni dres in se to na prijateljskem srečanju proti Českoslovaški. Sest kosarkarjev je, ki so nastopili na kvalifikacijah za OI v Spaniji (Gentile, Niccolai, Pittis, Fučka, Bosa in Cantarello). Costa in Brunamonti sta že pred časom najavila, da se odpovedujeta državnemu dresu. Tudi Antonello Riva je že namignil, da bi se reprezentanci raje odpovedal. Po 1987 bo spet oblekel državni dres Tržacan Alberto Tonut, ki je član Cleara iz Cantuja.

Pariz-Dakar: Arcarons in Fontenay sedma etapa

BIR AMRANE (MAVRETANIJA) - Spanec Jordi Arcarons na yamahi med motociklisti in Francoz Jean-Pierre Fontenay na mitsubishiju med avtomobilisti sta osvojila prvo mesto na včerajšnji sedmi etapi rallyja Pariz-Dakar, ki je vodila od Chenachna (Alžirija) do Bir Amrana. Na skupni lestvici v obeh kategorijah ni prišlo do sprememb.

MOTORJI
Vrstni red 7. etape: 1. Arcarons (Sp) yamaha 5:57:27, 0; 2. Charbonnier (Fr) yamaha po 3:31, 0; 3. Peterhansel (Fr) yamaha po 5:45, 0. **Skupni vrstni red:** Peterhansel 32:42:23, 0; 2. Charbonnier po 1:22:58, 0; 3. Riba po 5:04:00, 0.

AVTOMOBILI
Vrstni red 7. etape: Fontenay (Fr) mitsubishi 1:57:44, 0; 2. Saby (Fr) mitsubishi po 11:10, 0; 3. Auriol (Fr) citroen po 15:37, 0. **Skupni vrstni red:** 1. Saby 14:27:24, 0; 2. Lartigue (Fr) citroen po 1:42:56, 0; 3. Auriol po 4:36:44, 0.

SMUČANJE / SUPERVELESALOM ZA SP V ST. ANTONU

Marc Girardelli vse bližji končni zmagi

Včeraj dobil že 40. tekmo v svetovnem pokalu

ST. ANTON - Marc Girardelli je z včerajšnjo zmago v superveleslalomu za SP v avstrijskem St. Antonu napravil velik korak na poti k osvojitvi novega skupnega svetovnega pokala, njegova včerajšnja zmaga pa je že 40. v karieri. Proga je bila včeraj tehnično precej zahtevna, luksemburški as pa si je izbral številko 15. »V ekipi sta poleg mene samo se oče in serviser in zato potrebujem nekoliko več časa, da dobim vse potrebne informacije s proge in case konurentov.« je po tekni povedal Marc. In prav zahvaljujoč njunim informacijam je izbral drugačno linijo od Norvezana Aamoda, ki je imel precej težav. Girardellijev uspeh je se toliko bolj pomemben, saj je pustil za seboj vse specialiste, kot so Thorsen, Mader, Skaardal in Hangl. Zadovoljni so bili tudi v italijanskem taboru, saj je Colturi, ki je bil že tretji v Val d'Isereu, včeraj osvojil izvrstno sesto mesto.

Nastopili so tudi trije slovenski smučarji, ki pa po pričakovanju niso dosegli vidnejših uvrstitev. Andrej Brezavšek si je prislužil 43. mesto, Jure Kosir je bil 53., Mitja Kunc pa tekme ni dokončal.

V St. Antonu bo v soboto smuk, v nedeljo pa v bližnjem Lechu se kombinacijski slalom (namesto tekem v Kütschuhlu).

Thorsen (levo), Girardelli (v sredini) in Mader na zmagovalnih stopničkih (AP)

VRSTNI RED: 1. Girardelli (Luk) 1:28, 53; 2. Thorsen (Nor) 1:28, 82; 3. Mader (Avt) 1:29, 07; 4. Skaardal (Nor) 1:29, 36; 5. Hangl (Svi) 1:29, 52; 6. Colturi (Ita) 1:29, 65; 7. Duvillard (Fra) 1:29, 76; 8. Alphan (Fra) 1:29, 79; 9. Salzgeber (Avt) 1:29, 82; 10. Eberharder (Avt) 1:29, 95; 11. Aamodt

(Nor) 1:30, 02; 12. Stiansen (Nor) 1:30, 03; 13. Besse (Svi) 1:30, 11; 14. Heinzer (Svi) 1:30, 12; 15. Ortlieb (Avt) 1:30, 33; 17. Polig; 22. Martin; 24. Peratoner; 26. Senigaglia; 28. Runggaldier (vsi Ita); 43. Brezavšek; 53. Kosir; Kunc (vsi Slovenija) odstopil.

SVETOVNI POKAL - SUPERVELESALOM (3 tekme): 1. Thorsen (Nor) 230, 2. Assinger (Avt) 129, 3. Skaardal (Nor) 124, 4. Girardelli (Luk) 120, 5. Heinzer (Svi) 112, 6. Colturi (Ita) 100 itd.

Fogdøe (Sve) 285, 7. Mader (Avt) 284, 8. Kjus (Nor) 266, 9. Stock (Avt) 259, 10. Besse (Svi) 252, 11. Skaardal (Nor) 244, 12. Sykora in Assinger (oba Avt) 198, 14. Strolz (Avt) 197, 15. Mahrer (Svi) 172 itd.

SVETOVNI POKAL - SUPERVELESALOM (3 tekme): 1. Thorsen (Nor) 230, 2. Assinger (Avt) 129, 3. Skaardal (Nor) 124, 4. Girardelli (Luk) 120, 5. Heinzer (Svi) 112, 6. Colturi (Ita) 100 itd.

NOGOMET / TUJA PRVENSTVA

V Španiji Barcelona in Sevilla razočarali

V angleškem prvenstvu Manchester United in Aston Villa ujela Norwich - V Franciji: Monaco in Nantes

LONDON - V angleškem nogometnem prvenstvu je bilo ta teden kar precej presenečenj. Nasploh pa so bila uspešnejša gostujoča moštva, ki so iztržila kar šest zmag, medtem ko so se morali domači zadovoljiti s tremi. Norwich je tesno klonil v Sheffieldu, na vrhu lestvice pa sta ga dohitela Aston Villa in Manchester United. Lani je United v vlogi ubeznika popustil prav v finisu, letos pa so Robson in tovariši uspešno prevzeli mesto zasledovalca. Blackburn je po domaćem remiju s skromnim Wimbledonom izgubil lepo priložnost, da bi se vodilni trojici približal le na točko. Podobno pa velja tudi za Ipswich, ki je pred domaćim občinstvom celo izgubil. Vec premikov je bilo tudi pri dnu lestvice. Tokrat je celo Nottingham Forest uspel prekiniti svojo kalvarijo.

DIMITRI KRIZMAN

Maradona proti Barceloni: to je bil nedeljski hit v Spaniji. Petdeset tisoč gledalcev je povsem razočaranih zapustilo stadion v Seville, kajti domače moštvo in Barcelona sta poskrbela za klavno predstavo, edini možni izid v takih primerih pa je seveda 0:0. Katalonci so sicer imeli več od igre, a večjih priložnosti ni bilo. La Corona je tako utrčila vodstvo, Bebeto pa je z dvema goloma proti Cadixu prehitev Stojkova na lestvici strelcev. Razigral se je končno tudi madridski Real, ki je v San Sebastianu napolnil mrežo Real Sociedad. Domači vratar Yubero je moral kar petkrat pobrati zogo iz vrat. Presenetljivi Tenerife je spet zmagal, v ostalih sedmih tekmah pa ni bilo zmagovalca. Po enotedenskem

počitku so spet zaigrali tudi v Franciji. V spopadu med vodilnima moštvi je Monaco nasul Auxerreu kar stiri gole (strelci vseh 4 golov je bil Nemec Klinsmann). Olympique je med tednom presenetljivo izgubil zaostalo srečanje z Lillom, a se je na domaćem Velodromu odločil in prepričljivo pregazil Toulon. Z visoko zmago v gosteh je svoje kvotacije spet povečal Paris St. Germain. Presenečenje pa je vsekakor Bordeaux. Letos poleti je bil predsednik tega kluba vpleten v maksi skandal, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev pa je bil celo vprašljiv nastop v prvi ligi. Pomlajeno moštvo je startalo brez posebnih upov, a je sedaj le tri točke od vrha.

Na sliki AP: posnetek s tekme Chelsea - Manchester City, v kateri je s 4:2 slavil Manchester City.

NOVICE

UEFA: tri točke za zmago na evropskem prvenstvu?

ZENEVA - Posebna komisija evropske nogometne zveze (UEFA) proučuje možnost, da bi že na prihodnjem evropskem prvenstvu, ki bo leta 1996 v Angliji, uvedla nekaj novosti. Predvsem to, da bi si za zmago reprezentanca prislužila tri točke. Poleg tega, da bi vsaka ekipa lahko zamenjala več kot dva igralca na tekmo in celo, da bi se lahko trenerji poslužili »time-outa« med srečanjem.

Agassi odpovedal nastop v Avstraliji

MELBOURNE - Sest dni pred zacetkom odprtega prvenstva Avstralije je lanskoletni zmagovalac Wimbledonu American Andre Agassi, ki je trenutno deveti na ATP lestvici, odpovedal nastop na prvem turnirju za Grand Slam v letošnjem letu. Predsednik avstralske teniske zveze, Geoff Pollard, je danes v Melbournu sporočil, da je Andre zbolel za bronhitisom. Kljub Agassijevi odpovedi bo letos ta turnir imel najmočnejšo zasedbo v svoji zgodovini. (STA)

Forget izgubil Jennifer si želi Harleya

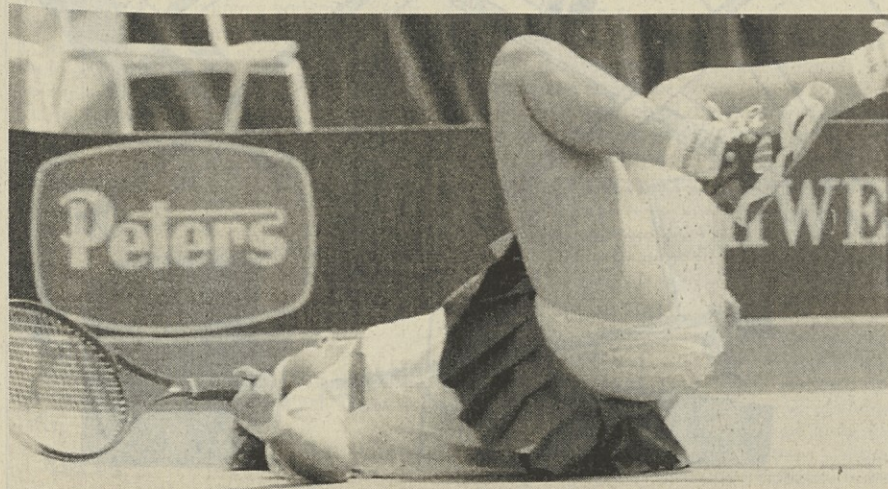
SYDNEY - Tretji nosilec ATP Tour turnirja v Sydneyju, Francoz Guy Forget, je v prvem kolu izgubil proti rojaku Cedricu Piolinu s 7:6 in 6:3. Pri dekletih je bila v velikih težavah peta nosilka Anke Huber, ki je sele po dveh rešenih zaključnih zlogah in po hudem boju v tretjem nizu premagala Amerikanko Ann Grossman z rezultatom 6:4, 4:6 in 7:6 (8). Veliko manj težav je imela olimpijska zmagovalka Jennifer Capriati, ki je premagala Francozinjo Demongeot s 6:1, 6:2 in presenetila novinarje z izjavo, da ni se nikoli slislala za znamenito stavbo sydneyjske opere. Veliko bolj kot opera jo je zanimal nakup Harleya Davidsona. Rezultati: moski: Pioline - Forget 7:6, 6:3, Woodforde - Enqvist 4:6, 6:1, 6:1, Kulti - Gustafsson 6:3, 6:3; dekleta: Capriati - Demongeot 6:1, 6:2, Wiesner - Thoren 6:4, 4:6, 6:4, Huber - Grossman 6:4, 4:6, 7:6 (8). (Reuters)

Maratonski olimpijski prvak v zgodovinskih učbenikih

SEOUL - Juznokorejski tekač Hwang Young-Cho, zmagovalac olimpijskega maratona v Barceloni, je postal prvi ziveci sportnik, katerega ime se bo pojavilo v nacionalnem izobraževalnem programu. Ministrstvo za izobraževanje je sporočilo, da bo Hwang omenjen v učbeniku sociologije za peto stopnjo studija, in sicer v poglavju z naslovom Solze atleta Sohn Kee-Chunga. Sohn je bil olimpijski zmagovalac leta 1936 v Berlinu, vendar so ga takratni japonski kolonialistični vladarji prisilili, da je tekkel za Japonsko. »V Barceloni je Sohn takoj po Hwanovem prihodu v cilj zajokal od sreče«, piše avtor knjige in nadaljuje: »Sohnovo zmago sta se v korejskem ljudstvu zbudila ponos in neodvisni duh. Hwan pa je z zmago spodbudil ustvarjalni duh in samozavest Korejcev.« (Reuters)

Arantxa Sanchez »na tleh«

Vendar pa je v dvoboju z Gruzijko Meskhijevo zmagala

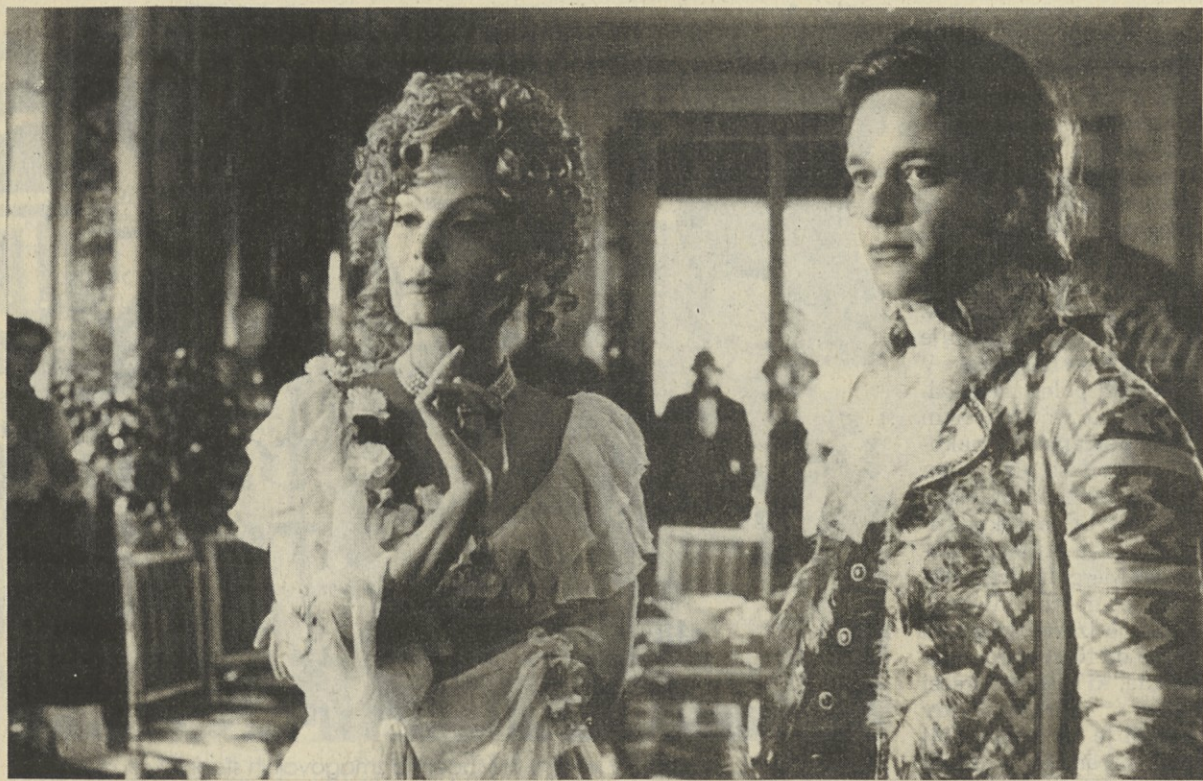
Arantxa Sanchez nastopa na teniškem turnirju v Sydneyju, kjer je kljub hudemu padcu premagala Gruzijko Lello Meskhi 4:6, 6:4 in 6:0 (Telefoto AP)

TRST / OD DANES V KINODVORANAH EXCELSIOR

Začenja se festival Alpe Adria Cinema

Velika pozornost zadnji poljski kinematografiji

Z večernim nizom "Novega svobodnega filma" namenjenega poljski filmski proizvodnji zadnjih nekaj let se drevo uradno zacena cetrti filmski festival Alpe Adria Cinema (na sliki prizor iz filma "Kiedy rozum spi" Marcina Ziebinskega).

Kot osrednji film večera so organizatorji pripravili projekcijo crnobelega Korczaka, ki ga je leta '91 v poljsko-francoski produkciji posnel eden izmed najbolj znanih poljskih

reziserjev Andrzej Wajda. Film bo na sporedu malo po 20.30 v veliki kinodvorani Excelsior. V isti dvorani pa bodo okoli 22.30 začeli vrtni filme, ki so uvrščeni v tako imenovani uradni program festivala, na uvodnem večeru se bodo predstavili italijanski avtorji.

Prireditve kot taka se je pravzaprav zacela že skoraj pred mesecem, ko so v muzeju Revoltella odprli razstavo lepakov Andrejeja Pagowskega. Ze s temi so organizatorji zeleli

poudariti, da bo ena od osrednjih tem posvecena sodobni poljski ustvarjalnosti. V prostorih muzeja Revoltella je bilo doslej tudi vec video projekcij, za katere je v glavnem poskrbel trzaski filmski krozek Cappella Underground. Prvi del prikazov video produkcije raznih držav in dezel Alpe-Adria se je prvenstveno nanašal na odnos do umetnosti, saj je imel naslov Arteinvideo, drugi del, ki bo potekal vzporedno z osrednjim progra-

mom festivala, pa je bolj pisane vsebine, naslovili pa so ga Videorama. Video projekcije bodo na sporedu vsak dan, se pravi od danes dalje do vključno nedelje, 17. t.m., v mali "modri" dvorani Excelsior.

Tudi v letosnjem izboru so slovenski in hrvaški filmi in video programi, tako si bo mogoče v petek precej pozno zvečer ogledati zabavni slovenski film "Babica gre na jug".

TRST / NOV NIZ ODDAJ PO RADIU TRST A

Zvočni zapisi iz naše preteklosti

Urednica zanimivih torkovih lepljenk iz arhivskih posnetkov je Lida Turk

NEVA LUKES

Na slovenski trzaski radijski postaji je stekel nov niz oddaj, ki bodo prav gotovo pritegnile mnoge poslušalce. Gre za oddaje, ki jim je dala urednica Lida Turk okvirni naslov "Zvočna rotopotarnica - glasovi in zanimivosti iz radijskega arhiva". Oddaje - nekaj jih je že bilo na programu - so na sporedu ob torkih zjutraj, ob približno 8.15 dalje. Najprej povem, zakaj sem se odločila za te oddaje, potem pa bova spregovorili se o vsebini. Predvsem moram povedati, da hrani prav vse posnetke in gradivo, oddano po radijskih valovih edinole centralna radijska hiša v Rimu. Dezelne postaje nimajo te možnosti in tako gre pravzaprav mnogo gradiva izgubljene, če se seveda ne najde nekdo, da z vrhano mero dobre volje začne med vsem tistim, kar je ostalo v arhivu, zbirati določene posnetke in jim dajati neko skupno vsebino.

Tako se je Turkova, ki ima za seboj že številne zelo zanimive cikluse iz naše preteklosti, kot so na primer oddaje, pod skupnim naslovom "Narodnostni trenutek Slovencev", odločila, da iztrga iz pozabe številne starejše oddaje, reportaže, pa tudi intervjuje. Seveda sem morala najprej pregledati vse obstoječe gradivo in si postaviti okvirni nacrt o vsebini teh oddaj. Priprava tega gradiva je trajala kar precej časa. Sedaj, ko vem, kaj vse bo v glavnem slo v oddajo, je seveda delo oblikovanja in urejanja oddaj mnogo lažje.

Prva oddaja je obsegala posnetek iz božicne oddaje, ki jo je trzaska radijska postaja oddajala v decembru leta 1960. Druga je bila namenjena nastanku orkestra Miramar in dvema festivaloma slovenske popevke v letih 1963-64 in pa pevskemu zboru Gallus, ki ga je pred tolilikimi leti z velikim uspehom vodil nas priznani skladatelj Ubald Vrabec. In prav to, da smo po radijskih valovih nenadoma zaslišali glasove tistih, ki jih na žalost ni več med nami, je dalo oddaji poseben pomen; istocasno pa je bilo zanimivo poslušati izjave takratnih zacetnikov, danes uveljavljenih interpretov, kot sta npr. Nora Janković in Ivan Sancin.

»Za starejše poslušalce, ki so vse to dogajanje tudi sami doživljali, bodo te oddaje nekaj pogled v preteklost, pa tudi ozivitev spominov na številne pomembne pri-

reditve, na razne naše kulturne ustvarjalce in umetnike, pa tudi na življenje in delovanje društev, ki jih morda danes že ni več. Za mlade pa bi zelela, da bi bila to nekakšna vez z našo preteklostjo, pa morda tudi spodbuda za razne dejavnosti, ki so takrat močno popestrile dejavnost marsikaterega našega društva in ustanove.«

Turkova nam je na kratko povedala, kaj vse bomo v prihodnjih oddajah - skupno jih bo 25 in bodo na programu do junija - lahko slišali. Tu bodo posnetki pesnika Gradnika in drugih umetnikov, kot na primer Vena Pilona, Toneta Kralja, Franca Vodnika, Ivana Mraka, Ludvika Zorzuta in drugih, pa intervju z Zorkom Jelencem, dolgoletnim predsednikom Slovenskega planinskega društva, pa z odborniki društva Ivan Cankar Mariom Magajno, Sergijem Vercem in Rioso, pa razgovori z umetnikoma Cernigojem in Bambicem in se mnogimi drugimi.

»Vsako oddajo bom skušala nekako povezati s časom, ko bo šla v program in nuditi našim poslušalcem res nekaj zanimivih pričevanj, reportaz in pogovorov, ki so tako dragoceni za našo preteklost - za našo zgodovino.«

»Kaj pomeni tajasn koledar, kot je Trinkov? Voljo nasega ljudstva, da bi napredovalo v samozvesti, v zvestobi do svoje narodnosti, svoje kulture, svojega jezika. Nas koledar zeli anksu vse tuole urediti, vse tuole ohraniti, vse tuole obuditi.« Tako je zapisal Marino Qualizza v uvodu Trinkovega koledarja za leto '93, ki so ga predstavili na nedeljskem Dnevu emi-

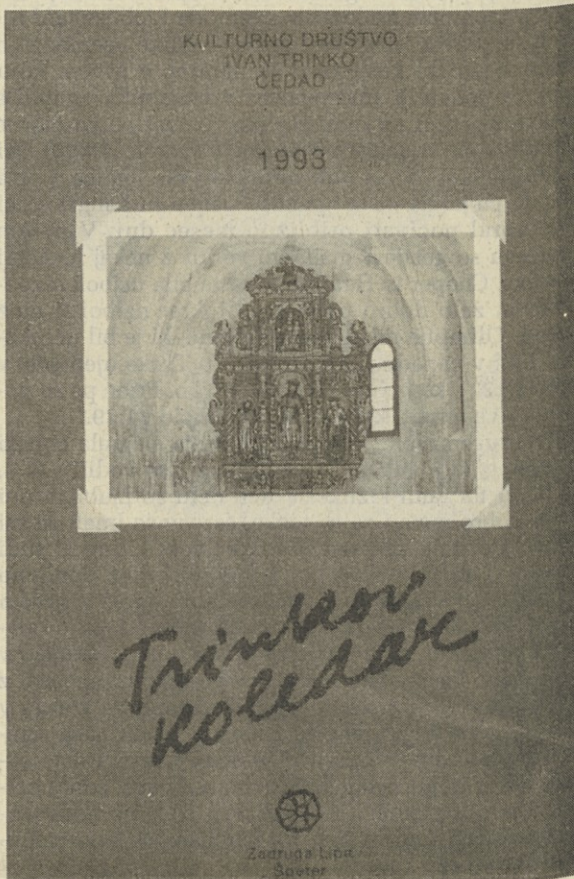
granta v Cedadu. Koledar, ki ga je izdalo kulturno društvo Ivan Trinko iz Ceda, založila pa zadruza Lipa iz Spetra, prinaša utrip delovanja, razmišljanja in ustvarjanja Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini. Zato je publikacija, ki so jo uredili Ziva Gruden, Lucia Trusnag in Marino Verovec, grafično pa opremil Pavel Petricic, se posebej dragocena.

Kulturno društvo Ivan Trinko Cedad 1993. Na sliki: Koledar, ki ga je izdalo kulturno društvo Ivan Trinko iz Ceda, založila pa zadruza Lipa iz Spetra, prinaša utrip delovanja, razmišljanja in ustvarjanja Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini. Zato je publikacija, ki so jo uredili Ziva Gruden, Lucia Trusnag in Marino Verovec, grafično pa opremil Pavel Petricic, se posebej dragocena.

CEDAD / POMEMBEN ZBORNIK

Trinkovemu koledarju na pot

Kulturno društvo Ivan Trinko Cedad 1993. Na sliki: Koledar, ki ga je izdalo kulturno društvo Ivan Trinko iz Ceda, založila pa zadruza Lipa iz Spetra, prinaša utrip delovanja, razmišljanja in ustvarjanja Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini. Zato je publikacija, ki so jo uredili Ziva Gruden, Lucia Trusnag in Marino Verovec, grafično pa opremil Pavel Petricic, se posebej dragocena.

TRST

Konstruktivizem: poklon Lisickemu in "zanesenjakom" njegove dobe

SERGIJ CESAR

S. Ejzenštejn in raznih

V obdobju postmodernizma se počasi vrača v našo zavest davni (za naše vrtočlave case) ostareli modernizem oziroma revolucionarni konstruktivizem iz začetka stoletja, ko so malostevilni umetniki ustvarjali fantasti predolali (ne po svoji krivdi) neukemu ljudstvu novo obliko obcevanja in sporazumevanja. Zamislimo si absurd, ko danes svetovno znani, malikovani in denarno visoko cenjeni ustvarjalci zacetkov avantgarde, predvsem ruske, skušajo s svojim novim jezikom predstaviti najosnov-

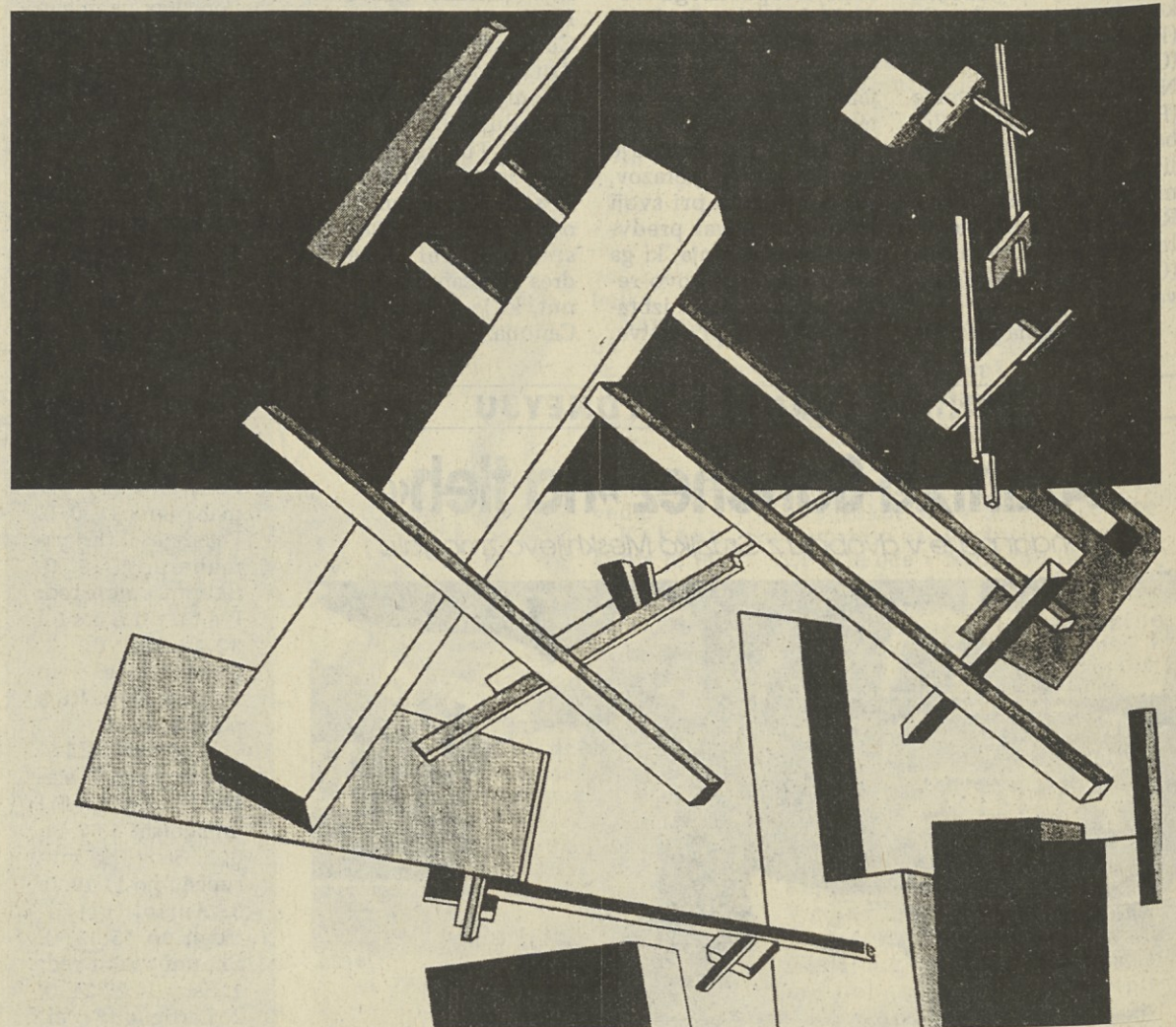
po znanih dogodkih na daljnem vzhodu precej negativen in reduktiven predznak) v našem stoletju, ko je pesnica mislecev in ustvarjalcev hotela dvigniti povprečno kulturno raven ogromne mase ljudi na neki višji nivo, ki bi vsem pomagal bolj clovesko preživljati sivi vsakdan. Če danes pomislimo na tedanje razmere, jim pač moramo priznati, da so bili fantasti pa še dalekovidni po vrhu. Popolnoma v nasprotju z današnjimi težnjami k posplošenju in sploščenju znanja in kulture razgledanosti na

nekakšen odmevni vrh pa lahko pripisemo, danes bi ga lahko imenovali designer, slikarju-oblikovalcu Eleazarju (El) Markoviču Lisickemu. V nasprotju ali pa protitotno v soglasju z uradno nastrojenimi pesniki in slikarji je El Lisickij uporabil skrajno avantgardne prijeme v grafiki in opremi, bodisi knjig kot prostorov, da bi s poenostavitvijo razumljivo simbolno prikazal svoje, ali svojih komitentov, ideje široki množici; kajti to, kar denes gledamo kot elitno avantgardo, je bilo ustvarjeno in zamisljeno za

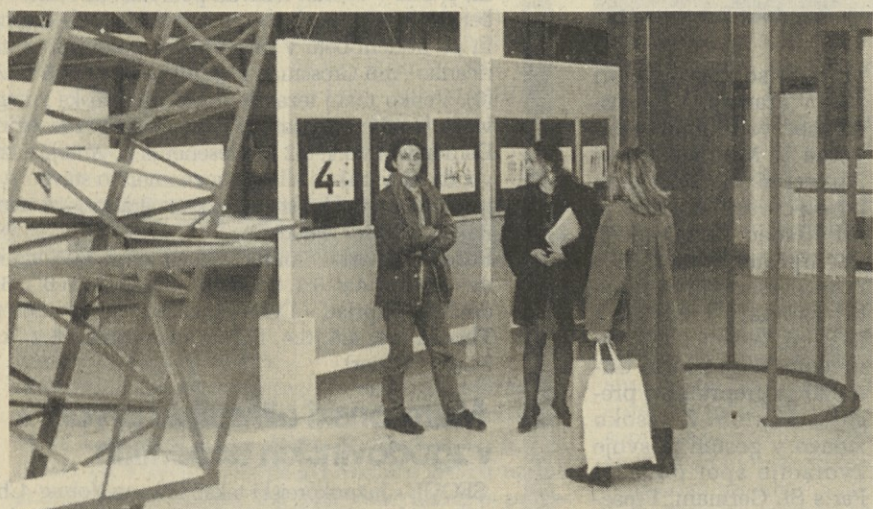
cem; kajti vsaka slika, vinjeta, plakat so imeli v kratkem naslovu že poenostavljeno razlago vizualnega sporočila. Klasičen in najbolj poznan primer istega pristopa je plakat z naslovom »Klinom krasnim blej blej«, kjer se ostri rdeci trikotnik zarije v bel, v totalno crnem okolju, postavljen krog. Tedanji uradni simbolni pomen je imel namen povečati in spodbujati boj rdece revolucije proti »belim« caristom, vkljenjenim v cerkveno okolje tedanjega nazadnjakega klera; lahko pa beremo isti plakat v drugacnem ključu, kjer je beli krog simbol (bela barva-negiranje barve) praznine, neznanja obkroženega s crno temo neizhodnosti iz osveščenosti kulturnega in izobraznega vsemira. Sporočilo je vsakakor bilo očitno.

Samo del njegovega ustvarjalnega ciklusa je prikazan na razstavi, predvsem v odnosu do knjižnih izdaj, vendar dovolj, da si ustvarimo iz prve roke jasno predstavitev njegovega avantgardnega dela na polju opreme knjig. Samega sebe je imenoval »graditelj knjig«, kajti konstruktivizem - inženirski duh - so pionirsko naceli nekatere osnovne tipografije, s tem, da so razgradili koncept knjige na osnovne faktorje in nato isto ponovno sestavili po svojih pogledih in kriterijih. Razveštljujoca je tu stran iz knjige za otroke »Suprematiceški skaz pro dva kvadrata«, ki jo je »sestavil« El Lisickij leta 1922 in v kateri beremo: »Ne citajte, vzemite papirke, palčke in stebričke. Sestavljajte, barvajte in gradite.« To, kar je svetoval otrokom, vizualno komunikacijo v današnjem načinu govora, je tudi in predvsem sam uporabljal v svojih delih.

Ponatis oziroma faksimile omenjene knjige pa je tudi del »knjige«, izdala jo je založba Asterisco ob priliki srečanja knjižničarji nove Evrope v Trstu, ki obsega poleg faksimila se predstavitev Fiorenze De Vecchi »El Lisickij - Arhitektura knjige«, studijo Tullia Reggenta »Podoba konstruktivizma«, prispevek Petra Krecica iz Ljubljane »Slovenski konstruktivizem in njegove evropske meje« ter liste z reprodukcijami portretov Chersicle, risb

Eno od ponatisnjenih del El Lisickega v »knjigi«, ki jo je izdala založba Asterisco.

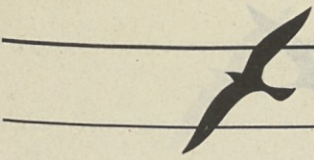

Razstava, ki jo je muzej Revoltella posvetil konstruktivizmu (Foto Krizmančič)

nejše kulturne, če že ne osnovno izobrazbene, pojme tisti popolnoma nepismeni polovici ljudstva velikega ruskega imperija, ki je bila predvsem zeljna kruha. Bila je to v bistvu največja revolucija kulture (namenoma je ne bi imenovala kulturna revolucija, ki je pač dobila

najnižjo možno raven, ki pač ustreza vodilnim, danes demokratičnim, slojem v popolnem nasprotju s tedaj veljavnim skoro fevdalnim rodod. Skupina konstruktivistov je delovala v vseh klasičnih panogah umetniškega ustvarjanja od gledališč, poezije do slikarstva in kiparstva,

najbolj široke množice. Skrajno poenostavljena kompozicija, ciste osnovne brave, racionalne zasnove ustvarjenega dela so bile namenjene jasnemu dojetju tudi kulturno in izobraženemu neukim ljudem, istočasno pa skriti namig in izziv kulturno izobraznim gledalcem in bral-

Gledališča

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V PRIHODNIH DNEH: 15. t. m. ob 19.30 uri (Gallusova dvorana) gostovanje baletnega ansambla HNK iz Zagreba s predstavo posvečeno 200-letnici W. A. Mozartove smrti: Amadeus Monumentum, koreografija Milko Sparemblek. Cena vstopnice 500 in 350 SIT.

16. t. m. ob 19.30 uri (Gallusova dvorana) gostovanje baletnega ansambla HNK iz Zagreba s predstavo Balade, ki jih prinaša veter, v koreografiji Vasca Wellenkampa. Cena vstopnice 500 in 300 SIT.

17., 18., 19., 20. in 21. januarja ob 19.00 in 21.30 uri (Linhartova dvorana) Moltivni stroj Noordung. Balet Opere in baleta SNG Ljubljana. Cena vstopnic 750 in 600 SIT.

20. t. m. ob 11. uri ter 21. t. m. ob 18. uri (Gallusova dvorana) W. Shakespeare: Kralj Lear. Avtor projekta: Radko Polić. Režija: Dusan Jovanović. Vstopnina je 600, 500 in 400 tolarjev.

NAPOVEDUJEMO: 28. in 30. t. m. ter 1. 2. ob 19. uri (Gallusova dvorana) G. Verdi: Don Carlos, v izvedbi Opere in baleta SNG Ljubljana. Cena vstopnic 2000, 1700, 1500 in 500 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

DRAMA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 19.30 uri predpremiere (abonma Studentski prvi) Arthur Schnitzler: Anatol.

JUTRI: ob 19.30 uri predpremiere (abonma Studentski drugi) A. Schnitzler: Anatol.

Ob 20. uri (Mala drama) Mrozek: Tango. Premiera A. Javna uprizoritev studentov 7. semestra AGRFT. V PRIHODNIH DNEH: 15. t. m. ob 20. uri premiera (izven, konto) A. Schnitzler: Anatol.

15. t. m. ob 20. uri (Mala drama) Mrozek: Tango. Premiera B. Javna uprizoritev studentov 7. semestra AGRFT.

16. t. m. ob 19.30 uri Moliere: Svatba po sili. Za abonma sobota in izven (konto).

16. t. m. ob 20. uri (Mala drama) Allen: Zaigraj se enkrat, Sam. Za izven in konto.

Informacije in rezervacije vsak delavnik od 11. do 12. ure ter od 18. ure do zacetka predstave na tel. 061/221-511.

OPERA IN BALET SNG

DANES IN V PRIHODNIH DNEH (do 15. t. m.): Studio SNG Opera in balet vabi k sodelovanju vse vrste glasbeno scenskih (polustvarjalcev. Posebej so zazeljeni moski glasovi, vendar so dobrodošli vsi potencialno kvalitetni pevci. Studio omogoca izpolnjevanje v petju, plesu, gledaliških vesticah in odrski praksi. Kogar taka dejavnost zanima in ima ustrezne dispozicije, naj se prijavi na naslov: Studio, SNG Opera in balet, Zupanciceva 1, do 15. t. m. O avdiciji boste pravocasno obvesteni.

MESTNO GLEDALISCE LJUBLJANSKO

DANES: ob 15.30 uri (abonma Sreda popoldan in izven) A. P. Cehov, T. Brasch: Platonov. Informacije in rezervacije vsak dan od 10. do 12. ure ter uro pred predstavo na tel. 061/210-852.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

V PRIHODNIH DNEH: 16. t. m. ob 20. uri Miro Gavran: Moje zene, komedija. Nastopata Ivo Ban in Izток Valic. Režija Marjan Bevk.

KLUB K4

V PRIHODNIH DNEH: 19. t. m. ob 20. uri Prometej brez skodelice. Predstava Rezarez - eksperimentalne gledališke skupine s pedagoške akademije.

MARIBOR

SNG DRAMA

V PRIHODNIH DNEH: 15. in 16. t. m. ob 19.30 Carmen - popoldan na robu evropske zgodovine.

17. in 18. t. m. (Minoritska cerkev na Lentu) Grum-Zlatan-Frey: Dogodek v mestu Gogi.

Informacije na tel. 062/211-461.

SNG OPERA

DANES: ob 19.30 uri (red Premierski in izven) G. Puccini: La Boheme.

V PRIHODNIH DNEH: 20. t. m. ob 19.30 balet Lu-na nad Mississippijem, po motivih baleta Sedem smrtnih grehov B. Brechta.

22. t. m. G. Puccini: La Boheme.

Informacije in rezervacije vsak dan, razen nedelje, od 11. do 16. ure, ob sobotah do 13. ure, ter uro pred predstavo na tel. 062/211-461.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALISCE

SLG Celje razpisuje abonma za Dneve komedije, ki bodo potekali vsak petek in soboto od 12. 2. do 6. 3. 1993, redni abonenti SLG Celje imajo 10 odstotkov popusta.

Sporod: Frayn: Hrup za odrom (Mestno gledališče Ljubljansko), Vitrac: Volkodlak (PDG Nova Gorica), Moliere-Rozman: Tartif (Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana), Nicolai: Hamlet v pikantni omaki (Slovensko stalno gledališče Trst), Moliere: Svatba po sili (Drama SNG Ljubljana), Cooney: Zbeži od zene (Presernovo gledališče Kranj), Nicolai: Blagi pokojniki, dragi moje (Drama SNG Ljubljana), Moliere: Namisljeni bolnik Vpis abonmaja od 11. do 29. t. m. vsak delavnik med 9. in 11. uro. Tel. 063/25-332.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALISCE

DANES: Ob 11. uri H.I. besen: Nora, zaključena za CSUI Jesenice.

Informacije na tel. 064/222-681, 222-701.

VELENJE

KULTURNI CENTER IVAN NAPOTNIK

DANES: ob 17. uri (Mali oder) Kabaret 20. stoletja: Ne smejte se, umrl je klovn. Avtorski projekt Vite Mavric-Ruic. Cena vstopnice 200 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 16. t. m. ob 19.30 uri Vitrac: Volkodlak. Gostuje PDG Nova gorica.

SOLKAN

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALISCE

JUTRI: ob 20. uri (red Cetrtek in izven) Roger Vitrac: Volkodlak - Don Juan v norisnici. Režija: Dusan Jovanović. Igrajo: Janez Starina, Rade Serbedžija, k. g., Joze Hrovat, Stane Leban, Ivo Barisic, Veronika Drolc, k. g., Teja Glazar, Nevenka Sedlar, Mira Lampe-Vujcic, Metka Franko, Dusan Ristic in Alenka Vidrih. Informacije in rezervacije vsak dan od 10. do 16. ure na tel. 065/25-326.

ZAGORJE

KULTURNI DOM

JUTRI: ob 19.30 Marowitz: Sherlockov zadnji primer. Gostovanje SLG Celje.

LENART

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: 16. t. m. ob 19.30 uri Marowitz: Sherlockov zadnji primer. Gostovanje SLG Celje.

KOPER

GLEDALISCE KOPER

JUTRI: ob 20. uri gostovanje ansambla Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta z uprizoritvijo dela A.

P. Cehova Česnje vrt. Režija Boris Kobal. Nastopa Mira Sardoč. Predstava za abonma in izven. Rezervacije vstopnic po tel. 21-027, predprodaja na sedežu ZKO Koper.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

SLOVENSKO STALNO GLEDALISCE

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: v torek, 19. t. m., ob 20. uri Česnje vrt A. P. Cehova v režiji Borisa Kobala.

GLEDALISCE ROSSETTI

DANES: ob 20.30. premierska predstava - Stalno gledališče FJK in gledališka skupina Glauca Maurija bosta uprizorila delo A. Schnitzlerja Anatol. Režija Nanni Garella, v glavni vlogi Roberto Stumo. Predstava v abonmaju: odrezek st. 6. Predprodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protiti in v gledališču Rossetti.

DVORANA TRIPCOVICH

DANES: ob 20. uri (red B) druga predstava - Čajkovski - balet Hrestac (Lo schiaccianoci). Balet in orkester gledališča Verdi, dirigent Guerrino Gruber. Koreografija Giuliana Barabascchi. Prodaja vstopnic v dvorani Tripovich od 9. do 12. in od 16. do 19. ure (razen ob ponedeljkih) - ob predstavah: od 9 do 12. in od 18. do 21. ure. Tretja ponovitev jutri, ob 20. uri (red C).

AUDITORIUM MUZEJA REVOLTELLA

Ul. Diaz 27

JUTRI: ob 18. uri srečanje z izvajalci baleta Hrestac. Vstop prost.

GLEDALISCE CRISTALLO

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 16. t. m., ob 20.30 komedija Eduarda Scarpette Nina Bonè v izvedbi gledališke skupine Consorzio '90 iz Neapla. Režija Livio Galassi. V glavni vlogi Dalia Frediani.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALISCE

DANES: ob 19.30 - W. Shakespeare - Der Widerspenstigen Zähmung. Zadnja ponovitev v petek, 15. t. m., ob 19.30.

BELJAK

STUDIOBÜHNE

DANES: ob 20. uri Uli Bree - Don Quichote - Der Jahrhundertmann.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V PRIHODNIH DNEH: 15. t. m. (Klub CD) ob 21.30 uri jazz Quartet Roberta Bonisola. Vstopnica 600 SIT. Informacije vsak delovnik od 13. do 20. ure na tel. 061/222-815.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

JUTRI: ob 19.30 uri Antologija slovenske glasbe za klavirski trio Trio Lorenz, ob njegovi 35-letnici umenskega delovanja, v sodelovanju TV Slovenija. Cena vstopnice 200 SIT. Informacije na Tel. 061/213-624.

KLUB K4

JUTRI: ob 22. uri Zdenka Kovacicek & Vanja Lisjak Trio.

V PRIHODNIH DNEH: 17. t. m. ob 22. uri The Aftertouch - koncert techno gay skupine z Dunaja.

21. t. m. ob 22. uri Jazz delavnica Nina de Glerie in Vlada Battiste.

Tel. 061/322-468

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 18. t. m., ob 20.30 koncert Trzaskega koncertnega društva. Nastopil bo Wiener Streichsextett.

AUDITORIUM MUZEJA REVOLTELLA

Ul. Diaz 27

DANES: ob 20.30 koncert sopranistke Veronice Vascotto in pianista Ennia Silvestrija ob otvoritvi razstave »Il suono e la forma«. Na programu liederji E. Griega in R. Straussa. Vstop prost.

GLEDALISCE MIELA

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 15. t. m., ob 21. uri koncert trobentarja Enrica Rave in njegovega kvarteta.

BBC CLUB

Ul. Donata

JUTRI: ob 21. uri koncert rock skupine Jimmy Joe and the Youngs.

TRZIC

OBCINSKO GLEDALISCE

DANES: ob 20.30 koncert orkestra Radiotelevizije Slovenije pod vodstvom Antona Nanuta, pianist Francois Joël Thiollier. Na programu Rimskijski-Korakov, Prokofiev, Snitke, Skrjabin.

Razne prireditve

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 20. uri (Kosovelova dvorana) Boemsko življenje, film režiserja Akija Kaurismakija. Cena vstopnic 300 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 15. t. m. ob 19. uri (sejna E3) Skalarasov večer: Razosebljenje bolnikov v bolnišnici. Vstopnina je 200 SIT.

Informacije vsak delavnik od 13. do 20. ure, ob sobotah od 9. do 14. ure na tel. 061/222-815.

KLUB K 4

V PRIHODNIH DNEH: 18. t. m. ob 21. uri Srečanje - multimedialna predstava Igorja in Alenke Dranič-Kerševan. Glasba, ples.

19. t. m. ob 22. uri Prometej brez skodelice. Predstava Rerarez, eksperimentalnega gledališča s PA: Vroci telefon Kluba K4 061/113-282.

FRANCOSKI KULTURNI CENTER

JUTRI: ob 18. uri Entree des artistes, film Marca Allegreta. Slavospev igralcem in gledališču.

Center je odprt od ponedeljka do petka med 8. in 19.00 uro, informacije na tel. 061/224-883.

PEDAGOSKI INSTITUT

DANES in vse do 15. t. m. bodo vsak dan ob 17. uri predavanja na temo Poučevanje in oblast. Predaval bo dr. Michael Apple, profesor na oddelku za preučevanje kurikularne, izobraževalne in vzgojne politike na univerzi Winconsin-Madison v ZDA. Predvanje bo v okviru programa Cultural Studies, ki ga organizira Institutum Studiorum humanitatis.

MALA DVORANA ZRC SAZU

DANES in vse do 15. januarja ob 18. uri predavanja na temo Jezik, govor, argumentacija. Gostuje dr.

Henning Noelke, profesor na oddelku za francosčino Visoke šole v Aarhusu na Danskem.

VELENJE

DOM KULTURE

JUTRI: ob 19.30 uri Goran Gluvic: Svečana predstava ob 30-letnici delovanja AG Velenje.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KINO EXCELSIOR

Ul. Muratti 2

Dvorana Excelsior

DANES: ob 17.30 - Alpe Adria Cinema: v okviru niza Nuovo Cinema Libertà bodo predvajali filme: Poljska: »Aby do gwiztka« (1986) Leszek Komorowski; »Diabli, diabli« (1990) Dorota Kedzierawska, ob 20.30 »Rycerz« (1990) Stanislaw Lenartowicz, »Korczak« (1991) Andrzej Wajda. Filmi so v originalu s podnapisi v italijanscini. Ob 22.30: »La pista« (1991) Guanluigija Toccacofonda in Simone Maluzzani, »Amoroso« (1991) Maurizio Forestierja, »In viaggio verso Este« (1992) Bepa Cina.

Dvorana Azzurra

Ob 15. uri - niz Videorama: Madzarska - »Brémai szabadság«, »Videópályázat«, ob 20. uri »A Nagy vizit«, »Négy, hat, nyolc«, »Herbal«, »1989 The real power od TV«, »Children of Apocalypses I e II«. Video filmi so v originalni verziji. Vstop prost.

JUTRI: Dvorana Excelsior - ob 15.30 niz »Nuovo cinema Libertà«: Poljska - »Koncert« (1987), »Kroll« (1991); ob 17.30 »Lagodna« (1985), »Jeszcze tylko las« (1991); ob 20.30 »Paranoja« (1992) Hrvaška, »Die jagd« (1992) Avstrija, »Der Nachbar« (1992) Avstrija; ob 22.30 »Bio-Graphis« (1992) Avstrija, »Abgetrieben« (1992) Bavarska. Video filmi v originalu s podnapisi v italijanscini.

Dvorana Azzurra: ob 16.30 Videorama - Slovenija: »Stopništvo« (1992), »Rock'n Roll in Kiev«, »Tango za ribe« (1992), »Podoba, ki je ni« (1992); ob 18. uri »Our Hollywood Education« (1992) Canton Ticino; ob 21. uri Videorama - »Emozioni in punta di matita« (1989), »Alpe Adria - 100 numero« (1992), »Alfabeto muto n. 2« (1992), »Speciale Nord Est - Oltre le frontiere« (1992). Video filmi v originalni verziji.

GORICA

KNJIZNICA DAMIR FEIGEL

Ul. Croce 3

JUTRI: ob 18. uri »Srečanje z avtorjem«. Gost večera bo slovenski pesnik Kajetan Kovic. Njegovi najnovejši zbirki poezij bo predstava prof. Lucana Budal.

Koroška

CELOVEC

CELOVSKI SEJEM

(Hall 5 in 11)

JUTRI: ob 9. uri otvoritev Parcelozovega sejja (do 17. januarja - vsak dan od 9. do 18. ure).

BELJAK

MESTNA HISA

PARACELZOVA DVORANA

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 15. t. m., ob 19.30 Zivljenje in pomembnost Paracelza. Predava univerzitetni prof. Kurt Goldhammer, prvi nositelj Paracelzovega prstana.

Za najmlajše

Slovenija

LJUBLJANA

SLOVENSKI SOLSKI MUZEJ

Do 31. januarja bo na ogled razstava V svetu lutk - poskus otroškega muzeja (razstava Muzeja novejšje zgodovine Celje). Odprto od ponedeljka do petka med 9.00 in 18.00 uro in v soboto med 9. in 13.00 uro. Vsak dan potekajo tudi lutkovne igrice po posebnem programu.

DANES: ob 16. uri »Naredimo lutkovno predstavo«

JUTRI: ob 10. uri Ojoj, boli, lutkovna igrice. Ob 17. uri Pastirica Alenka, lutkovna igrice.

Zaradi lažje razporeditve naprosajo, da obiske skupin vnaprej pravocasno sporočite na tel. številko 061/213-024.

KUD FRANCE PRESEREN

V PRIHODNIH DNEH: 16. t. m. ob 17. uri Pravljica o mezinčcu v izvedbi LS Glej. Tel. 061/332-288.

VITESKA DVORANA KRIZKANJ

V PRIHODNIH DNEH: 17. t. m. in vse nedelje v januarju ob 17. uri Kuzek postrožek na obisku. Gledališče Jaz in ti. Tel. 061/322-544.

MARIBOR

LUTKOVNO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: 17. t. m. ob 11. uri J. Kolaric: Tri lutkovne zgodbe (Slon balon). Vstopnice bodo na voljo uro pred predstavo pri gledališki blagajni. Lahko jih tudi rezervirate vsak delavnik od 10. do 12. ure na tel. 062/26-748.

ORMOŽ

KULTURNI DOM

DANES: ob 11. in 13. uri L. F. Baum: Carovnik iz Oza. Gostuje Slovensko ljudsko gledališče Celje.

KOPER

GLEDALISCE KOPER

V PRIHODNIH DNEH: 16. t. m. ob 10. uri Andersenova pravljica Slavcek v izvedbi PDG Nova Gorica. Predstava je za otroški sobotni abonma in izven.

TOLMIN

KINO GLEDALISCE

DANES: ob 9.30 in 11.30 uri gostovanje Primorskega dramskega gledališča s predstavo A. Goljevsoek: Čudežni kamen.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KULTURNI DOM

SLOVENSKO STALNO GLEDALISCE

DANES: ob 18. uri premiera Andersenove pravljice »Česarjeva nova oblacija«, ki jo je za SSG v verzih napisal Milan Jesih. Režija Vladimir Jurc. Scenograf Marjan Kravos, kosumski Marija Vidau, komponist Miran Kosuta, svetovalec za magijo Vikij. Nastopajo Gojmir Lesnjak, Alojz Svete, Maja Blagovic, Adrijan Rustja, Lucka Pockaj, Stojan Colja, Vladimir Jurc in Franko Korosec. Predstave bodo trajale do 19. t. m.

Koroška

CELOVEC

FELSENTHEATER

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 15. t. m., ob 19.30 Susn - gostovanje Mladinskega gledališča iz Ljubljane.

Razstave

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Do 31. t. m. si lahko v Galeriji CD ogledate razstavo Arnulfa Reinerja: Carinzia/ Venezia- Topografia superiore. Cena vstopnice 100 SIT, za dijake in studente 50 SIT.

Do 31. t. m. je v Veliki sprejemni dvorani na ogled razstava Švedsko steklo - razstavlja 12 vodilnih švedskih oblikovalcev. Tel. 061/222-815.

MODERNA GALE-

RIJA

Do 31. t. m. razstavlja Gojmir Anton Kos.

V PRIHODNIH DNEH: od jutri do 14. februarja bo na ogled razstava oljnih slik, palstik in grafik Jožeta Gorjupa.

Galerija je odprta vsak dan, razen v ponedel

V naročju vetra (14)

Po mesecu dni na Atlantiku spet na trdnih tleh — Z malo več nogometnega znanja bi postal trener martiniškega moštva

Petek, 31. 1., ze na trdnem kopnem

Spet sem v Franciji. Sedim na verandi Yacht Cluba Martinique in uživam v mrzlem pivu. Ah...

Pa tokratni prihod v varno luko le ni bil čista rutina. Najprej mi je Trudy povedala, da ne dela svetilnik na južnem rtu otoka, potem bi me skoraj povozila velika ladja, ki se je nenadoma prikazala iz preliva... no, potem pa sem probleme že izčrpal.

Kakor koli že, dobro, da sem vedel za tisti svetilnik. Splaniral sem si prehod za zjutraj in bil na pravem mestu ob pravem času. Je pa ta rt, pravzaprav otoček, zelo zahrbtn. Na njem ni razen svetilnika prav nobene luči, svetilnik pa ne dela. Cisto lahko bi me zapeljale luči, ki so bolj daleč na kopnem, in otočku, ki je obkrožen s cermi, bi prisel breblizu.

Tokrat sem se približal kopnemu ob pravem času; vselej pa to ne bo posreci, posebno ce prihajam zvečer in so v igri se tokovi. Sicer pa tukajšnje razmere odlično poznam. Rekel bi, da le malo manj kot piranske.

No, ko sem privezal Neodvisno Slovenijo k

pointonu pred klubom, so me pričakali stari prijatelji.

Neodvisnost je velika stvar

Zdaj je že večer. Pogovor teče o čem drugem, če ne o vojni za Slovenijo. Ko povem, da sem bil tudi sam na barikadah, postanem kar popularen. Razlagam, kako je vojna potekala, kaksno je bilo razmerje sil, kako je bila vodena, pa se veliko podrobnosti sem natreš.

»Da, da, neodvisnost je velika stvar,« pripomni sivolasi kreol na koncu, »zanjo se splaca tudi umreti...«

Sem mu v obeh opazil kanček melanholije? Kdo ve. No, nekaj neprijetnega pa me le čaka. Moral sem predsedniku kluba pri mizi dati »castno slovensko«, da bom barko umaknil s ponto- na do jutri ob osmih zjutraj. Prostora nimajo niti za jadrnice svojih klubskih članov.

Potem naredim na barki se inventuro hrane, ki mi je ostala po prekanju Atlanitka. Tu sta se dve jajci, cetr glavne zelja, dve pomaranci, pol steklenice olja, nekaj kisa, ena cebula, kosček margarine, oglodana kost, ki se

je drži se malo prsuta, pa nekaj plesnive pancete in veliko Droginih cajev. No, seveda je v shrambi se kar nekaj pločevink vampov in golazev, tako da mi se ne bo treba od lakote »crkniti«. Rekel pa bi, da sem bil s svežo hrano že precej na koncu. Sicer pa sem tako ali tako sproti ekonomiziral, in ce bi se plovba zavlekla, bi pac malo bolj »stisnil pas«.

Zjutraj sem sel najprej pod tus, potem pa sem izpolnil castno besedo in barko privezal na bojo, kakih 50 metrov daleč od klubskega veza. Na breg bom pac moral veslati v banani. No, ko sem ravno pri bananah, včeraj sem že jedel sveže, privoščil pa sem si tudi pravi pravcati zrezek.

Potem grem spet enkrat po dolgem času na sprehod po tem lepem in zanimivem mestu. Tukajšnje zenske so definitivno resnične lepote. Tiste najlepše pa so zase dobro poskrbele. V glavnem niso na cesti, pac pa v avtomobilih...

Bom postal nogometni trener?

Moram povedati se to, da mi je včeraj gospod G., potem ko sem z njim spil kar pre-

cej ruma, ponudil mesto trenerja tukajšnjega nogometnega moštva. Tudi za delovno dovoljenje bi mi uredil... Tukajšnji nogometasi menda dobro obvladajo tehniko, slabši pa so v taktiki. Prekleto, ce bi se le nekoliko bolj spoznal na nogomet, bi lahko ostal kar tukaj...

Zvečer v tisti luknji v parku, kjer je oder za zabavišni prostor, nastopa popularna domača plesna skupina. Bobnanja je, kolikor hoče, mladine pa tudi...

Cez dva dni sem na izletu po otoku. Z Ivanom, Francozom, sva se pred dvema letoma spoznala na regati Transat 6,50. On je zdaj komandant na velikem carškem trimaranu, ki ga urejajo v bližnji ladjedelnici.

Z njegovim kombijem sva se odpeljala na drugi konec otoka. Ugotavljam, da je ta obala na vzhodni strani se lepša kot tista, kjer je Fort de France. Ocean se razbija na koralnem grebenu, na belih plazah pa se v mirnem morju kopajo domačini in turisti. Pasatni veter hladi tropsko vročino. Podoba raja iz sanj. Tu je lepše tudi zato, ker je gneča veliko manjša kot na drugi strani. Sicer pa

Fort de France - spomenik Belainu d Estambucu, ki je osvojil otok za Francijo

Foto: Jure Šterk

se temu tudi ne čudim. Kdor hoče z barko v te zalive, mora skozi ozke prehode v koralnem grebenu, kar pa ni zelo preprosto. So pa ti zalivi precej prelestni. Globoki, varni, z gosto poraslimi otočki.

No, po ogledu se se okopava in na plazi pokrepčava s sendvičem in colo, za konec pa se na njegovem trimaranu se dobro oprham. Sicer pa Ivan zdaj ni več sam. Nekatje v mestu je za svojo barko nasel prijetno hosteso. Dama je v skrbah, ker se nikoli ni plula pa morju. Niti na parniku ne... No ja, draga deklica, saj to sploh ni najpo-

membnejše...

Kmalu bi bil ob barko

Proti večeru sedim v kabini in berem knjigo, zdrami pa me ropotanje motorja v neposredni bližini. Pogledam ven in otrpnem. Naravnost name drvi velika, kakih 10 ali 12 metrov dolga barka. Niti zakricati nimam več casa. Zlomem pluje mimo tako, da je med barkama prostora le za kak milimeter. Globoko diham... prekleto! To je bilo pa blizu. Ta krmar ima zivce kot vrvi, ostro oko in mirno roko...

Pozneje, ko ga odkrijem za sankom, mi na

kratko odvrne:

»Pogovarjali smo se in vase barke nisem niti opazil. Ko sem vas zagledal, smo bili že skoraj mimo.«

Beseda mi zastane v grlu... prekleto!

Ponoci grem mimo glavne poste. Stopnice so zasedli bobnarji. Sed jih je, udarjajo ritem tako, da jih je slisati do jadrnega kluba, cez pol mesta. Mladina se zbira...

Se vedno nisem prav pri močeh. Po tridesetih dneh Atlantika se bom pobiral se kar nekaj casa.

Kaze, da bo prisel na obisk sin. Ker se sam odpravljam na obisk v

ZDA in Kanado, kamor so me povabili tamkajšnji slovenski radioamaterji, mi to precej zapleta položaj. Prekleto, sin bi mi to lahko sporočil nekoliko prej. Vse izvem jutri za včeraj. No, toliko sem ga pa že posilil, da bo s seboj prinesel se eno krmilo. Tako bo na barki eno nadomestilo, za vsak primer.

Cez dva dni sem trdo pri delu. Popravljam tisto poskodovano krmilo. Potem ko pride se tisto z Rhiannonom in tretje prinese sin, bodo na barki kar tri.

(Nadaljevanje prihodnji ponedeljek)

JUTRI

14. januarja

Clovekoljubje, dobrodušnost, pomoč prizadetim, skrb za begunce, prizadevanje za mir, hrana za lačne... Ni konca velikih besed, ki največkrat gromko odmevajo, kaj malo pa prispevajo, da bi tragedij in cloveske bede sploh ne bilo.

Koliko zmore posameznik brez velike publicitete in reklame, je pokazal nenavaden clovek, ki se je rodil 14. januarja 1875 v Kayserbergu v Alzaciji. Ime mu je bilo Albert Schweitzer. Dovolj zanimiv je že skop opis njegove življenjske poti.

Ze s petimi leti je stopil v svet glasbe in se nato izpopolnjeval kot organist pri Widorju v Parizu. Od leta 1893 je studiral teologijo in filozofijo na strassburški Univerzi, po končanem studiju pa je v Parizu ponovno raziskoval Bachovo delo. Leta 1905 se je vpisal na medicino in nato kot zdravnik odšel v ekvatorialno Afriko, kjer je v kraju Lambarene zgradil in vodil bolnišnico z misionjsko postajo. Za svoje clovekoljubno delo je zbiral sredstva sam, s svojim strokovnim delom o Bachu in orglah. V ta namen je prirejal koncertne turnee kot izvrsten interpret Bachovih orgelskih skladb.

Veliki clovekoljub in dobrotnik afriških domačinov je umrl 4. septembra 1965.

RECEPT

Govedina s krompirjem

SESTAVINE:

600 g govedine za zrezke, 40 g maščobe, česen, zmleta rdeča paprika, dodatek jedem, poper, sol, lovorjev list, rozmarin, 400 g krompirja, belo vino, kisa smetana, peteršilj

CAS PRIPRAVE: ura in pol

V ognjevarno posodo ali glinasti lonec damo masčobo, plast cebule, narezane na kolobarje, strok strtega česna, redčo papriko in goveji zrezek, potresemo z dodatkom jedem in popopramo. Na to damo ponovno cebulo, meso in tako nadaljujemo. Zadnja plast naj bo cebula z lovorjevim listom in rozmarinom. Vse skupaj zalijemo z malo vode ali juhe, solimo in pokrito kuhamo pri zmerni temperaturi ali pa postavimo v pečico. Po približno uri kuhanja dodamo belo vino in krompir, narezan na kolobarje. Kuhamo se približno pol ure.

(Slavko Adamlje)

ZELENI RECEPT

Italijanska solata

SESTAVINE:

3 krompirji, 1 rdeča pesa, 100 g zelene, sok 1/2 limone, 2 jabolki, 1 kisa kumarica, 1 žlica keper, 1 trdo kuhano jajce

Krompir skuhamo, olupimo in narezemo na kocke. Na drobne kocke narezano zeleno kuhamo 3 minute v osoljeni vodi, okisani z limoninim sokom, lahko pa jo surovo nastrgamo in poklapljamo z limoninim sokom.

Surovo ali kuhano repo nastrgamo (surovo zelo na drobno, kuhano pa na tenke rezine). Jabolki in kiso kumaro narezemo na kockice. Solato zmesamo v skledi, dodamo kepre in jo obložimo s trdo kuhanim jajcem, narezanim na rezine. Ponudimo z italijansko marinado ali kako drugo solatno polivko.

(Neva Miklavcic Predan)

MOJ VRT

Kakšna so vrtna tla?

MILKA PANCE - CZP

Presoja o tem, kakšne vrste tal imamo v vrtu, je začetek dobrega vrtnarjenja. Od lastnosti tal je v veliki meri odvisno, na kakšen način jih obdelujemo, kdaj jih začnemo obdelovati in katere rastline lahko gojimo, da bodo pridelki obilni in hkrati kakovostni.

Za tla, v katerih je na primer največ glinenih delcev, pravimo, da so ilovnata. Seveda pa prevladujejo mešanice tal. Tla, ki so sestavljena pol iz peska, pol iz glin, tako označimo za pesčeno-ilovnata. Tla so lahko tudi težka ali lahka. Težka vsebujejo velik delež ilovice, lahka pa peska. Težka tla so mokra in lepljiva ali zelo suha in trda.

Za obdelavo so lahka tla mnogo lažja, vendar težje zadržujejo vlago, tako da hranilne snovi odtekaajo v spodnjo plast. Zato moramo lahkim tlem nenehno dodajati hranilne snovi oziroma gnojila, medtem ko pri težkih tleh, ki smo jih izboljšali z drenazo iz rastlinskih korenin in z dodajanjem organskih snovi, to ni potrebno, ker odlično zadržujejo vlago in hranilne snovi.

Tla so lahko tudi kislila ali bazicna, odvisno od tega, koliko apnenca vsebujejo. Tudi vsebnost apnenca močno vpliva na rodovitnost tal, in s tem na izbor rastlin, ki jih lahko gojimo.

Velikost kamenja in

peska ne vpliva na to, v katero vrsto tal uvrstimo neka tla, seveda pa lahko vpliva na njihovo rodovitost in sposobnost zadrževanja vode. Tla, v katerih je veliko kamenja, imajo lastnosti pesčenih tal, zato jim je treba redno dodajati grobe organske snovi, da bolje zadržujejo vodo. Idealna prst v vrtu je lepo drobljiva, vsebuje veliko organskih snovi in dobro prepusca vodo, tako da zgornja plast ob močnem deževju ni preveč namočena, obenem pa zagotavlja hra-

nilne snovi, potrebne za zdravo rast rastlin. To naj bo naš cilj. Sicer pa že na prvi pogled zlahka ugotovimo, kateri mineral prevladuje v določeni prsti. Ko to spoznamo, uporabimo eno od priporočljivih obdelovalnih tehnik, ki nam bo pomagala, da bomo tla uporabili kar najbolje. O tem pa več prihodnjik.

Cvetje

Zdaj je že pravi čas, da z bližnjih grmov, na primer s forzicije, porezemo nekaj vejic za

siljenje in jih postavimo v vazo. Primerne so tudi vejice drugega okrasnega grmovja in sadnega drevja, na primer cesenj, pa tudi tiste, odstranjene pri zimskem ali pri zgodnjem spomladanskem rezu.

Olesenele poganjke ponovno posevno odrezemo. Vodo zamenjamo vsak drugi dan. Najbolje je, ce pri tem operemo tudi rezne ploskve vejic. Brsti se bodo hitreje odprli in bodo lepši, ce jih bomo večkrat ovlažili z mlacno vodo.

Kako ugotovimo vrsto tal: Vzamemo pest zemlje z vrta in jo podrgnemo med prsti. Ilovnata tla so lepljiva in se oblikujejo v kroglico, ki spreminja obliko, ce jo stisnemo. Pesčena tla so groba in zrnata, medtem ko so muljasta mivkasta tla svinato gladka. Kamnita tla so suha, prhka in svetla, sojna pa so pravo nasprotje, črna in vlažna.

(Iz knjige: Geoff Hamilton - Naravno vrtnarjenje)

ZDRAVA HRANA

Pripravimo sadni kruh

FRANCI SUHADOLNIK

Izraz zdrava hrana se je uveljavil kot leden splošnih izrazov za vso tisto hrano, ki je usmerjena k zdravju prijaznejši proizvodnji hrane. Sem lahko stajemo biološko pridelano hrano, hrano, predelano na naravne načine in tiste prehrambene izdelke, ki jih prinašajo na trg razne alternativne metode prehranjevanja.

Da pa se izognemo polemikam, ki so posledica različnega razumevanja zdravja in različnih prehrabnih postopkov, je treba poudariti naslednje: zares zdrava hrana vključuje kakovost pridelave in predelave, ustrezen izbor in pripravo hrane, pomemben pa je tudi odnos tistega, ki to hrano zaužije.

V resnici zdravja ne moremo prodajati. Lahko pa prodajamo takšno hrano, ki nam bo s svojo vitalno energijo pripomogla k zdravju. Vsak pozitiven premik v kakovosti pridelave, predelave in priprave hrane je korak k bolj zdravi hrani. Eden takšnih pozitivnih premikov je zamenjava bele moke z integralno (graham, polnovredno) moko. Tu je praktičen prikaz takšne zamenjave - recept za sadni kruh.

Sestavine: 500 g pšenične graham moke, 25 g kvasa, 10 g medu ali ječmenovega slada, 3 dcl vode, morska sol.

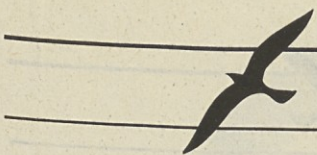
Priprava: Moko stresemo v posodo in naredimo vanjo vdolbino, dodamo zdrobljen kvas in med. Med stalnim mešanjem dolivamo slano vodo. Testo gnetemo 15 do 20 minut. Pri mesenju testa iz bele moke se običajno dodaja moka, ce se nam testo prijemlje na roke. Pri tej moki pa tega ne smemo početi, saj je razmerje moke in vode eden najpomembnejših faktorjev za končno kakovost kruha. Ce bi bilo testo pre-suho, bi se kruh drobil in bi se hitreje izsušil.

Ce se nam testo prijemlje na roke, si jih navlazimo. Testo mora biti mehko, prožno in bolj vlažno od običajnega testa. Pustimo ga pocivati pol ure (sele v tem času zares vpije vso vodo). Nato vmesamo željeno kombinacijo suhega sadja (rozine, slive, fige) in suhih jedrc (lešniki, orehi, mandlji) ter oblikujemo hlebec ali pa damo testo v model.

Na toplem pustimo vzhajati 15 do 20 minut. Pecemo 25 do 30 minut na temperaturi 220 oC.

Sadni kruh

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

10.25	Video strani
10.35	Popotovanje po reki Zali, 1. oddaja, ponovitev
11.25	Sestre, 6/7 del ameriške nadaljevanke, ponovitev, VPS 1125
12.10	Osmi dan, ponovitev, VPS 1210
13.05	Poročila
13.05	Poslovna borza, ponovitev
13.15	Morske steze, 1/5 del angleske poljudnoznanstvene serije, ponovitev, VPS 1315
14.00	Sova, ponovitev
14.00	Fina gospa, 5/6 del angleske nanizanke, VPS 1400
14.30	Odletel bom, 1/21 del ameriške nadalj., VPS 1430
16.00	Zelite, milord?, 13., zadnji del angl. naniz., VPS 1600
17.00	TV Dnevnik 1
17.15	Klub klobuk, kontaktna oddaja za otroke
18.15	16 crk, TV igrice
19.15	Risanka
19.30	TV dnevnik 2, vreme
19.55	Sport
20.05	Zarišce
20.30	Film tedna: Vojsčak iz terakote, kitajsko-hongkonski film, VPS 2030
22.20	TV dnevnik 3, vreme, VPS 2220
22.43	Sport
22.48	TV jutri
22.50	Akcent
23.50	Video strani

SLOVENIJA 2

10.10	Prisluhnimo tišini, ponovitev
10.40	Portret slovenskega glasbenika: Bogo Leskovic
11.30	Macke, 2/5 del angl. poljudnoznanstvene serije, ponov.
12.00	Glasba, show in cirkus: Neverjetne zgodbe, 7. oddaja, ponovitev
13.00	Poročila
16.00	Omizje, ponovitev
18.00	Beverly Hills, 90210, 2/22 del ameriške naniz., ponov.
18.50	Lizbona
19.05	Slovenija - umetnostni vodnik: Stiški samostan
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.05	Sportna sredi
22.20	Sova
22.40	Buntz z Beverly Hillsa, 3/13 del ameriške nanizanke
22.40	Ford, 1/2 del ameriške nadaljevanke
01.10	Odletel bom, 2/21 del ameriške nadaljevanke
01.10	Video strani

KANAL A

10.25	Astroloska napoved
10.30	RIS, risanke in spoti
11.00	Drugacen svet, ponovitev 72. dela
18.30	Bozidar Jakac: Podobe na filmskem traku, 17. del
18.40	Male zivali
19.00	Ninja zelve, 28. del ameriške risanke
20.00	Risanka
20.15	Dnevnoinformativni program
20.32	Kult-ura, pol ure kulture
21.00	Cez moriški zaliv, ameriški film
22.30	Drugacen svet, 73. del ameriške nadaljevanke
23.17	Dnevnoinformativni program
23.30	Porocila v anglescini: Deutsche Welle
00.00	Astroloska napoved
00.10	MCM

KOPER

18.00	Primorska kronika
	Studio 2 mladi

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomattna, vmes dnevnik in gospodarstvo
10.15	Nad.: Jackie, vmes (11.00) dnevnik 1
12.00	Variete: Servizio a domicilio, vmes (12.30) dnevnik 1
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Dok.: Zevs
14.35	Italijanska kronika
15.30	Otroški variete
16.00	Mladinski variete: Big!
18.00	Dnevnik
18.10	Aktualno: Italija, navodila za uporabo
18.45	Variete: Ci siamo? (vo-di Gigi Sabani)
19.50	Vreme in dnevnik
20.40	Film: Banana Joe (pust., It.-Nem. '82)
22.20	Caffè italiano
23.00	Dnevnik 1
23.00	Sportna sredi
0.15	Dnevnik in vreme
0.45	Danes v Parlamentu
0.55	Rubrika opolnoci
1.25	Film: Non ti darò tregua (dram., '87)

RAI 2

6.10	Cuore e batticuore
7.00	Otroški variete
9.40	Rubrika o vrtnarstvu
10.05	Film: Il dott. Kildare sotto accusa ('41)
11.25	Nan.: Lassie
11.50	Kratke vesti
11.55	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, gospodarstvo, rubrika o motorjih, vreme
13.55	Razmisljanja
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.40 Santa Barbara
15.25	Kronika in vivo
17.15	Vesti in iz Parlamenta
17.20	Aktualno: Il coraggio di vivere, nato sport
18.20	Nan.: Hunter, vreme
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.30	TV film: La ragnatela 2 (dram., 2. del)
22.30	Mixer in Pegaz
23.55	Nočni dnevnik
0.10	Riserva speciale

RAI 3

6.45	Dok.: L'altrarete, vmes (6.50, 11.30) vesti
12.00	Kratke vesti iz Milana
12.15	Proza: Cheri (Colette)
13.45	Znanstveni dnevnik
14.00	Dezeline vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
14.50	Dokument
15.45	Samo za sport
17.20	Sportna rubrika Derby
18.00	Dok. oddaja: Geo
18.30	Nan.: Lassie
18.50	Vreme in dnevnik
19.30	Dezeline vesti
19.45	Telegiornale Zero
20.05	Variete: Blob
20.30	Aktualno: Mi manda Lubrano
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Film: un attimo di tregua (krim., ZDA '67)

RETE 4

6.25	Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.00 dalje vsakih 30 min. vesti
8.35	Nad.: Marilena, 9.45 General Hospital, 10.35 Anche i ricchi piangono, 11.00 Ines, 11.45 Celeste, vmes (10.25) vesti
12.45	Variete: A casa nostra
13.30	TG 4 vesti
14.00	Variete: Buon pomeriggio
14.05	Nad.: Sentieri, 15.00 Maria, 16.00 La storia di Amanda, 16.50 Febbre d'amore
17.25	Rubrika o lepoti
17.30	TG 4 vesti
17.40	Aktualno: C' eravamo tanto amati
18.00	Nad.: La signora in rosa, vmes (18.55) vesti
19.35	Kviz: La cena è servita
20.30	Nad.: Renzo in Lucia, 22.30 Pantanal
23.00	Film: Nord e Sud, vmes (23.15) vesti

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Variete: Maurizio Costanzo Show (pon.)
10.30	Nan.: La casa nella prateria
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.30	Aktualno: Forum, 14.30 Agenzia matrimoniale, 15.00 Ti amo parlamente
15.30	Nan.: Licia
16.00	Otroški variete
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	TV film: Per il bene dei bambini (dram., ZDA '92, i. S.J. Parker)
22.45	Aktualno: Spazio 5
23.30	Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) TG 5 vesti

ITALIA 1

6.20	Pregled tiska
6.30	Otroški variete
9.15	Nanizanka
12.45	Odpri studio
13.00	Otroški variete
14.15	Varieteja: Non è la Rai, 16.00 Unomania
16.05	Nan.: College
17.00	Varieteja: Twin Clips, 17.30 Mitico Natale
17.55	Film: Robot con amore (kom., ZDA '87, i. B. Andersen), vmes sport
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Nan.: Quelli della Speciale
22.00	Film: Bikini Shop (kom., ZDA '87, i. Michael Wright)
23.30	Nan.: Quelli della pallottola spuntata
0.30	Odpri studio

TMC

7.00	Euronews
9.00	Nad.: Doppio imbroglio, 9.45 Potere
10.15	Nan.: Doris Day Show
11.00	Nad.: Lampiao in Maria Bonita, 5. del
12.00	Nan.: Autostop per il cielo-Pop corn, noccioline e petardi
13.00	TMC News - Sport
14.00	EP v umetnostnem drsanju (posamezniki)
16.30	Nan.: Batman
17.00	Risanke
17.30	Dok.: Prijateljska narava - Zivali otocja Galapagos
18.00	Sale, pepe e fantasia
18.15	Variete: T'amo TV
19.25	Vreme in TMC News
20.00	Nan.: Maguy - Prijateljstvo med narodi
20.30	EP v umetnostnem drsanju (dvojice, prosto)
23.30	TMC News in vremenska napoved
23.50	Sportna oddaja: Mondocalcio
1.00	Variete: T'amo TV (vo-di Fabio Fazio)
2.10	Aktualno: CNN News

ITALIA 7

7.30	Risanke
12.00	Nad.: Cara a cara
13.05	Nanizanka
13.35	Nas Line - Vesti
14.00	Nad.: Aspettando il domani, il tempo della nostra vita
15.50	Dezelnj programi
17.15	Filmske novosti
17.30	Sette in allegria
19.15	News Line - Vesti
19.30	Nan.: L'uomo di Atlantide
20.25	Il sasso nella scarpa
20.30	Film: Corri uomo corri (pust., It. '68, i. Tomas Milian, Linda Veras)
22.45	News Line - Vesti
23.00	Colpo grosso story
0.15	Film: Paris Blues (dram., ZDA '61, i. Paul Newman)

TELEFRIULI

16.55	Kratke vesti
17.00	Starlandia
18.00	Nan.: Riuscirà la nostra carovana ...
18.30	Nad.: Destin
19.00	Večerne vesti
19.30	Rubrika o obrtništvu
20.15	Speciale ENAIP
20.30	Film: La lunga avventura di Sara (dram., 71, i. T. Franciosa)

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
Kronika in komentar
Dogodki in odmevi

Koper

13.00	Harry O., ameriška nanizanka
13.50	Istrska paberkovanja
14.35	Out, ponovitev 2/6 dela angleske nadaljevanke
15.30	Glasbeni vrtljak
16.00	TV novice
16.05	Robin Hood iz vesolja, ameriška risana serija
	Ovire, 16. del angleske nadaljevanke
16.50	Sla po ubijanju, ameriški vestern
18.00	Otroški program
	Studio 2 mladi
18.45	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.25	Harry O., ameriška tv nanizanka
20.15	Dragnet, ameriška tv nanizanka
20.40	Bersaglio
21.20	Sok moderne umetnosti, ameriška dokumentarna serija
20.50	TV dnevnik
22.00	Arhitekturni nasveti
22.20	Pekleni dnevi, italijanski akcijski film

AVSTRIJA 1

09.00	Jutranji spored
10.30	Zenska, ki ve vse, ponovitev am. filma
13.10	Orlovo poletje
13.35	Sinha Moca, 74. del
14.00	Dom za zivali, serija
14.45	Družina Meier
15.05	Peter Pan in gusarji
15.50	Dekle iz prihodnosti
16.30	Otroci se pogovarjajo z znanimi osebnostmi
18.30	Nas učitelj dr. Specht
19.30	Cas v sliki
20.15	Tovaris don Camillo, italijanska komedija
22.15	Aljaska
23.00	Poljub zenske pajke, brazilsko-ameriški film, igrajo: William Hurt, Sonia Braga in drugi
01.00	Jason King: Mark Caine in srmežljiva princesa
01.50	Porocila: Tisoc mojstrov

AVSTRIJA 2

16.50	Tisoc mojstrov
17.00	Poklicne slike: Kemične tovare
17.30	Zemlja in ljudje
18.00	Alf: Strah
18.30	Gaudimax, igra
19.30	Cas v sliki
20.00	Sport
20.15	Saga o domisljajcu, 1/4 del avstrijsko-nemške serije: Skandal; igrajo: Brigitte Grothum, Dietrich Mattausch in drugi, režija: Wilfried Dotzel
22.20	Cas v sliki
23.30	Sport
00.00	Don Grolnick Quintet
00.40	Porocila: Tisoc mojstrov

Hrvaška 1

07.00	Dobro jutro, Hrvaska
	Porocila
	TV koledar
	Zgodbe iz Monticella, 41. del
10.00	Porocila
10.05	Zimske solski program
10.50	Zgodbe iz ZOO: Metulji
11.30	Marianne, 4/13 del francoske risane serije
12.00	Porocila
	Svet gre naprej, 40. del
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.05	Slika na sliko
14.50	Lonsome Dove 6/8 del nanizanke, ponovitev
15.35	The Big Blue
16.00	Porocila
16.05	Učimo o Hrvaski
16.35	Malavizija: Otroški svet, 15/26 del
17.30	Hrvaska in ljudje
18.00	Porocila
18.05	Moja knjiga o džungli, 2/27 del: Lov na kace
18.35	Santa Barbara, 299. del
19.18	Risanka
19.30	Dnevnik 1
20.05	Gospod zakona, angleški film
21.45	Predaja vojsnic, dok. oddaja
22.35	Dnevnik 2
23.50	Porocila

Hrvaška 2

16.45	TV koledar
16.55	Odbojka: Pokal evropskih prvakov
19.30	Dnevnik 1
20.05	Pravi plesalci, 4/15 del humoristične nanizanke
20.40	Zivljenjske preizkušnje, 3/13 del dok. serije: Kako priti do hrane
21.35	Lonsome Dove, 7/8 del nadaljevanke
22.20	Glasbeni večer
23.50	Horoskop

Madžarska

08.35	Cez dan
09.00	Viljem Tell, francoska nadaljevanke
10.00	Rezerviran cas
11.00	Igra
12.00	Porocila
16.00	Popoldanski saldo
16.45	Igra
17.00	Kupil bom to zensko, 132. del
17.50	Cez dan
17.50	Svet denarja
18.00	Za mladino
18.30	Kulturni referent
18.45	Večerna pravljica
19.00	Delo na crno, ameriška nanizanka
20.00	Dnevnik
21.10	Občutljivi moški, francoski film
23.10	2. madžarska armada na Donu, dokumentarna serija

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 20.30

Film tedna: Vojsčak iz terakote

Nocoj bo na spredn izvrstno delo hongkonske kinematografije v režiji Ching Tunga

Režiser Ching Sing Tung je po scenariju Li Pink Waha ustvaril zanimiv film, ki je predvsem drugacen od vecine hongkonskih filmov. Dozdaj smo poznali predvsem akcijske filme, v katerih so junaki - Bruce Lee, Dragon Lee, Jacki Chan - s svojimi akrobatskimi vecinami karateja in kung fuja premagovali negativce in zlikovce.

Film Vojsčak iz terakote so posneli v avtentnem okolju osrednje Kitajske, kjer so odkrili velikansko grobišce »gline-nike vojsčakov. Prav to grobišce pa je bilo glavni navdih za filmsko zgodbo, ki se dogaja v obdo-

bju treh tisočletij in v marsicem spominja na znane filme o Indiani Jonesu in Highlanderju.

Zgodba se zacne pred 3 000 leti, ko se cesarjev telesni stražar Mong zalubi v lepo dvorno damo in s tem prekrši prava obnasanja. Oba sta

obsojena na smrt, vendar dekletu uspe, da se z zvijačo polasti nesmrtnega napoja in tako njen ljubimec zazivi vecno zivljenje kot »gline-nike« bo-jevnik v cesarskem mavzoleju. Zgodba se nadaljuje leta 1930, ko je Mong se vedno cuvaj svojega cesarja v grobnici, ki jo hocejo izropati tihotapci - vname se boj in edini preživeli je Mong. Skoraj stitideset let kasneje kitajski arheologi ponovno odkrijejo mavzolej. Monga zaposljo kot rokodelca; med skupino turistov pa se pojavi dekle - reinkarnacija dvorne dame izpred 3 000 let. In ljubezenska zgodba se nadaljuje.

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz; od 16.00 SV 918 kHz)

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 8.30 Dnevnikov odmev; 8.40 Minute za smeh; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 iz glasbenih šol; 20.20 Glasbena panorama; 21.05 The Philippine madrigal Singers; 22.30 Etno glasba sveta; 23.05 Literarni nokturno.

Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9; MHz)

6.00, 6.30, 7.00, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.30 Dopoldne na valu 202; 8.40 Pridrevje; 9.45 Kje vas cevalj žuli; 10.40 Primorski val; 11.00 Moped Show; 12.00 Opoldne; 12.10 Avtomobilizem; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes

do 13-ih; 14.00 Drobntince; 15.10 Menjalniški tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.50 Sport; 19.30 Melodije po pošti; 21.30 Metalna glasba; 22.20 Rock'n'roll radio.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; MHz; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; od 16.00 SV 918 kHz)

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00 Porocila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Umetniška beseda; 11.05 Izbrali smo; 12.05 Pojemo in igramo; 13.05 Za knjižne molje; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Mladi na glasbenih revijah; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Glasbena panorama; 16.45 Naši umetniki; 17.00 Koncert; 19.35 Intermezzo; 20.00 Radioteka; H. Fallada; 21.30 Ars Antiqua; 22.05 Okrogla miza; 23.00 Glasba pripoveduje...; 23.55 Lirčni utrinek.

Radio Koper

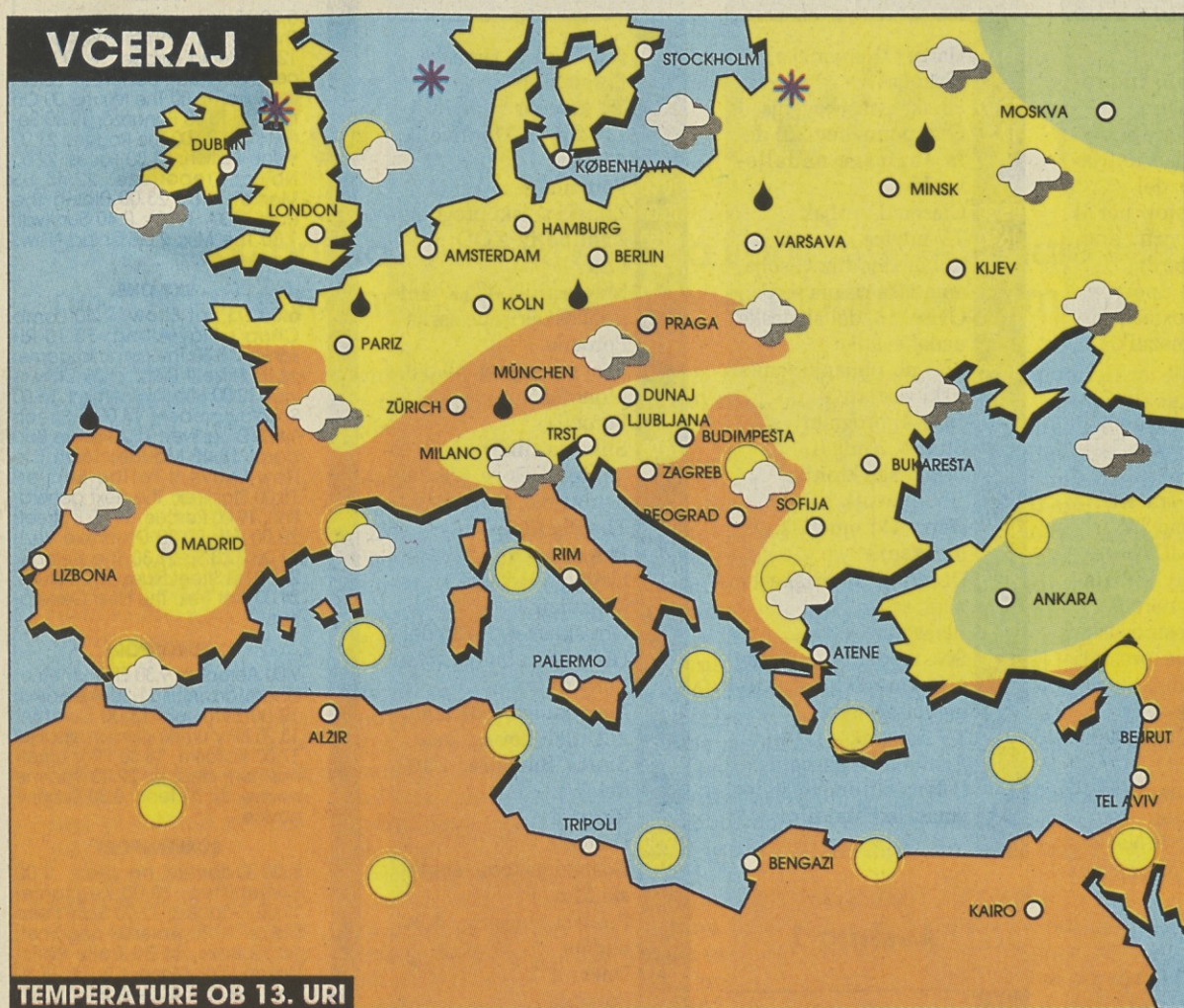
(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)

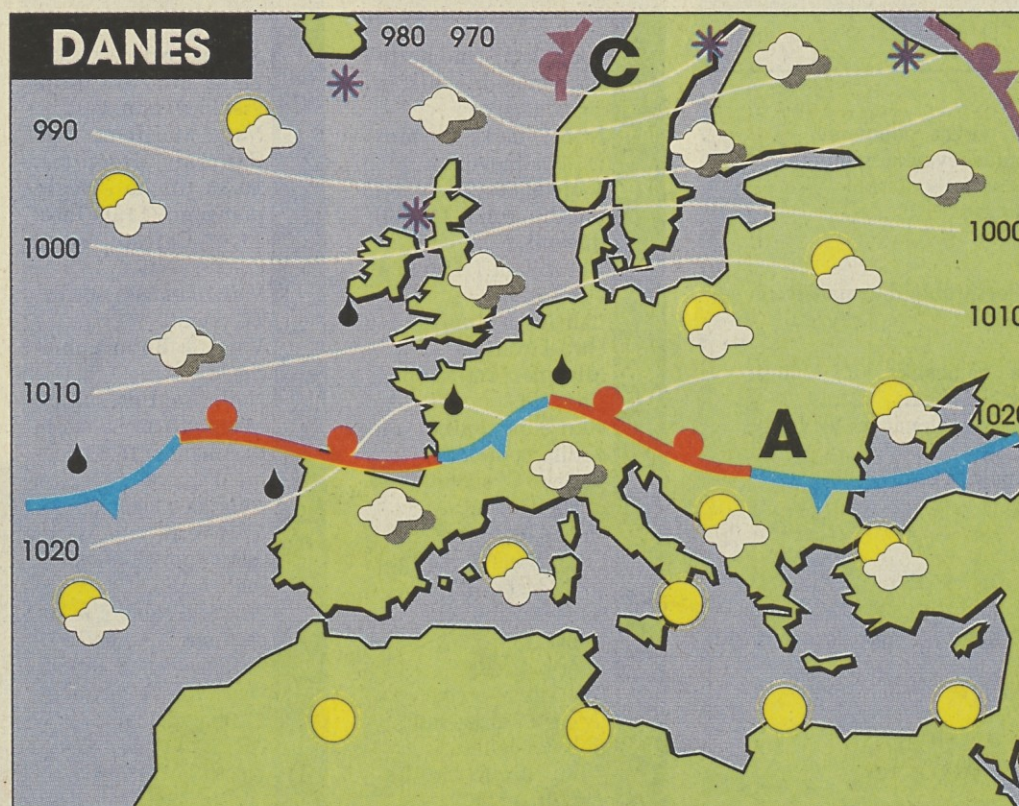
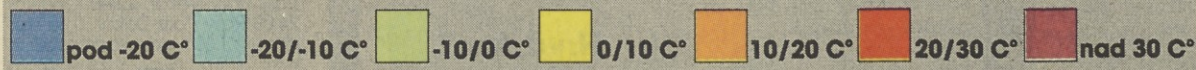
8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Porocila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.30 Jutranjki; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled ti-

ska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val

EVROPA / NA SEVERU PADAVINE, NA JUGU RAZMEROMA TOPLO IN SUHO

TEMPERATURE OB 13. URI

VREMENSKA SLIKA
Nad severnim Atlantikom in Skandinavijo je obsežno območje nizkega zračnega pritiska. Frontalni val se za-

držuje nad srednjo Evropo. Ob zahodnih vetrovih bo nad naše kraje pritekal nekoliko hladnejši zrak.

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vstalo ob 07.41 in zašlo ob 16.41. Dan bo dolg 9 ur in 02 minut. Luna bo vstala ob 23. uri 21 minut in zašla ob 10. uri 01 minut.

PLIMOVANJE
Danes: ob 0.39 najvišje 44 cm, ob 6.50 najnižje -20 cm, ob 12.11 najvišje 19 cm, ob 18.25 najnižje -40 cm. Jutri: ob 1.23 najvišje 41 cm, ob 7.59 najnižje -18 cm, ob 13.10 najvišje 8 cm, ob 19.04 najnižje -28 cm.

TEMPERATURE

PO SVETU

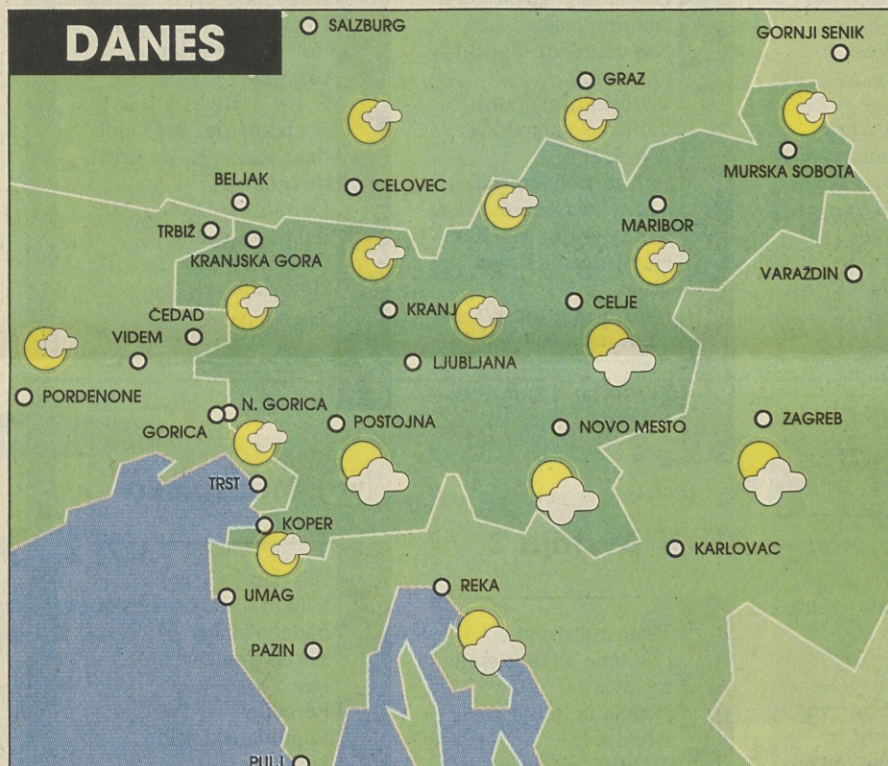
HELSINKI	0/5
OSLO	-3/2
STOCKHOLM	1/6
KØBENHAVN	3/7
MOSKVA	11/12
BERLIN	7/8
LONDON	4/11
AMSTERDAM	4/11
BRUSELJ	7/11
BONN	10/13
FRANKFURT	12/12
PARIZ	12/13
DUNAJ	0/2
MÜNCHEN	12/14
ZÜRICH	9/12
ŽENEVA	9/9
RIM	5/13
MILAN	4/5
BEOGRAD	-1/6
NICA	14/14
BARCELONA	1/15
BUKARESTA	-3/3
CARIGRAD	4/5
MADRID	2/3
LIZBONA	8/16
ATENE	4/12
LARNAKA	3/13
TUNIS	5/18
ALŽIR	2/17
MALTA	9/17
JERUZALEM	2/8
KAIRO	7/14

ALPE-JADRAN / DELNO SE BO RAZJASNILO, KAR TOPLO BO

TEMPERATURE

VČERAJ OB 7. IN OB 13. URI

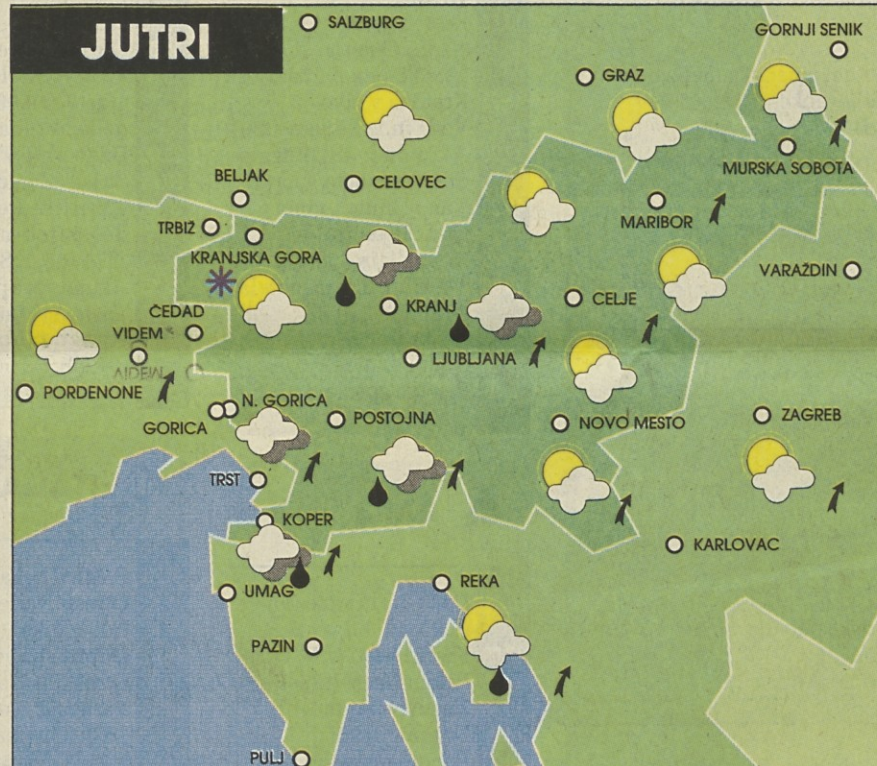
LJUBLJANA	9/8
TRST	8/-
CELOVEC	-2/4
BRNIK	7/7
MARIBOR	10/13
CELJE	10/10
NOVO MESTO	9/12
NOVA GORICA	4/5
MUR. SOBOTA	10/13
PORTOROŽ	6/11
POSTOJNA	6/6
IL. BISTRICA	8/8
KOČEVJE	10/9
ČRNOMELJ	10/13
SL. GRADEC	0/8
BOVEC	3/4
RATEČE	0/7
VOGEL	0/0
KREDARICA	2/-1
VIDEM	3/5
GRADEC	1/5
MONOŠTER	7/12
ZAGREB	11/14
REKA	10/-

V SLOVENIJI: Delno se bo razjasnilo. Vetr bo prehodno ponehal. Najnižje jutranje temperature od 0 do 5°C, najvišje dnevne pa od 6 do 11°C.

SOSEDNJE POKRAJINE: Delno se bo razjasnilo, veter bo oslabil. Razmeroma toplo bo.

OBLACNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-60%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	
nad 10 m/s	
	MEGLA

V SLOVENIJI: V četrtek zmerno do pretežno oblačno, ponekod bodo občasno manjše padavine. Ponovno bo začel pihati jugozahodni veter. Razmeroma toplo bo.

OBETI: V petek bo spremenljivo oblačno in toplo vreme. Veter se bo podel.

ONESNAŽENOST ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na m³ zraka:

Ljubljana	66
Maribor	—
Celje	66
Trbovlje	77
Hrastnik	45
Zagorje	83
Sažan	34

Kritična 24 urna koncentracija SO₂ je 375 mikrogramov na m³ zraka.

STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri:

Mura, G. Radgona:	118
Drava HE Dravograd:	—
Sava Radovljica:	43
Sava Szentjakob:	179
Sava Radeče:	148
Sora Suha:	105
Ljubljana-Mostje:	64
Savinja Laško:	115
Krka Podbočje:	83
Kolpa Radenci:	117
Soča Solkan:	188

HOROSKOP

Pisec: Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21-3/20-4: Zdi se, da se nekdo zelo trudi, da bi se z njim združili. Razlog se vam zdi zelo smesen. Pustite dogodkom, da se razvijajo sami od sebe.

BIK 21-4/20-5: Obveznosti klicejo, vendar ne boste odgovarjali s pretiranim navdušenjem. Pučutili se boste nezemeljsko, brez pravega stika z resničnostjo.

DVOJČKA 21-5/21-6: Druge že mogoče cveti ljubezen, vendar ne na vašem vrtu, zato se soočate z manjšim nezadovoljstvom. Domače težave se odražajo tudi v službi.

RAK 22-6/22-7: Danes vam nič ne bo šlo od rok, pa čeprav se ukvarjate s svojo najbolj priljubljeno dejavnostjo. Vecimo dneva boste zelo zaposleni, rezultatov pa nobenih.

LEV 23-7/23-8: Kam se je skril ves včerajšnji zagon? Z veseljem se boste odpravili v družbo, kjer boste pričakovali veliko, več kot boste v resnici doživeli.

DEVICA 24-8/22-9: Razmisljate o denarju in občutku varnosti, pa čeprav tudi danes ne bo posijalo sonce na vaše denarno stanje. Ne bodite tako črnogledi.

TEHTNICA 23-9/22-10: Poteza je sedaj vaša, pa čeprav se vam zdi, da nanjo se niste popolnoma pripravili. Prej ali slej boste morali bolj odločno nastopiti.

SKORPIJON 23-10/22-11: Današnji dan je naklonjen zasebnosti. Pregledali boste svoje uspehe in neuspehe v preteklem letu in postavili temeljne za nove izzive.

STRELEC 23-11/21-12: Po nepotrebnem boste zapravljali čas, ko se boste aktivno poskušali vključiti v družbo. Na vaše duhovičenje se ne bodo odzvali niti prijatelji.

KOZOROG 22-12/20-1: V službi bo burno, saj vam nikakor ne bo uspelo zadeti, zeblička na glavo. Zaradi vseh okoliscin ste tako zmedeni, da zeblička sploh ne vidite.

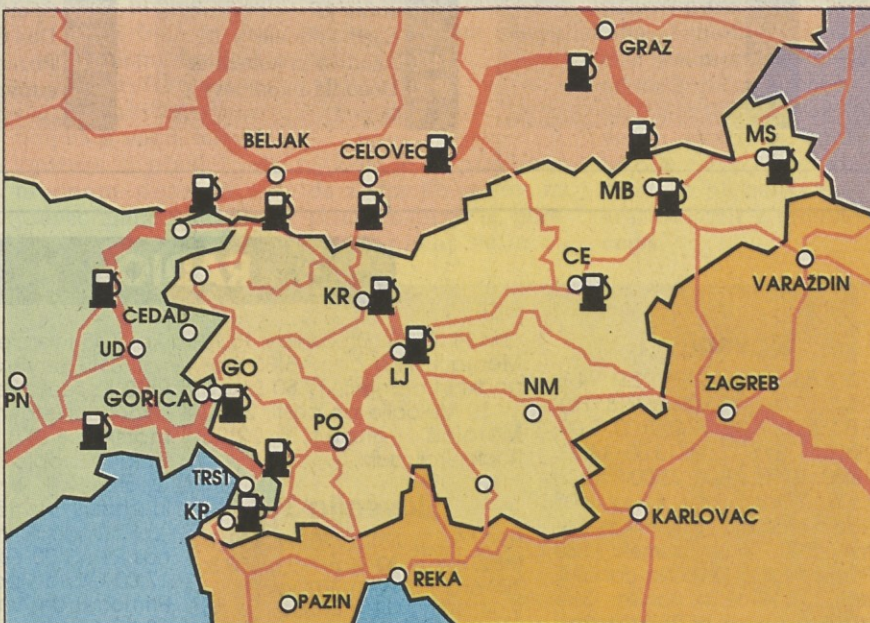

VODNAR 21-1/19-2: Vasa vizija prihodnosti je danes zelo meglena. Skazili se bodo tudi potovalni nacrti. Sporocilo iz daljnih krajev bo nejasno, zato vas zanima pravi pomen teh besed.

RIBI 20-2/20-3: Denarne zadeve, ki so povezane tudi z drugimi osebami, bodo danes v ospredju vaših razmišljanj. Zal je možnost za kakrsen koli napredek picla.

CESTE / MOKRE IN SPOLZKE

Ceste po Sloveniji so vlažne in spolzke. Po nekaterih kotlinah se pojavlja megla. Tako na cesti Godovci - Črni vrh megla zmanjšuje vidljivost na 30 metrov. Sicer pa poteka promet tako v notranjosti kot na mejnih prehodih tekoče in brez zastojev.

SNEŽNE RAZMERE (v cm)

SLOVENIJA	FURLANIJA-JK	KOROŠKA
Kope	40/40	Cimolais
Zelenica	10/30	Claut
Golte	20/20	Plancavallo
Stari vrh	10/20	Zabnice/Ovcja vas
Rogla	28/28	Railbl
Kanin	5/110	Forni Avoltri
Cerkno	30/30	Forni di Sopra
Soriška planina	25/25	Paluzza-Timau
Vogel	20/20	Paularo
Kobla	10/15	Pontebba
Mariborsko Pohorje	25/40	Pradibosco
Kranjska gora	20/20	Prato Carnico
Pokljuka	20/20	Zoncolan
Rog - Črmošnjice	30/40	Sauris
Polzevo	30/30	Sella Chianzutan
Jezerko	20/20	Nevejsko sedlo
Ulovka	15/15	Višarje
Straža pri Bledu	30/30	VENETO
Črni vrh	20/20	Sappada

ZASTOJI
X ZAPRTA CESTA
POPRAVILA NA CESTISCU
* POLEDICA
SAMO Z ZIMSKO OPREMO
SPORTNA PRIREDITEV
GOSTA MEGLA
BENCINSKE CRPALKE 24 UR

V VEDNOST

Kaj vpliva na velikost plimovanja

Plimovanje ali bivačica je periodično naraščanje in upadanje morske gladine. Povzroča ga vpliv gravitacije Sonca in Lune na Zemljo. Privlačnost Lune je zaradi njene bližine močnejša od Sonca, zato Luna določa ritem gibanja vode.

Plima je doba dviganja gladine morja od najnižjega do najvišjega stanja, oseka pa nasprotno, upadanje od najvišjega do najnižjega.

Kadar je Luna v prvem ali zadnjem krajcu, je v Zemljo in Soncem v pravem kotu, zato gravitacijske sile delujejo druga proti drugi in slabijo. Razlika med plimo in oseko je tedaj razmeroma majhna. Ob sčipu in mlaji pa so Sonce, Luna in Zemlja v ravni črti in takrat je bivačica največja.

nem Jadrana pa samo 25 cm.

Na velikost plimovanja vplivajo tudi geografski fizični pogoji na obalah svetovnih morij (globina morja, nagib dna, oblika in položaj zalivov) ter meteorološki pojavi (nagli padec zračnega pritiska, močan veter).

Glede na časovni potek dveh plim in oseke so morske mene lahko poldnevne, dnevne ali kombinirane. Poldnevne imajo med luninim dnevom (24 ur in 50 minut) 2 plimi in 2 oseki, dnevne imajo 1 plimo in 1 oseko, amplitude pa so znatno manjše. Kombinirane imajo 2 plimi in 2 oseki s posebnostjo v menjavanju in trajanju plime in oseke (Jadransko morje).

Z nastopom plime in oseke se pojavljajo tudi vodoravni tokovi po vsej površini oceanov, najmočnejše pa na plitvinah, morskih ozinah in ustjih rek. V morskih ozinah lahko tokovi plime in oseke dosežejo hitrost od 10 do 12 NM/h in se na ugodnih mestih izkoristijo kot vir energije.

Dragica Medvedšek